

Satakuntatalo

Rakennushistoriaselvitys

Stella Vahteristo | Satalinnan säätiö

Satakuntatalo

Rakennushistoriaselvitys

30.7.2018

Stella Vahteristo | Satalinnan säätiö

Helsingissä 30.7.2018

Tekijä: Ark. yo Stella Vahteristo

Tilaaja: Satalinnan säätiö

Sisällyys

Sisällyys	4	Kolmas kerros	29
1. Johdanto	5	Neljäs kerros	30
2. Rakennuksen tiedot	6	Viides kerros	31
Asemakaava ja suojeleutilanne	6	Kuudes kerros	32
3. Satakuntatalon kehityshistoria	8	Seitsemäs kerros	33
Satakuntalainen osakunta	8	Kahdeksas kerros	34
Koti satakuntalaisille opiskelijoille	8	Ullakko	35
Satalinnan säätiö	9	7. Erityiset tilasarjat	36
Tontin hankinta	9	Osakuntahuoneisto Viisi	36
Rakentaminen	10	Ravintola ja juhlasali	38
Varhainen käyttö	10	A-porras	42
4. Suunnittelun historia	12	Muut portaat	45
Arkkitehtikilpailu	12	Asuntola	47
Arkkitehti Einari Teräsvirta	14	8. Muutos- ja korjausvaiheita	53
Muut suunnittelijat	15	9. Johtopäätökset	55
5. Rakennuksen inventointi	17	10. Lähteet	56
Tilaryhmien erittely ja nimeäminen	17	11. Liitteet	59
Ulkoarkkitehtuuri	17	Kalustepiirustuksia: Olof Ottelin, Stockmann Oy 1951	60
Rakennerratkaisut	22	Valaisinpiirustuksia: Yki Nummi, Stockmann Oy 1951	69
6. Tilat ja säilyneisyys kerroksittain	26	Kilpailuehdotus "Kolmas mies"	90
Säilyneisyys	26	Kilpailuehdotus "Casamente"	100
Kellari	26	Kilpailuehdotus "Satakuntalaiset Lapinlahteen!"	112
Ensimmäinen kerros	27		
Toinen kerros	28		

1 Johdanto

Satakuntatalo sijaitsee Kampissa, Helsingin ydinkeskustassa. Rakennus on Helsingin yliopiston Satakuntalaisten osakunnan keskuspaikka.¹

Satakuntalainen osakunta on opiskelijajärjestö, joka käyttää Satakuntataloa toimitiloinaan ja opiskelija-asuntolana. Osakunnan taustaorganisaationa toimii Satalinnan säätiö, joka omistaa rakennuksen tontteen. Opiskelijatilojen lisäksi talossa on ulkopuolisia vuokralaisia liiketiloissa.²

Satakuntalaisen osakunnan historia alkaa vuodesta 1654, Turun akadeemiasta. Osakunta on siis tuottanut yhteistyötä ja verkostoja eri alojen opiskelijoiden välille yli 350 vuoden ajan.³

Osakunnalla on erikoislaatuinen rooli yhteiskunnan osana. Yliopistomaailmassa osakuntajärjestelmä on virallinen, tunnustettu instituutio. Osakunnilla on muisista opiskelijajärjestöistä, kuten ainejärjestötä poikkeava asema, sillä ne ovat Helsingin yliopiston julkisyhteisön alkuperäinen hallinnollinen osa. Satakuntatalo tuo osakunnon myös näkyväksi osaksi Helsingin kaupunkikuvaa.⁴

Opiskelijaryhmä ryhtyi rakentamaan kokonaista kerrostaloa majapaikakseen sotien jälkeisinä pulavuosina, epävarmassa poliittisessa ja taloudellisessa tilanteessa. Osakunta-aktiivit toimivat maakunnan ja yliopiston politiikkassa opiskelijoiden asuntopulan auttamiseksi.

Satakuntatalon perustamisen ideoinnissa ja rahoitukseen hankinnassa on ollut suuressa roolissa esimerkiksi raumalainen Helsingin yliopiston professori ja pääministeri, Edwin Linkomies. Hän toimi SatO:n inspehtorina, eli toimintaa valvovana professorina Satakuntatalon suunnittelun ja rakentamisen aikana.⁵

¹ Asuntolajohtokunta 2018.

² Lindfors 2018.

³ SatO 2018.

⁴ Soukola 2012. S.3.

⁵ Soukola 2012. S.3.

Satakuntalaisten opiskelojoiden asuntotilanne helpottui, kun opiskelijat pääsivät muuttamaan uuteen yhteiseen kotiin, Satakuntataloon.⁶

Rakentaminen 1950-1952 edellytti mittavaa panostusta myös kotimaakunnan yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä. Työmaata ja urakan edistymistä vaikeuttivat lama, räjähdyksimäinen inflaatio, sekä rakennusaineiden toimitusvaikeudet.⁷ Rakennusrakka oli kunnianhimoinen yksityiskohtiin asti viedyn uniikin arkkitehtuurin, sekä monimuotoisen toiminnan asettamien vaatimusten vuoksi.

Tämän rakennushistoriaselvityksen ensimmäinen luku, *Rakennuksen tiedot*, kertoo peruslähtökohdat tutkimuskohteesta. Koteen rakennushistoriallisin arvoihin on jo aiemmin kiinnitetty huomiota eri tahoilta.

Satakuntatalon kehityshistoria-luku esittelee osakunnan ja läheisten tahojen taustat, sekä niiden roolit Satakuntatalon suhteeseen. Luvussa selvitetään talon suunnittelun ja rakentamiseen vaikuttanutta historiaa. Myös rakentamisvaiheen kulku esitellään päätärteissään. Luku perustuu Timo Soukolan vuonna 2012 kokoamaan osakunnan historiikkiin ja Satalinnan Säätiön arkisto-asiakirjoihin.

Luvussa *Suunnittelun historia* esitellään Satakuntatalon arkkitehtuurikutsukilpailun kautta valittu arkkitiehti Einari Teräsvirta. Muiden kilpailuehdotusten vaijutusta arkkitehtuurin arvioidaan. Lisäksi esitellään sisutuksen parissa työskennelleiden sisutusarkkitehti Olof Ottelinin ja muotoilija Yki Nummen panos.

Tässä rakennushistoriaselvityssä Satakuntatalo on inventoitu valokuvaamalla, sekä arkistotutkimuksien, rakennuspiirustusten, teknisten asiakirjojen ja henkilöhaastattelujen pohjalta. Tulokset esitellään luvussa *Rakennuksen inventointi*, jossa esitellään talon ulkoarkkitehtuuri ja rakenneratkaisut päätärteissään.

⁶ Asuntolajohtokunta 2018.

⁷ Soukola 2012. S.18.

Luku *Tilat ja säilyneisyys kerroksittain* sisältää pohjapiirrokset ja säilyneisyyskaaviot. *Erityiset tilasarjat*-luku tarkentaa keskeisten sisätilojen säilyneisyyyden tasoa.

Vanhoista muutostöistä ja merkittävistä korjauksista oli säilynyt jonkin verran aineistoa. Työt on koottu ai-kajrjestykseen luvussa *Muutos- ja korjausvaiheet*. Loppusaselvityksen tulokset ja joitain ehdotuksia kootaan yhteen johtopäätöksiksi.

Liitteinä on Satalinnan säätiön arkiston tärkeimpää asiakirjoja, kuten kilpailuedotuksia ja kalustesuunnitelmia.

Satakuntataloa odottaa todennäköisesti vuonna 2019 alkava kattava peruskorjaus, jonka suunnittelun lähtökohdaksi tämä rakennushistoriaselvitys on laadittu. Peruskorjauksen onnistumisen kannalta on tärkeää ymmärtää sekä rakennuksen arkitehtoniset ja rakennustekniset ominaisuudet, että käyttäjäyhteisön toimintamallit historian varrelta. Tilojen käyttö on monipuolista ja aktiivista, ja eri toiminnot limittyyvät toisiinsa. Tilasarjat ovat epätyypillisiä niin asuintaloille, kuin toimitiloillekin.

Suunnittelulla ja monipuolisella perehtymisellä vaikuttaa aiemminkin saadun hyviä tuloksia: Satakuntatalo on ainoa osakuntatalo, joka toimii tänä päivänäkin alkuperäisessä asuntola- ja järjestökäytössään.⁸

Kattavasti säilyneen historia-aineiston, sekä toimivana säilyneen talon perusteella Satalinnan Säätiöllä on hyvät lähtökohdat, mutta myös kova paine, saattaa Satakuntatalo uuteen loistoon.

2 Rakennuksen tiedot

Katuosoite:

Lapinrinne 1 / Lapinlahdenkatu 17
00180 Helsinki

Tontti: 154

Rakennus: 2

Pysyvä rakennustunnus: 813

Tontin pinta-ala: 925 m²

Kokonaisala: 5385 m²

Kerrosala: 4325 m²

Tilavuus: 16589 m³

Materiaali: Betoni

Kerroksia: 8

Suunniteltu: 1950-1952

Valmistunut: 1952

Arkkitehti: Einari Teräsvirta
(1914-1995)

Asemakaava ja suojeleutilanne

Satakuntatalon tontilla on voimassa 19.12.1986. vahvistettu Ruoholahden metrotunnelialueen asemakaava numero 9207. Tontti kuuluu opiskelija-asuntojen ja niihin liittyvien opiskelur- ja palvelutilojen korttelialueeseen.⁹

Nykyinen rakennus ei ole vallitsevan asemakaavan mukainen, vaan kaavan mukaan tontille voitaisiin rakentaa vain huomattavasti pienempi rakennus. Asemakaava on ns. kaksitasoinen, eli se mahdollistaa nykyisen rakennuksen korjaamisen nykyisissä laajuudessaan, asemakaavan asettamista enimmäiskerroslasta, kerrosluvusta ja autopaikkamäärästä poikkeavana.¹⁰

Asemakaava siis suojaa Satakuntataloa purkamiselta ja mahdollistaa ja tukee rakennuksen säilyttämistä sellaisenaan. Rakennukseen ei ole kohdistettu asemakaavassa suojeleumerkintää.¹¹

Kaupunkisuunnitteluvirasto arvioi kannanotossaan 24.5.2016, että nykyinen asemakaava on rakennus-suojelun osalta vanhentunut. Satakuntatalon todetaan olevan kaupunkikuvallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas. Kannanossa sanoitaan, että ulkoa ja sisältä suhteellisen hyvin säilyneen rakennuksen muutos- ja korjaussuunnittelussa on kiinnitettävä paljon huomiota rakennussuojeluun. Muutostöiden ja korjauste suunnittelussa on kuultava kaupungimuseota.¹²

Helsingin kaupunginmuseo lausui muistiossaan 7.1.1998 Satakuntatalon suojeleutavointeista kohdekäynnin perusteella Kaupunkisuunnitteluvirastoa yksityiskohtaisemmin.¹³ Rakennuksen sisättilat todetaan muistiossa lähes alkuperäisinä säilyneiksi ja arkkitehtuuri ja kokonaisilme korkeatasoiseksi. Rakennuksen kiinteä sisustus edustaa muiston mukaan erittäin huolellisesti ja laadukkaasti suunniteltua ja toteutettua, 50-luvulle

9 Asemakaava 1986.

10 Asemakaava 1986.

11 Asemakaava 1986.

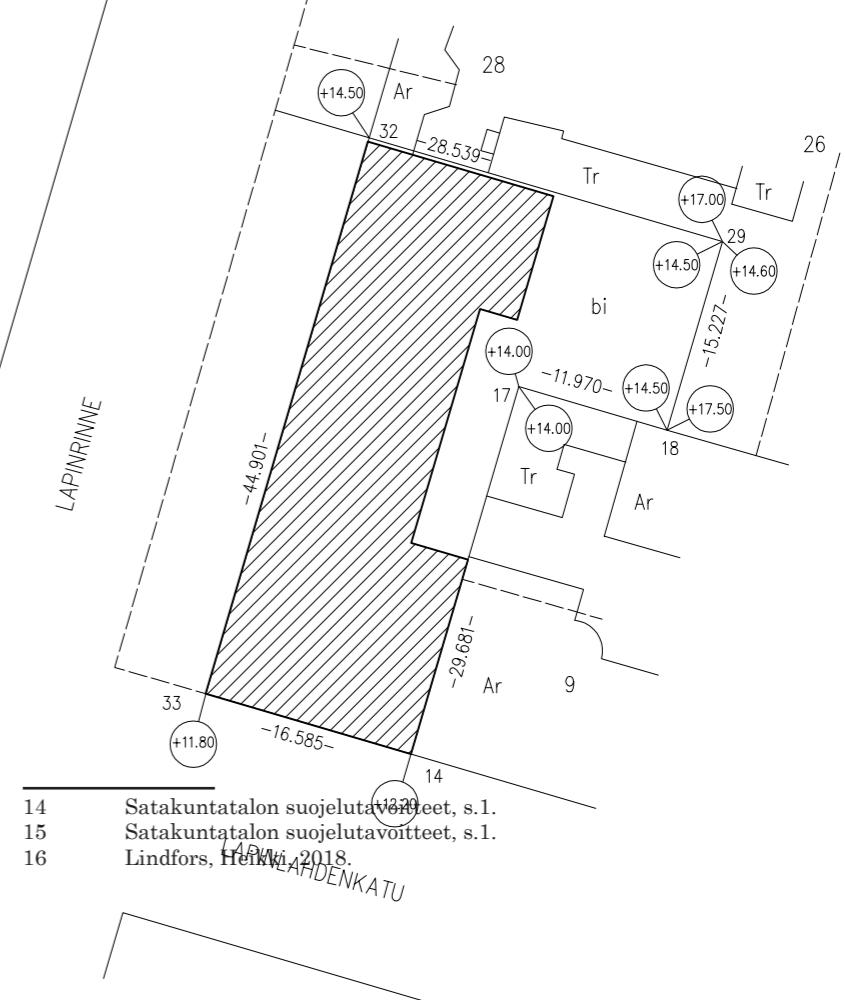
12 Kaupunkisuunnitteluviraston kannanotto 2016. s. 1.

13 Satakuntatalon suojeleutavointeet, s.1.

tyypillistä arkkitehtuuria. Uniikeilla yksityiskohdilla ja korkealaatuissa, harkituilla pintamateriaaleilla on suuri rooli kokonaisarkkitehtuurissa.¹⁴

Satakuntatalon arvokkaimmat sisättilat ovat kaupungimuseon mukaan Osakuntaporras, eli A-porras, kolmannen ja neljännen kerroksen juhlasalin ja ravintolan koko interiöri, sekä viidennen kerroksen osakuntahuoneiston kirjasto. Nämä tilat arvioitiin vuonna 1998 kauttaaan hyvin säilyneiksi. Kaupungimuseon muistiossa niiden suojeleua määritellään yksityiskohtaisesti.¹⁵

Tulevan peruskorjauksen suunnittelussa voidaan käyttää samoja tavoitteita laajennettuna koskemaan myös muita kuin arvokkaimmaksi todettuja sisätaloja. Käissä kunnostus- ja muutostöissä tulee pyrkiä säilyttämään rakennuksen autenttisuus.¹⁶

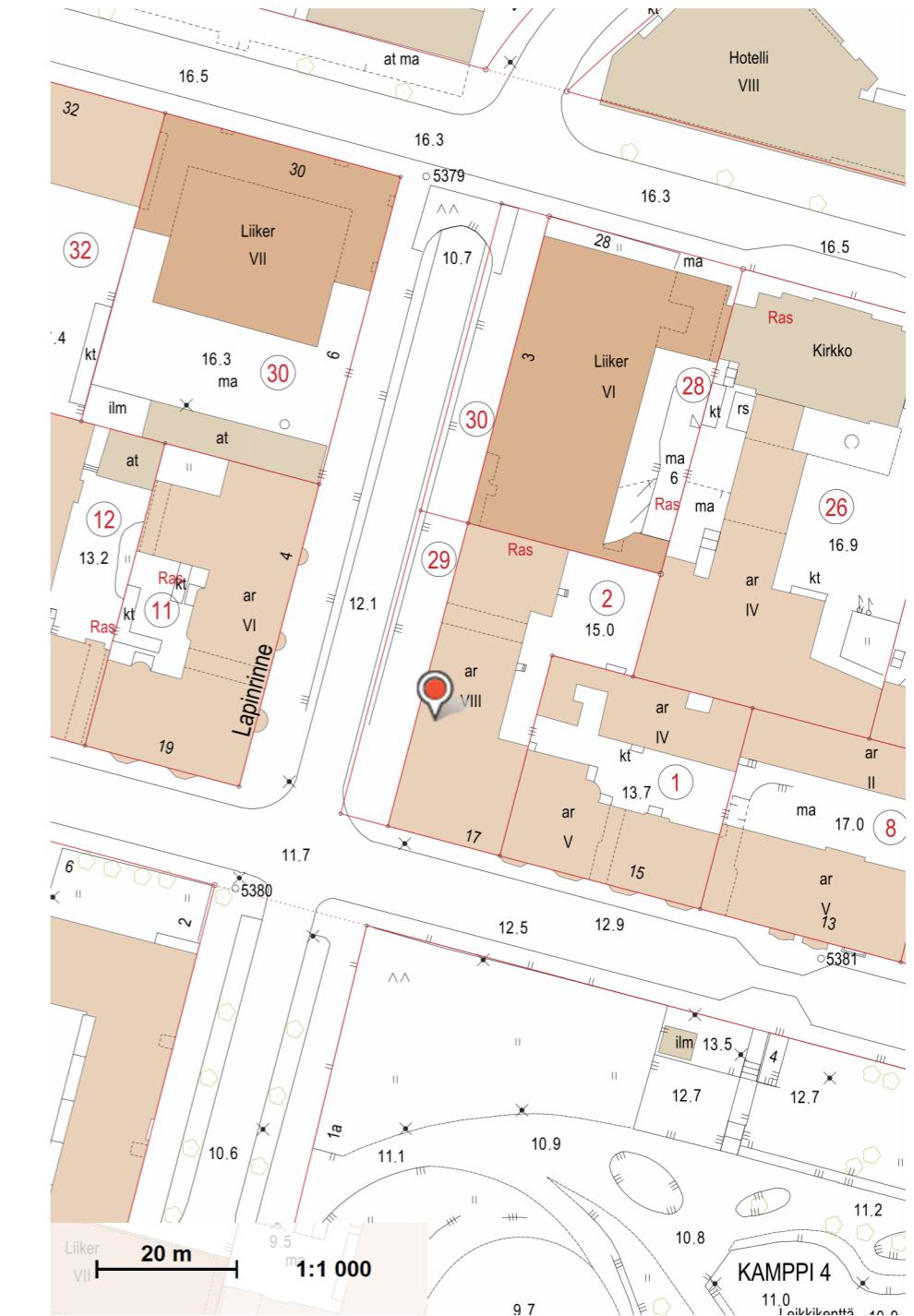

1 | Viereisellä sivulla
Asemapiirros, ei mittakaavassa.
ARRAK Oy 2015.

2 | Äärimmäisenä oikealla
Ote Helsingin kaupungin kantakartasta
kaavamerkinnöillä, 1:1000.
Helsingin kaupunki 2018.

3 | Oikealla
Satakuntatalon julkisivu Lastenlehdon
puiston suuntaan, Lapinlahdenkadulle
kuvattuna 60- ja 70-lukujen
taitteessa. SS

3 Satakuntatalon kehityshistoria

Satakuntalainen osakunta

Osakuntajärjestelmän historia, eli tapa jakaa ylioppi-laat kotiseutunsa mukaan, alkaa Euroopan vanhim-mista yliopistoista, kuten varhaiskeskiajan Italiasta ja myöhemmän keskiajan Pariisista, sekä Saksan merkit-tävistä yliopistoista.¹⁷

Satakuntalainen osakunta perustettiin 16. marraskuu-ta 1654 kuninkaallisen Turun akatemian yhteyteen. Ylioppilaiden maakunnalliset yhteisöt olivat osa Turun akatemian hallintoa varhaisesta vaiheesta, ja siirtyivät Turun vuoden 1827 palon jälkeen yliopiston mukana uu-teen pääkaupunkiin, Helsinkiin.¹⁸

Silloin Aleksanteri-yliopistona tunnetun Helsingin yli-opiston alainen osakuntalaitos lakkautettiin vuonna 1852 Venäjän keisari Nikolai I:n määräyksestä. Toimin-ta kuitenkin jatkui epävirallisena. Osakunnat päästiin perustamaan uudelleen vuonna 1868, mistä lähtien sata-kuntalaisten ylioppilaiden osakunta on toiminut Hel-singissä eri laajuksissa, kokoonpanoissa ja tiloissa.¹⁹

Nykyään Helsingin yliopiston Satakuntalainen osa-kunta majailee Satakuntatalossa. Osakunnan jäseniksi voivat liittyä satakuntalaistaiset ja mieliset opiskelijat myös muista pääkaupunkiseudun yliopistoista. Osakunnan toimiston sekä yhteisten oleskelu- ja tapah-tumilojen lisäksi suuri osa osakunnan jäsenistä saa Satakuntatalolta asunnon.²⁰

Osakunnasta käytetään yleisesti lyhennettä SatO, joka perustuu nimen vanhahtavaan kirjoitusasuun, Sata-kuntalainen Osakunta. Jäseniä kutsutaan satolaisiksi ja Satakuntatalolla asuvia jäseniä talolaisiksi. Jäsenten kesken puhutaan lyhyesti "Talosta".²¹

Osakunnan toiminta koostuu viikoittaisista ja vuosit-taisista harrastusmahdollisuksista, retkistä, juhlista, sekä kokouksista. Osakunnan sisällä toimii esimerkiksi harrastus- ja ammattilalojen ryhmiä. Opiskelijat valit-sevat keskuudestaan vuosittain hallituksen ja virkai-lijoita, jotka pyörittävät järjestön ja asuntolan toimin-taa.²²

Useimmat osakunnan jäsenet asuvat Satakuntatalolla jossain vaiheessa opiskelujaan. Jäsenet viettävät osa-kunnan tiloissa aikaa, vaikka asuisivat muuallakin. Keskeiselle paikalle voi poiketa kellon ympäri ja paikal-la on aina tuttuja. Ainakin kahvia ja sanomalehtiä on saatavilla.²³

Koti satakuntalaisille opiskelijoille

Helsinkiläisten yliopisto-opiskelijoiden asuntotilanne oli 1900-luvun alussa vaikea. Ylioppilaskunnan piirissä liikkui ajatuksia yhteisestä asuntolasta, ja eri osakun-nat alkoivat suunnitella yhteistä osakuntataloa järjestö-toimintaa varten. Uusi Ylioppilastalo valmistui vuonna 1910 ja SatO sai sieltä kokoonkumistilat, joita käytettiin Satakuntatalon valmistumiseen 1952 saakka.²⁴

Satakuntalaiselle osakunnalle alettiin toivoa kokoon-kumistilojen lisäksi omaa asuntolaa syksyllä 1919 osa-kunnan silloisen kuraattorin, Toivo Viherheimon aloitteesta. "Satakuntalainen ylioppilas-koti" ei onnistunut keräämään rahoitusta tuolloin, ja jossain määrin käyn-nistetty hanke haudattiin sillä erää.²⁵

Juuri itsenäistyneen Suomen ilmapiiriä leimasivat 1910-luvulla kurjuus ja sodan uhka. Epävakaassa po-liittisessa ja taloudellisessa tilanteessa opiskelija-asu-minen ei ollut prioriteetti. Satakuntalaisten osakunnan jäsenistö ja esimerkiksi osakuntataustaiset poliitikot työskentelivät sen sijaan keuhkotautiparantolan saami-seksi Satakuntaan, sillä keuhkotauti levisi kotimaakun-nassa laajasti.²⁶

Satalinnan keuhkotautiparantola valmistuikin Harja-valtaan vuonna 1925. Sen johtokunnassa istuivat Sa-to:n kasvatit Väinö Horelli, Juuse Mikkola, sekä Maila Talvio. Satakuntalainen osakunta oli sairaalan merkit-tävä osakkeenomistaja.²⁷

Kun keuhkotauden uhka väheni ja sairaalan käyttö muuttui, sairaalan omistus haluttiin siirtää yksityisiltä omistajilta valtioille ja osakunta halusi saada osuutensa realisoitua omaan käyttöönsä. Nyt päättiin perustaa asuntola Helsinkiin.²⁸

1940-luvun lopussa osakunnassa käyttiin keskuste-lua siitä, millaiseen kiinteistöön Satalinnan sairaalan osuudesta dotetut myyntitulot olisi järkevästi sijoittaa. Päädyttiin uudisrakennukseen, sillä vanhan rakennuk-sen pohjaratkaisu olisi ollut hankala muuttaa opiskeli-jia-asuntolalle sopivaksi. Satakuntatalo-nimi tuli käyt-töön työniménä jo 1949, ensin väliviivalla.²⁹

Uudisrakennukselta edellytettiin monia toimintoja. Sen tuli käsittää asuntolan ja osakunnan järjestötilojen lisäksi niiden toimintaa rahoittavia ulosvuokrattavia liiketiloja. Hanke oli edistyksellinen, sillä mallia vas-taavasta liiketoimintakonseptista ei Helsingissä ollut. Muiden osakuntien rakennuksista saatuiin kuitenkin ideoita mahdollisuksista.³⁰

17 Soukola 2012. S. 1.

18 Soukola 2012. S. 1.

19 Soukola 2012. S. 13.

20 Asuntolajohtokunta 2018.

21 Asuntolajohtokunta 2018.

22 Asuntolajohtokunta 2018.

23 Asuntolajohtokunta 2018.

24 Soukola 2012. S.3.

25 Soukola 2012. S.3.

26 Soukola 2012. S.4-5.

27 Soukola 2012. S. 6.

28 SS: Pöytäkirjoja, kirjeenvaihtoa

29 SS: Pöytäkirjoja, kirjeenvaihtoa

30 Soukola 2012. S. 17.

Karjalainen osakunta oli rakennuttanut jo vuosisadan alussa opiskelija-asuntolaksi aiotun talon Liisankadulle, mutta asunnot vuokrattiin suoraan ulkopuolisille paremman tuoton tarpeessa. Pohjalaisen osakuntien talossa, Etu-Töölön Ostrobotniassa (valm. 1912), majoitettiin opiskelijoita enemmänkin hätääpuna muuhun tarkoitukseen suunnitelluissa tiloissa.³¹

Hämäläisosakunnan 1931 valmistunut Hämäläisten talo Urho Kekkosen kadulla toimii nykyäänkin osakuntatilana, jossa on osakuntaravintola. Tavastian yökerho on osakunnan vuokralaisena. Hämäläisten talo oli Satakuntatalon esikuva: Satakuntataloon haluttiin samalaista toimintaa.³²

Hämäläisten taloa pidettiin SatO:ssa esimerkkinä siitä, että opiskelijatalo voi olla kannattava ja jopa voitollinen. "Hämiksen" asunnot oli kuitenkin vuokrattu ulkopuoliselle, kunnolla maksaville asukkaille opiskelijoiden sijaan. Hämäläisosakunta myös velkaantui merkittävästi talohankkeensa yhteydessä.³³

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta toteutti Etu-Töölön Leppäsuolle 1945-1952 kolmen rakennuksen asunto-lan, Domus Academicam. Arkitehti Pauli Salomaan suunnittelema "Domma" oli merkittävä esimerkki Satakuntatalo-projektille, sillä Satakuntalaisen osakunnan jäseniä oli mukana Domuksen hankkeessa. Satolaisia oli mukana rahoituksen keräämisessä, toteutuksen eri rooleissa, kuten myös sittemmin asukkaina.³⁴

Domus Academican hankkeesta lienee saatu paljon oppia niin tuottajana, kuin käyttäjänä Satakuntatalon osittain samanaikaiseen toteutukseen. Domuksen urakan suunnittelussa ja toteutuksessa oli mukana erityisesti SatO:lainen ylioppilas Jaakko Kihlberg, joka oli sittemmin mukana suunnittelemassa ja rakentamassa myös Satakuntataloa.³⁵

31 Soukola 2012. s. 30.

32 Hämäläisosakunta 2018.

33 Soukola 2012. s. 34.

34 Soukola 2012. s. 40.

35 Soukola 2012. s. 40.

Satalinnan säätiö

Satakuntalaisen osakunnan taustaorganisaationa toimii Satalinnan säätiö, joka perustettiin Satakuntatalon rakentamisen alkaessa 1950. Säätiön säädekirjassa sen tarkoitukseksi määritellään satakuntalaisten ylioppilaiden aatteellisen toiminnan taloudellisen pohjan turvaaminen, sekä "pian rakennettavan Satakuntatalon hallinnointi ja vakaudesta huolehtiminen".³⁶

Keuhkotautisairaalan nimeä kantava säätiö omistaa rakennuksen tontteineen. Säätiö hoitaa niiden kunnossapidon, toimii vuokranantajana, sekä tukee opiskelijatoimintaa.³⁷

Säätiön hallituksessa on puheenjohtaja ja kahdeksan jäsentä. Puheenjohtajana toimii Satakuntalaisen osakunnan inspektori, joka on Helsingin yliopiston professori. Varapuheenjohtajana toimii osakunnan kuraattori, joka on yleensä vanhempi opiskelija tai vastavalmistunut.³⁸

Osakunta asettaa säätiön hallitukseen jäsenistä kuraattorin lisäksi kolme. Heidät valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. He tuovat hallituksen pöytään osakuntalaisten opiskelijoiden ja asukkaiden näkökulmaan. Loput neljä asiantuntijäsentä hallitus valitsee kymmenen vuoden kausille. Myös he ovat yleensä satolais-taustaisia.³⁹

Lisäksi Satalinnan säätiön asunnoissa asuvat osakuntalaiset valitsevat keskuudestaan asuntolajohtokunnan, joka toimii osaltaan linkkinä Säätiön hallituksen ja asukkaiden välillä. Asuntolajohtokunta hoitaa vuokranantajan tehtäviä ja valitsee uudet asukkaat. Satakuntalaistaiset hakijat ovat etusijalla, mutta kuka tahansa Osakunnan jäseneksi liittyvä opiskelija voi saada asunnon hyvän hakemuksen perusteella.⁴⁰

36 SS: Satalinnan säätiön säädekirja, 1950.

37 Lindfors 2018.

38 Lindfors 2018.

39 SatO 2018.

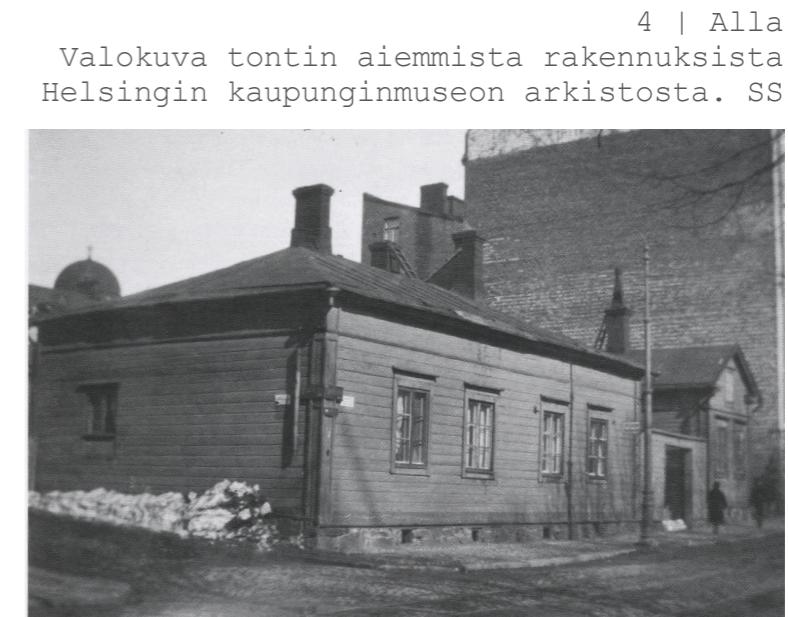
40 SatO 2018.

Säätiön hallinnon juoksevia asoita hoitaa toiminnanjohtaja, joka toimii hallituksen valmistelijana ja esittelijänä. Toiminnanjohtaja on säätiön työntekijä. Kiinteistön hoidosta vastaa kokoainen huoltomies apunaan liuta päivystäviä opiskelijavahtimestareita. Huoltomies ja vahtimestarit päivystävät opiskelijatalossa vuorokauden ympäri.⁴¹

Satalinnan säätiön kulloisellakin toiminnanjohtajalla on ollut oma otteensa tehtävään. He ovat yleensä toimineet tehtävissään vuosien ajan. Toiminnanjohtajilla on ollut suuri vaikutus Satakuntatalon kuntoon, toiminlinnissuuteen ja taloudelliseen pohjaan. Säätiön hallituksen valmistelijoina ja esittelijöinä heillä on ollut vaikutusta käsittelyyn tuleviin asioihin ja he ovat käyttäneet jonkin verran itsenäistä päättövaltaa pienehköissä han-kinoissa ja kunnossapitotöissä.⁴²

41 Liiri 2018.

42 Lindfors 2018.

Tontin hankinta

Satakuntalainen osakunta tiedusteli kaupungilta tonttia opiskelija-asuntolaa varten. Helsingin kaupunki tarjosi aluksi tonttia osoitteesta Unioninkatu 43. Koska hankinta ei ollut osakunnan puolesta heti mahdollinen, tontti jäi kaupungille. Alkuvuonna 1950 Helsingin kiinteistöläutakunta tarjosi toista, halvempaan tonttia Kampista, osoitteesta Lapinrinne 1. Osoite oli tuolloin huonomaineista laitakaupunkia.⁴³

Satakuntalainen osakunta perusti 19.5.1950 taustavoiakseen Satalinnan säätiön. Ensi töikseen säätiö allekirjoitti kauppan Kirjan Lapinrinteen ja Lapinlahdenkadun kulmatontista Helsingin kaupungin kanssa 13.7.1950. Vastaperustettu säätiö rahoitti kaupan Satakunnan keuhkotautiparantola Oy:ltä saadulla 4,25 miljoonan markan lainalla, joka vastasi Satakuntalaisten osakunnan omistusosuutta vielä myymättömästä Satalinnan sairaalasta.⁴⁴

Kaupan ehtona oli kaupungin puolesta, että säätiö sitoutuu pystyttämään silloisen asemakaavan mukaan täyneen pinta-alaan ja korkeuteen yltävän rakennuksen toukokuun 1954 loppuun mennessä. Sitoumuksen rikkomisesta olisi seurannut merkittävä, puolitoistakerätaista kauppahintaa vastaava korvausvaade.⁴⁵

Uudisrakennuksen tieltä tonttilta purettiin puinen, yksikerroksinen, lauta-aidattu villakortteli, jollaiset olivat tyypillisiä Kampin ja Ruoholahden alueella 1900-luvun alussa.⁴⁶

Rakentaminen

Vuoden 1950 kevään aikana Satakuntalon rakennus-

43 Soukola 2012. S. 33.

44 Soukola 2012. S. 36.

45 SS: Kauppan Kirja, Tonttikuvaus
Soukola 2012. S. 38.

urakka käynnistyi. Suunnittelusta järjestettiin arkitehtikutsukilpailu ja tonttikauppoja ja suunnitelmia hiottiin samanaikaisesti rakennustöiden aloittamisen kanssa

Rakennustyöt päästiin aloittamaan 8. toukokuuta 1950 helsinkiläisen Louhintatyöt Oy:n suorittamilla louhittöillä. Urakasta vastasi ensin Satakuntalaisten osakunnan jäsenistään nimittämä rakennustoimikunta, joka muuttui Satalinnan säätiön rakennustoimikunnaksi. Satalinnan säätiö saatiin perustettua 19. huhtikuuta pidetyssä järjestäytymiskokoussesssa.⁴⁷

Satakuntalon rakentajaksi valittiin elokuussa 1950 Rakennustoimisto Otto Karme. Urakkasopimus allekirjoitettiin 1.9.⁴⁸

Rakennusvaiheessa ilmeni pitkin matkaa hidasteita. Jo louhinnan jäljiltä jouduttiin korvaamaan putkivahinkoja naapurirakennuksille. Teräsbetonirungon valaminen tapahtui ripeästi, mutta helmikuussa 1951 kävi ilmi, että rakennusurakoitsija Karme yrityksineen oli taloudellisissa vaikeuksissa.⁴⁹

Tässä vaiheessa ylimääräisiä kustannuksia ei syntynyt, sillä työmaalla olevat rakennusmateriaalit omisti Satalinnan säätiö, ja Karmelle oli maksettu tehdyn työn mukaan. Kun rakennustyöt kuitenkin etenivät suunnitellusti, eikä yritys osoittautunut konkurssikypsäksi, Karmen annettiin jatkaa urakkaa.⁵⁰ Harjannostajaisia vietettiin 17. maaliskuuta 1951⁵¹.

Harjakaisten jälkeen työmaa hiljeni helmikuussa alkaneen putkimieslakon seurausena. Viemäröinti- ja kylmävesijohtotöitä pystyttiin edistämään lakon aikanaakin, mutta lämpöjohtojen asentaminen pysähtyi kuukausiksi. Keskeneräiset putkityöt viivästyttivät puolestaan sisätilojen rappauksen valmistumista ja

47 SS: Kauppan Kirja, sopimuksia, pöytäkirjoja, säätiön peruskirja

48 Soukola, 2012. S. 35.

49 SS: Sopimuksia, pöytäkirjoja, kirjeenvaihtoa

50 Soukola, 2012. S. 50.

51 SS: 1951. Merkintä valokuvassa harjannostajaisista.

5 | Yllä

Valokuvassa kesältä 1950 tai -51 näkyy Satakuntalon rakennustyömaa. Rakennustoimisto Otto Karme rakensi, Pohjola vakuutti, Kone Oy toimihiissit, Vesijoholtiike Onninen Ab teki LV-työt ja Oy Parke Ab toimihiissi ikkunoita. Puisissa rakennustelineissä on porras- ja vinssikuilut, ja jätetorvia. SS

paikkailutöitä jouduttiin tekemään eri korvauksesta.⁵² Myös Karmelle jouduttiin maksamaan korvauksia kertautuneista viivästyksistä.

Ulkoseinää valittu vuolukivi oli arvokas materiaali joten kiven korvaamista rappauksella harkittiin. Ikkunalasien hankinnassa ilmeni vaikeuksia Suomessa, joen ikkunoita tilattiin Tanskasta. Toimituskin viivästyi useaan otteeseen. Säätiön muistiinpanoista ei selviä, kuinka lopulta kuitenkin päästiin työselityksen mukaihin materiaaleihin.

Varhainen käyttö

Satakuntatalo valmistui olympiavuonna 1952. Ennen, kuin opiskelijat saivat muuttaa taloon, se toimi olympialaisten ajan lehdistöhotellina. Maailman urheilumittajat majoittuivat asuntolassa, josta vielä purettiin viimeisiä rakennustelineitä. Olympialaisten edellyttämä käyttö lienee asettanut paineita rakennustöiden valmistumiselle. Satakuntatalo Press Hotel -nimellä esitellystä majoituksesta löytyy kansainvälisille vieraille kirjoitettu esite, sekä lehtileikkeitä Satalinnan säätiön arkistosta.⁵³

Olympialaisten jälkeen syyskuussa 1952 Satakuntataloon muutti 105 ylioppilasta, jotka jakovat huoneet kahden tai kolmen opiskelijan kesken. Ensimmäiset liikevuokralaiset saatiin helposti ja myös arkkitehti Teräsvirta muutti toimistonsa Satakuntataloon.⁵⁴

Satakuntatalon opiskelija-asuntola toimi alusta vuoteen 2006 asti kesähotellina, joka tuotti opiskelija-asuntolaa paremmin tuloja Satalinnan säätiölle. Opiskelijat muuttivat kolmen kesäkuauden ajaksi pois talolta omitevaroineen. Asuntola oli siksi alun perin täysin kalustettu.⁵⁵

52 Soukola, 2012. S. 40.

53 SS: Satakuntatalo Press Hotel -esite, 1952.

54 Soukola2012. S.80.

55 Liiri 2018.

Kevät- ja syysmuuttoina tunnetut päivät edellyttivät huoltomiehiltä kovaa ponnistelua sen yhden vuorokauden aikana, jolloin opiskelijoiden vuokrasopimukset päätyivät, sillä hotellivieraat muuttivat huoneisiin seuraavana aamuna. Hotellikäytön vuoksi jouduttiin esimerkiksi rakentamaan ja purkamaan väliaikaisia seiniä.⁵⁶

Satakuntatalon juhlatilojen ravintola toimi aluksi opiskelijaruokalana. Juhlasali oli myös osakunnan käytössä. Omasta ravintolasta jouduttiin luopumaan taloudellisista syistä, ja juhlatilat vuokrattiin jo varhain ulkopuoliselle yrittäjälle.

Ravintola toimi myös kesähotellin palveluna. Juhlatiloissa järjestetään nykyisin vain merkittävimpia osakuntajuhlia pari kertaa vuodessa.⁵⁷

56 Liiri 2018.
57 SS: Arkistomuistiinpanoja

6 | Yllä
Satakuntatalo toimi kesähotellina vuodesta 1952 vuoteen 2006 asti. SS

4 Suunnittelun historia

Arkkitehtikilpailu

Satakuntalaisen Osakunnan talon arkkitehtisuunnitelusta Lapinrinteeseen järjestettiin kutsukilpailu helmikuussa 1950. Suunnittelukilpailun kilpailuohjelmaa, ohjetta tai tilausta ei ole säilynyt, mutta osallistujiksi kutsuttiin osakunnan hallituksen pöytäkirjojen mukaan kolme nuorta arkkitehtia.⁵⁸

Kesäkuulle 1950 päivätyn laskun mukaan arkkitehdit Einari Teräsvirta, Heikki Sirén, ja Eino Tuompo saivat kukaan 125 000 markan palkkion luonnospäätöksistä, mistä voidaan tulkita heidän tehneen kilpailuehdotukset.⁵⁹

Kilpailun palkintolautakunnassa olivat professori, arkkitehti Jussi Paatela sekä arkkitehdit Akseli Toivonen ja Yrjö Lindegren, jotka kukaan saivat palkkiota 15 000 markkaa.⁶⁰ Kolme nimettömänä arkistoitua ehdotusta sisältävät julkisivukuvat, pohjapiirrokset, leikkauksia, huoneluonnoksia, sekä perspektiivikuvia. Kilpailun voitti Einari Teräsvirta.⁶¹

Rakennuksen perusmassa on kaikissa ehdotuksissa pääpiirteissään samanlainen. Massassa on kahden kerroksen korkuinen jalusta, jossa on ylemmistä osista poikkeavia toimintoja, ja keskenään yhtenäisemmät kerrokset 3-7 tai 8. Kadulle aukeaa kaksi porrasta ja ajoportti. Kolmen tai neljän kerroksen korkeudelta viistetty kiilamainen keskirunko on mukana jokaisessa ehdotuksessa.⁶²

Arkkitehtikilpailun voittaneen Teräsvirran ehdotus on "Kolmas Mies", jonka pohjalta suunnitelma vietin loppuun. Vertaamalla kahta muuta ehdotusta Tuompon ja Sirénin viisikymmenluvun töihin, voidaan tunnistaa niiden tekijät.

58 SS: Hallituksen pöytäkirja 2/1950

59 SS: Lasku 1.6.1950

60 SS: Lasku 1.6.1950

61 Kilpailuehdotus 3: "Kolmas Mies."

62 Kilpailuehdotukset 1: "Satakuntalaiset lapinlahteen!", 2: "Casamente" ja 3: "Kolmas Mies."

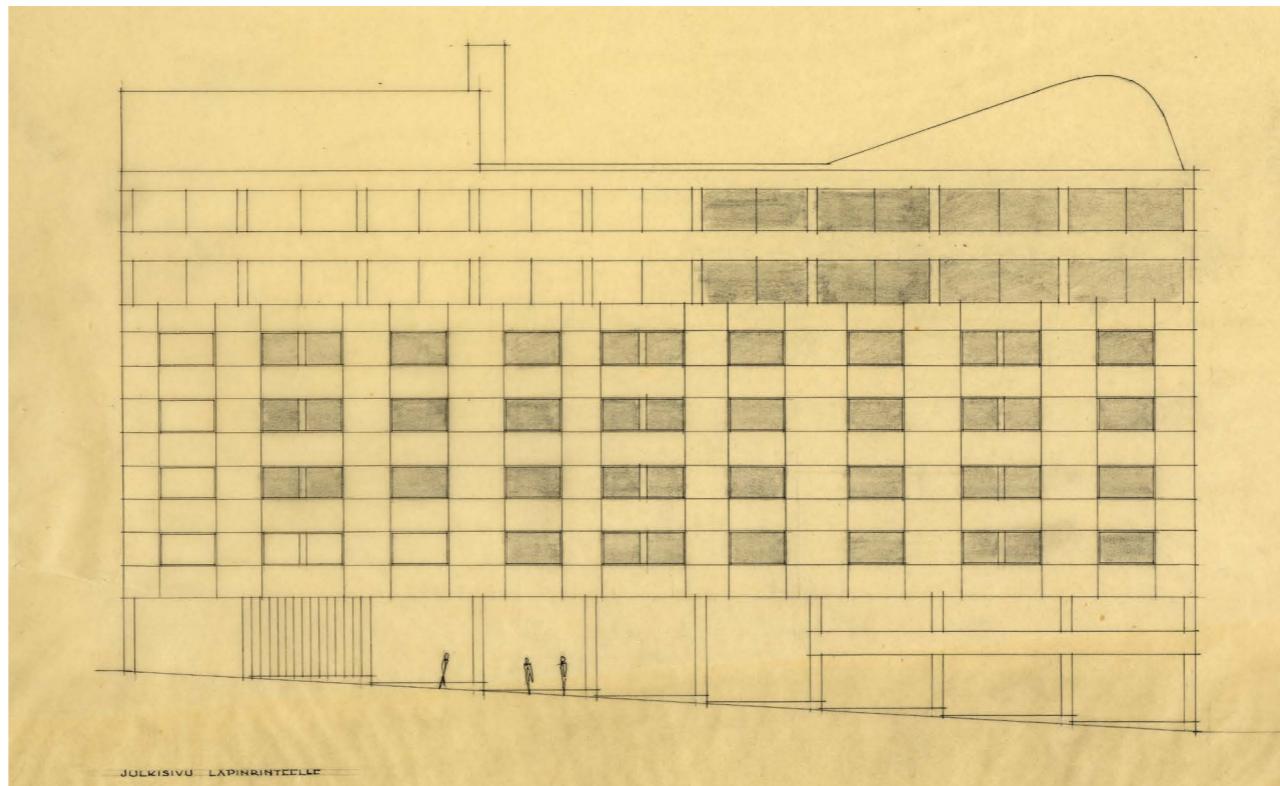

7 | Oikealla

Pienoismallin valokuva Eino Tuompon työksi tulkitusta ehdotuksesta "Satakuntalaiset lapinlahteen!" SS

8 | Alla

Lapinrinteen puoleinen julkisivu oletetusta Heikki Sirénin ehdotuksesta "Casamente" näyttää ylimässä kerroksessa olevan kuplamaisen auditoriotilan. (Kuva ei mittakaavassa.) SS

Ehdotus "Casamente" lienee konstruktivistisen, toisia ehdotuksia radikaalimman ilmeensä perusteella Sirénin käsialaa. Heikki ja Kaija Sirénin arkkitehtitoimisto tunnetaan muiden muassa Otaniemeen 50-luvulla rakennetun Teekkarikylän, Otaniemen kappelin (1957) ja Hakaniemen Ympyrätalon (1968) suunnittelusta.⁶³

Toisia konventionaaliseksi, vielä 40-lukulaista modernismia henkivä ehdotus "Satakuntalaiset Lapinlateen!" olisi näin Tuompon. Ehdotuksessa on viitteitä Tuompon viisikymmenellä Lahteen ja Lauttasaareen suunnittelemaan asuinrakennuksiin, sekä selviä viitteitä Tuompo tunnetaan myös muun muassa konstruktivistina Kampin Autotalon (1958) toisena suunnittelijana.⁶⁴

Teräsvirran ehdotuksessa toimintojen jäsentely ja sisätilojen suunnittelu on melko luonnosmaista, eivätkä pohjapiirrosten ideat vastaa lopullista toteutusta. Tilojen järjestys valmiissa rakennuksissa muistuttaa joiltain osin toisia ehdotuksia. Siitä päätellen Teräsvirta lienee saanut ne käyttöönsä toteutussuunnitteluvaiheeseen.⁶⁵

"Casamenten" pohjapiirrosten kautta on voinut tulla Satakuntataloon viitteitä Sirénien samanaikaisesta Teekkarikylän opiskelija-asuntoloiden pohjaratkaisuisesta. Lisäksi "Casamente" on ainoa ehdotus, jossa on kahdeksan kerroksen pohjapiirrokset ja leikkaukset. Teräsvirran ehdotuksen julkisivukuvissa tosin on kahdeksan kerrostava, vaikka muissa piirustuksissa ei olekaan.⁶⁶

Asuntolassa toteutunut ajatus puoliyksityisen vyöhykkeen luomisesta muutaman soluhuoneen yhteisillä eteisillä esitellään Tuompon ehdotukseen liitetyssä selostuksessa.⁶⁷

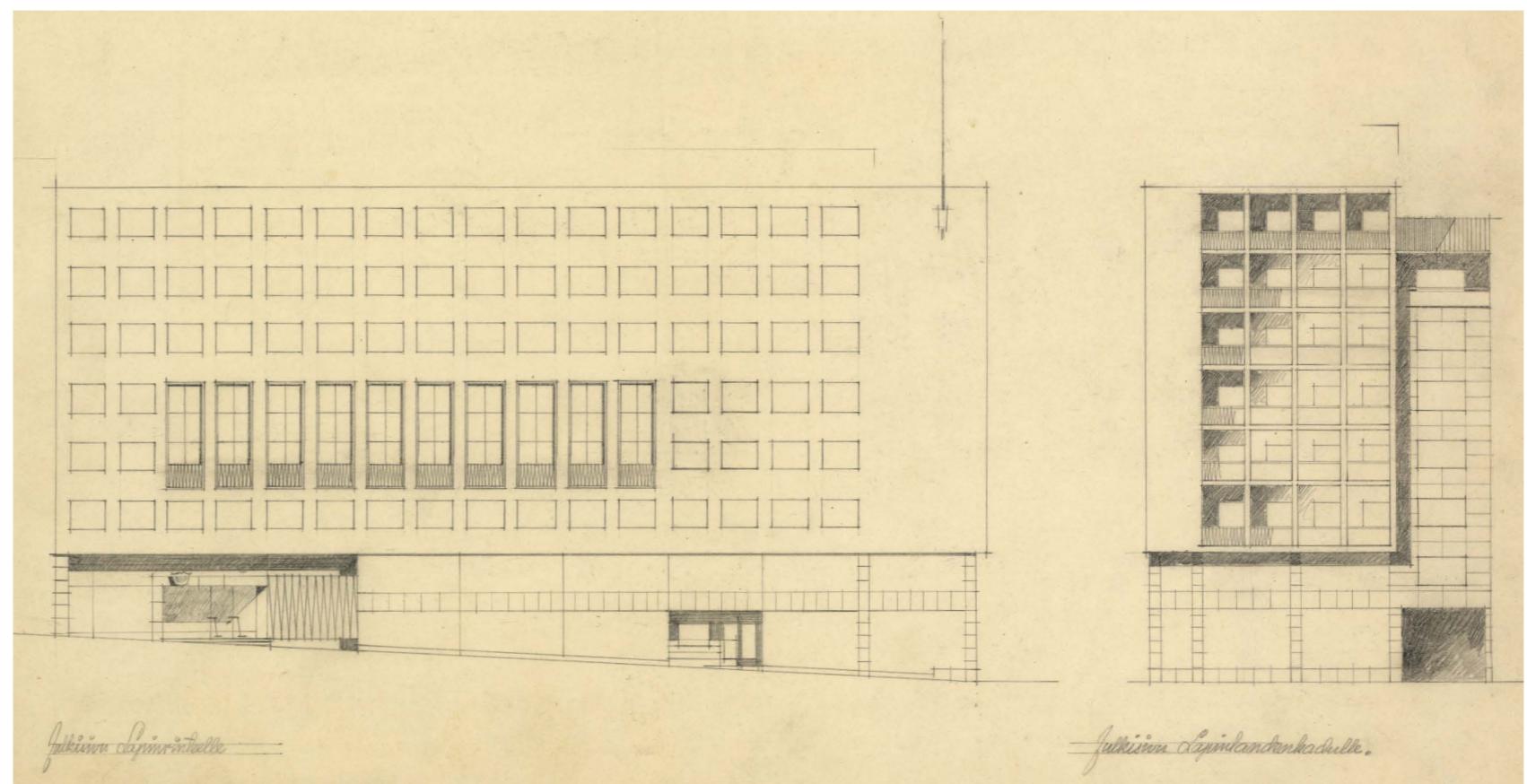
Satalinnan säätiön arkistosta löytyneiden kilpailuehdotuplanssien ja kunkin arkkitehdin työn voi tunnistaa. ehdotuksiin kuuluvia perspektiivikuvia. Teräsvirran

ehdotukseen kuuluvia perspektiivikuvia ei löytynyt. Toteutuneissa juhlasalin tiloissa on piirteitä toisten ehdotusten näkymäpiirroksista.⁶⁸

Kilpailuehdotusplanssit ovat tämän rakennushistoriaselvityksen liitteenä skannattuna 1:1 -mittakaavassa.

9 | Alla
Katujulkisivut Einari Teräsvirran
kilpailuehdotuksesta muistuttavat
toteutuneita julkisivuja. Yksityiskohdat
1. ja 2. kerroksen jalustan osalta ovat
muuttuneet erityisesti. Ravintola- ja
juhlasalikerrosten piano nobile -aihe on
olemassa jo ehdotuksessa, mutta ikkunaryhmä
on toteutunut yhtenä suurena ikkunana.
(Ei mittakaavassa.) SS

68 Kisaehdotukset 1: "Satakuntalaiset lapinlateen!", 2: "Casamente"
ja 3: "Kolmas Mies"

63 Arkkitehtuurimuseo

64 Arkkitehtuurimuseo

65 Kisaehdotukset 1: "Satakuntalaiset lapinlateen!", 2: "Casamente"
ja 3: "Kolmas Mies."

66 Kisaehdotukset 2: "Casamente" ja 3: "Kolmas Mies."

67 Selostus, ehdotus 1: "Satakuntalaiset lapinlateen!"

Arkkitehti Einari Teräsvirta

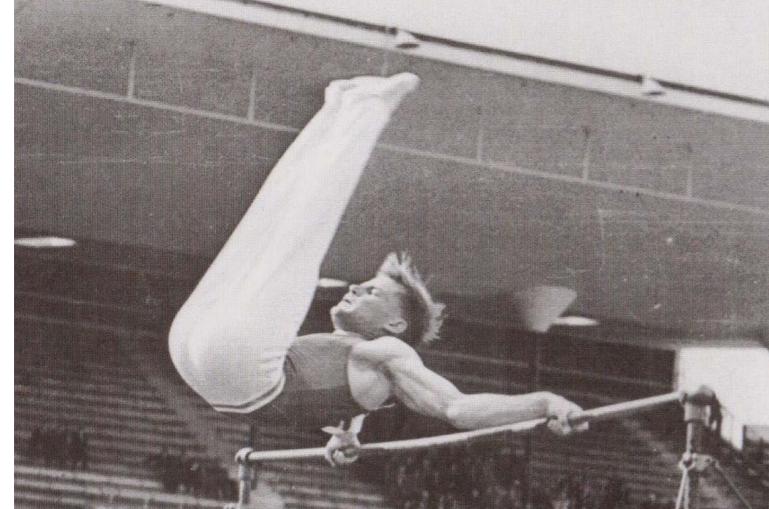
Einari Allan Teräsvirta syntyi Viipurissa 7.12.1914 ja kuoli Helsingissä 23.11.1995. Hänet tunnetaan arkki-tehtuuransa lisäksi olympiaivoimistelijana. Hän voitti Suomelle kolme olympiapronssia ja kullen telinevoimistelussa. Teräsvirta muutti Viipurista Helsinkiin opiskelemaan arkkitehtuuria ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1939.⁶⁹

Teräsvirran tuotantoon kuuluu monia julkisia rakennuksia, sekä teollisuusrakennuksia. Hänet muistetaan erityisesti urheilurakennusten suunnittelijana ehkä oman voimistelu-uransa johdosta. Hänen suunnittelemiaan ovat esimerkiksi Imatran, Kotkan, Kauniaisten, Hämeenlinnan ja Rajamäen uimahallit. Tunnettuja töitä ovat myös Oy Alko Ab:n maineikkaat viinatehtaat Rajamäen Koskenkorvassa ja Helsingin Ruoholahdessa.⁷⁰

Myöhemmin urallaan Teräsvirta toimi monissa valtion suunnitteluhankeissa. Hän vastasi esimerkiksi Hal-

69 Maunula 1995.
70 Maunula 1995.

10 | Alla
Einari Teräsvirta,
voimistelusankari.

singin Munkkiniemeen vuonna 1974 valmistuneen Karlastajatorpan hotellin uudisosiin, sekä myöhemmin rakennetun valtion vierastalon suunnittelusta.⁷¹

Ennen Satakuntatalon suunnittelua Teräsvirta työskenteli kymmenen vuotta toimistoarkkitehtina arkkitehti Erkki Huttusen toimestossa. Siellä hän työskenteli muun muassa Helsingin keskustaan vuonna 1952 valmistuneen Sokos-tavaratalon suunnittelun parissa. Satakuntatalon urakan myötä hän vakiinnutti oman toimistonsa.⁷²

Vuonna 1950 juuri ennen Satakuntatalona Teräsvirta suunnitteli Joensuhun kulttuurikeskus Karjalantalon, jonka ravintolasalin arkkitehtuurissa on samanhenkisiä lasiseiniä, avoimia sisäportaita ja pitkä tilan muoto, kuin Satakuntatalon ravintolasalissa. Myös esimerkiksi valaisimet ovat samankaltaiset, kuin Satakuntatalon ravintolan alkuperäiset valaisimet.⁷³

Satakuntatalo oli Teräsvirran ensimmäisiä merkittäviä omia suunnittelutoitä ja yksi harvoja asuinaloja. Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan (HYY) läheisyys Satakuntalaisten osakuntansa talon suunnittelussa tuotti Teräsvirralle tilauksia HYY:n rakennusurakoissa. Satakuntataloa seurasi esimerkiksi Leppäsuonkadulle Etu-Töölöön 1955 valmistunut Helsingin yliopiston opiskelijakirjasto, joka sittemmin on toiminut muun muassa Kauppakorkeakoulun kirjastona.⁷⁴

Kirjaston arkkitehtuurissa on samanlaista mittakaavaa ja monimuotoisia, sokkeloisia, toisiinsa limittyviä tiloja, kuin Satakuntatalossa⁷⁵. Teräsvirta lienee oppinut Satakuntataloa suunnitellessaan jotain siitä, millaista on tehdä opiskelijoille viihdyisiä ja toimivia tiloja.

Arkkitehti Teräsvirta esitti Satakuntatalon tekstissään Arkitehti-lehden numerossa 10/1954. Ulkoark-

11 | Alla
Teräsvirran vuonna 1950 suunnittelma Karjalatalo sijaitsee Joensuussa. Sen sisätiloissa on samoja piirteitä, kuin Satakuntatalossa. Pitkälaisessa ravintolasalissa on avoin, vaalea porras ja vastaavat valaisimet, kuin Satakuntatalon ravintolasalin alkuperäisissä valokuvissa. Pohjois-Karjalan Museo.

71 Nieminen & Riihinen 2018.
72 Arkitehtuurimuseo
73 Pohjois-Karjalan museo
74 Meriläinen 2016.
75 Meriläinen 2016.

kitehtuurissa on sovellettu modernistista linjakkuutta, mutta sisätilat henkivät 1940-luvun materiaaliromantiikkaa. Arkkitehti ei halunnut tinkiä materiaalista tai käsityöstä yksityiskohdissakaan.⁷⁶

Muut suunnittelijat

Arkkitehtilehden artikkeliissa Teräsvirta selosti arkkitehtuurin teknisiä ratkaisuja ja nimesi muut osallistuneet suunnittelijat. Hän nimesi avustajiksi toimistossaan työskennelleet arkkitehdit Aulis Salon, Erkka Virkkusen, Eero Melasen ja Herbert Biesen.⁷⁷

Lujuuslaskelmat ja rakennepiirustukset laati insinööritoimisto Rosendahl et Helanen. Putkisuunnittelman tekni Diplomi-insinööri Usko Pöysälä. Sähköt suunnitteli insinööritoimisto Risto Mäenpää.⁷⁸

Satalinnan säätiön arkiston tilaus- ja maksukuitien, sekä Teräsvirran työselostuksen perusteella rakennuksen sisutus tilattiin sisutusarkkitehti Olof Otteliniltä Stockmann Oy:n kautta. Ottelin suunnitteli osakuntataloihin ja ravintolasaliin oleskeluun sopivan sohva- ja ruokapöytäkalustuksen, johon kuului muun muassa Artekkin ja Ilmari Tapiovaaran mallistokalusteita, sekä kalusteita Stockmann Oy:n valikoimista.⁷⁹

Asuinhuoneisiin Ottelin suunnitteli teetettävän kalustuksen, johon kuului teräsjousisänky, kirjoituspöytä ja -tuoli, pikkupöytä ja -tuoli, sekä lipasto.⁸⁰

Ei ole varmuutta siitä, onko Ottelinin suunnittelemasta asuinhuoneiden kalustus teetetty koko suunnitellussa laajudessaan, mutta ainakin osia siitä on tilattu Stockmannin kautta Sovepuu-puutyötehtaalta Järvenpäästä, sekä Höylä Oy -nimiseltä helsinkiläiseltä puutyöversaalalta.

⁷⁶ Teräsvirta 1945.

⁷⁷ Teräsvirta 1945.

⁷⁸ Teräsvirta 1945.

⁷⁹ SS: Tilauksia, laskuja, tarjouksia

⁸⁰ SS: Tilauksia, laskuja, tarjouksia

Ilmari Tapiovaaran yritykseltä, jonka tuotanto oli Keravan puutyötehtaassa, tilattiin 300 kappaletta Domus-tuoleja.⁸¹ Ainoastaan Ottelinin piirustusten mukaisia pikkupöytää on asuntolassa yhä jäljellä.⁸²

Alkuperäiset valaisimet koko taloon suunnitteli muotoilija Yki Nummi, kuten Teräsvirta mainitsee Arkkitehtilehden artikkeliissaan⁸³. Nummi toimi valaisinsuunnittelijana vuosina 1950–1975 Stockmann Oy:n Orno-metallitehtaalla. Satakuntatalon valaisimet tilattiin sieltä⁸⁴. Talon arkistoista löytyi sarja alkuperäisiä väritettyjä mittapiirroksia tiloihin jopa yksittäisnä, tai muutamina kappaleina paikoilleen suunnitellusta valaisimista.⁸⁵ Jokin verran piirustusten alkuperäisiä valaisimia on säilynyt Stakuntatalon juhlatiloissa.

On tiedossa, että tekstiilitaitelija Kirsti Ilvessalo on suunnitellut tiloihin tekstilejä, jotka ovat saattaneet olla seinävaatteita, verhoja, tai vuodevaatteita. Näistä ei kuitenkaan ole säilynyt esimerkkejä, valokuvia tai tarkempaa tietoa.⁸⁶

Valaisin- ja kalustepiirrokset löytyvät liitteet-osiosta skannattuna 1:1 -mittakaavas

12 | Yllä oikealla
Ottelin, Olof 1951, kalustusperspektiivi
Pääty溶un nurkkahuoneesta, joissa on
ikkuna kahteen suuntaan. SS

13 | Oikealla
Ottelin, Olof 1951, signeerattu yöpöydän
mittapiirros. (Ei mittakaavassa.) SS

⁸¹ SS: Tilauksia, laskuja, tarjouksia

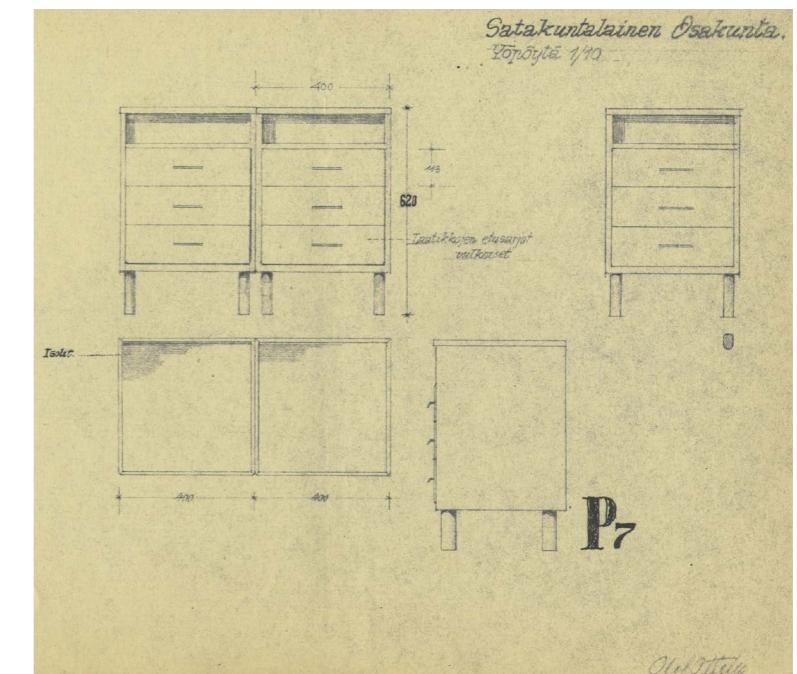
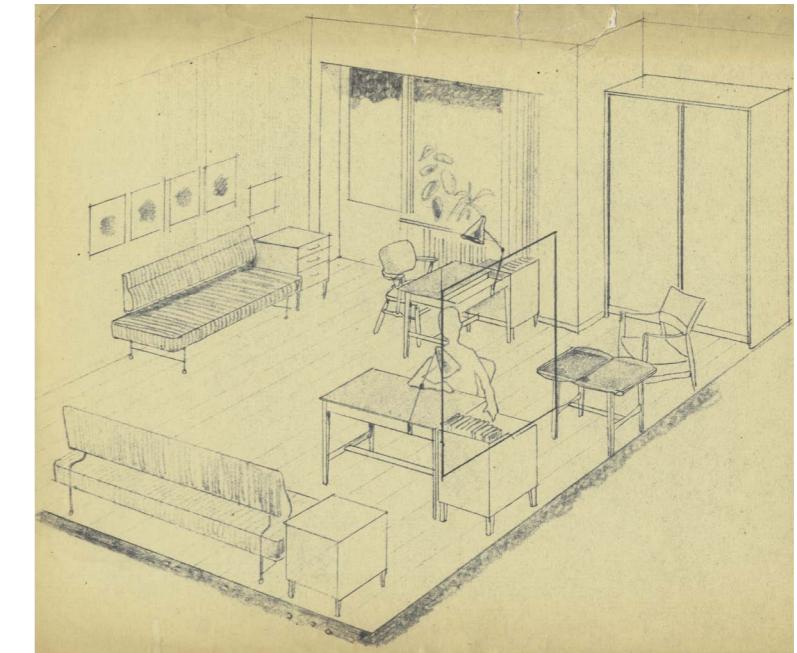
⁸² Liiri 2018.

⁸³ Teräsvirta 1945.

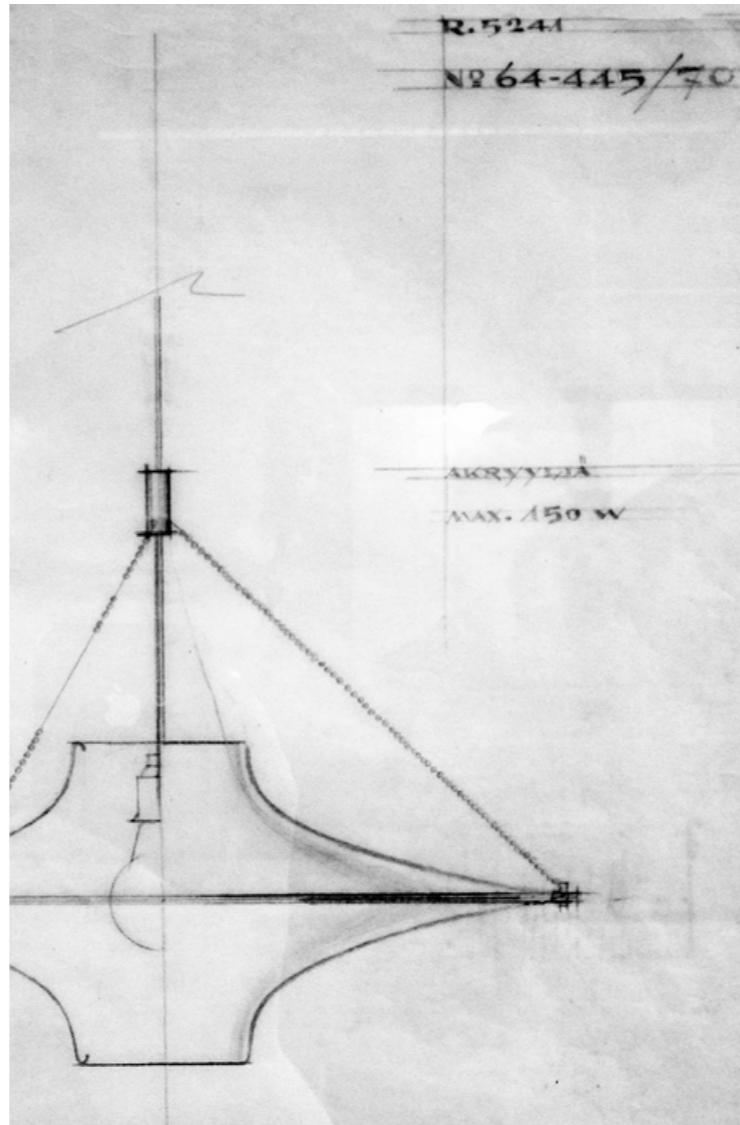
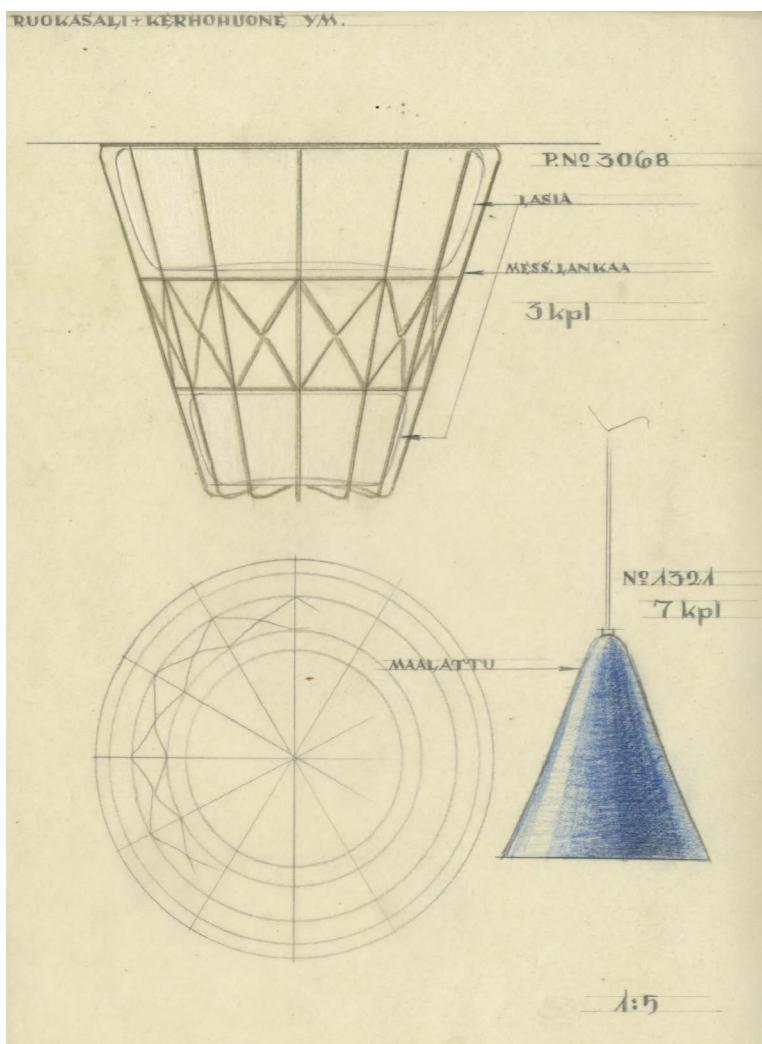
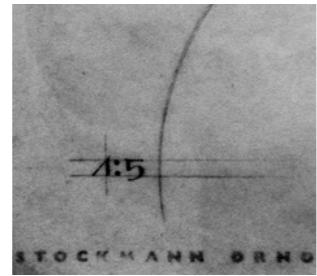
⁸⁴ SS: Tilauksia, laskuja, tarjouksia

⁸⁵ Innolux Oy 2018.

⁸⁶ SS: Tilauksia, laskuja, tarjouksia

14 | Alla
Yki Nummen Satakuntataloon
n. vuonna 1951
suunnittelemista
valaisimista suurin osa
on hävinnyt. Piirroksen
valaisimia näkyy sivun 43
valokuvassa ravintolasta.
SS

15-16 | Yllä
Nummen käsilan ja nimiöintityylin
voi tunnistaa vertaamalla esimerkiksi
samman suunnittelijan Lokki-valaisimen
piirrokseen. Innolux Oy.

5 Rakennuksen inventointi

Tilaryhmien erittely ja nimeäminen

Tässä selvityksessä viitataan tiloihin niiden käytössä olevilla nimillä, sillä selvitys on tarkoitettu myös osakunnan ja Satakuntatalon asukkaiden käyttöön. Satakuntatalon tilat on nimetty rennon opiskelijahenkisesti, historiavivahteilla.

Rakennuksen massa on neljakoinen. Lapinrinteessä korkeimmalla on täyskorkea A-portaan päätty, jossa sijaitsee alhaalta ylöspäin kellaria, liikkeitä, juhlasalin tiloja, osakuntatiloja, asuntoja, sekä osakunnan toimisto.

Viiston katonlappaan kohdalla olevassa keskirungossa on kellaria, liiketiloja, toimistojen, ravintola, juhlasali, osakuntatiloja, ja asuntoja. Keskirungon käytävämäisiä soluasuntoja kutsutaan Kongeiksi⁸⁷. Ne yhdistävät A-ja B-portaat.

Lapinlahdenkadun täyskorkea päätyosio käsittää kellaria, liiketiloja ja asuntoja, joihin kuljetaan B-portaan kautta. Soluasuntoja kutsutaan Päädyiksi. Ne erotetaan toisistaan kerroksen perusteella: Kolmospääty, Kutospääty jne. kuten Kongitkin⁸⁸. Kahdeksannen kerroksen soluasunnossa Pääty ja Kongi on yhdistetty.

Neljäs osa on C-portaan yhteydessä oleva vyöhyke Lapinlahdenkadun puolella, naapuritaloa vasten. Osio on puoli kerrostaa eri korkeudella, kuin muut tilat. Tässä osassa sijaitsee kellarin ajoportti, asuntoja, asukkaiden huoltotiloja, kaksi sauna, sekä yllä C6-olohuone.

17 | Yllä

Lapinrinteen puoleinen julkisivu on sommiteltu modernistisen tasaiseksi ja epäsymmetriseksi. Keskellä on neljännen kerroksen juhlasalin korkea ikkuna-aihe, joka alleviivaa neljännen kerroksen juhlatilojen piano nobile -merkitystä. Opiskelijat asuvat ylemmissä kerroksissa.
SS

Ulkoarkkitehtuuri

Ulkoarkkitehtuurin suojeleun liittyen totesi kaupungimuseo vuonna 1998 kaikkien julkisivujen olevan lähes alkuperäisessä asussa, ja että ne on säilytettävä kokonaan.⁸⁹

Katujulkisivujen pääasiallinen julkisivumateriaali on Nunnalahden hiottu vuolukivilaatta. 30 millimetrin paksuisten laattojen sävy on hieman punertava ja vahitelevampi. Levyt on kiinnitetty taustamuuraukseen ja toisiinsa kuparihaoilla ja -ankkureilla käyttäen betoni-juotosta.⁹⁰

Sisäänpäyntien sisäänvedettyjen osien seinät ja alakatot, sekä ensimmäisen kerroksen sisäänvedon yläpuolin alakatto on verhottu samalla vuolukivellä. Ensimmäisen ja toisen kerroksen liiketilojen ja toimistohuoneiden ikkunat on vedetty kivipinnasta jonkin verran sisään.

Rakennuksen kaikki ulkoaskelmat tasoineen oli työselityksen mukaan tehtävä "Hyvinkään paraslaatuisesta" gabrokivistä. Myös asuinrappujen ulko-ovien kynnykset ovat samaa materiaalia.⁹¹ Rakennuksen jalustan pintamateriaali on julkisivun puolella työselityksen mukaisesti gabroa ja sisäpihan puolella pesubetonilaattaa.

Sisäpihan julkisivuissa päämateriaali on keltainen terastirappaus. Lisäksi julkisivussa on kuparipeltipintoja sekä kiveystä. Julkisivudetaljeja ovat vinokaton käsittely, sekä parvekekaiteet. Pihan puolella syöksytorvet ovat pinnassa. Kadun puolella ne on upotettu julkisivulaatan alle.

Pihan puolen kalteva julkisivu on Satalinnan säätiön tietojen ja arkistomuistiinpanojen perusteella seurausta suunnittelujankohdan rakennusmääräyksistä ja asemakaavasta, joiden mukaan katonlappaan alla olevia tiloja ei lasketa mukaan tontin rakennusoikeuteen. To-

⁸⁷ Satakuntalon suojeutavat, s.1.

⁸⁸ Työselitys 1950. S. 19.

⁸⁹ Työselitys 1950. S. 19.

⁸⁷ Asuntolajohtokunta 2018.
⁸⁸ Asuntolajohtokunta 2018.

teutetulla kattamuodolla rakennuksesta olisi siis saatu siis rakennusoikeutta selkeästi suurempi.⁹²

Satalinnan Säätiö suunnitteli 2000-luvulla Satakuntataloon muutosta, jossa sisäpihan kalteva kattopinta suoristettiin seinäksi ja 5-8. kerroksien saataisiin enemmän tilaa. Samalla laajan, monimutkaisesti pellitetyn katonlappen rakenteellisista ongelmista päästään. Tämä muutos arvioitiin säätiössä kuitenkin liian raskaaksi ja ulkoarkkitehtuurista annettujen suojealusuntojen perusteella suunnitelmaa on luovuttu.⁹³

Lappeen suoristaminen seinäksi olisi edellyttänyt myös kaavamuutosta kerroskorkeuden ja rakennusoikeuden osalta, minkä järjestäminen olisi purkanut kaksitasoista asemakaavasta johtuvan suojan.⁹⁴

18 | Oikealla

Katutason pääsisäänkäynti A-portaaseen on gabrokivisen, jalustasta ulostyöntyvän kuistin sisällä. Kuistin yläpuolella on muovinen Satakuntatalo-valomainos. Sen takana on ajoportti sisäpihalle. B-portaan sisäänkäynti on sisäänvedettyinä liiketilojen välissä. SV 2018

19 | Äärimmäisenä viereisellä sivulla

Julkisivu on pääpiirteissään hyvin säilynyt. Osaan katutason liiketiloista on vaihdettu alumiini-ikkunoita. Liikkeillä on runsaasti teippauksia, markiiseja ja valomainoksia.

Vuonna 2006 tehdystä julkisivuremontista huolimatta kulmauksen ulostyöntyviä vuolukivilaattoja on kiinnitetty väliaikaisilla pultauksilla ja verkoilla. SV 2018

92 Lindfors 2018.

93 Lindfors 2018.

94 Asemakaava 1986.

20 | Viereisellä sivulla

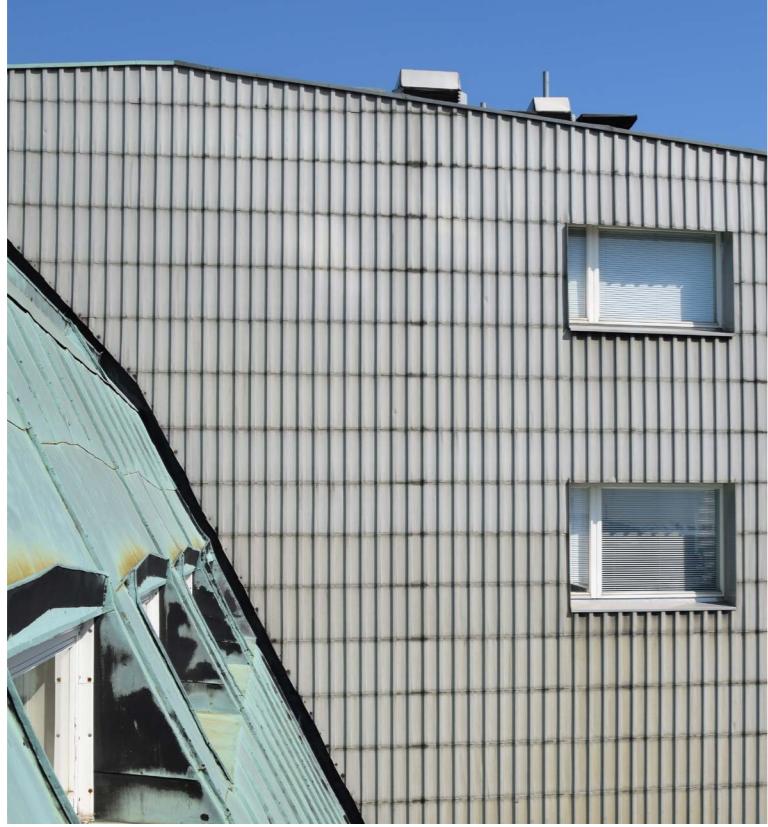
Automallien perusteella 60-70 -lukujen vaihteen kuvassa ensimmäisen kerroksen liiketilassa on ollut HOK-elannon myymälä. Ensimmäisen ja toisen kerroksen muodostama jalusta on ollut ilmeeltään kevyempi ja läpinäkyvämpi, kuin nykytilassa.

Lapinrinteen seinänaapurina on ollut

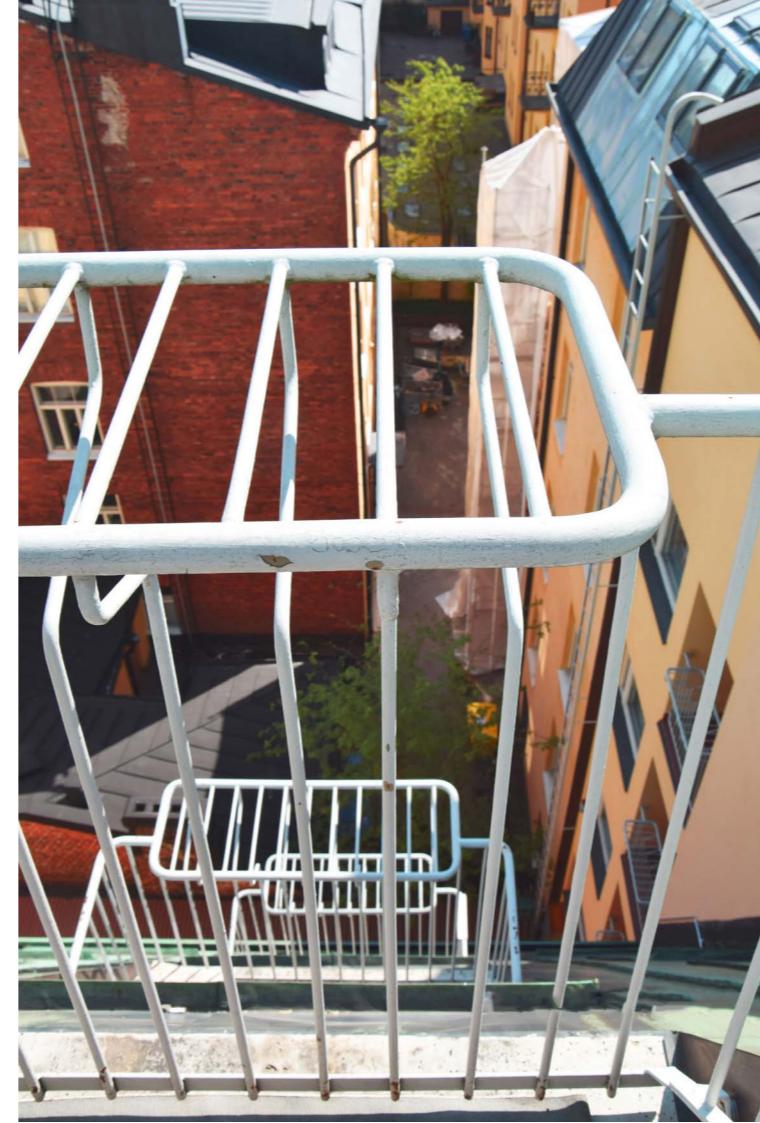
Satakuntataloa matalampi ja ulkonevampi rakennus. Nykyisen linja-autotunnelin kohdalla on ollut pysäköintipaikka. Katutila rakennuksen edessä on siis ollut hyvin eri luonteinen.

Julkisivun vuolukivilaattojen näkyy jo tuolloin olleen ongelma. SS

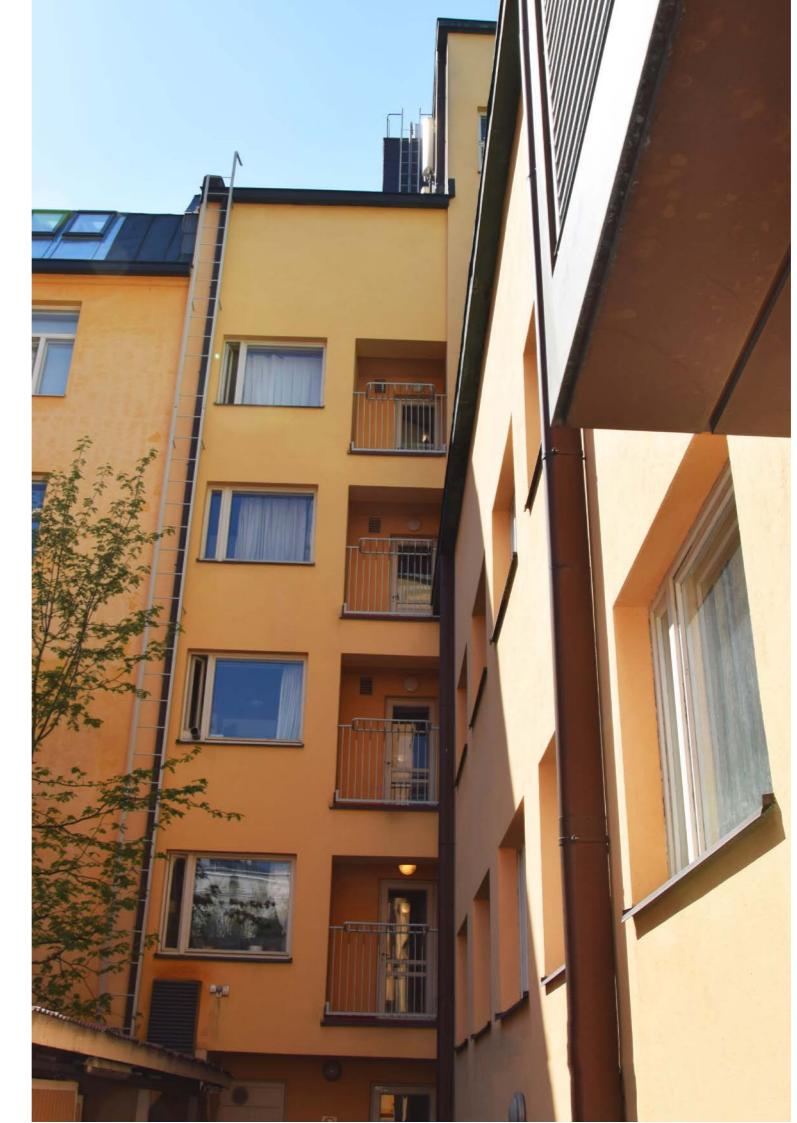

21 | Oikealla
Sisäpihan porttikäytävän
materiaali on
eläväpintainen tiili
kupariyksityiskohdilla.
SV 2018

22 | Yllä
Kahdeksannen kerroksen parvekkeelta
on näkymä täyskorkean rakennusmassan
osan suuntaan. Massa on yläosista
kuparipellitettä. Sisäpihan katonlappeen
ikkunat aukeavat Kongille, kirjastoon
ja asuinhuoneisiin. SV 2018

23 | Yllä
Sisäpihan katonlappeeseen aukeavien
kongien parvekkeet ovat allekkain.
Opiskelijat huutelevat kerrostenväliä.
Alkuperäiset parvekekaiteet on muotoiltu
kevyesti koristeellisiksi. SV 2018

25 | Vasemmalla Lapinlahdenkadun julkisivun pääaihe on teräsbetoniuolokkeena rakennettu parvekekenno, johon Päätyjen asuinhuoneet aukeavat. Ensimmäisessä kerroksessa on liiketila ja ajoportti kellaripiiriin. Toisessa kerroksessa on toimistoja, ja asuntoja on 3-8. kerroksessa.

Kennon vasemmalla puolella ja alla on kaistale vuolukivistä ikkunaiseinää. Toisessa kerroksessa on muutataloaleveämät puuikkunat. Vasemmanpuoleisen kaistaleen päällä, naapuritalon ja parvekekennon välissä on kattoterassi, johon tullaan C6-oleskelutilasta.

Parvekkeiden kaiteissa on verkkolasiosio ja koristeaiheinen teräspinnaosio. Lattiat on kaakeloitu punertavalla laatalla. Ikkunapellit ja karmit ovat ruskeat. puuovet ja -ikkunat on vaihdettu uusiin. SV 2018

26 | Äärimmäisenä vasemmalla Kiilamaisen keskirungon lape näkyy naapuritalojen pitkälle sisäpiihalle. Laaja, vihreä kattopinta poikkeaa muusta kattomaailmasta. Lappeen parvekerivi on pitkän sisäpihanäkymän kohdalla. SV 2018

27 | Yllä

Neljännen kerroksen juhlasalin ikkunaaiheeseen kuuluu kaide. Korkeat ikkunat ukeavat ranskalaiseksi parvekkeeksi. Art deco -henkisessä teräskaitteessa on sama koristeteema, kuin parvekepäädyn teräskaitteissa.

Kaikkien ikkunoiden täytelistat ja piano nobile -aiheen kehys ovat vuolukiveä. Ikkunoissa on puukarmit ja -puitteet, jotka on maalattu valkoiseksi tai ruskeaksi. Ikkunapellit ovat ruskeat. Vuolukivilaatat ovat osittain työntyneet ulos paikoiltaan.
SV 2018

Rakennerratkaisut

Pohjatyöt

Työselityksen ja piirustusten mukaan rakennus on perustettu kantavilta osiltaan kalliolle. Perusmuurit, -pilarit ja muut perustukset on tehty paikallavaluna tervattuun lautamuottiin säästö- ja teräsbetonista. Perustuskuopat on tiivistetty sullomalla kastellen kerrostittain hiekkaa ja sepeliä.⁹⁵

Maakosteuseristeet on tehty maaöljybitumi- ja eristys-huopakeroksella yhtenäisenä alapohjasta maanpinnan yläpuolelle. Maanvaraiset kohdat on eristetty kaksinkertaisesti. Pohja on salaojitettu saviputkilla ja sepelikeroksella, jotka yhdistyvät sementtiputkella suoraan kunnalliseen viemäriin.⁹⁶

Talon yhteinen hajotuskaivo sijaitsee kellarissa. Työselityksen mukaan se tuli valaa erilliseksi muista rakenteista, sekä vesieristää.⁹⁷ Se on kytketty kunnallisviemäriin betoniputkella⁹⁸. Pihalla on lämpö- ja kosteuseristetty sadevesikaivo, joka riippuu pihakannesta. Sadevesikaivo on teräsbetoni- ja valurautavalmisteinen ja se laskee viemäriin.⁹⁹

Betonirunko, väliseinät ja -pohjat

Rakennus on teräsbetonirunkoinen. Betonin tilavuuspainon vaatimukseksi mainitaan työselityksessä 0,65¹⁰⁰. Näkyviin jäävät betoniosat mainitaan työselityksessä muotoiltavan ”erikoispiorustosten ja lähempien osoitusten mukaan”, eli arkkitehti lienee toiminut ohjaajana valtöissä.¹⁰¹

Työselityksen mukaan kellarin katto on tehty alalaataholvina, joka on eristetty vuoraushuovalla. Tämän

⁹⁵ Työselitys 1950. S.2.

⁹⁶ Työselitys 1950. S.2.

⁹⁷ Työselitys 1950. S.2.

⁹⁸ Liiri 2018.

⁹⁹ Työselitys 1950. S.3.

¹⁰⁰ Työselitys 1950. S.6.

¹⁰¹ Työselitys 1950. S.5.

pääle on valettu n. 6 cm:n teräsbetoniylälaatta. Muut välipohjat ovat massiivisia teräsbetonilaattoja. Kellarin lattia on valettu maanvaraaiseksi.¹⁰²

Lapinrinteen puoleiset ulkoseinän runkopilarit on vedetty sisään ensimmäisen kerroksen ulkoseinän syvyydelle. 1-4. kerroksessa rungossa kulkee kaksi kantavaa pilaririviä. Välipohjalaatat ovat massiivista teräsbetonia. Sisäänvedetyistä pilareista jatkuu massiivipalkki-laattarakenne julkisivunpintaan asti 2. kerroksesta ylöspäin. Tämä ulokerakenne kannattaa julkisivun kerroksittain.¹⁰³

Viisi ylintä kerrosta on suunniteltu 60 asteen kulmassa ylöspäin kapeneviksi, jyrkän katonlappeen alle. Kiilamainen keskirunko on 5-7. kerroksen osalta kehärakenteinen. Kantavia kehiä yhdistää vinossa katonlappeessa toisiinsa massiivilaattarakenne.¹⁰⁴

Tämä merkillepantava suunnitteluratkaisu mahdollisti 4-8. kerroksen rakentamisen vain yhdellä sisäänvedettyllä pilaririvillä, joka siljaitsee lähellä katujulkisivua. Kehärakenteisten kerrosten rakenteiden jännevälit saatiin riittäväksi massaa kaventamalla. Samalla neljännen ja viidennen kerroksen korkuinen, osittain koko massan syvyinen juhlasali voitiin toteuttaa vapaina tilana, ilman toista pilaririviä.¹⁰⁵

Hankalan muotoinen kattopinta jouduttiin toteuttamaan rakennusoikeussystä, kuten aiemmin todettiin, mutta se paransi myös juhlasalin toiminnallisuutta.¹⁰⁶

Viidennessä kerroksessa juhlasalin yläosa ohitetaan kappeaa kirjastoa pitkin. Käytävämäinen kirjasto riippuu kehämäisten palkkien varassa jättäen alleen juhlasalin matalan osuuden. Kaventuvassa massassa viidennen kerroksen muut tilat on alistettu korkealle juhlasalille. Tästä syystä osakuntahuoneisto Viisin tilasarja on käy-

¹⁰² Työselitys 1950. S. 12.

¹⁰³ Teräsvirta 1950. Rakennepiirustukset.

¹⁰⁴ Teräsvirta 1950. Rakennepiirustukset.

¹⁰⁵ Teräsvirta 1954. S. 37.

¹⁰⁶ Teräsvirta 1954. S. 37..

tävämäinen ja mutkitteleva.

Väliseinät ovat tiilimuurattuja tai valettuja ja rapatuja. Työselityksen mukaan muuraustöissä tuli käyttää normaalikokoisia punaisia tiiliä, normaalikokoisia hohkatiliä, sekä tehdasvalmisteista kevytbetonia.¹⁰⁷ Putket, ilmanvaihtokanavat ja sähköasennukset, sekä esimerkiksi rappujen hissikytkinten tilat on tehty upottuina väliseinien valun, muurausken, ja rappauksien yhteydessä.

Rakennuksen eteläpäädyyn parvekekenno on teräsbetoniuloke. Muut parvekkeet sisäpihan puolella ovat sisäänvedettyjä.

Katto

Rakennuksessa on ainutlaatuinen kuparikatto. Katto tulot ovat puurakenteiset. Katto on eristetty kyllästettävällä korkkilevyllä. Koko massan kattaa kompaktiksi muotoiltu kaartuva harjaosuuus, jonka alle jää varastoulakko ja sivulle huopapinnoitetut tasakatto-osuudet.

0,6 millimetrin kuparipeltiä on käytetty kaikissa rakennuksissa peltitöissä, joita ovat vesikourut ja syöksytorvet, pihanpuolen riippurännit, eteläpuolen terassin rintamuurin päälysteet, paloluukut, ikkunoiden vesipellitykset, hormiryhmien pinnoituksit, parvekkeiden vesiristeiden alaiset pellitykset, sekä juhlasalin ovi-ikkunan ulkoneva lista.¹⁰⁸

Tällä hetkellä kuparikatossa on Lapinlahdenkadun puolella joitain näkyviä kohtia, joissa kupari on uudistettu, eikä se ole vihertynyt alkuperäisen pellin tavoin.

Portaat

Molemmat pääportaat A ja B, sekä sivuporras C ovat vapaakantoisia, muuratuin teräsbetoniaskelmin. Askemat ja tasot ovat kaikissa marmorimosaiikkipinnoitteituja. A-portaan kerrostasot on jaettu upotetuilla messinkilistoilla kierreporrasta mukaileviin sektoreihin.

Työselostuksessa on mainittu ruutukuvioinen messinkilistafigraani myös B- ja C-portaisiin, sekä eri värisellä mosaiikilla ja messinkilistalla tehtävät kerrosnumerot A- ja B-portaan kerrostasoihin.¹⁰⁹ Nämä ovat kuitenkin jääneet toteuttamatta lopullisiin portaisiin. A- ja B-portaan käsijoheet ovat kiillotettua koivua kromatuilla seinäkonsoleilla.

A-portaan huipuksi olisi alkuperäisten suunnitelmiien mukaan tullut lasitiilistä muurattu kupoli¹¹⁰. Nykyisestä porrashuoneen huipusta on leveä näkymäikkuna Kampin ja sisäpihan suuntaan. Kupolin hattuna on alkuperäisten suunnitelmiien mukainen teräsraakenteinen okulus, jonka seinät ovat lasia joka suuntaan.

Sisäpihan puoleisen D-porrashuoneen sisäänkäynti on ajoportin vieressä. Porrashuoneesta kuljetaan kellariin ja yhteen asuntoon. Betoniset porrassyöksyt kaareutuvat A-portaan yhteydessä sen mukaisesti.

Kolmannen, neljännen ja viidennen kerroksen välillä on betoniruoteset, puuaskelmaiset suorasyöksyiset sisäportaat, joita pitkin pääsee ravintolasta juhlasalikerrokseen ja juhlasalista osakuntahuoneisto Viisiin. Kaksi porrassyöksyä sijaitsevat Lapinlahdenkadun puolella ison ikkunapinnan takana allekkain. Sisäportaissa on kaartuvat, valkeaksi maalatut teräspinnakaiteet.

28 | Vasemmalla

Kuvassa näkyvät sisäpihan julkisivu, sekä ja viisto, voimakkaasti aukotettu kattopinta kokonaisuudessaan Lapinlahdenkatu 15:n sisäpihalta käsint. A-portaan päädyyn täyskorkeassa osassa pellitys jatkuu seinää pitkin kaki kerrosta alaspäin.

SV 2018

¹⁰⁷ Työselitys 1950. S. 13.
¹⁰⁸ Työselitys 1950. S. 15.

¹⁰⁹ Työselitys 1950. S. 9.
¹¹⁰ Työselitys, 1950. S.17.

29 | Oikealla

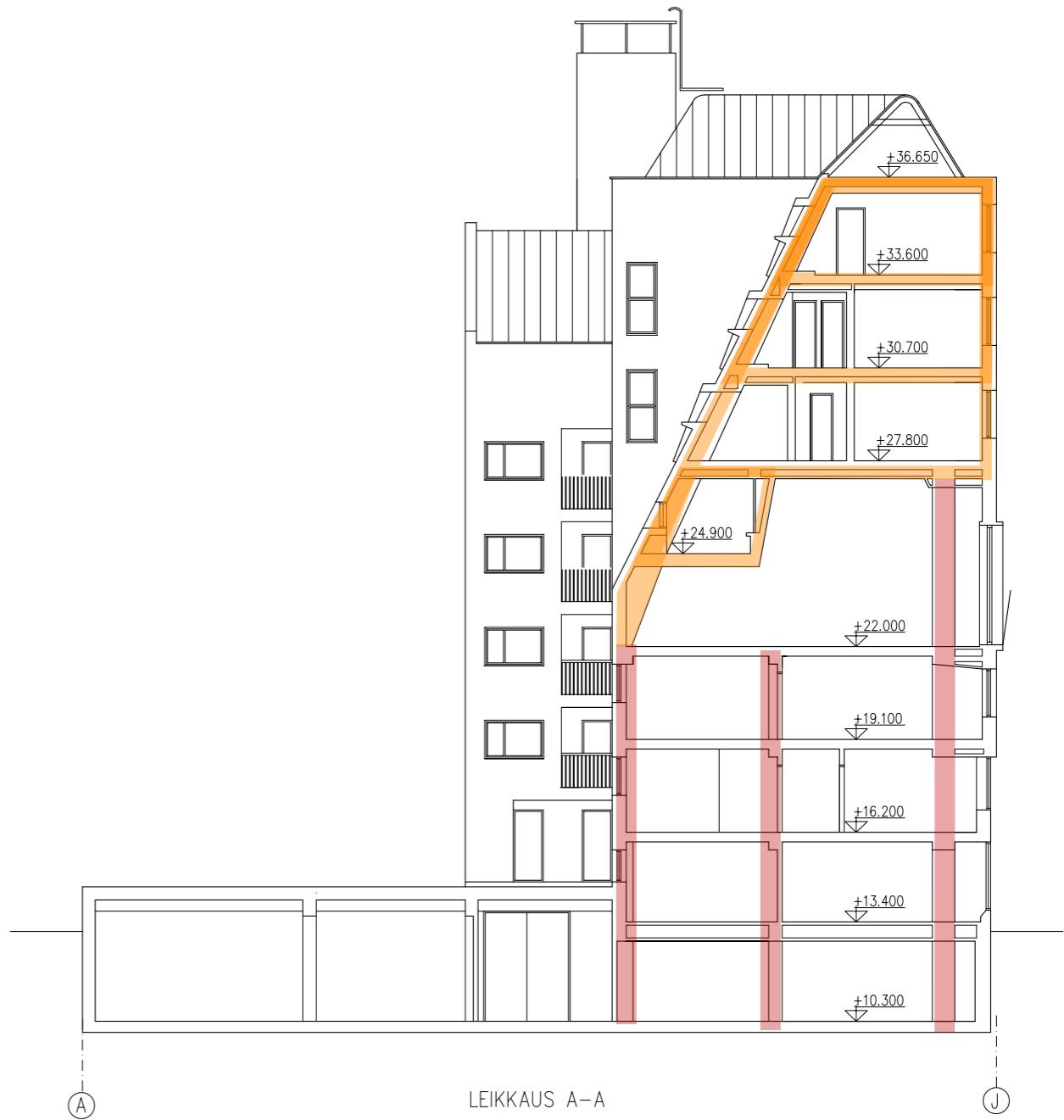
Leikkaus A-A, 1:200.

Tärkeimpien kantavien rakenteiden kohdat on merkitty leikkaukseen punaisella. Ne ovat kaksi rungon sisällä olevaa pilaririviä, sekä sisäpihan puoleinen ulkoseinä ja kiilamaisen osan kehäarakenteen toiminta keltaisella.

Leikkauksen projisoituvassa sisäpihan julkisivuosuudessa näkyvät C-portaan parvekkeet ja B-portaan ikkunat. Ullakkokerros harjan alla on kompakti.

Kiilamaisen osan ikkunojen ja parvekkien istutus katonlappeeseen on rakenteellisesti monimutkainen. Kiilan 6-8. kerroksessa olevien solujen, Kongien käytäväät jäätävät lappeen alle.

ARRAK OY 2015. Muokkaukset SV.

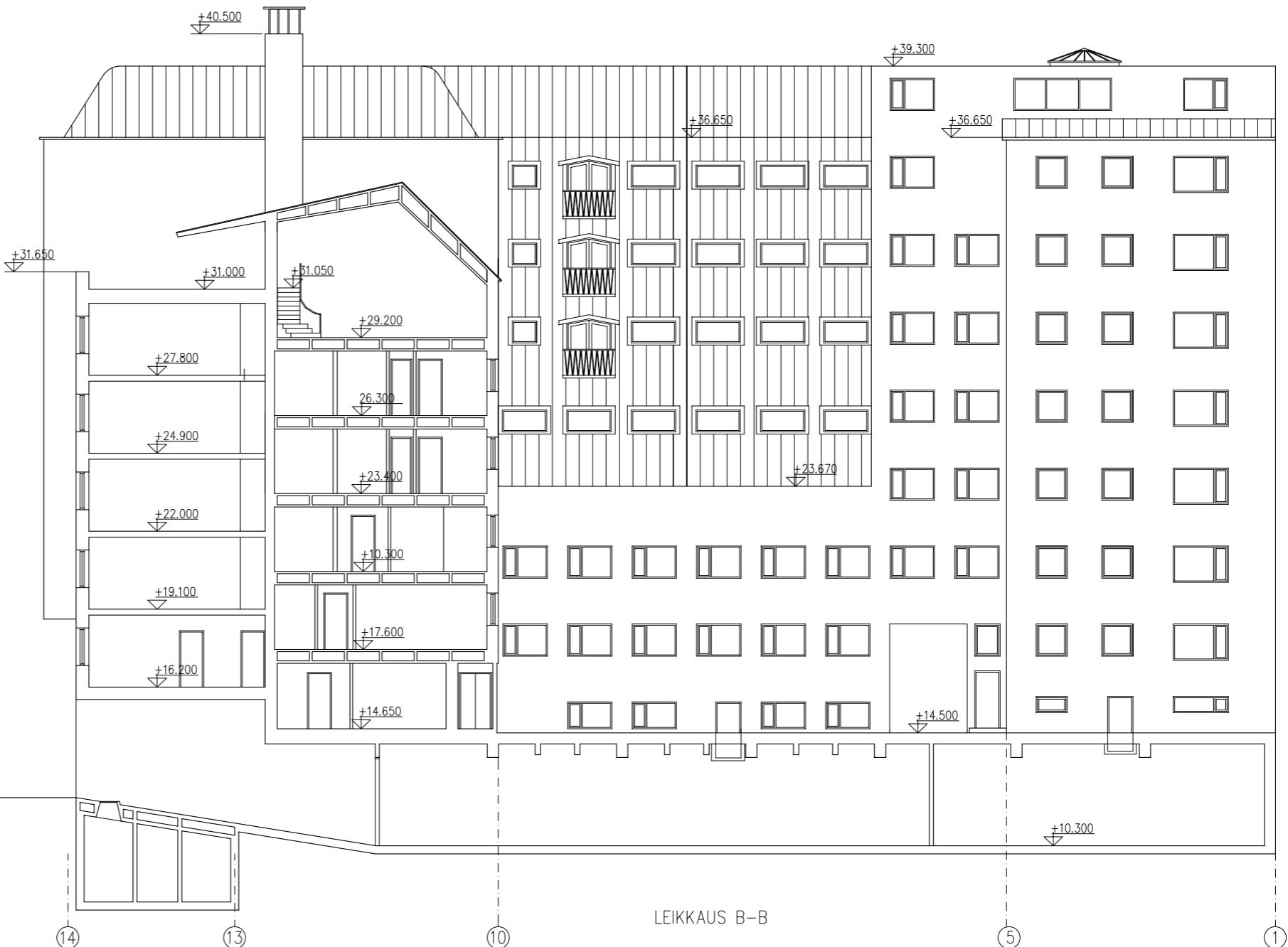

30 | Oikealla
Leikkaus B-B, 1:200

Leikkauuspinnassa näkyy Päätyjen ja C-portaan yhteydessä olevien tilojen välinen tasoero. Tasolta toiselle liikutaan C-portaan kautta. C-portaan ylimmän kerroksen C6-olohuoneesta kattoterassille noustaan pienen sisäportaan kautta.

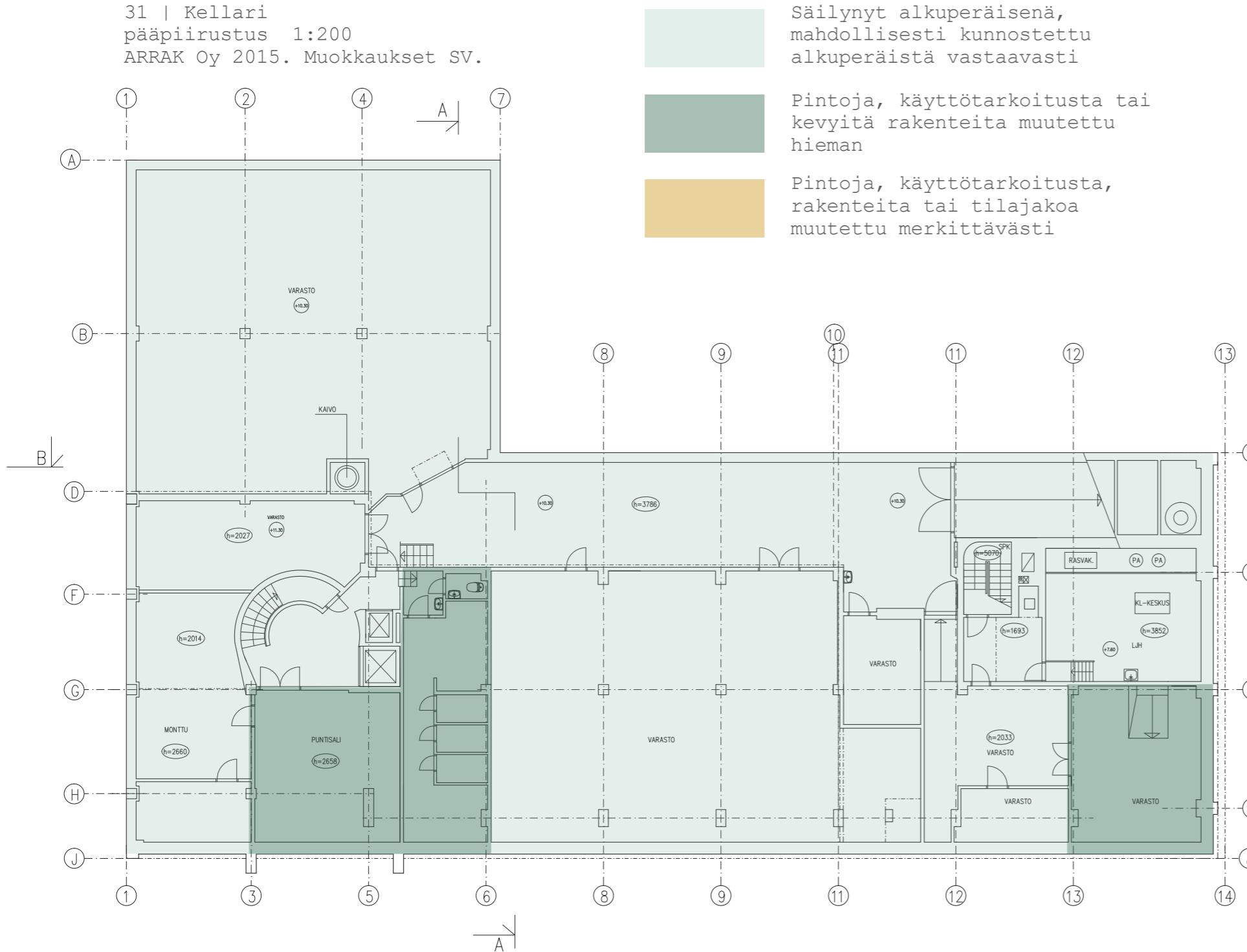
Kellarin ajojuiskan alla sijaitsee vanhojen lämmityskattiloiden kammio, joka ei ole nykyään käytössä.

ARRAK OY 2015.

6 Tilat ja säilyyneisyys kerroksittain

31 | Kellarit
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy 2015. Muokkaukset SV.

Säilyyneisyys

Tässä selvityksessä Satakuntatalon tilojen säilyyneisyyden taso on jaettu kolmeen luokkaan, jotka on merkitty pohjapiirroksiin kerroskohtaisesti.

Tilojen pääpiirteinen säilyneisyys esitetään värikentillä ja julkisivujen osalta katkoviivoilla. Lisähuomioita on kerroskohtaisessa tekstissä ja kuvateksteissä. Säilyneisyttä tarkennetaan tilakohtaisesti luvussa 7, Erityiset tilasarjat.

Kellari

Kellarikerros jakautuu pihakannen alaiseen osaan ja rakennusmassan alaisiin osiin. Toiminnot jakautuvat A-portaan alle ja Lapinlahdenkadulta tulevan ajorampin yhteyteen. Kellarin tullaan A-portaan hisillä, kaarevan D-portaan kautta sisäpihalta, tai ajorampin kautta. Kellarin lattiakorko vaihtelee +7,6 metristä (kattilahuone) +11,3 metrin (A-portaan päätty).¹¹¹

Osa kellarin tiloista on vuokrattuna liikevuokralaisille katutason liikkeiden oheistiloiksi, osa varastotiloiksi¹¹². Osakunnan käytössä on A-portaan päässä jonkin verran varastoa, verstas, kuntosalit "Monttu", sekä B-portaan päässä musiikkihuone.

Einari Teräsvirta on alkuperäisissä piirustuksissaan suunnitellut pihakannen alaisen avoimen kellaritilan jaettavaksi myöhemmin¹¹³.

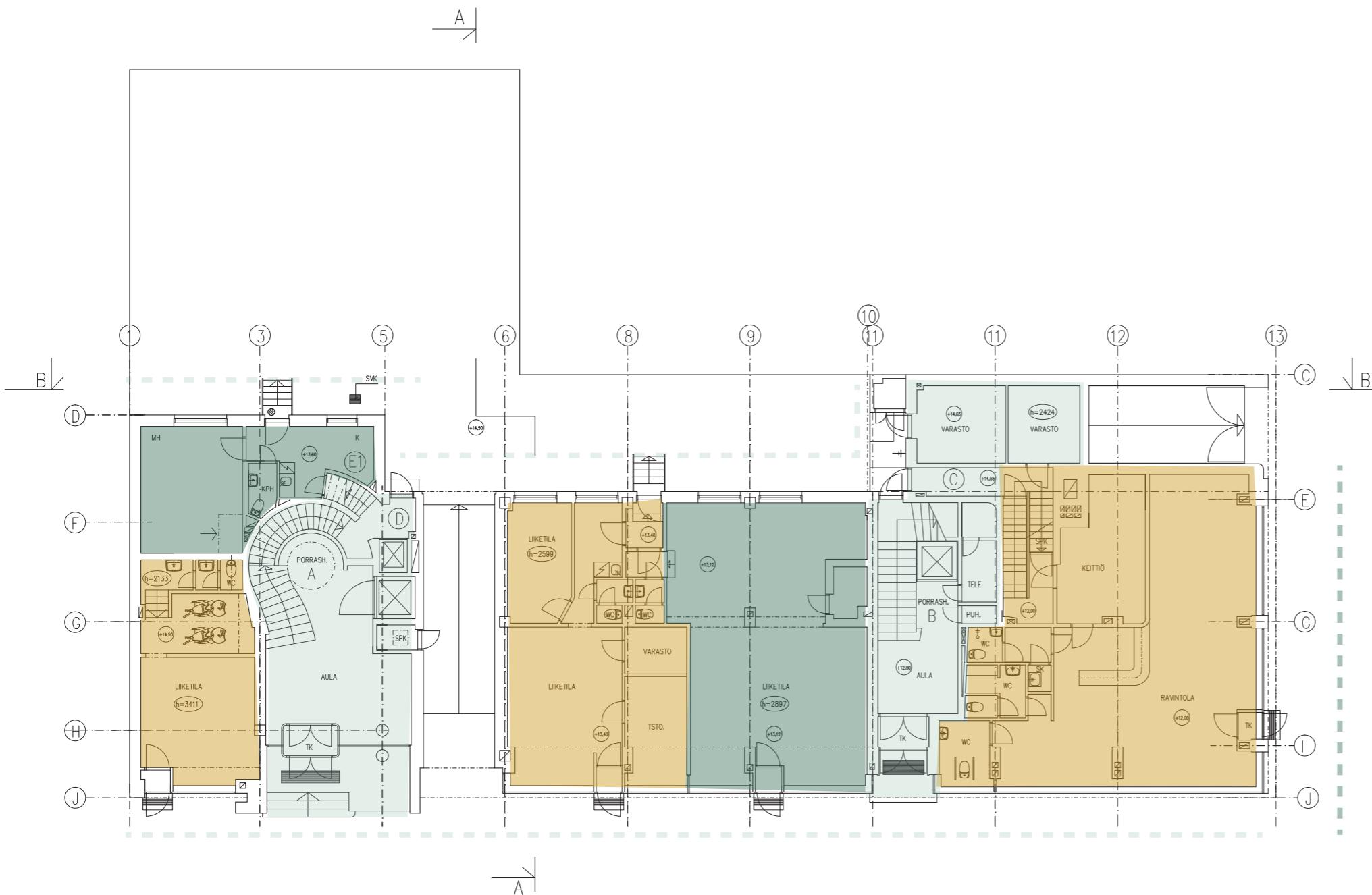
Tilojen jako on suurimmilta osin alkuperäinen. Joitain kevyitä väliseiniä on lisätty varastojen välille. Puntisaliin on lisätty lattiapinnoite ja oikean alakulman varasto on kunnostettu musiikkihuoneeksi vuosina 2015-2016.

111 ARRAK Oy 2015. Pohjapiirros: Kellari

112 Lindfors 2018.

113 Teräsvirta 1950. Pohjapiirros: Kellari

32 | Ensimmäinen kerros, katutaso
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy 2015. Muokkaukset SV.

Ensimmäinen kerros

Ensimmäinen kerros, katutaso, jakautuu sisäpihan ajoportin kohdalta kahteen. Lattian korko kasvaa Lapinlahdenkadun päädystä rinteen mukaisesti kohti A-portaan päättyä. Näin pääportaaseen A syntyy juhlallinen, korkea sisääntuloaula.¹¹⁴

Katutasossa kadun puolella on ulosvuokrattuja liiketiloja takahuoneineen, sisäänkäynnit A- ja B-portaisiin, sekä ajoportit sisäpihalle ja kellariin. Sisäpihan puolella on sisäänkäynnit asuntoon E1 ja liiketilojen takaovet pihakannen tason alapuolella.¹¹⁵ Pihatason alle jäävä asunto E1 on alun perin ollut osa viereistä liiketilaa¹¹⁶. Lisäksi sisäpihalta on sisäänkäynnit B-rappuun, sekä sivurappuihin C ja D¹¹⁷.

Liikeiloja on muokattu yritysten tarpeisiin sopiviksi. Ainaakin Lapinladenkadun puolen liiketiloista on vaihdettu alkuperäisiä puuikkunoita alumiinisiin.

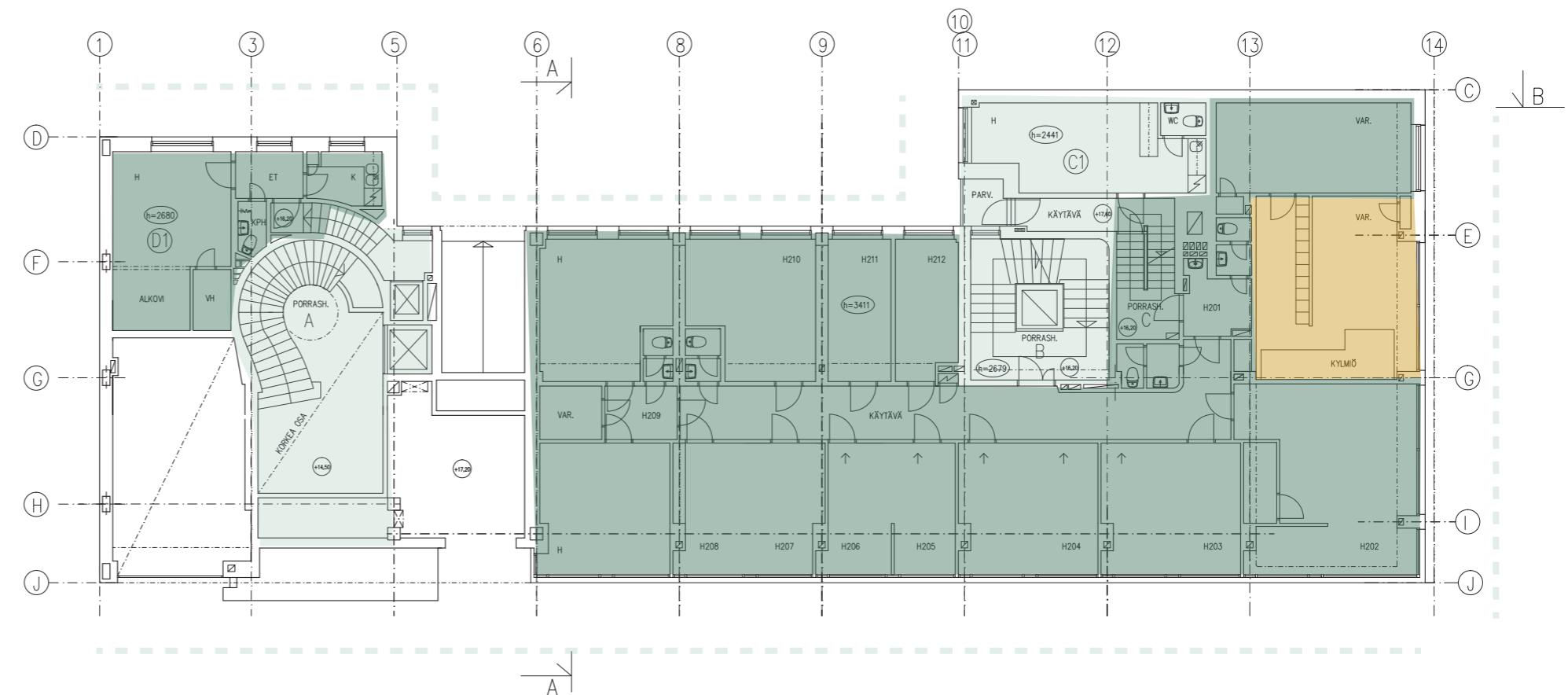
Toinen kerros

Toisessa kerroksessa on pääasiassa toimistotiloja. Sisäpihan puolella A-portaan päässä on entinen talonmiehen asunto D1, johon tullaan D-portaan kautta. Asunto 1,7 metriä korkeammalla, kuin pihakannen ja A-portaan aulan taso. D-rapusta on myös asukkaiden käynti alas kellarikerrokseen. C-portaan yhteydessä on suihuone C2, josta on näkymä sisäpihalle.¹¹⁸

B-portaan pääty ja keskirunko ovat vuokrattavia toimistotiloja, jotka arkkitehti on työselityksen mukaan suunnitellut kevyillä väliseinillä jaettaviksi ja muutetaviksi¹¹⁹.

Yhteen toisen kerroksen varastotilaan on asennettu kylmälaitteita katutason ravntolan varastokäytöön.

33 | Toinen kerros
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy 2015. Muokkaukset SV.

¹¹⁸ ARRAK Oy 2015. Pohjapiirros: 2. kerros
¹¹⁹ Teräsvirta 1950. Pohjapiirros: 2. kerros

Kolmas kerros

A-portaan päädyn ja keskirungon täyttävät juhlatilojen eteishalli ja aula, WC-tilat, keittiö, sekä ravintola ja sen sivukabinetti. Juhlatilojen pääsisäänkäynti on pariovi keskellä A-portaan porrastasannetta. Toinen uloskäynti on kabinetista B-portaaseen. Eteishallista nousee avonainen, kaartuva juhlaporras seuraavan kerroksen lämpioön.¹²⁰ Juhlaportaan alla on vastaanottotiski, joka on lisätty sisustuksen muutostöiden osana vuonna 2006¹²¹.

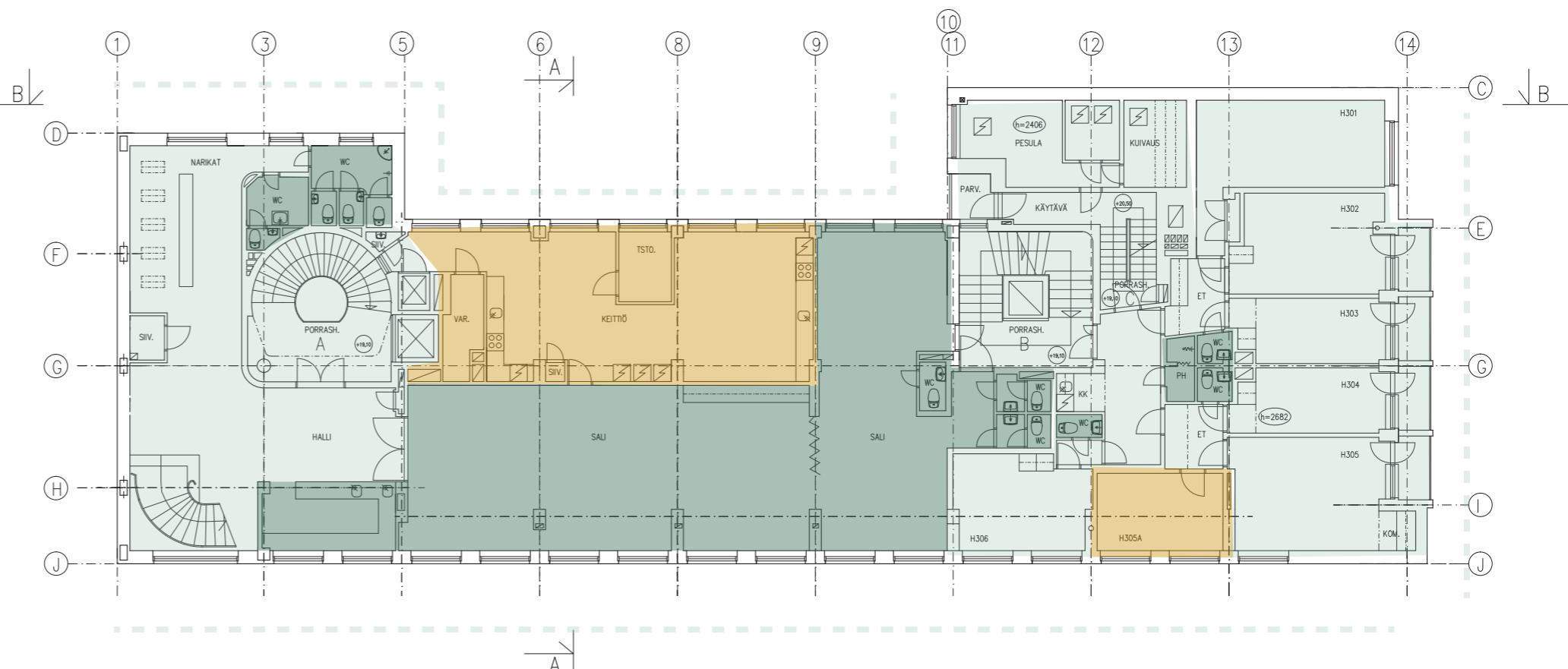
B-portaasta on käynti alimpaan opiskelija-asuntolan osaan, Kolmospäätyn. Soluasunnossa on seitsemän asuinhuonetta, kaksi jaettua eteistä ja WC:tä, sekä yhteisen eteenen. Sen yhteydessä on keittokomero ja suihku. Neljässä asuinhuoneista on parveke Lapinlahdenkadulle. Kolmospäädystä on kulkua myös C-portaaseen, jonka kautta asukkaat käyttävät yhteisiä palveluja.

Kerroskorko on A- ja B-portaiden yhteydessä sama, +19,10 metriä. C-portaan yhteydessä on asuntolan pyykkitupa korrossa +20,5 m.¹²²

Ravintolan eteishallin interiöori on talon parhaiten säilyneitä. Kiinteät kalusteet ja osa valaisimista ovat säilyneet alkuperäisinä ja niitä on korjattu entistään. Ravintolasalissa on tehty useita pintamuutoksia ja keittiötaloja on modernisoitu.

Päätysolun Kioskeinakin tunnetut A-huoneet, (tässä kerroksessa 305A), Lapinrinteen puolella ovat alun perin olleet varastoja joka kerroksessa.

34 | Kolmas kerros
Pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy 2015. Muokkaukset SV.

120 Arrak Oy 2015. Pohjapiirros: 3. kerros

121 Liiri 2018.

122 Arrak Oy 2015. Pohjapiirros: 2. kerros

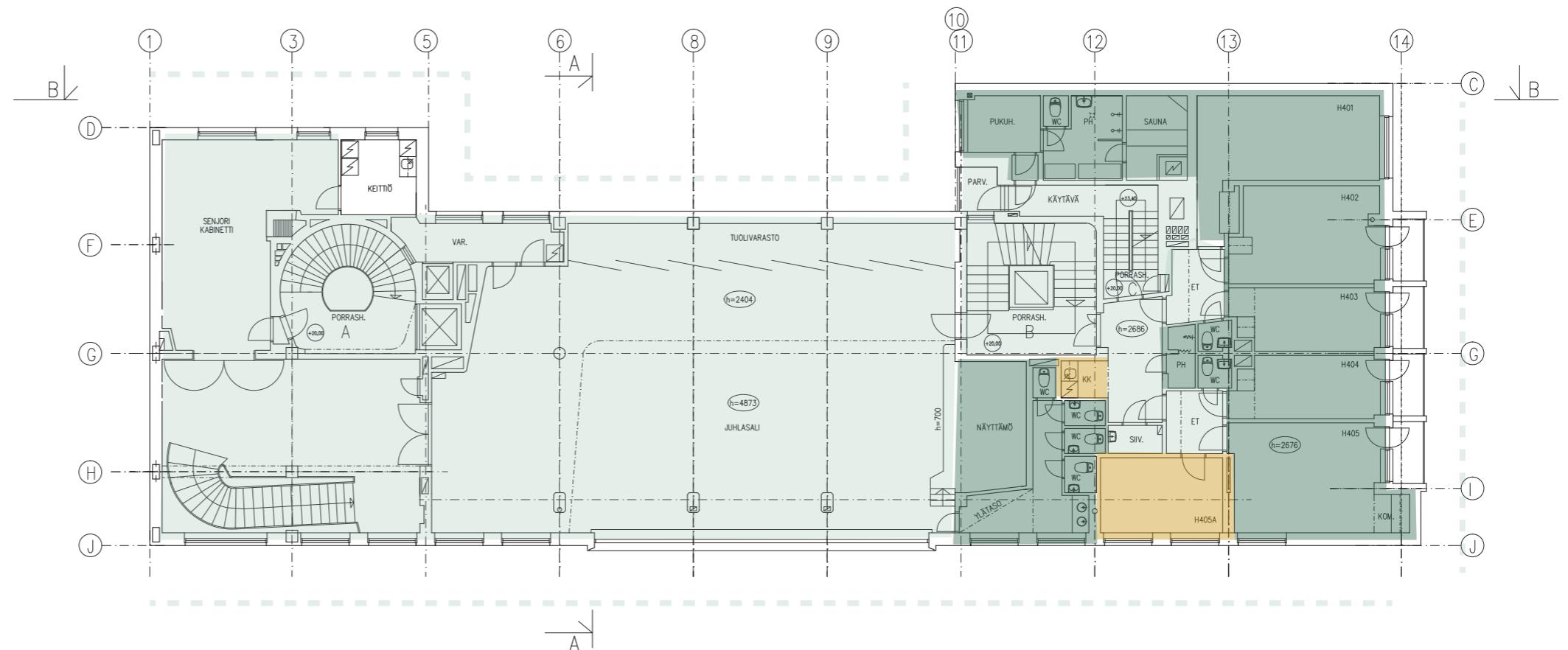
Neljäs kerros

Neljännen kerroksen päätila on juhlasali talon keskisrungossa. Ravintolan eteishallista, kolmannesta kerroksesta, nousee juhlaporras juhlasalin lämpiöön. Lämpöistä on käyti myös sivukabinetin. Kabinetissa on tiilimuuri tuisijoineen. Lisäksi sen takana on tarjoilukeittiö.

Nelospäädyyn solussa on kuusi asuinhuonetta, joista neljässä on parveke. Oheistilat ovat vastaavat, kuin Kolmospäädyssä. C-rapusta on käyti ensimmäiseen, henkilökunnan saunaan. Koko kerroksen lattiakorko on +22,0 metrissä, C-portaassa +23,4 metrissä.¹²³

Juhlatilojen osalta neljäs kerros on hyvin säilynyt. Esiintymislavaa ja sen takaisia WC-tiloja on muutettu eniten ja niitäkin vain pinnallisesti.

35 | Neljäs kerros
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy 2015. Muokkaukset SV.

123 ARRAK Oy 2015. Pohjapiirros: 4. kerros

Viides kerros

Viidennessä kerroksessa A-portaan yhteydessä ja keskirungossa sijaitsevat osakunnan järjestötilat, osakuntahuoneisto Viisi. Nauhamainen tilasarja kiertyy sisäpihan puoleisesta keittiöstä alkaen A-portaan ympäri. Se väistää edellisen kerroksen juhlasalin korkean osan ylätilaan kapeana ja käytävämäisenä.

Käytetyin tila, Porin huone, on tupakeittiö, ruokailutila ja olihuone. Nykyinen keittiö on alun perin ollut seurustelukabinetti, kun ravintola oli vielä opiskelijakäytössä.

Kiltahuone on pieni juhlasali. Rauman huone Kiltahuoneen päädyssä on oleskelutila. Käytävämäisen Kirjaston ja Rökstylä-teknikkatilan läpi kuljetaan B-rappuun.

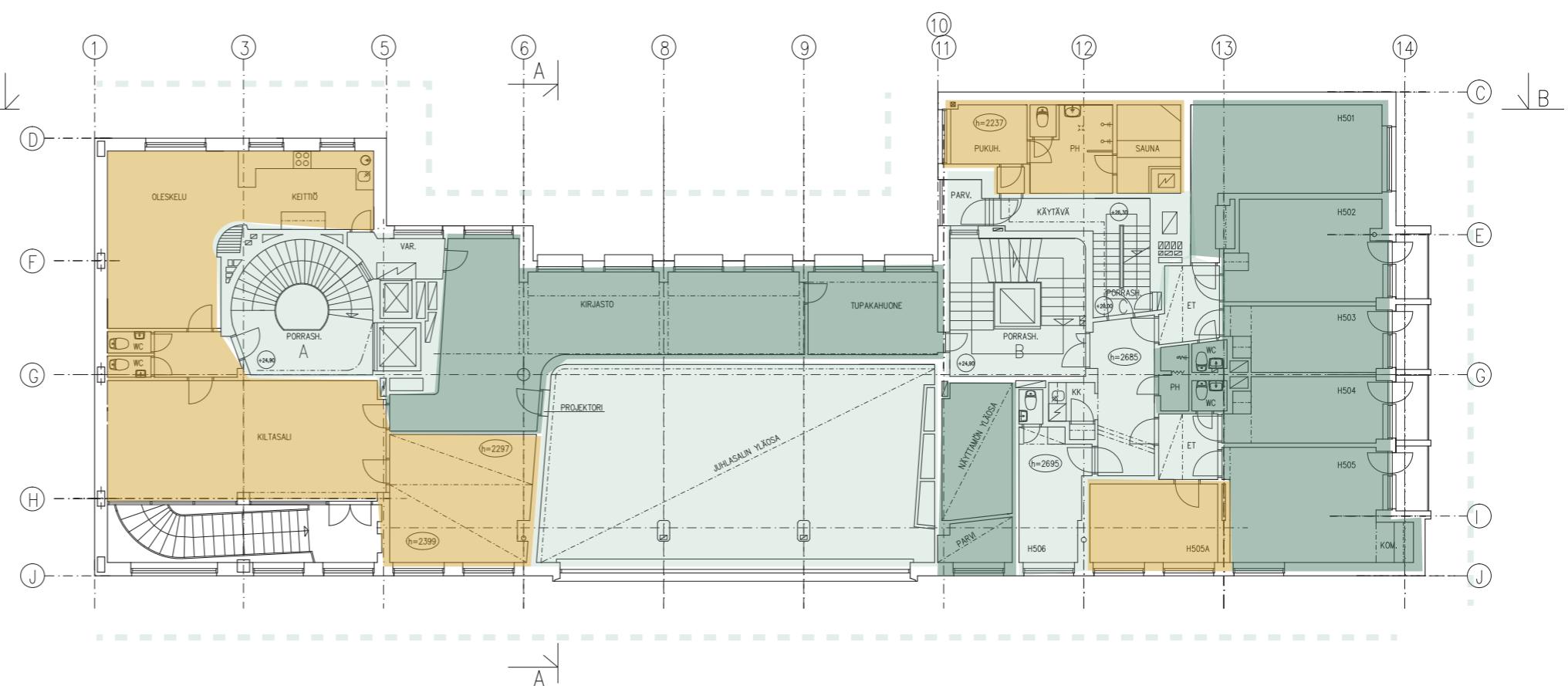
Vitospäädyssä on seitsemän asuinhuonetta eteis- ja pesutiloineen, sekä yksi keittokomero. C-portaan yhteydessä on asuntolan sauna. Kerrostason korko on +24,90 metriä C-portaan +25,30 metrin tasoa lukuun ottamatta.¹²⁴

Rakennuksen keskirunko kaventuu ylöspäin jyrkän katonlapteen mukaisesti viidennestä kerroksesta alkaen. Tämä on aiheuttanut haasteita keskirungon soluastojen, Kongien, suunnittelussa, sillä asuntoihin syntyy pitkät, kapeat käytävät ja pieniä huoneita.¹²⁵

Viisin tiloissa on tehty käyttötarkoitusuutoksia. Pintamateriaaleja on vaihdettu. Kirjaston kiinteä kalustus on säilynyt pääpiirteissään. C-portaan yhteydessä oleva sauna on korjattu.

Vitospääty on alempia kerroksia vastaava soluasunto. Lasiovella suljettava keittokomero on kuitenkin säilynyt alkuperäisenä enimpiä pintamateriaaleja myöten.

36 | Viides kerros
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy, 2015. Muokkaukset SV.

124 ARRAK Pohjapiirros: 5. kerros

125 ARRAK Pohjapiirros: 6. kerros

Kuudes kerros

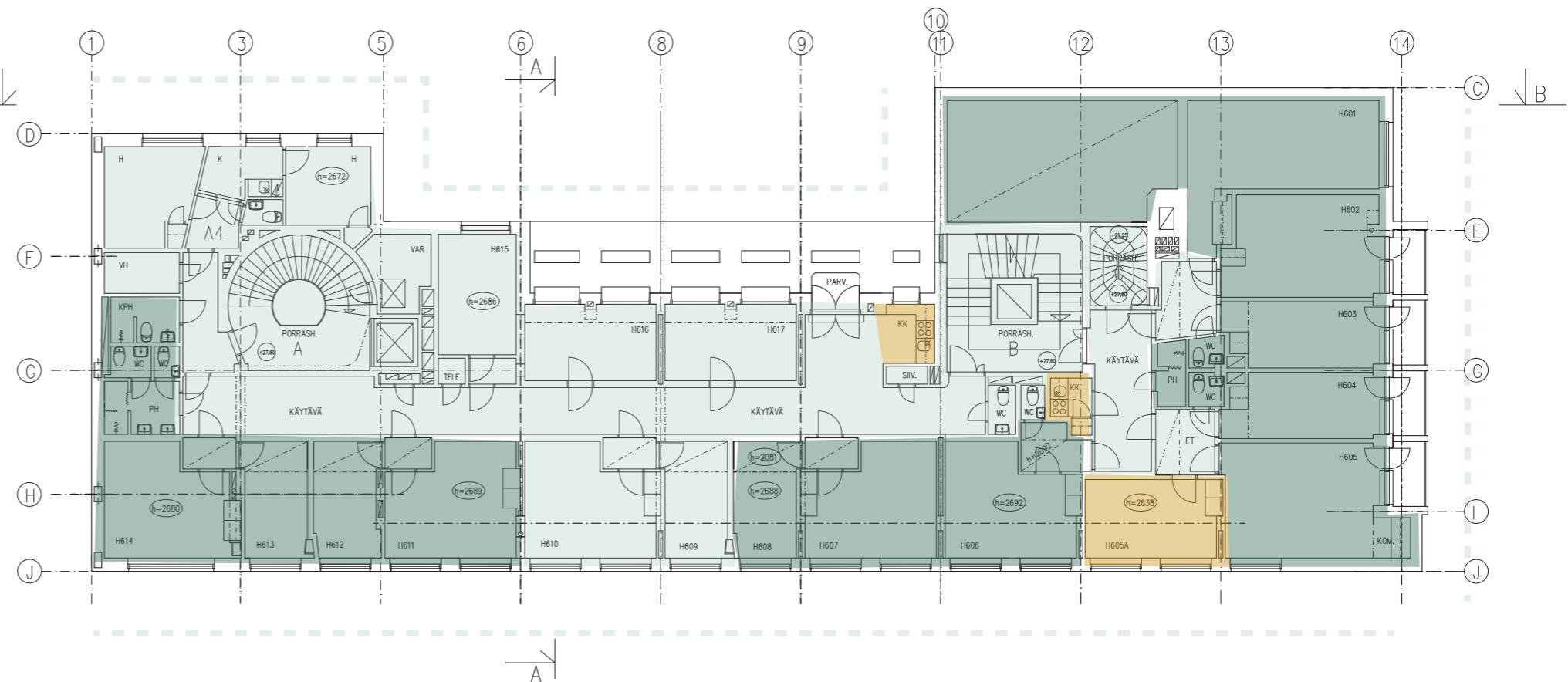
Kuudes kerros on kokonaan asuntolaa. A-portaan ympärille sisäpihan puolella kääriytyvä soluasunto A4 on sovitettu kapeaan ja kaarevaan tilaan. A4 on yhteydessä Kutoskongiin.

Kutoskongilla on yhteensä yksitoista asuinhuonetta 8,3 neliömetristä noin 15 neliöön. Kutospäädyssä huoneita on seitsemän. Osa asuinhuoneista on kallevan katonlappen alla. Talon pienin huone, kahdeksan neliömetrin A4B löytyy kuudennesta kerroksesta, sisäpihan puolelta.

A4 ja Kutoskongi ovat ilmeeltään alkuperäisiä, joskin huonokuntoisia. Asunnoissa on paljon säilyneitä yksityiskohtia. Esimerkiksi A4:n keittiö on säilynyt hyvin alkuperäisenä kalusteita myötä. Kutoskongin keittiö ja kylpyhuoneet on uudistettu¹²⁶, mutta tilajärjestelyt pitkine oviviidakoinen ja näkymineen ovat alkuperäisiä. Kutoskongi tunnetaan Satakuntatalolla vilkkaasta ja yhteisöllisestä opiskeljälämästä.

Kuudennen kerroksen perustaso on korossa +27,8 m. C-portaan ja C6-olohuoneen lattian taso on +29,5 m. Arراك Oy:n tekemissä 6. ja 7. kerroksen pohjapiirroksissa (tällä aukeamalla) on C6:n kohdalla epäjohdonmukaisuuksia. C6:n sisäänkäynnin ja lattiaprojektion tulisi olla merkittynä kuudennen keroksen pohjapiirrokseen. C-portaan terassin korko +32 m.¹²⁷

37 | Kuudes kerros
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy, 2015. Muokkaukset SV.

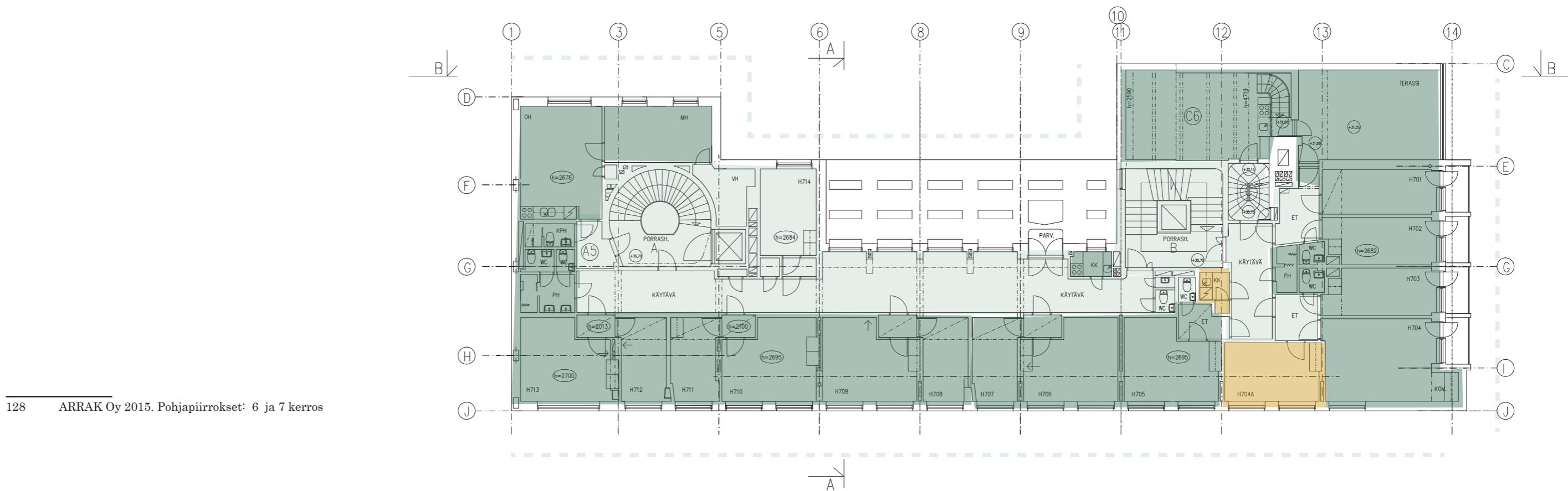
Seitsemäs kerros

Seitsemäs kerros on kokonaan asuntolaa. B-portaan yhteydessä silaitsee Seiskapääty, keskirungossa Seiska-kongi ja A-portaan yhteydessä asunto A5. A5 on aiemmin toiminut osakunnan toimistona. Arrak Oy on pohjapiirroksissaan esittänyt C-portaan olohuoneen, C6:n, tässä kerroksessa.

Seiskakongin tilava käytävä katonlappeen alla toimii opiskelijoiden oleilutilana, jossa järjestetään muun muassa juhlia.

Seitsemäs kerros on korossa +30,07 m. C portaan taso on +31,5 m.¹²⁸

38 | Seitsemäs kerros
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy, 2015. Muokkaukset SV

Kahdeksas kerros

Korossa +33,6 m sijaitsevassa kahdeksassa kerroksessa keskrunko on kapea. Kasi-solussa Kongi ja Pääty yhdistyvät yhdeksi asunnoksi.

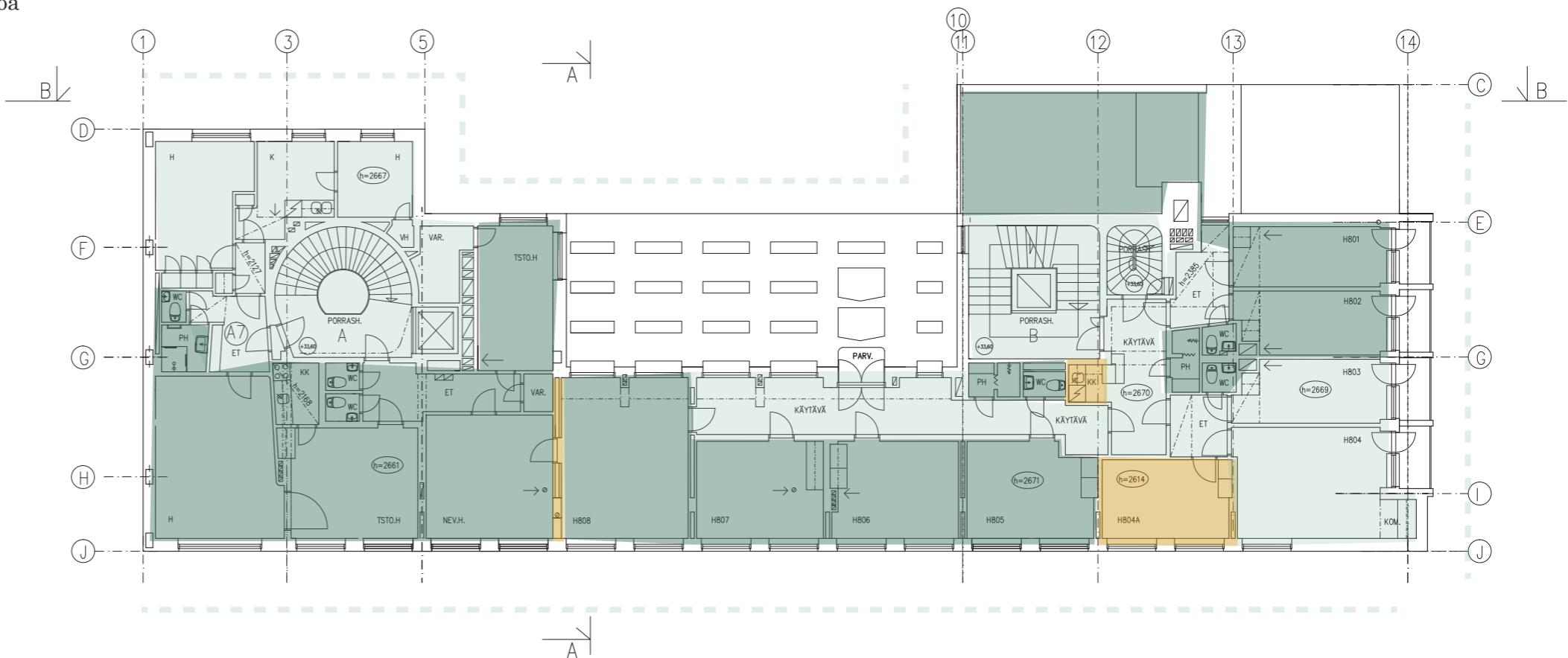
A-portaan yhteydessä siljaitsee asunto A7, jonka alkuperäinen tunnelma on erityisen hyvin säilynyt. Lapinrinteen puolella A-porrasta sijaitsevat Satakuntalaisen osakunnan sekä Satalinnan säätiön toimistot.

Kahdeksannen kerroksen huoneista on hulppeita mai-semia. Esimerkiksi hyvin säilyneestä kulmahuoneesta on kahdensuuntainen näkymä merelle saakka.

Alun perin kahdeksannessa kerroksessa on sijainnut osakunnan museohuone, joka on olut myös toimistokäytössä. Väliovi huoneen 808 ja toimiston välillä on välijälä ollut käytössä ja välillä suljettuna.¹²⁹ Tällä hetkellä kulku ovesta on peitetty kevyellä seinällä. Nykyään 808 on asuinkäytössä Kasi-solun osana. Se on talon ainoin huone, joka aukeaa rungon molemmille puolille.

B-porras päättyy kahdeksanteen kerrokseen.

39 | Kahdeksas kerros
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy, 2015. Muokkaukset SV

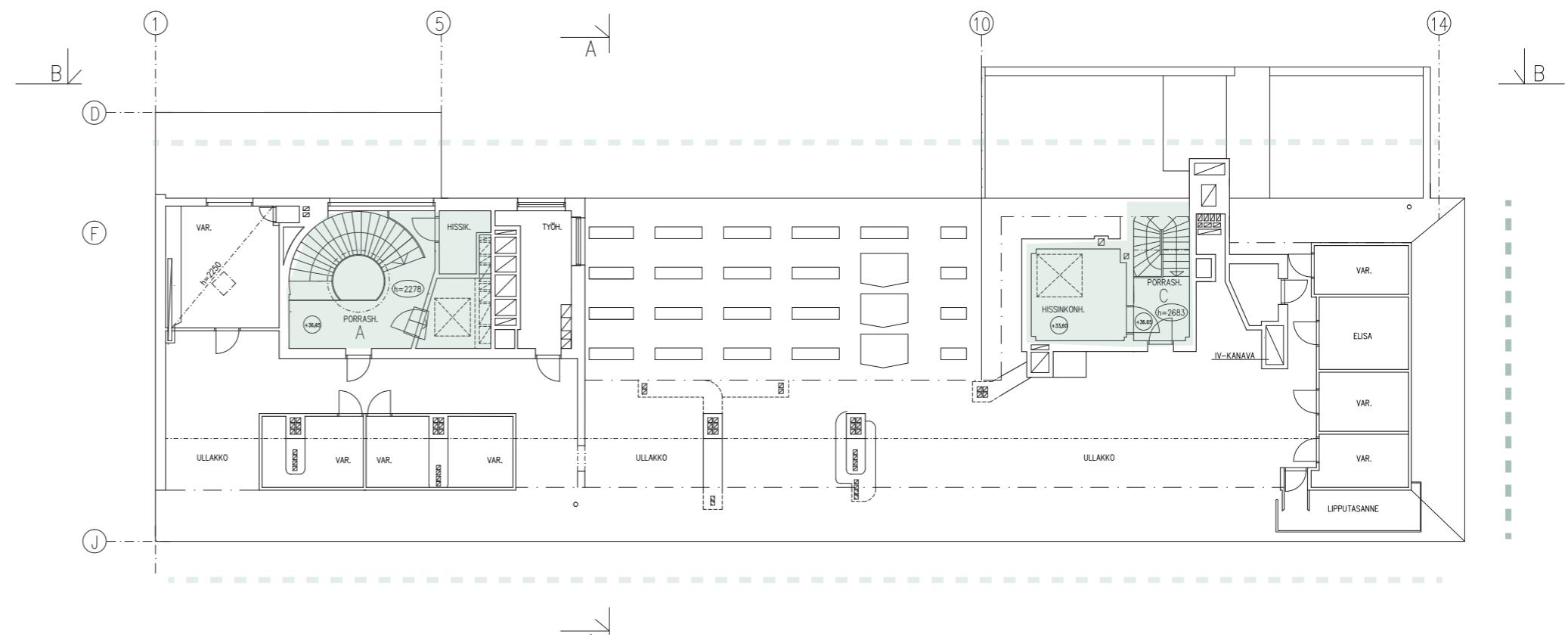

Ullakko

Ullakkokerros on puolilämmintä varasto- ja teknikkatila. Porrashuoneet ovat hyvin säilyneet ullakolle saakka. Ylimmillä porrastasanteilla on erityisiä yksityiskohdita, kuten A-portaan huipun maisema- ja kattoikkunat ja C-portaan muotoillut askelmat.

Ullakkokerros on korkeudella +36,65 m.

40 | Ullakko
pääpiirustus 1:200
ARRAK Oy, 2015. Muokkaukset SV.

7 Eryiset tilasarjat

Osakuntahuoneisto Viisi

Viidennen kerroksen osakuntahuoneisto Viisi jakautuu Porin huoneeseen, jossa on keittiö ja olohuone, Kiltahuoneeseen, joka on pieni juhlasali, Rauman huoneeseen, joka toimii TV-olohuoneena, sekä nimensä mukaiseen Kirjastoon. Lisäksi Viisistä löytyvät oheistilat Yökki, eli juomavarasto, sekä Rökstylä, eli tupakkahuone. Kaikki Viisin tilat toimivat yhdessä ja eri tavoin jaettuna oleskelu- ja juhluhuoneistonä. Viisi on opiskelijoiden ympäri vuorokautisessa käytössä, ja satunnaisesti vuokrattuna juhlatilana.¹³⁰

Viisin värimaailma on muuttunut vuosien aikana. Alkuperäisten valokuvien perusteella pinnat ovat olleet joko punertavaa puuta, tai valkoiseksi maalattuja. Nykyään maalipinnat ovat kellertäviä, ruskeita ja mustia. Kirjaston kiinteiden kalusteiden puupinnat ovat jossain määrin säilyneitä.

Viisin kirjaston interiöörin tärkeitä pirteitä ovat puupaneloidut seinäpinnat, kirjakaapit, kaarevat seinänosat, sekä kantavan kehärakenteen näkyvät rakenneosat. Kaupunginmuseo lausuu, että kirjaston kirjahyllyt on säilyttävä, eikä kehärakenteeseen saa puuttua.¹³¹ Kirjakaappien mustia osia ei kuitenkaan ole alkuperäissä, Arkkitehtilehdessä julkaistuissa valokuvissa¹³².

Kirjaston eteläpään pieni, monikulmainen heiluriovi B-portaaseen alleviivaa kulkureittien hierarkiaa. Kapea reitti tupakanhajuisen teknisen tilan kautta on selvästi sekundaarinen verrattuna A-portaan sisäänkäyntiin.

41 | Yllä

Viisin kirjasto on kapea opiskelu- ja läpikulkutila, jossa on puupanelointiin upotetut kirjakaapit. Tilassa näkyy keskirungon kehärakenteen palkisto. Vanhojen, kopointikelvottomien valokuvien perusteella kirjakaappeihin on

lisätty mustat ovet ja niiden yläpuolin valaisinlaatikko. Alunperin vallkoiset maalipinnat on maalattu mustiksi ja kellertäviksi. Pieni monikulmainen heiluriovi on alkuperäinen. Katonlappeen reikäpaneeli on alkuperäinen. SV 2018

¹³⁰ ARRAK Oy 2015. Pohjapiirrokset: 5. kerros

¹³¹ Satakuntatalon suojeutavatoteet, s.1.
¹³² Teräsvirta 1945.

42 | Yllä
Viisin kätetyimmät oleskelutilat ovat Porin huone keittiön yheydessä, sekä Rauman huone Lapinrinteen puolella rakennusta. Kuvan ylioppilas viettää aikaa tilaan kesäisin tuotavan ilmastointilaitteen vieressä. Pinnat ja sävyt ovat vaihdelleet. Tulisia muureineen on alkuperäinen. SV 2018

43 | Yllä
Viisin Kulta-huone on sali, jossa pidetään kokouksia ja juhlia. Tilasta vie porrashuoneen alas neljänneksen kerroksen juhalsalin lämpioon. Porrashuoneen lasiseinän takana on merkittävä näkyviin uritettuna pilasteriaihainen. Porras on lasiseinän takana. Porras ei nykyään ole käytössä, sillä juhlatiloissa toimii ulkopuolin vuokralainen. Aiemmin juhlatila oli osakunnan käytössä. SV 2018

44 | Oikealla
Porras alas kiltahuoneesta juhlatiloihin on hyvin säilynyt. Porrashuoneen ulkoseinän sisäinen kantava pilari on merkityksellinen näkyviin uritettuna pilasteriaihainen. Porrashuoneessa riippuu Osakunnan inspektorina toimineen pääministeri Edwin Linkomiehen muotokuva. Portaan salista erottava lasiseinä on lisätty tilaan melko pian valmistumisen jälkeen, mutta se ei ole alkuperäinen. SV 2018

Ravintola ja juhlasali

Kolmannen kerroksen ravintola ja neljännen kerroksen juhlasali, sekä niiden halli, läpiö, kabinetit ja portaat muodostavat yhtenäisen, melko hyvin säilyneen kokonaisuuden. Kolmannen kerroksen halliin on lisätty vastaanottotiski vuonna 2006.¹³³

Kaupunginmuseon vuonna 1998 antaman lausunnon mukaan juhla- ja ravintolatilojen kiinteä sisutus ja pintamateriaalit, kuten paneloinnit ja parketit, sekä aula- ja eteiskalusteet säilytetään. Arvokasta sisutusta on neljännen kerroksen juhlasalissa, kolmannen ja neljännen kerroksen aulatiloissa ja oheisissa salongeissa. Kolmannen kerroksen puhelinkoppitilaa ei saa purkaa. Kolmannen kerroksen ravintolasalia ei pidetty yhtä arvokkaana, eikä se olekaan yhtä hyvin säilynyt.¹³⁴

Juhlasalissa on säilytettävä edellisten lisäksi pattereiden teräksiset lattiaritilät, ikkunat, seinä- ja kattopanelsingi, tuolivaraston liukuoviseinä, oviaukkojen karmit ja detaljointi, sekä näyttämö kokonaisuudessaan. Alkuperäiset valaisimet tulisi säilyttää ja kunnostaa.¹³⁵ Kunnostusta ei ole vuonna 2018 vielä tehty.

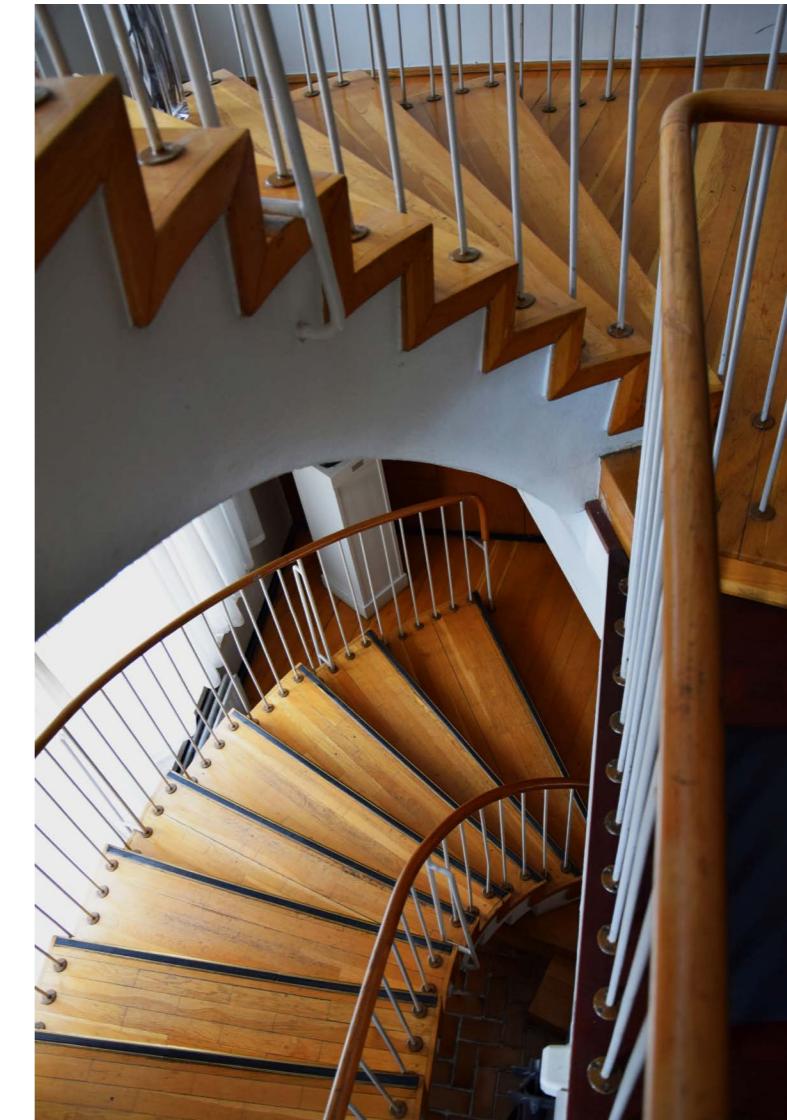
Ukri Oy laati ravintolan tiloista perusteellisen pinta-materiaalitkumuksen vuonna 1998 tehdyн peruskorjausseen yhteydessä. Ukri Oy suunnitteli ja toteutti ravintolan entistävän korjaukseen. Tutkimus on tämän rakennushistoriaselvityksen liitteenä.¹³⁶

Ravintolasalin sisustuksen uudisti vuonna 1998 sisustusarkkitehti Kaisa Blomstedt, ja uudelleen vuonna 2006 sisustussunnittelurytys Studio Arcibella.¹³⁷

45 | Yllä

Puupinnat ovat juhlasalissa alkuperäiset, mutta kunnossapidetyt. Matalan osan reunuksen simpukkamaiset valaisimet ovat alkuperäiset. Kattovalaisimia on vaihdettu. Kattoihin on kertynyt aukkoja tekniikalle alkuperäisten, viisikoihin sijoitettujen aukkojen joukkoon. SV 2018

46 | Yllä

Puupinnat ovat juhlasalissa alkuperäiset, mutta kunnossapidetyt. Matalan osan reunuksen simpukkamaiset valaisimet ovat alkuperäiset. Kattovalaisimia on vaihdettu. Kattoihin on kertynyt aukkoja tekniikalle alkuperäisten, viisikoihin sijoitettujen aukkojen joukkoon. SV 2018

133 Liiri 2018.

134 Satakuntatalon suojeutuvatoteet, s.1.

135 Satakuntatalon suojeutuvatoteet, s.1.

136 Helasvuo ja Savolainen 1999.

137 Liiri 2018.

47 | Yllä
Kolmannessa kerroksessa olevan juhlatilojen hallin eteiskalusteet ja pinnat ovat säilyneet kokonaisuutena, johon kuuluu muun muassa narikka, puhelinkoppi ja juhlaporras, sekä näyttäviä ovia. Peilien kautta heijastuu alkuperäisiä, kolmijakoisia valaisimia. SV 2018

48 | Yllä
Kolmannen kerroksen hallin juhlaportaan alle lisätty vastaanottotiski pimentää aulaa ja peittää aulaan viuhkamaisesti laskeutuvaa porrasta.

Aulan lattiapinnoitteena on kalanruotoladottu tiiliklinkkeri. SV 2018

49-50 | Yllä

Juhlasalin olympiafunkisinteriöörissä on paljon puupintoja ja kaartuvia muotoja. Valokuvissa 1970-luvulta näkyvät alkuperäiset, rakennusaikaisten tilausasiakirjojen ja pирustusten mukaiset kalusteet ja valaisimet. Ikkunan yläpuoliset valaisimet ovat säilyneet. SS

50-51 | Yllä

Ylemmässä valokuvassa tilanne puupintojen kunnosta 1980-luvulta ennen vuonna 1998 tehtyä peruskorjausta ja alla sen jälkeen. Ukri Oy suunnitteli ja toteutti juhlatilojen korjaksen. Matalan osan alainen pilari on valkoinen. Lavan aukko on kehyksetön. SS

52-53 | Yllä

Lavan aukkoon on lisätty kehys vuoden 1998 korjausten jälkeen. Vaakuna on sirretty keskelle. Akustoivia verhoja on lisätty. Edellisen kuvan pilari on maalattu mustaksi. SV 2018

53-54 | Yllä

Ravintolassa oli 60- luvulle päivättyissä valokuvissa alkuperäiset kalusteet ja valaisimet. Talosta on ilmeisesti otettu tuolloin sarja edustusvalokuvia. Ravintola oli opiskelijakäytössä. SS

55-56 | Yllä

Ravintolan sisustusta on muutettu vuosien aikana. Ylempi kuva on 70-luvulta. Alemmassa näkyy Kaisa Blomstedtin vuonna 1998 suunnittelema sisutus. Alkuperäiset kalusteet ovat jo hävinneet. SS

57-58 | Yllä

Ravintolasalin puuosat ja kiinteät kalusteet ovat säilyneet lukuunottamatta ikkunattoman seinän panelointia. Kantava pilaristo on maalattu mustaksi ja tiloissa on punaisia yksityiskohtia. Ikkunalautojen alunperin valkoinen klinkkeri on vaihdettu mustaan. SV 2018

A-porras

Kaupunginmuseo lausuu, että Satakuntatalon Osakuntaporras, eli A-porras pintamateriaaleineen ja kiinteine sisustuselementteineen ja valaisimineen on säilytettävä.¹³⁸

Porrashuoneen ala-aulan teräs-lasi-ikkunaseinän ja tuulikaapin kaareva muotoilu muodostaa eheän, sellaisenaan säilyneen kokonaisuuden. Portaan ensimmäinen, kahteen suuntaan kaartava porrasjuoksu ja sen kaarteen sisään jäävä tiiliseinä jatkavat muotokieltä.

A-portaan sisäänkäynnin muuttaminen esteettömäksi edellyttäisi tämän seinän aukottamista ja todennäköisesti kiviportaan hajottamista, jolloin aulatila ja saapumistilasaja menettäisi suuren osan arvostaan¹³⁹.

Ovet rapusta kerrokseen ovat lakattua, punertavaa mäntyä. Ovet ovat alkuperäiset. Mäntyovet ja rapun yksityiskohdat, kuten ovikellot ja ovinumerot, ovat alkuperäisiä. Pinnat ja sävyt ovat alkuperäisiä ja hyvin säilyneitä. Porrasaulan katto on kuitenkin alun perin ollut valkoinen.

138 Kaupunginmuseon lausunto 1998, s. .

139 Kohde, kuvat

59 | Yllä

A-portaan aula on puolentoista kerroksen korkuinen. Pinnoissa on käytetty useita eri materiaaleja. Lattia on mustavalkoita mosaiikkia, kaksoiskaareva porras mustanharmata mosaiikkibetonia. Aulan ulkoseinä on siro, teräsrajkenteinen ikkunaseinä, josta tuulikaappi pullistuu

pyöristettynä kuplana. Ikkunapatteri on paikalleen muotoiltu. Hissiseinä on 1/4-limitettyä keltatiiltä sisäänpainetuin tasasaumoin. Seinälläön suuri puukehyksinen peili. Porrashuoneen kaareva seinä on rapattu ja vaaleanvihreäksi maalattu. Pyöreät rakennepilarit ikkunaseinän

molemin puolin on päälystetty aaltopintaisella kuparipellillä. Kaarevan seinän kupumaiset valaisimet ovat samat, kuin alkuperäissä pирустуksissa, mutta kattovalaisin ei ole alkuperäinen. SV 2018

60 | Yllä

A-portaan aulan tiiliseinä jatkuu porrassyöksyn sisäkaarteessa. Aulassa on paikoilleen muotoillut ikkunapatteri ja kaareva patteri seinämällä. Portaassa on valkoinen teräspinnakaide, jonka mustat käsijohteet kiertävät nauhamaisena aiheena. SV 2018

61 | Yllä

A-portaan ulko-ovi on kiviverhotussa syvennyksessä ulkoaskelmien pääteenä. Syvennyksen katossa on puurimapaneeli, jossa ovat ulkovalaisimet. SV 2018

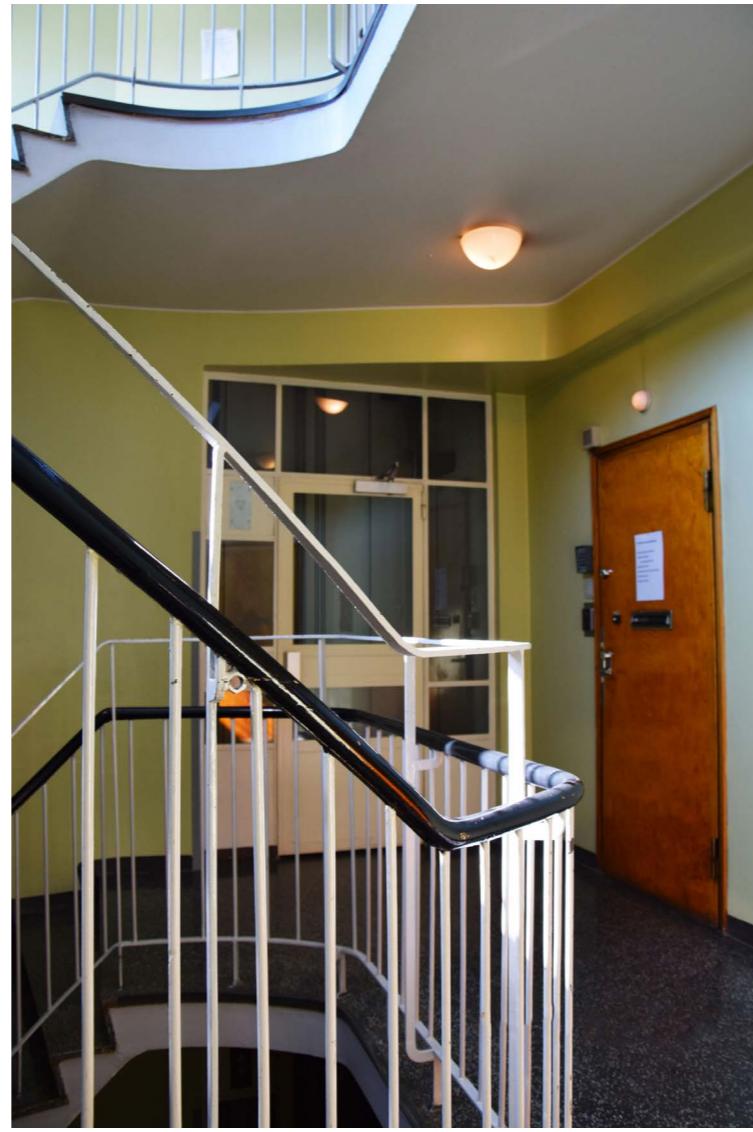

62-64 | Yllä

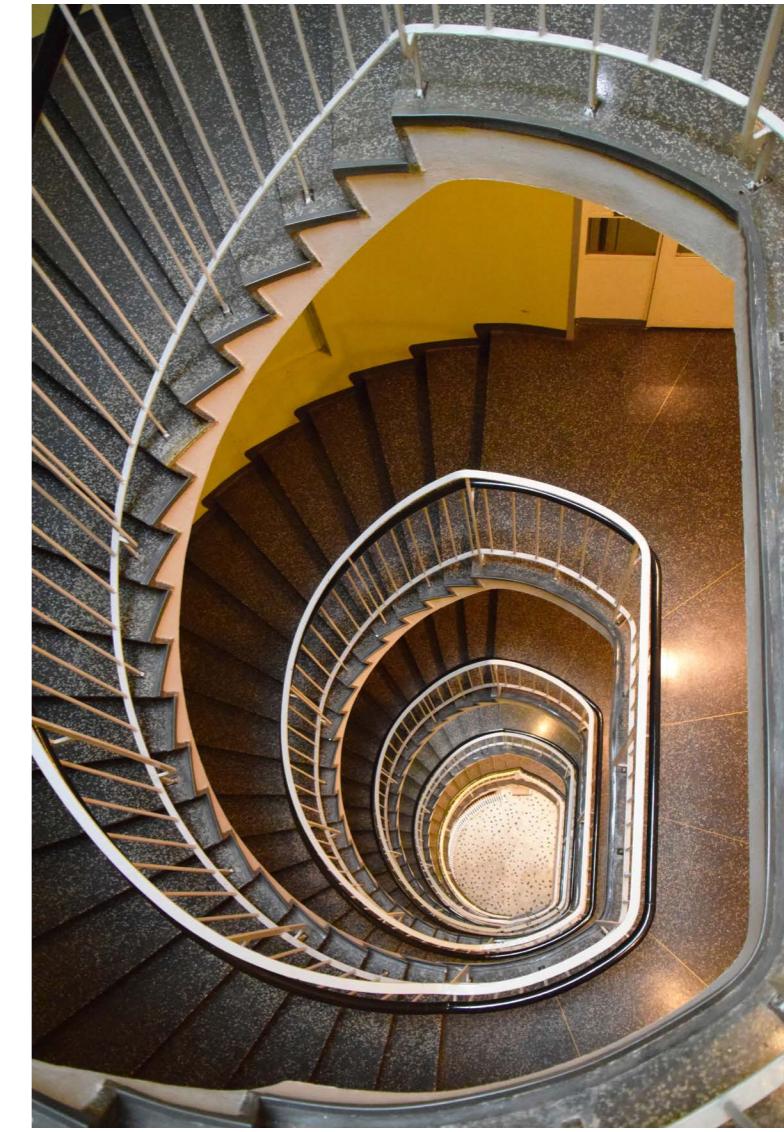
Portaissa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia, kuten ovikellojärjestelmän painikkeita ja ovinumerointia. Painikkeet ovat käytössä. SV 2018

65 | Yllä
A-portaan yläpäässä on kupolimainen valoikkuna (okulus). Puhtaaksi valetussa, pyöreässä smyygissä on sama uritus, kuin Viisin takan kuupassa. Ullakkokerroksen ylätasanteella on leveä maisemaikkuna, josta aukeaa urbaani kattomaisema. SV 2018

66 | Yllä
A-portaan porrastasanteiden värikartassa on punertavia ovia ja vastavärisen, vihreä seinämaali. Hissi ja porraskaitteet ovat vaaleat ja sirot. Käsijohde on linoleumipintainen. Värit ja pinnat ovat alkuperäisiä. SV 2018

67 | Yllä
Epäsymmetrisenä simpukkamaisesti kiertyvä A-portaan tasanteissa on säteittäinen messinkilistafiligraani. Pinta on kiillotetua ja vahattua mosaiikkibetonia. SV 2018

Muut portaat

B-portas on perustasoinen, neliöpohjainen asuntoporras, joka kiertää hissikuilua. Portaan kerrostasot ovat kadun puolella ja niistä on käynti kahteen suuntaan: Päätyihin Lapilahdenkadun suuntaan, sekä Kongeille ja muihin keskirungon tiloihin. Betonirakenteinen porras on kolmijakoinen ja kerrosten välillä on kaksi tasannetta. Yksi porrashuoneen kulmista on pyöristetty, kuten myös porrasyöksjen alapinnat.¹⁴⁰

B-portaan ovet ovat vastaavat, kuin A-portaassa ja yhtä lukuunottamatta alkuperäiset. Yksi ovi on teetetty mallista uudelleen vuonna 2016 puuseppä Marcus Söderlundilla. Rappukäytävissä on säilynyt alkuperäisiä ovinumerointeja, katkaisijoita ja ovikellojärjestelmän painikkeita, jotka ovat yhä käytössä.¹⁴¹

140 ARRAK Oy 2015. Pohjapiirrokset.

141 Liiri 2018.

68 | Oikealla

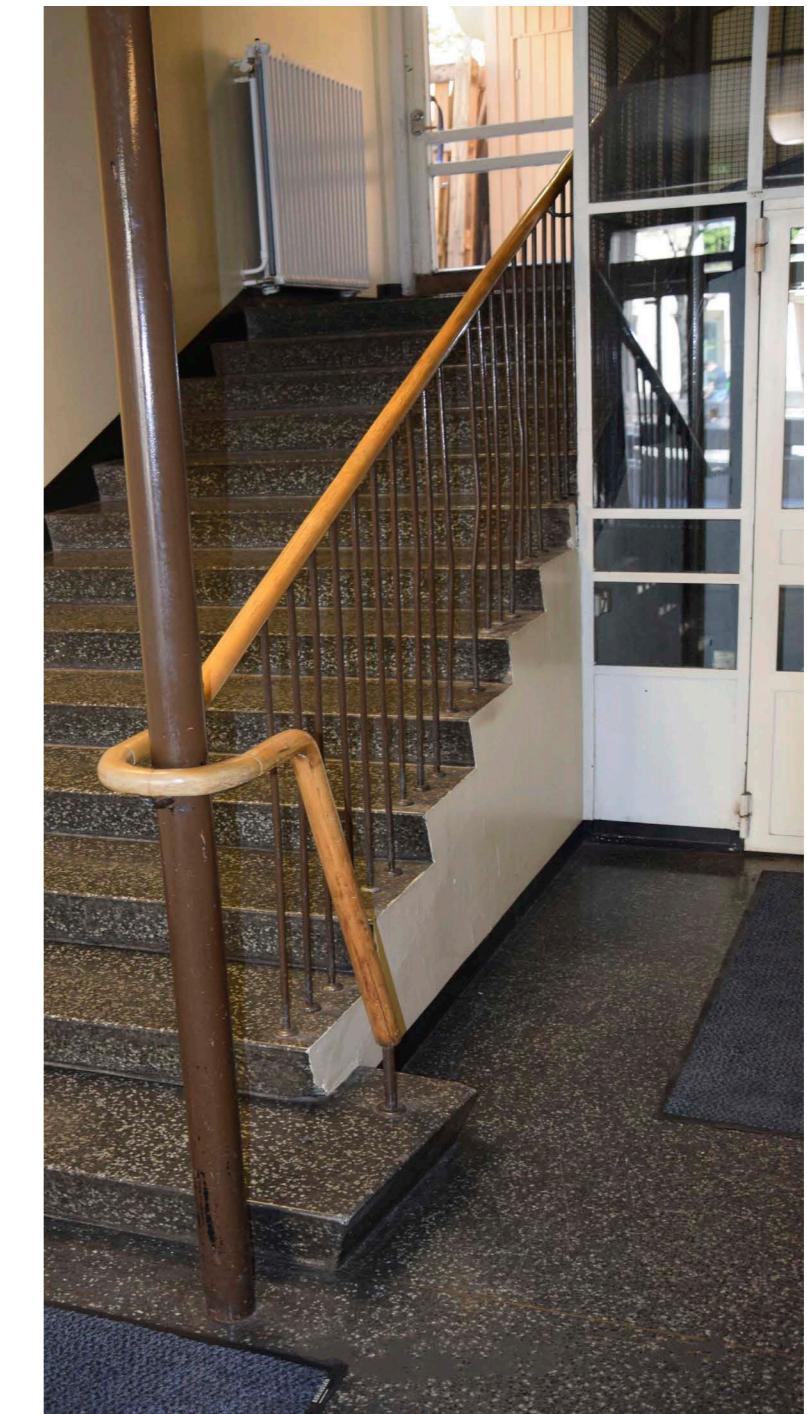
Kone OY:n hissi on alkuperäisessä vuoden 1952 kunnossa. Teräsverkkoinen hissikuilu on musta, hissin kerrostason seinät valkoiseksi maalattua terästä ja lasia.

B-portaan seinät ja katto ovat rapatut ja maalatut. Seinän väri on vaaleanvihreä, katon valkoinen. Lattiapinta on mustaa mosaiikkibetonia ja portaan listassa on tummanharmaa maalattu kaistale. SV 2018

69 | Oikealla

Hissikuilun ympärillä on hoikka, puinen käsijohde, joka kaartuu viiston teräspylvään ympäri maahan. Aulassa ja ylimmän kerroksen tasanteessa on yksinkertaista metallipinnakaidetta. SV 2018

70-71 | Yllä

Sisäpihan puoleisen D-porrashuoneen maantasosta kaartuu porrasyöksyt ylös asunto D1:een (oik.), sekä ovesta alas A-portaan alle kellariin, (vas.) kuntosalille, musiikkihuoneeseen ja huoltoasioissa. Aulassa on myös ravintolan tavarahissin ovi.

Aula ja portaat ovat kuluneet, mutta hyvin säilyneet. Tiloja on korkeintaan maalattu uudelleen alkuperäisillä sävyillä. SV 2018

72 | Yllä

D-portaan aula on pieni ja korkea. Aulan pinnat ja yksityskohdat ovat hyvin säilyneitä. Ulko-oven yläpuolisesta ikkunasta tulee valoa aulaan. Kuva on otettu asunto D1:n ovelta. on SV 2018

73 | Yllä

C-porras on asuntolan huoltoporrashuone, jonka yhteydessä sijaitsee asuntolan toimintoja: pyykitupa, olohuone ja saunat. Ylimmissä kerroksissa porras n mitoitettu tiukasti ilman tasanteita. Porrasyöksyt on valettu yksityiskohtaisesti. SV 2018

Asuntola

Asuntola jakautuu A- ja B-raput yhdistäviin Kongeihin, joiden jatkeina ovat solut A4 ja A5, sekä Lapinlahdenkadun päässä sijaitseviin Päätyihin. Päädyt ja Kongit ovat 6-14 huoneen sekaoluahuoneistoja. Asuntolaan kuuluu lisäksi yksittäiset asunnot E1, D1 isäpihan puolella, sekä C2C-portaassa.

Solujen ja huoneiden nimitykset kertovat Talolaisille huoneen kolmiulotteisen sijainnin talossa. Asukkaiden keskustelussa esiintyy länsimurteilla viestittyjä lauseita, kuten ”Mää asun tual Seiskakongil, muutin just Miekkarist isoo Kongihuoneesee.” Uusilla asukkailla menee tyypillesti jonkin verran aikaa oppia reitit talolla, jota kuvallaan Muumitaloksi tai labyrinthaksi.¹⁴²

Talolaiset pääsevät kulkemaan kaikissa Päätyjen ja Kongien käytävissä, keittiöissä ja auloissa, sekä muissa yhteisissä tiloissa ja osakuntatiloissa vapaasti kulkuvaimella. Henkilökohtainen vuokra-asunto käsittää vain kunkin oman soluhuoneen, joista kukin on määritelty erilliseksi postiosoitteeksi.¹⁴³

Uudet asukkaat muuttavat ensin pienimpiin soluhuoneisiin. Kun vanhempi opiskelija muuttaa pois tilavasta tai esimerkiksi parvekkeellisesta huoneesta, asukkaiden valitsema asuntolajohtokunta, AJK, asettaa vapautuvan huoneen muiden asukkaiden haettavaksi. Osakuntatatoimintaan osallistumalla asukkaat kerryttävät ansioita isompien huoneiden hakemista varten. Osallistumista edellytetään myös, jotta asunnon saisi pitää koko opiskelujan.¹⁴⁴

Osalla huoneista on kahden tai kolmen huoneen yhtei siä pikkuteisiä, jotka muodostavat lukittavan, puoliyksityisen vyöhykkeen. Vaikka soluihin muodostuu näin oviviihdakoita, välioivien ja eteisten merkitys yksityisydelle, turvallisuudelle ja viihtyisyydelle on suuri¹⁴⁵.

142 Liiri, Jarmo, 2018.

143 Lindfors, Heikki, 2018.

144 Asuntolajohtokunta, 2018.

145 Asuntolajohtokunta, 2018.

Eri tasoiset yksityisyysvyöhykkeet ovat eläväisen asumisyhteisön toiminnassa merkittävässä roolissa. Erityisesti kaikkein pieninten asuinhuoneiden viihtyisyydelle on asukkaiden mielestä tärkeää, että kodin tuntu ja turvallisuus jatkuvat myös oman huoneen ulkopuolella yhteisissä tiloissa.¹⁴⁶

Asuntolassa on jonkin verran keskenään samankaltaisia soluhuonetyyppejä, sekä uniikkeja huoneita. Jokainen kerros ja soluhuoneisto on pohjaltaan erilainen ja lähes jokainen huone on yksilöllinen pintojen lisäksi pohjapiirrokseltaan.

Asuntolan lattiassa on alun perin ollut harmaankirjava linoleumipinnoite hiotun betonin päällä. Myös huoneiden yhteydessä olevien kiinteiden kaappien lattioissa on alun perin ollut linoleumimatto. Jalkalistat ja mattolistat ovat puiset. Jalkalistat on maalattu valkoiseksi ja mattolistat linoleumin sävyiseksi harmaaksi.

Asuinhuoneiden, eteisten, käytävien ja aulojen seinät ovat alun perin olleet valkoiseksi maalattua rappausta. Ainoastaan vinon katonlapteen sisäpinnassa Kongeilla on käytetty puista, valkoiseksi maalattua sormipaneelia rappauksen sijaan. Useimmat seinäpinnat ovat säilyneet.

Asukkaat ovat saaneet maalata huoneitaan vuokranantajan kustannuksella aina edellisen maalipinnan ollessa riittävän huonossa kunnossa. Tarjolla on ollut maalarinvalkoisen puolihimmeän maalin lisäksi harmaata ja keltaista maalia, mutta silloin tällöin asuinhuoneiden seinille on päätynyt muitakin värejä. Asuntolan yhteistilat on maalattu puolihimmeällä maalarinvalkoisella.¹⁴⁷

Asuntolan kosteat tilat on uudistettu vuonna 1998 peruskorjausen yhteydessä¹⁴⁸. Päätyjen keittokomeroissa opiskelijat ovat päässeet toteuttamaan itseään. Osa keittiöistä, esimerkiksi Vitos- ja Kutospäädyssä, on kuitenkin säilynyt lähes alkuperäisenä lasiovineen ja tiski-

146 Asuntolajohtokunta, pöytäkirja 3/2017

147 Liiri, Jarmo, 2018.

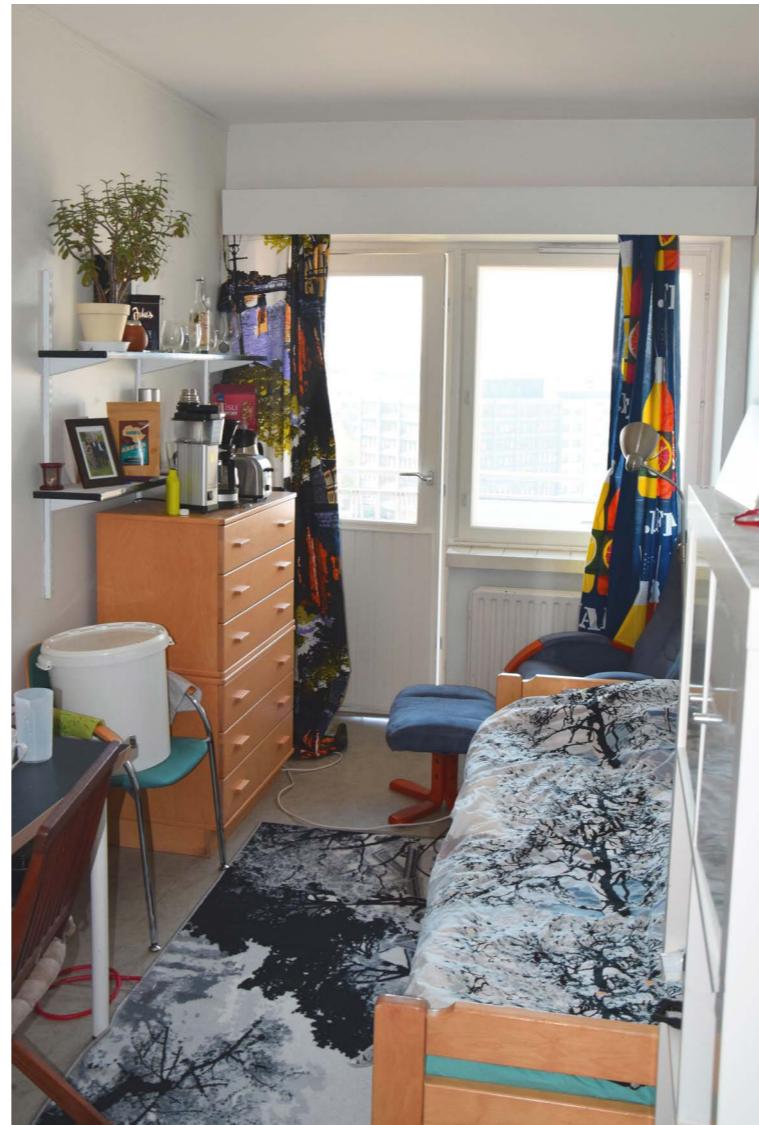
148 Liiri, Jarmo, 2018.

pöytineen. Jopa seinälaatoitus saattaa tietyissä kohdissa olla sama, kuin työselityksessä mainittu.

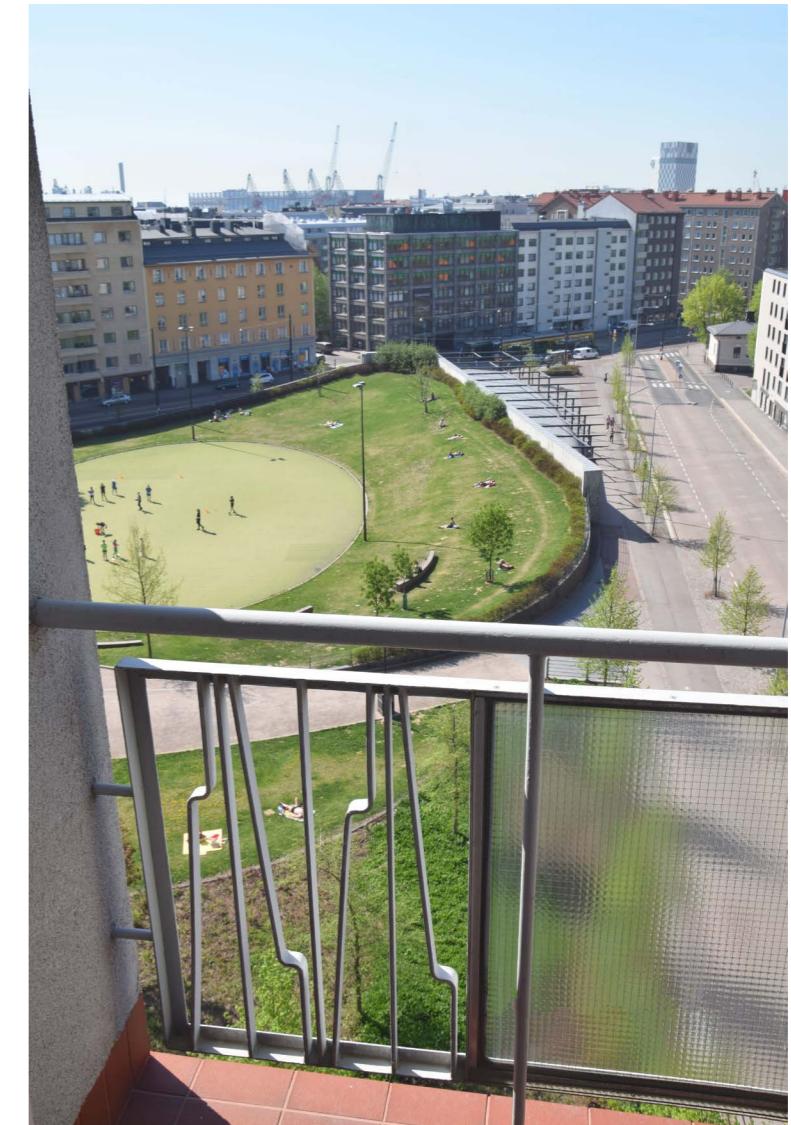
Seuraavilla sivuilla käsitellään Kongi- ja Pääty-soluasuntojen tyyppipiirteet esimerkkihuoneineen. Tilat estellään tämän selvityksen yhteydessä vuonna 2018 otettujen kuvien ja kuvatekstien avulla.

74 | Yllä
Kolmospäädyyn yhteiseteisessä on keittokomero, sekä käynti B-portaaseen, C-portaaseen, kahteen pikkuteiseen, yhteen huoneeseen, sekä suihkuun. Kuvan pieni pöytä on yksi harvoja säilyneitä, talon alkuperäiseen kalustukseen kuuluneita huonekaluja. SV 2018

75 | Yllä
Tyyppillinen päätysunto on ns. Junavaunu, joka on kapea ja pitkä, 11,5 neliömetrin parvekkeellinen huone Lapinlahdenkadulle pään. Kuvassa huone 803. SV 2018

76 | Yllä
Päätyhuoneiden parvekkeilta on maisema Lastenlahdon puistoon. Teräksinen parvekekaide on alkuperäinen ja parvekkeen pinnat on peruskorjattu suojuellen. SV 2018

77-82 | Oikealla
Osassa päätyssolujen keittokomeroista on purettu väliseiniä ja rakennettu tiskejä opiskelijavoimin. Osassa säilyneisyys on paremalla tasolla. Ikkuna-oviseinä, sekä ruokakaappi on säilynyt neljännessä ja kuudennessa kerroksessa. Ovet lukittiin kesäisin, jotteivät kesähotellivieraat voisi käyttää niitä. Yhtä keittokomeroa saattaa käyttää jopa 9 asuntoa. SV 2018

83 | Yllä
Huoneissa on säilynyt alkuperäisiä, muurattuja yläkappeja. SV 2018

84 | Yllä

Näkymä Kutoskongiltta. Soluhuoneiden ovet aukeavat koko rungon mittaiseen käytävään molemmilta puolilta. Soluissa on säilynyt sähkökellojärjestelmä. Seinät ovat maalarinvalkoiset, lattiassa on muovimatto, ja katossa alkuperäiset akustioivat reikälevyt. SV 2018

85 | Yllä

Useimilla asuinhuoneilla on jaettuja pikkuteisiä, jotka luovat puoliyksityisen vyöhykkeen yhteistilan ja kodin välille. Ulkovaatteet säilytetään niissä. Huoneissa on lasiovia, joista käytäviin tihkuu luonnonvaloa. Lähes kaikki Satakuntatalon ovet ovat alkuperäisiä. SV 2018

86 | Yllä

Seiskakongin keittokomero on korjattu noin vuonna 2006. Katonlappeen alla olevilla Kongeilla on matalia ikkunoita, joista on maisema sisäpihalle. SV 2018

87 | Vasemmassa
Kongien keittiöiden yhteydessä on parvekkeet. Kutoskongin keittiö on asukkaiden ktiivisessä yhteiskäytössä. Keittiö on uudistettu 2010-luvulla.
SV 2018

89 | Yllä
Kutoskongin kahdeksan neliön Miekkari-huoneesta 617 on näkymät sisäpihalle. Miekkari-nimitys on lyhennelmä mielenterveysyksistä.
SV 2018

90 | Vasemmalla
Kongeille ovat tyypillisiä pikät käytävänäkymät, joihin kajastaa valoa eri kohdista. Äärimmäinen valokuva on Seiskakongilta, Kekkonen vartioi kutoskongilla.
SV 2018

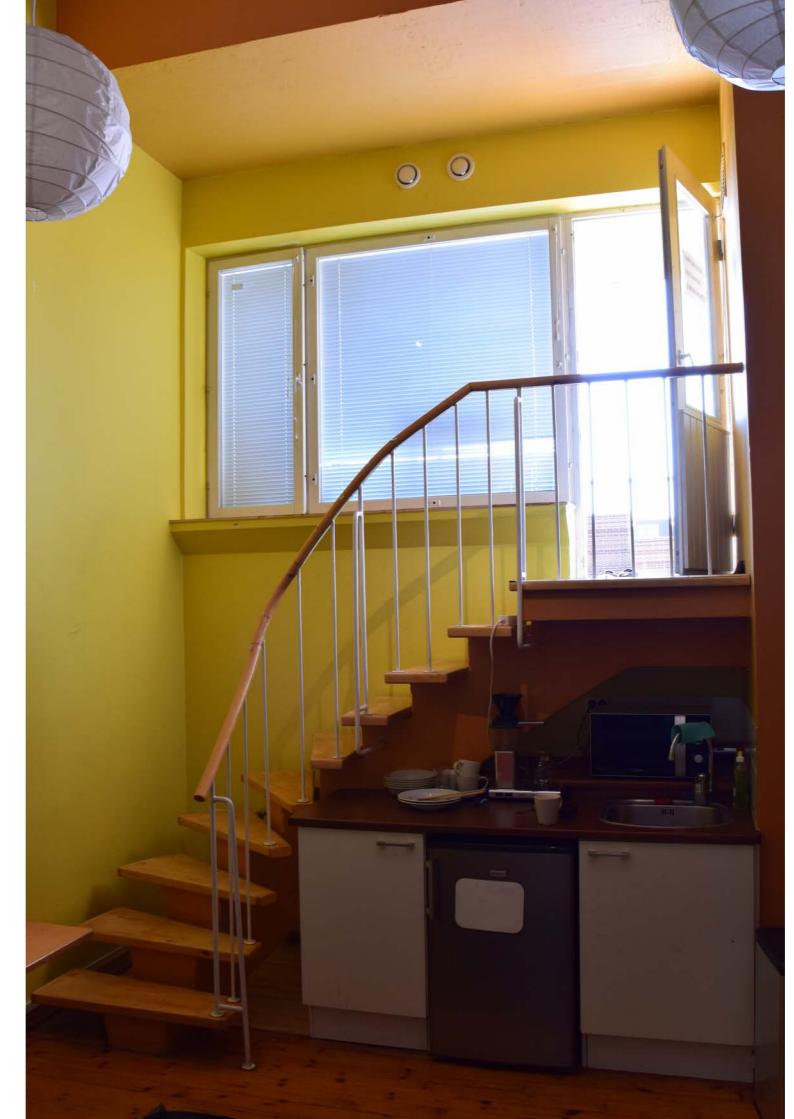
91 | Yllä

Opiskelijat viettävät aurinkoista vappua C6:n kattoterassilla, josta on näkymä Lastenlehdon puistoon. SS 1993

92-93| Oikealla

C6 on asuntolan yhteiskäyttöinen olohuone C-portaassa. Tila on maalattu uusilla sävyillä ja alkuperäisen kaartuvan portaan alle on lisätty pieni keittokomero 2000-luvulla. Pieni sisäporras johtaa kattoterassille. Korkea tila oli alun perin voimisteluhuone.

SV 2018

8 Muutos- ja korjausvaiheita

Peruskorjaus ja linjasaneeraus 1984–87

Satakuntatalo peruskorjattiin ensimmäisen kerran 1984–1987 Riku Jaakonsaaren toiminnanjohtajakaudella. Korjaukseen suunnitteli Einari Teräsvirran toimisto. Peruskorjaukseen kuului putkisaneeraus, jossa kaikki vesijohdot ja putket, sekä pohjaviemärit vaihdettiin uusiin. Kylpyhuoneet, WC:t, saunat ja suihkut pintaremontoihtiin. Lisäksi asuinhuoneet pintaremontoihtiin.¹⁴⁹

Ravintolan ja juhlasalin sisätilojen korjaus 1997–98

Ravintolan ja juhlasalin, sekä niiden oheistilojen kartoituksen teki ja entistystön suunnitteli Ukri Oy, joka teki ravintolan tiloista pinta- ja materiaalikartoituksen. Karttoitus on saatavilla Satalinnan Säätiön arkistossa.

Juhlatilojen entistävä korjaus esiteltiin Puu-lehden numerossa 10/1999. Ravintolasalin sisustus uudistettiin. Suunnittelijana toimi sisustusarkkitehti Kaisa Blomstedt. Sisustuksen suunnitelmaplanssi, sekä joitain valokuvia löytyy Satalinnan Säätiön arkistosta.

Kuntokartoitus 2001

Alkukesällä 2001 asuntolassa tehtiin sisäilmasto- ja kosteustekninen kuntokartoitus. Tutkimuksen kohteena olivat huone 302 3-päädyssä, sekä kuudennen kerroksen kongin keittiö. Huone 302 tutkittiin asukkaan oireilun ja sisäilmajäähdyksen vuoksi. Keittiön katossa oli näkyviä kosteusvaarioita, joita oli ilmentynyt toistuvasti kosteina vuodenaikeina vinokaton ja välipohjan liitoskohdassa.¹⁵⁰

Tutkimuksessa todettiin keittiön sisäilmän mikrobipi-

149 SS: Satakuntatalon remontteja-lista, s.1.
150 SS: Kuntotutkimus, 2001. S. 2.

toisuuden kohonneen. Asuinhuoneen 302 sisäilmassa ei todettu ulkoilmasta poikkeavaa mikrobipitoisuutta, mutta huoneen ilmanvaihto todettiin puutteelliseksi ja ilmanlaatu tästä johtuen heikoksi.¹⁵¹ T

ilojen koneelliseen poistoon ja sisätilojen alipaineeseen perustuva ilmanvaihto toimi keittiöissä ja kylpyhuoneissa olevien huippumurien voimin, mutta koska huoneissa ei ollut korvausilmaventtiilejä, epäiltiin, että asuinhuoneiden korvausilma tuli ulkoikkunoiden ja -ovien sijaan osittain rakenteiden sisältä.¹⁵²

Tutkimus ehdotti korjaustoimenpiteeksi keittiön kattorakenteiden avaamisen ja vaurioituneiden sisäkatrorakenteiden uusimisen. Asuinhuoneeseen suositeltiin avattavaa korvausilmaventtiiliä ja käyttäjäkokemuksen kehityksen seurantaa.¹⁵³

Julkisivukorjaus 2006

Vuonna 2006 tehtiin kokonaisvaltainen julkisivuremontti, jonka suunnitteli, toteutti ja valvoi Treuthardt Oy. Katujulkisivujen vuolukivilaatat kiinnitettiin ja saumattiin uudelleen ja sisäpihan seinät rippattiin ja maalattiin uudelleen. Kuparikatto uusittiin osittain ja piiput päälystettiin.

Lapinrinteen puoleiset ikkunat uusittiin kahta alinta kerrosta lukuun ottamatta. Sisäpihan kaltevan seinän parvekkennon rakenteita uusittiin ja pinnat korjattiin. puuikkunat ja -ovet uusittiin. Lapinlahdenkadun julkisivun eteläisen vuolukivipintaisen kaistaleen suuret ikkunat uusittiin. Sisäpihan puoleiset ikkunat maalattiin uudelleen.¹⁵⁴

Julkisivuremontin valmistumisen jälkeen työn jäljessä ilmeni ongelmia. Vuolukivilaatojen kiinnitys osoittautui riittämättömäksi ja todettiin, että osa laatoista on jopa vaarassa irrota.

Tämän johdosta Satalinnan säätiö joutuu teettämään uuden julkisivuremontin vuolukivijulkisivujen osalta jo vain reilu vuosikymmen edellisen jälkeen, tulevan peruskorjaukseen yhteydessä. Turvallisen käytön takamiaksi osa julkisivulaatoista kiinnitettiin väliaikaisesti pintakiinnityksellä vuonna 2017.¹⁵⁵

Viisin perusparannus 2006

Jarmo Liirin haastattelun perusteella Viisin osakuntatilat uudistettiin noin vuonna 2006, kun kesähotelikäyttö loppui. Töiden aikana Satalinnan säätiön toiminnanjohtajana toimi Kalle Vähä-Jaakkola. Keittiö rakennettiin opiskeljakäytöön sopivaksi. Seinäpinnat listoineen maalattiin ja uudistettiin ilmeeltään Porin ja Rauman huoneissa ja kiltahuoneessa. Kirjastossa maalattiin pintoja ja muokattin kiinteää kalustusta.¹⁵⁶

Ravintolan sisustuksen uudistus 2006

Yrittäjälle vuokratussa ravintolassa toimiva tilausravintola uudistutti ravintolan keittiön yhteistyönä vuokranantajan kanssa. Keittiö modernisoitiin ja ravintolasalin sisustusta uudistettiin. Puna-mustaa värimaailmaa tuoneen sisustussunnitelman teki Studio Arcibella Oy. Kolmannen kerroksen halliin, juhlaportaan alle lisättiin vastaanottotiski.¹⁵⁷

151 SS: Kuntotutkimus, 2001. S. 2.

152 SS: Kuntotutkimus, 2001. S. 2.

153 SS: Kuntotutkimus, 2001. S. 2..

154 SS: Satakuntatalon remontteja-lista, s.1.

155 Lindfors 2018.

156 Liiri 2018.

157 Liiri 2018.

Parvekeikkunat ja -ovet 2014

Vuonna 2014 Satakuntatalon Lapinlahdenkadun puolen julkisivun parvekekennon 24 parvekeovea ja yhtä monta ikkunaa vaihdettiin uusiin. Asuinhuoneet olivat kärssineet vedosta, melusta ja huonosta ilmanlaadusta, sillä Lapinrinteen lisääntynyt julkinen liikenne toi rapistuista ikkunanraoista enenevissä määrin meteliä ja katupölyä.¹⁵⁸ Lapinlahdenkadun julkisivuun suunniteltiin vaihdettavan puu-alumiini-ikkunat, mutta ne toteutettiin puisina. Korjauskset teki Arrak Oy.

Pieniä parannustöitä

Muina, pienempiä korjaus- ja muutostöinä on korjattu pihakannen vuotoja asunnon E1 kohdalla, parannettu ravintolatilojen jäähdytystä ja ilmanvaihtoa. Ilmanvaihto on muutenkin tuottanut ongelmia rakennuksessa, jossa on osittain koneellinen ja osittain painovoimainen ilmanvaihto pitkälti alkuperäisissä kanavissa.¹⁵⁹

Asunnot E1 ja D1 on peruskorjattu ja C6:n kattoterassin vuotoja on korjattu. Asunto A5 on muutettu toimistosta asunnoksi. Osakunnan 8. kerroksen toimiston sisustus on uudistettu vuonna 2016 Vuolukivijulkisivun kuntoa on tutkittu ja parannettu vuosien mittaan.¹⁶⁰

Tuleva peruskorjaus 2019

Satalinnan säätiö esitti 2000-luvun alussa kaupunkisuunnittelu- ja rakennusvalvontavirastolle, sekä kauppunginmuseolle erilaisia ehdotuksia Satakuntatalon peruskorjaukseen liittyvistä muutoksista tilasarjoissa¹⁶¹.

Satalinnan säätiö suunnittelee allianssiurakkana toteuttavaa työtä, jossa katujulkisivut korjataan, sähkäputki- ja ilmanvaihtojärjestelmät päivitetään ja asuntojen kosteat tilat ja pinnat korjataan. Osakuntahuoneisto Viisiä aiotaan kunnostaa ja parantaa. Tilojen käyttötarkoitus- ja rakennemuutoksia on suunniteltu kellaripiiriin, C-portaan yhteyteen, sekä Viisin Kulta-huoneeseen.¹⁶²

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto kommentoi 24.5.2016 Satalinnan säätiön peruskorjaussuunnitelia. Säätiö aikoo hakea rakennuslupaa peruskorjaukselle syksyn 2018 alkupuolella.¹⁶³

¹⁵⁸ SS: Satakuntatalon remontteja-lista, s.1.
¹⁵⁹ Liiri 2018.
¹⁶⁰ Liiri 2018.

¹⁶¹ Lindfors 2018.
¹⁶² Lindfors 2018.
¹⁶³ Lindfors 2018.

9 Johtopäätökset

Satakuntatalo on nyt tehdyn inventoinnin ja vertailun perusteella hyvin säilynyt kokonaisuus. Merkittäviä rakenteellisia tai toiminnallisia muutoksia ei ole tehty. Aiemmin arvokkaimmiksi todettujen juhlatilojen ja osakuntahuoneisto Viisin kirjaston tilojen säilyttämiseen on kiinnitetty huomiota. Myös useat muut tilat ovat säilyneet alkuperäisessä ilmeessään.

Säilyttäminen on onnistunut erityisesti juhlatilojen juhlasarissa ja auloissa, sekä A-portaassa. Juhlatilojen ravintolan interiöörissä kiinteät kalusteet ja puupinnat ovat säilyneet, mutta ravintolan muut pinnat ja värimaailma ovat muuttuneet. Ravintolan aulaan, kolmanteen kerrokseen lisätty vastaanottotiski on muuttanut tilan tunnelmaa.

Ulkoarkkitehtuuri on säilynyt pääpiirteissään alkuperäisenä. Korjaukset on tehty alkuperäisiä materiaaleja ja ratkaisuja kunnioittaen. Vuolukivijulkisivun kunnossapito on ollut alusta saakka ongelmallista, mutta julkisivuilme on säilynyt. Päädyn parvekekennon betoniosien ja ikkunoiden korjaukset ovat onnistuneet. Sisäpihan puolen rapatut julkisivut ja viisto kuperakattopinta ovat hyvin säilyneitä ja niiden arkkitehtuuri on talolle tunnusomaista.

A-porras on erityisen hyvin säilynyt. Porrasaulan kalustus ja kattovalaisin voitaiain palauttaa alkuperäisempään ilmeeseen. Myös B-porrashuone, sekä sisäpihan D-porras ovat hyvin säilyneitä ja talon arkkitehtuurille ominaisia tiloja. C.porrashuone on muuttunut eniten.

Osakuntatilojen toiminta on muuttunut alkuperäisestä esimerkiksi keittiön rakentamisen myötä. Porin huoneen, Kulta-huoneen ja Rauman huoneen käytön vaatimukset ja tilojen ilme ovat muuttuneet eniten, erityisesti värimaailman osalta. Viisin kirjaston säilyttäviksi todettuihin kiinteisiin kalusteisiin on tehty jonkin verran muutoksia.

Asuntolan tilasarja on ainutlaatuinen, sillä muita vastaavat toiminnot sisältäviä yksittäisiä asuntolaraken-

nuksia ei ole ainakaan Helsingissä. Rakennuksen ja sen käyttäjän historian poikkeaa keskimääräisestä asuintalosta. Satakuntatalo toimii esimerkkinä joustavasta yhteisöasumisesta.

Asuntolan arkkitehtuurin erityispiirteitä ovat pitkät käytäväväkymät, jotka ovat paikoin suljettuja, ja paikoin kaupunkimaisemaan aukeavia. Lukuisista pienistä tiloista koostuvat sokkeloiset yhteistilasarjat ovat tyyppillisiä.

Soluasuntojen yhteisten tilojen joustavaa käyttöä helpottavat puoliyksityiset, muutaman hengen kanssa jaetut vyöhykkeet. Pienet asuinhuoneet on sijoiteltu hierarkiassa ylempänä olevien juhlatilojen, osakuntahuoneisto Viisin ja A-portaan oheen. Tilojen jaottelu on pysynyt käytökeloisena.

Asuntolan tilat ovat huonokuntoisia, mutta osittain lähes alkuperäisessä asussa säilyneitä. Esimerkiksi muutamissa Päätyasunnoissa säilyneisyysaste on erityisen korkea. Joidenkin hyvinsäilyneiden asuintilojen entistämistä voisi harkita.

Asuntolan tulevat korjaukset tulisi ylipäättää toteuttaa alkuperäistä arkkitehtoonista ilmettä noudattaen ja entistävästi. Yksityiskohtia, kuten kiinteitä kalusteita ja monimutkaisia tilasarjoja ei pidä kadottaa, vaikka tiloja jouduttaisiin muokkaamaan nykyäikaiseen käyttöön paremmin soveltuviksi.

Satakuntatalon erikoislaatuiset käyttötarkoitus ja toiminta tulisi ottaa huomioon tulevien korjausten suunnittelussa. Kulkureittien ja toiminnallisuuden suhteen on pantava merkille, että asukkaat kulkevat koko asuntolan solujen yhteistiloissa ja osakuntatiloissa vapaasti kulkuvaimella.

Tämän rakennushistoriaselvityksen yhteydessä Satalinnan säätiön arkistosta löytyi arvokkaita alkuperäispiirustuksia tunnetuista suunnittelijoilta. Satakuntatalon arkkitehtikilpailun ehdotukset, kalustepiirustukset

ja valaisinpiirustukset on skannattu Satalinnan säätiön arkistoon.

Alkuperäisten kaluste- ja valaisinsuunnitelmien perusteella voisi olla mahdollista tuottaa sisustuksesta uusintaversioita esimerkiksi osakunnan yhteistiloihin.

Satalinnan säätiö on ottanut asiakseen huolehtia piirustusten asianmukaisesta arkistoinnista ja toimittaa niistä tiedon Arkkitehtuurimuseoon, designmuseoon, sekä muille asianosaisille tahoille.

Satakuntatalon rakennusvaiheisiin liittyvä asiakirja-arkisto tuli selvitksen yhteydessä läpikäyttyä ja järjestettyä. Tämän selvityksen kannalta olennaisita yksittäisistä asiakirjoista on laadittu luettelo, josta käy ilmi tekijä, ajankohta ja asiakirjan saatavuustiedot.

Satakuntatalon yksityiskohtaisen ja monipuolisen arkkitehtuurin ja tilasarjan kartoittamiseksi oli tarpeen toteuttaa tämä rakennushistoriaselvitys jonkin verran aiottua kattavampana. Tämä oli mahdollista, sillä Satalinnan säätiön arkistosta löytyi runsaasti aineistoa selvityksen lähteiksi.

Helsingissä 28.7.2018

Ark. yo Stella Vahteristo

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Arrak Arkkitehdit Oy 1999. Satakuntatalon peruskorjaus. PUU 4/1999.

Teräsvirta, Einari 1954. Satakuntatalo, Helsinki. Arkkitehti – Arkitekten 10/1954.

Maunula, Leena 1995. Professori Einari Teräsvirta – Arkkitehti ja olympiavoittaja. Helsingin Sanomat 10.12.1995.

Niemenen, Iida & Riihinen, Eleonoora, 2018. Valtion vierastalon sisustus on Suomelle häpeäksi, kirjoitti HS:n lukija - Kiinteistöpäälikkö harmittelee arvostelua, tyyliguru Sami Sykön mukaan päivitystä todella tarvittaisiin. Helsingin Sanomat 27.5.2018.

Soukola, Timo 2012. Karhujen talo – Satakuntatalon historia 1952-2012. Otava, Keuruu.

Helasvuo, Olli, & Savolainen, Katja 1999. Satakuntatalon juhlasalin, ravintolan ja aulan kiinteä sisustus – Ukri Oy:n syksyllä 1998 suorittaman korjauksen dokumentointi. Ukri Oy.

Haastattelut

Asuntolajohtokunta, puheenjohtaja Jan-Erik Engren 2018. [Haastattelu ja keskustelut]. Kesäkuu 2018. Haastattelijana Stella Vahteristo

Lindfors, Heikki 2018. [Haastattelu ja keskustelut] Haastattelijana Stella Vahteristo.

Liiri, Jarmo 2018. [Haastattelu] 21.6.2018. Haastattelijana Stella Vahteristo.

Asiakirjat

Arrak Arkkitehdit Oy 2015. Pääpiirustukset. [Arkkitehtipiirustussarja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Kilpailuehdotus "Casamente". [Arkkitehtipiirustussarja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Kilpailuehdotus "Satakuntalaiset Lapinlahteen!". [Arkkitehtipiirustussarja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Lahti, Sinikka 2016. Kaupunkisuunnitteluviraston kannanotto 24.5.2016. [julkaisematon asiakirja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Ottelin, Olof 1951. Kalustepiirustukset. [Suunnittelupiirustussarja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Saresto, Sari 2016. Muistio. Ennakkolausunto, Helsingin kaupunki, kaupunginmuseo. [julkaisematon asiakirja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Satalinnan säätiö 1950. Lasku arkkitehtisuunnitelmiien korvauksesta 6.5.1950. [Arkistoasiakirja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Satalinnan säätiö 1950. Satalinnan säätiön säädekirja 19.5.1950. [Perustamisasiakirja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Satalinnan säätiö 1951. Valaisinpiirustukset. [Suunnittelupiirustussarja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Teräsvirta, Einari 1950. Kilpailuehdotus "Kolmas Mies". [Arkkitehtipiirustussarja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Teräsvirta, Einari 1950. Pääpiirustukset. [Arkkitehtipiirustussarja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Teräsvirta, Einari 1950. Työselostus. [Suunnitteliasiakirja]. Satalinnan säätiön arkisto.

Tärkeimmät Satalinnan säätiön arkistosta löytyvät asiakirjat on eriteltynä omiksi, nimetyiksi lähdemerkinnöikseen. Arkistoihin kuuluu kymmeniä rakennusaikaisia asiakirjoja, kuten laskuja, kirjanpitoa, tilausasiakirjoja, sopimuksia, pöytäkirjoja, kirjeenvaihtoa, ja muistiinpanoja, joita on käytetty tämän selvityksen lähteenä kokonaisuutena. Asiakirjat ovat nähtäväissä Satalinnan säätiössä. Satalinnan säätiön kokoelmiin kuuluvat asiakirjat, joiden tekijä ei ole tiedossa, on merkitty alaviitteessä kuvailulla ja merkinnällä SS. (Esim. SS: kirjeenvaihtoa, sopimuksia)

Sähköiset lähteet

Arkkitehtuurimuseo. Arkkitehtiesittely - Heikki ja Kaija Siren. [Verkkosivu]
Saatavissa: <http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=956487>
[Viituspäivä 13.6.2018]

Hämäläis-osakunta. Historia. [Verkkosivu]. Päivitetty 2017.
Saatavissa: <http://www.hamalais-osakunta.fi/>.
[Viituspäivä 15.6.2018]

Innolux Oy. Suunnittelijat. Yki Nummi. [Verkkosivu].
Saatavissa: <http://www.innolux.fi/fi/suunnittelijat/yki-nummi>
[Viituspäivä 15.6.2018]

Meriläinen, Anniina, Trium arkkitehdit Oy 2016. Domus Academican kirjasto,
Helsinki - Historian ja rakennsvaiheiden selvitys. [PDF-julkaisu].
Saatavissa: <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/ef/efff5f9b57002028f5bd09c2a85f129e1175d36f.pdf>
[Viituspäivä 13.6.2018]

Pohjois-Karjalan museo. Kaupunginmuseo. [Verkkosivu].
Saatavissa: <http://www.suomenmuseetonline.fi/fi/kohde/POHJOISKARJALAN+MUSEO/POHJOISKARJALAN+MUSEO+PKM/PKM/EE/VA/1/618?museum=pohjois&itemIndex=460>. [Viituspäivä 29.5.2018]

Satakuntalainen osakunta. Asuntola. [Verkkosivu]. Päivitetty 2018. Saatavissa:
<https://satakuntalainenosakunta.fi/fi/asuntola/>. [Viituspäivä 15.6.2018]

Kuvalähteet

ARRAK Arkkitehdit Oy 2015. [Pääpiirustussarjal]. Satalinnan säätiön arkisto.
Viitemerkitä: ARRAK Oy 2015.

Eskelinen, Esko. Kaupunginmuseo. Pohjois-Karjalan museo. Karjalantalo
Joensuussa. Joensuu. Saatavissa: <http://www.suomenmuseetonline.fi/fi/kohde/POHJOISKARJALAN+MUSEO/POHJOISKARJALAN+MUSEO+PKM/PKM/EE/VA/1/618?museum=pohjois&itemIndex=460>.
[Viituspäivä 29.5.2018]

Viitemerkitä: Pohjois-Karjalan museo

Helsingin kaupunki ja Sito Aineistot 2018. Helsingin kaupungin karttapalvelu.
Lapinrinne 1. [Verkkosivusto] Saatavissa: <http://kartta.hel.fi/#>
[Viituspäivä 25.7.2018] Viitemerkitä: Helsingin kaupunki 2018.

Satalinnan säätiö 1900-2018. Satalinnan säätiön arkisto. Satakuntatalo. Helsinki.
Viitemerkitä: SS

Kilpailuehdotus "Casamente" 1950. [Arkkitehtiirustussarja].

Kilpailuehdotus "Satakuntalaiset Lapinlateen!" 1950.
[Arkkitehtiirustussarja].

Teräsvirta, Einari 1950. Kilpailuehdotus "Kolmas Mies".
[Arkkitehtiirustussarja].

Ottelin, Olof 1951. Kalustepiirustukset. [Suunnittelupiirustussarja].

Nummi, Yki 1950. Valaisinpiirustuksia. [Suunnittelupiirustussarja].

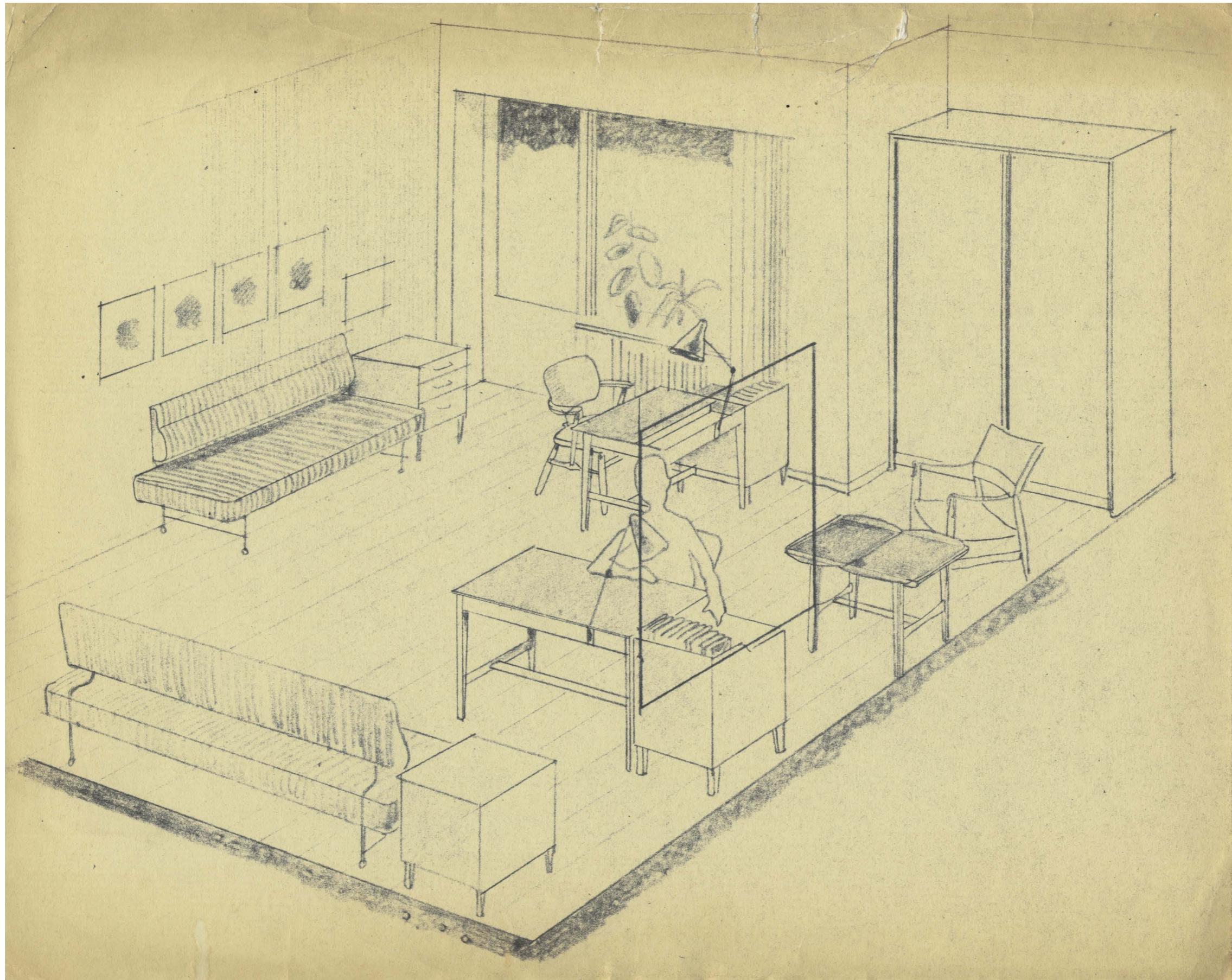
Vahteristo, Stella 2018. Satalinnan säätiön arkisto ja oma arkisto.
Viitemerkitä: SV 2018.

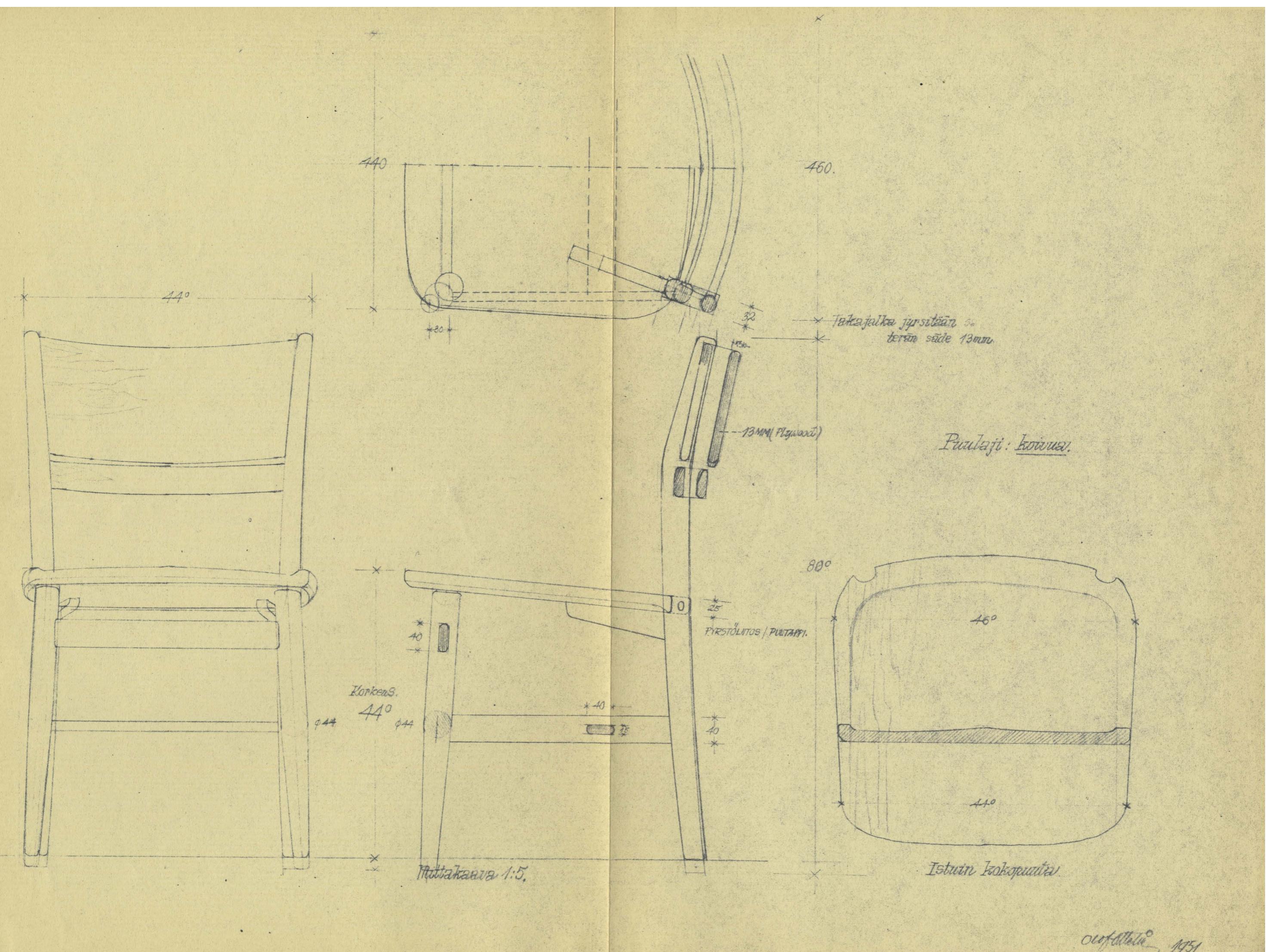
Liitteet

Kalustepiirustuksia | Olof Ottelin, Stockmann Oy 1951

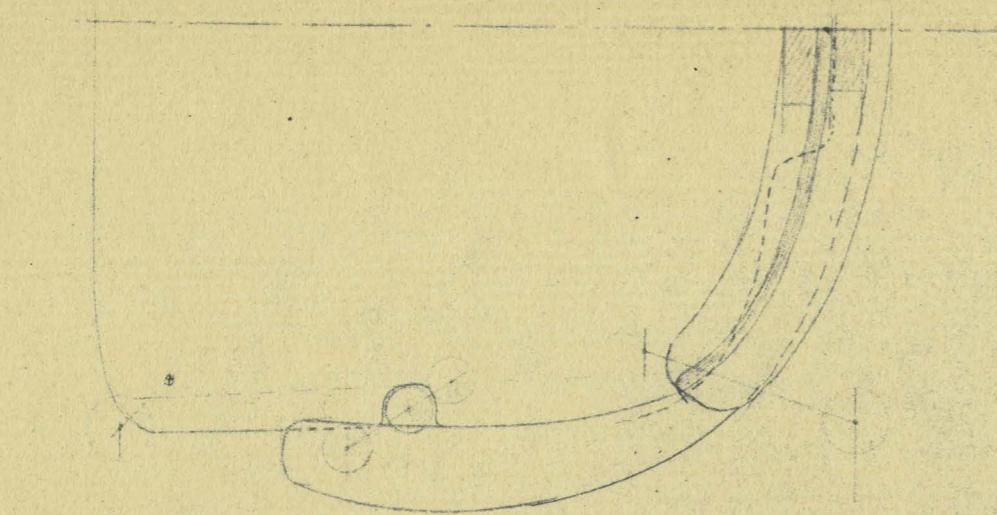
Satalinnan Säätiön arkisto

- Perspektiivikuva kalustetusta nurkkahuoneesta
- Tuoli, mittapiirustus 1:5
- Käsinojallinen tuoli, mittapiirustus 1:5
- Nojatuoli, mittapiirustus 1:5
- Pikkupöytä, mittapiirustus 1:5
- Yöpöytä, mittapiirustus 1:10
- Kirjoituspöytä, mittapiirustus 1:10
- Ruokalan pöytä, mittapiirustus 1:10

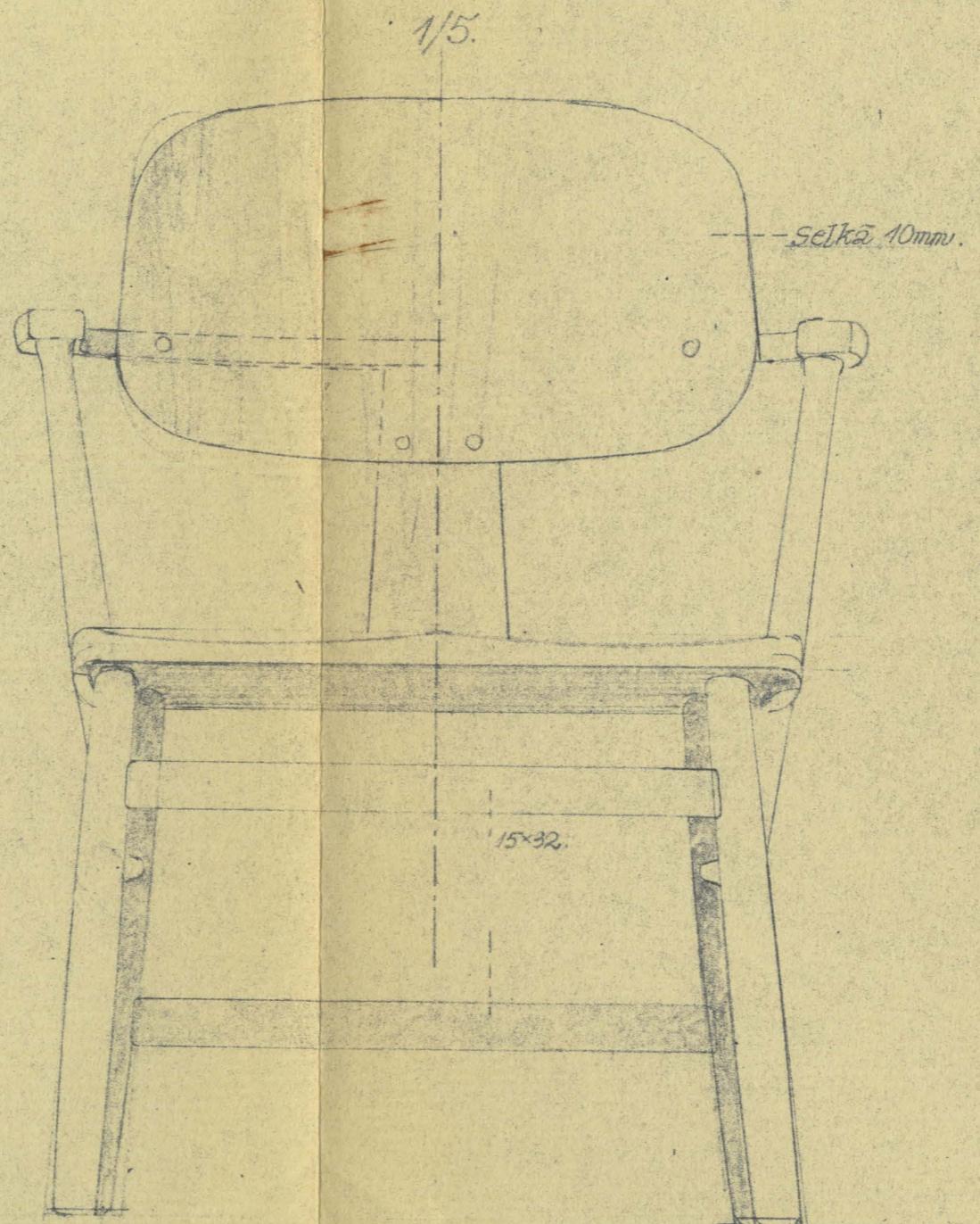
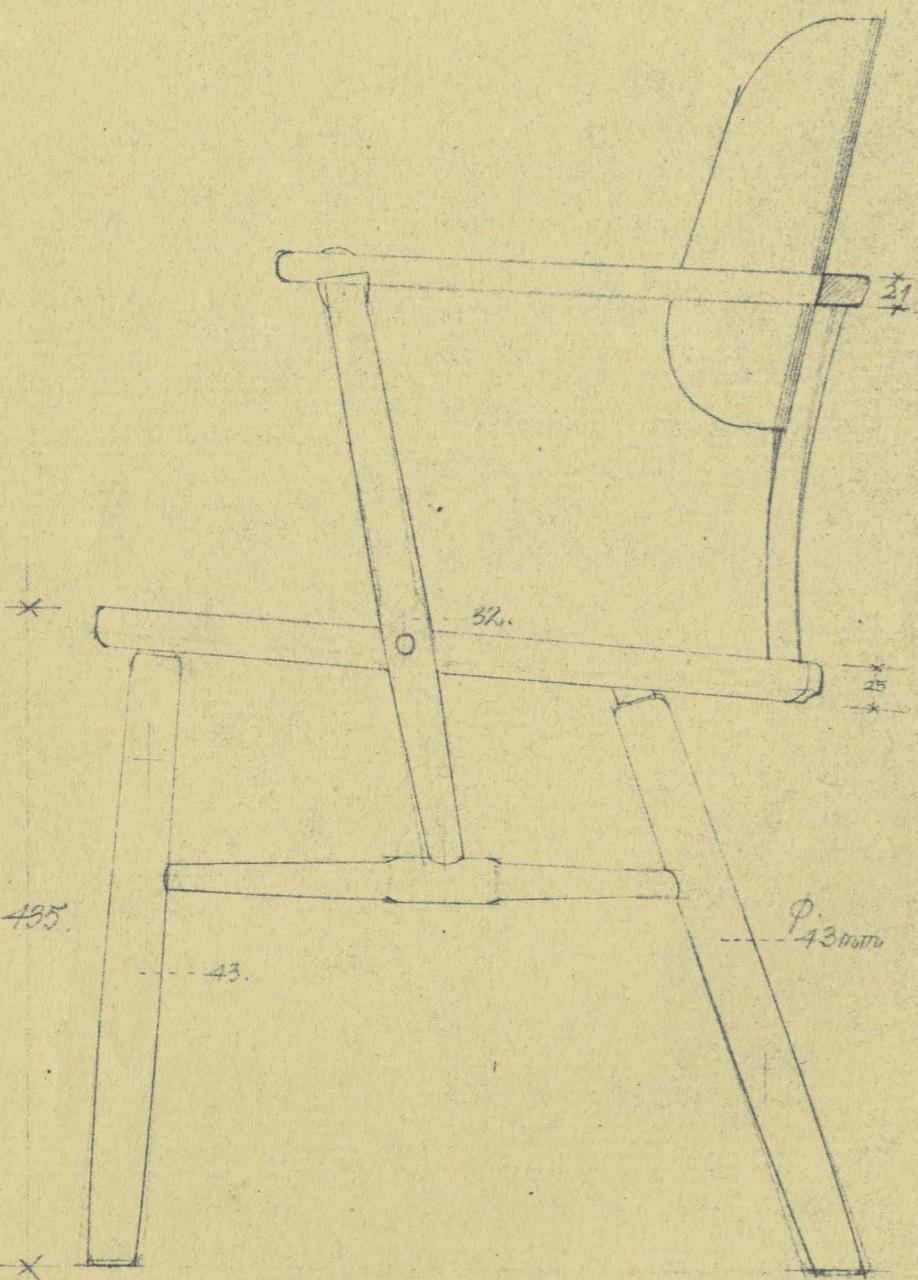

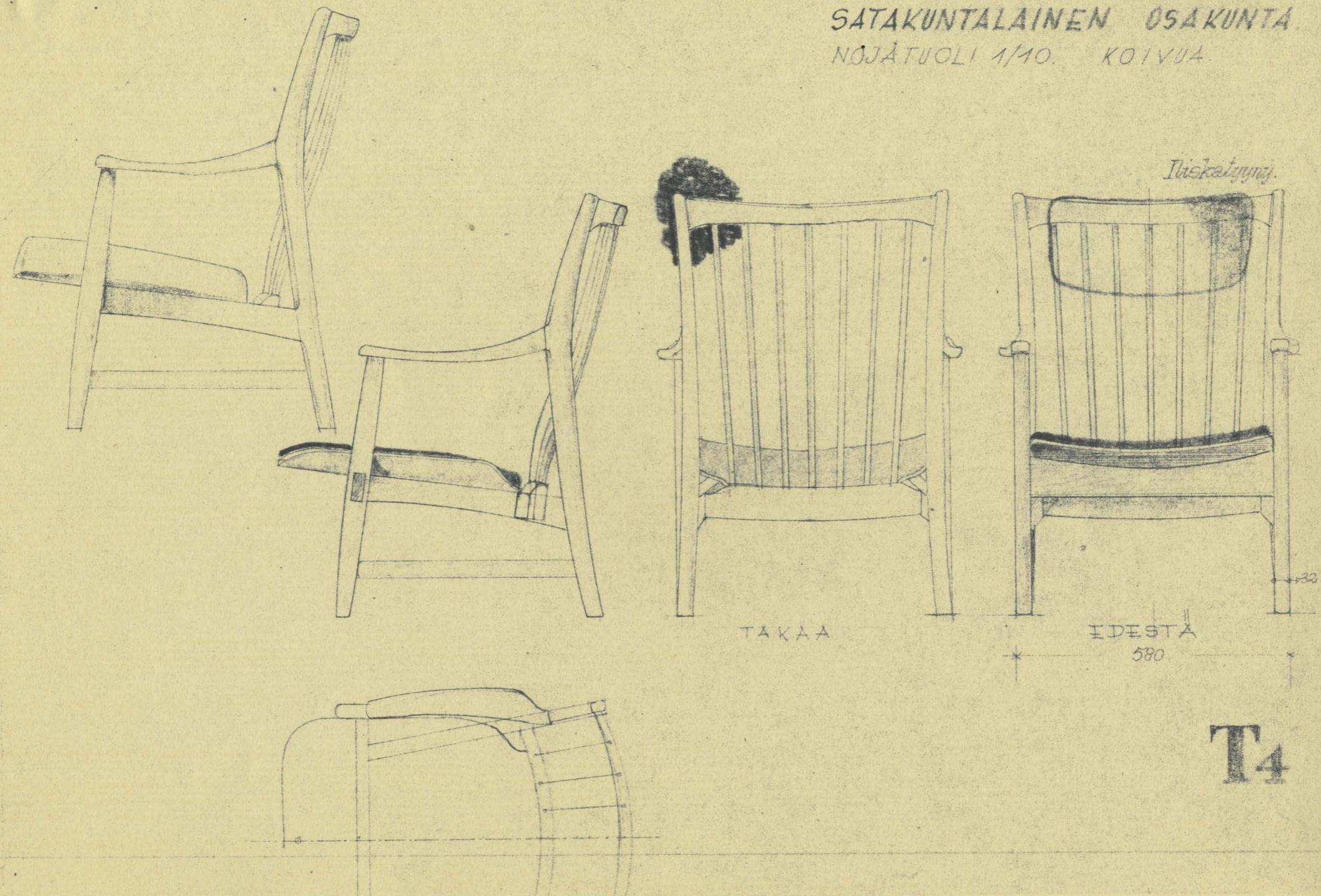
out of little, 1951.

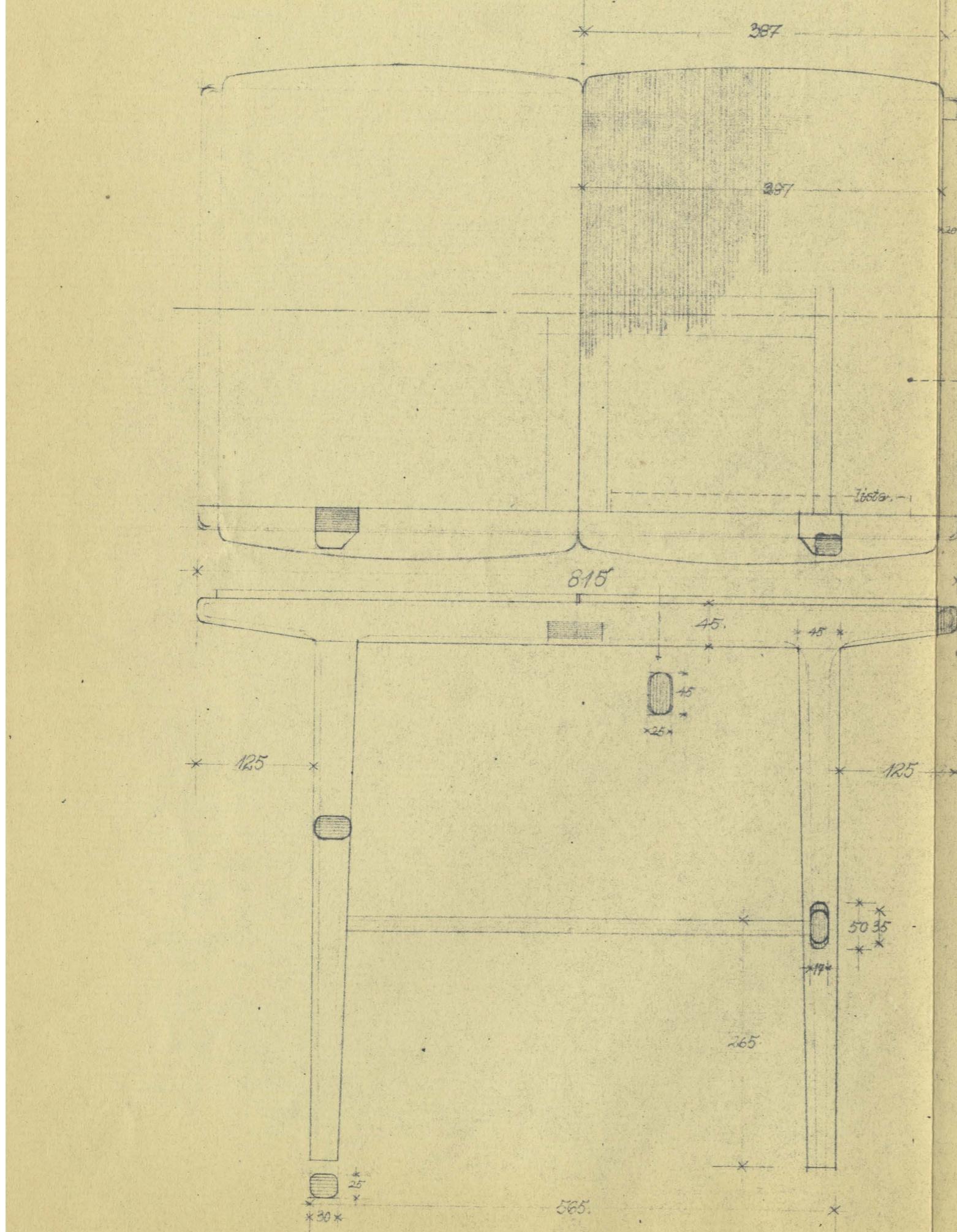

Satakuntalainen Ojakunta.

SATAKUNTALAINEN OSAKUNTA
NOJÄTULI 1/10. KOIVUA.

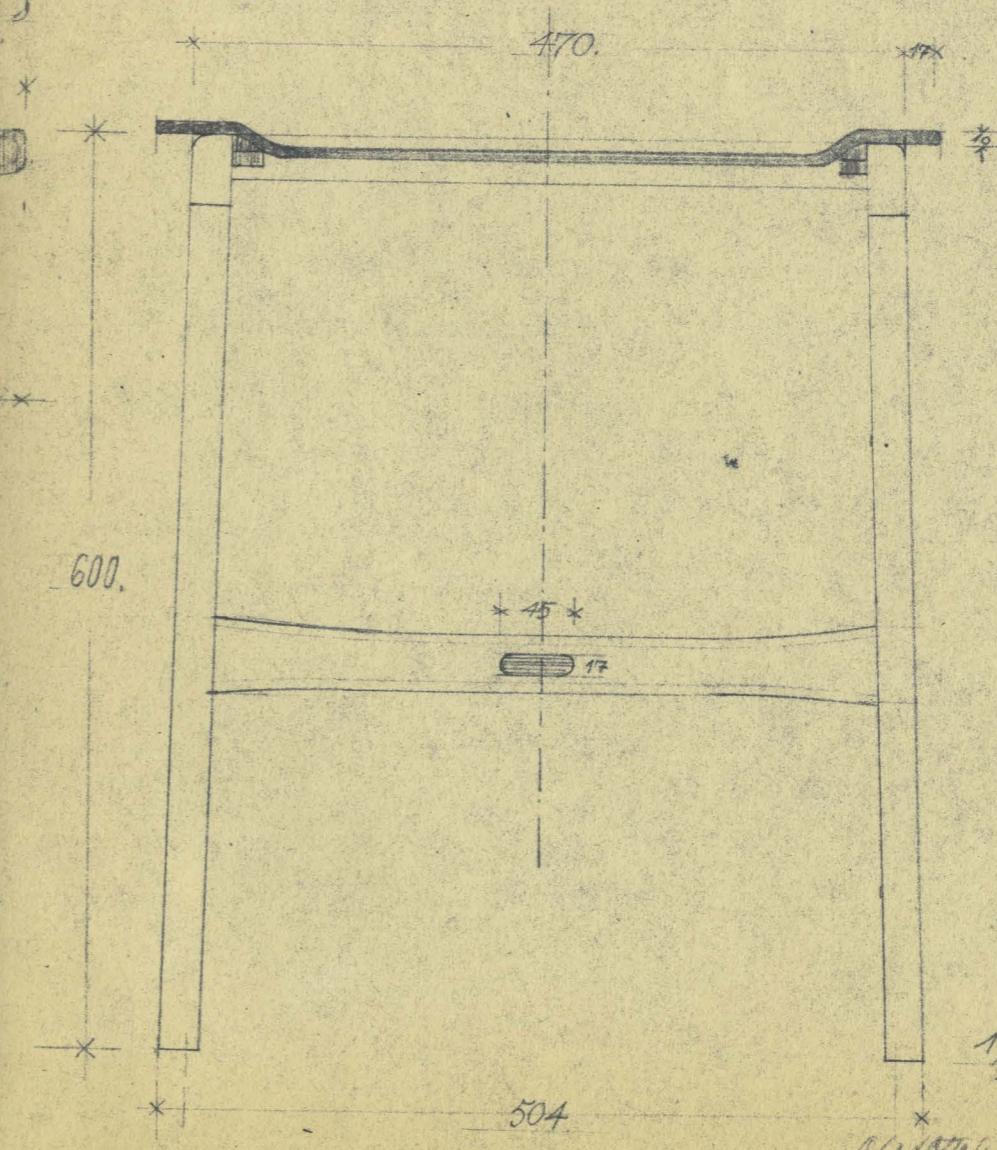

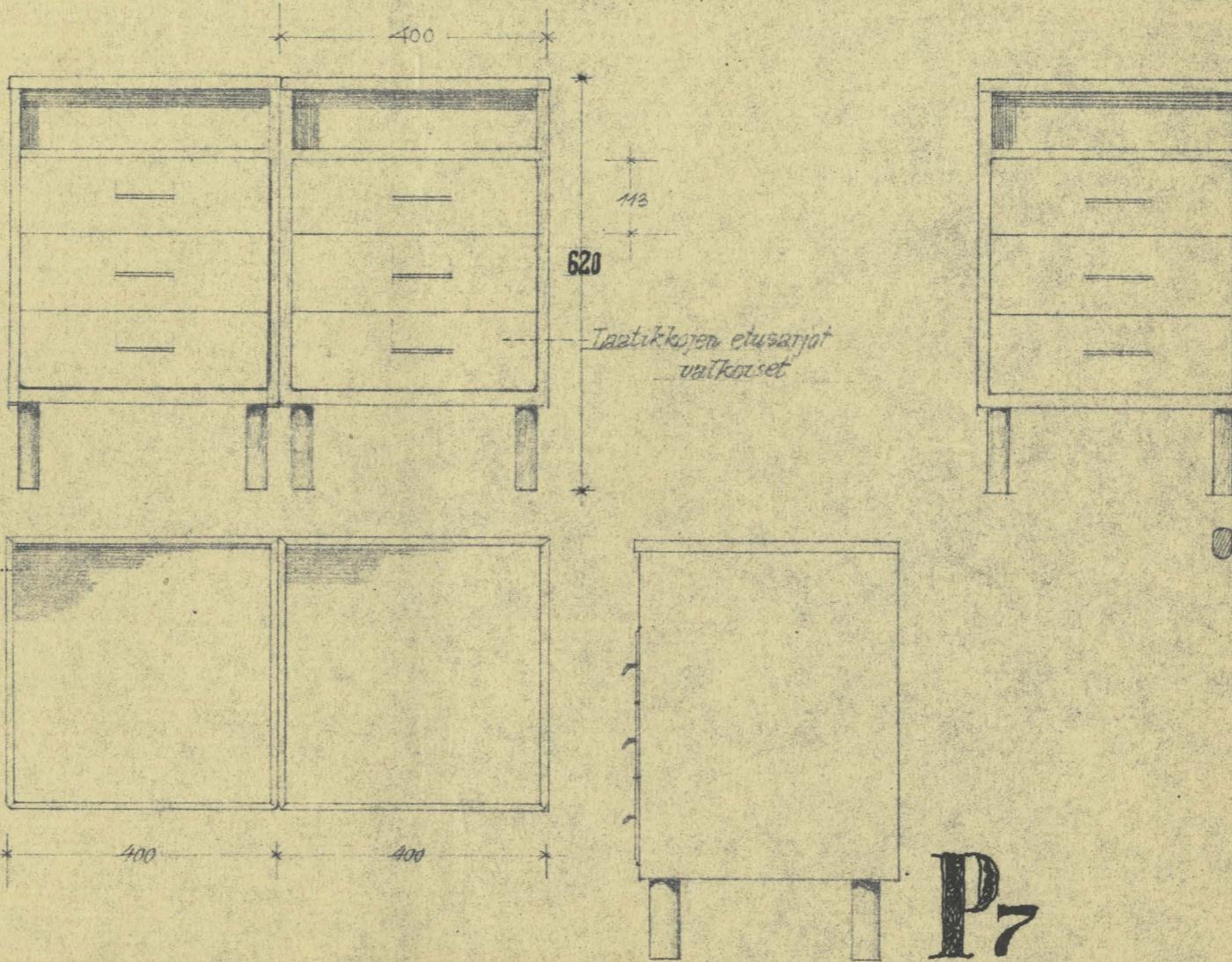
Satakuntalaisten osakunta.
PIKKUPOÖYTÄ
1/5.

2 kpl intonaisia 10 mm:n turistitassu
vaneerilevyä.

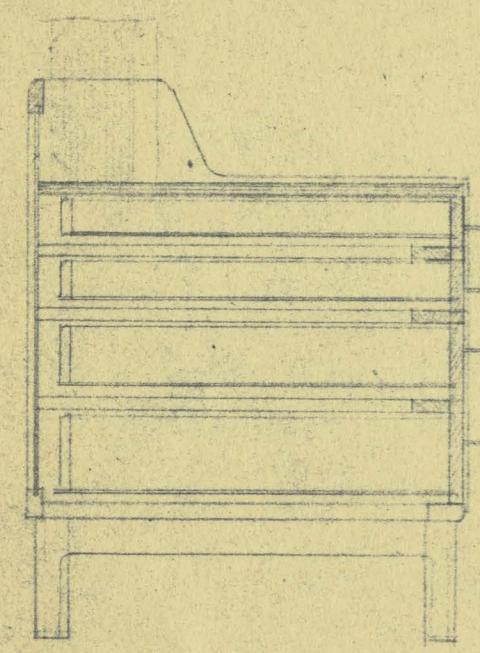
K.O.I.V.U.A

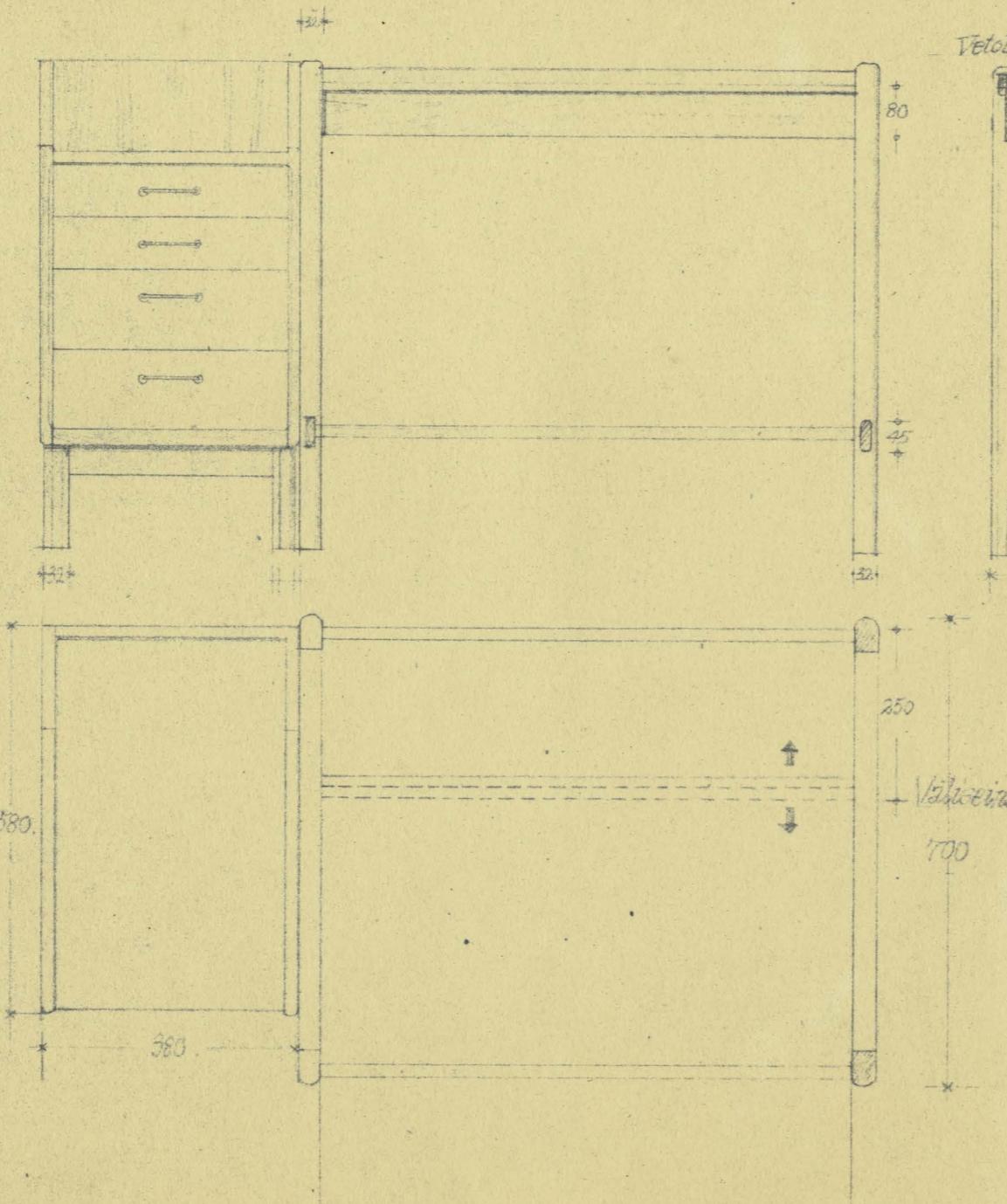
Satakuntalainen Osakunta.
Töölöylä 190

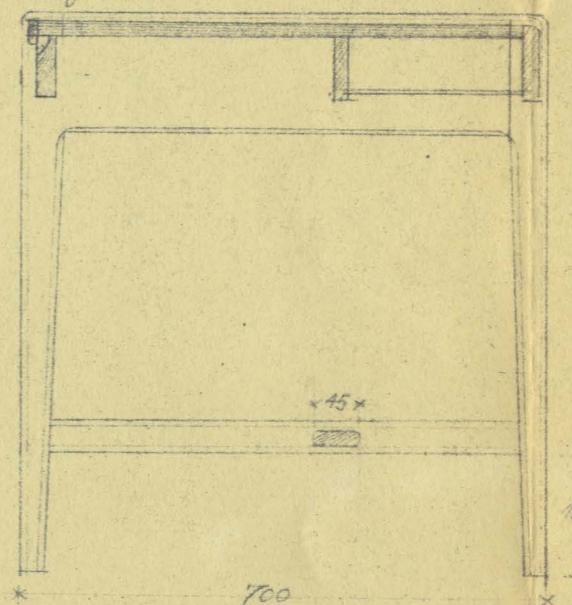
Olof Pettersson

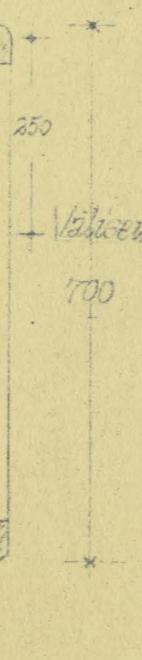
Laatikkojen etusarjat matalatya.

Vetolevy.

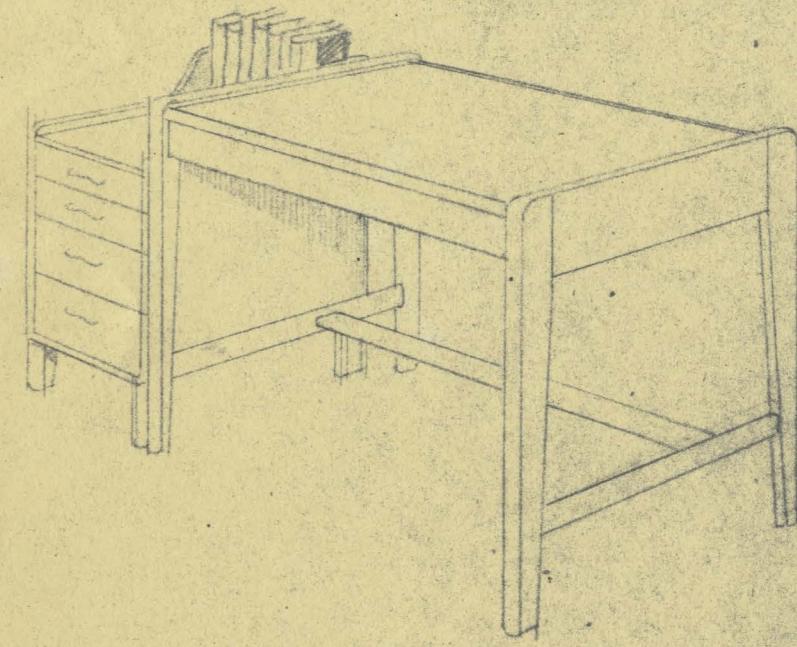

Laatikkos.

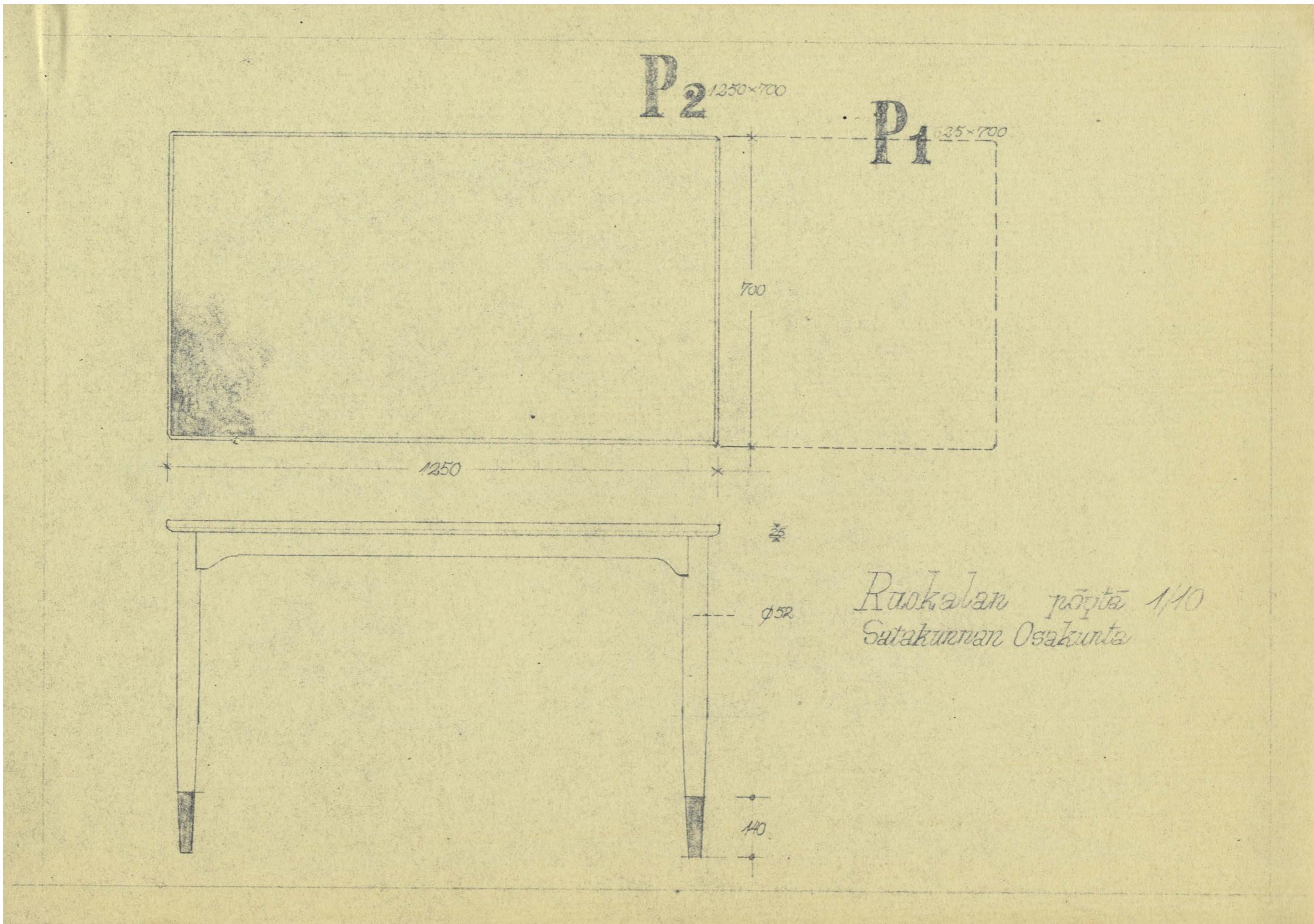
Vetolevy

Kirjoitusnäytä 1/10
P₅

Korva, laatikkojen etusarjat matalatya.
Vetolevy

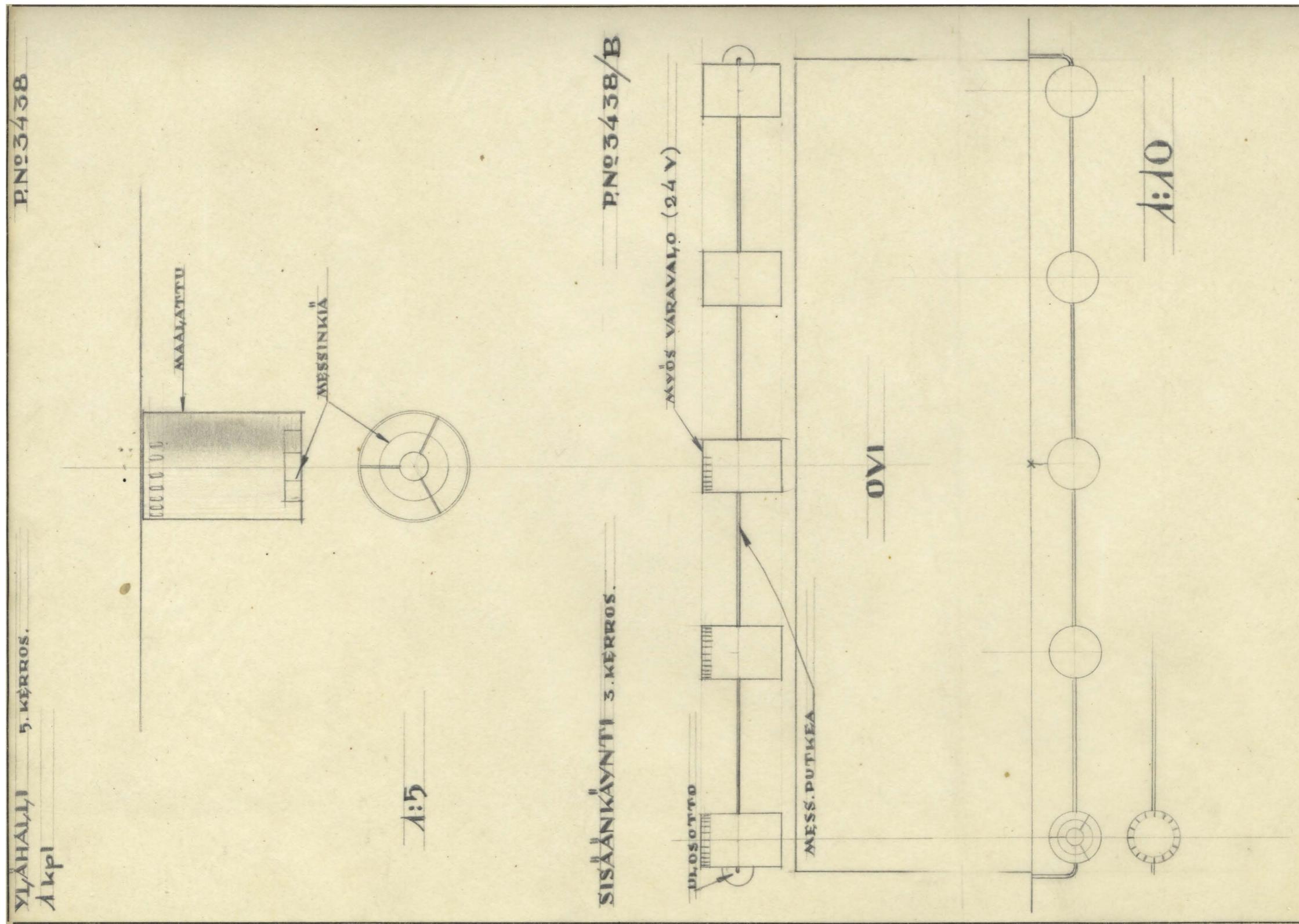
Olofsson

Valaisinpiirustuksia | Yki Nummi, Stockmann Oy 1951

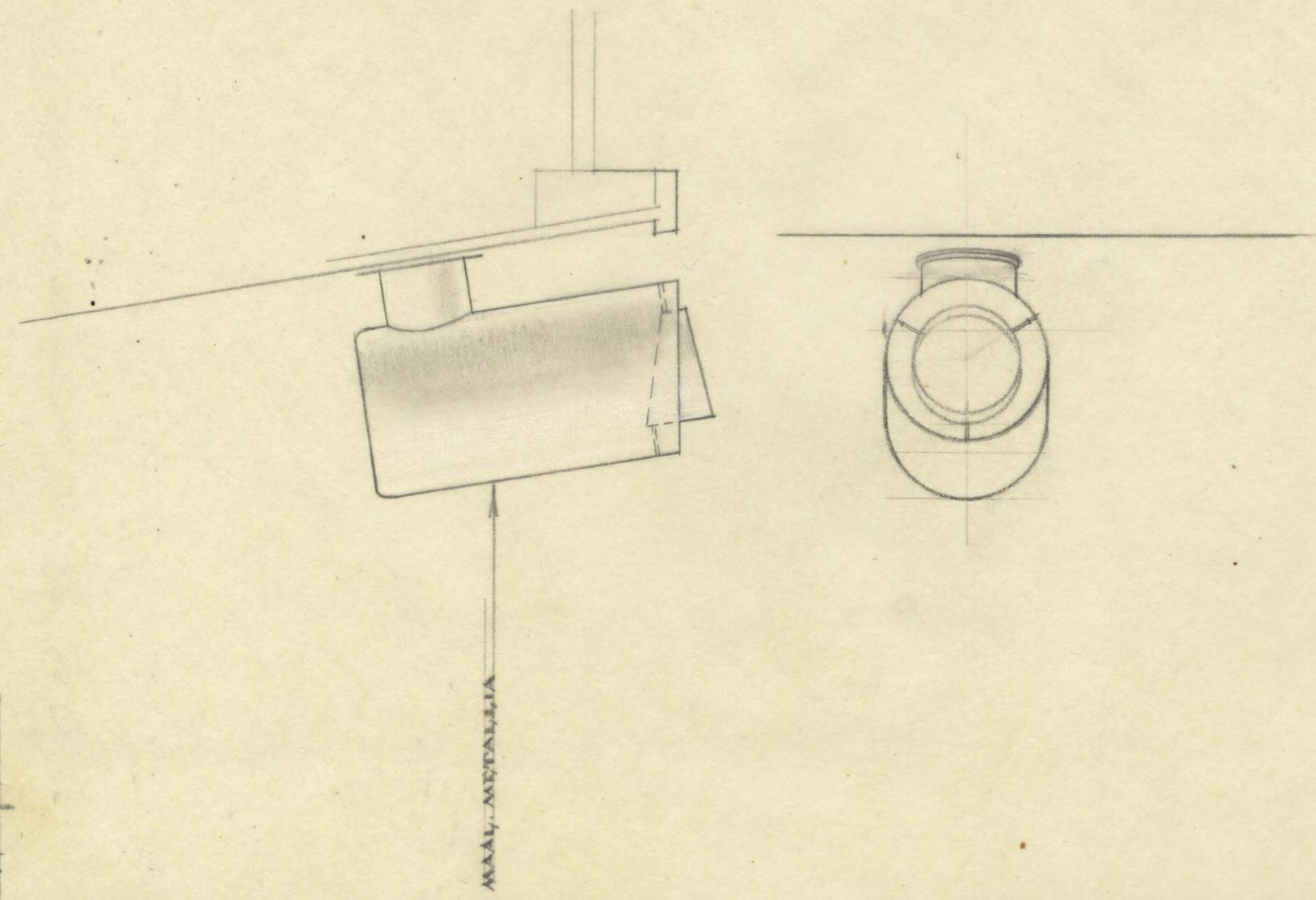
Satalinnan Säätiön arkisto

- Valaisityyppi 5. kerroksen halliin, 1:5, ja 3. kerroksen siääänkäynnille, 1:10
- Valaisityyppi juhlasaliin, 4. kerros 1:5
- Valaisityyppi juhlasaliin, 4. kerros, 1:5
- Valaisityyppi seurustelusaliiin, 4. kerros, 1:5
- Valaisityyppi juhlasaliin, 4. kerros, 1:5
- Valaisityyppi eteishalliin, 1:5
- Valaisityyppi ruokasaliin ja kerhohuoneeseen ym., 1:5
- Valaisintyyppejä osakuntalaisten oleskelutiloihin, 1:5
- Valaisintyyppejä 4. kerroksen tupakkahuoneeseen, 1:5
- Valaisintyyppejä 5. kerroksen kirjastoon, 1:5
- Valaisintyyppi A-portaaseen, 1:5
- Valaisinratkaisu urheilutilan portaan yhteyteen, 1:5, 1:20
- Valaisintyyppi porraskäytävään, 1:10
- Valaisintyyppi kirjastoon, 5. kerros, 1:5
- Valaisintyyppi 3. kerroksen aulaan ja kirjastoon, 1:5
- Valaisintyyppi osakuntalaisten oleskelutiloihin, 1:5
- Valaisintyyppi osakuntalaisten oleskelutiloihin, 1:5
- Valaisinkupuja 1:5
- Valaisinkupuja 1:5
- Tuolivaraston valaisintyyppi 1:5

JUHIMASALI
M 23

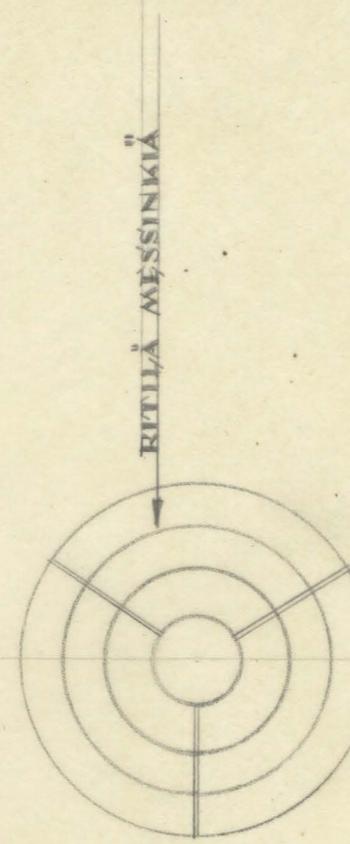
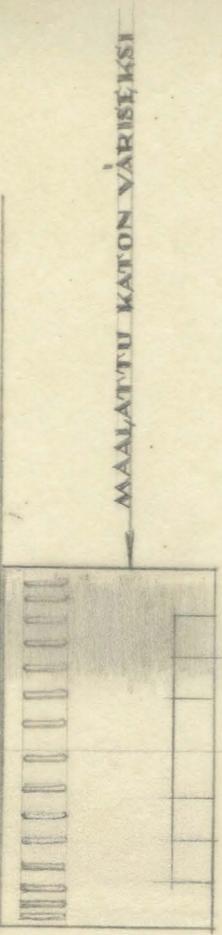
3440/B

4:5

JUHLASALI
Aq kpl

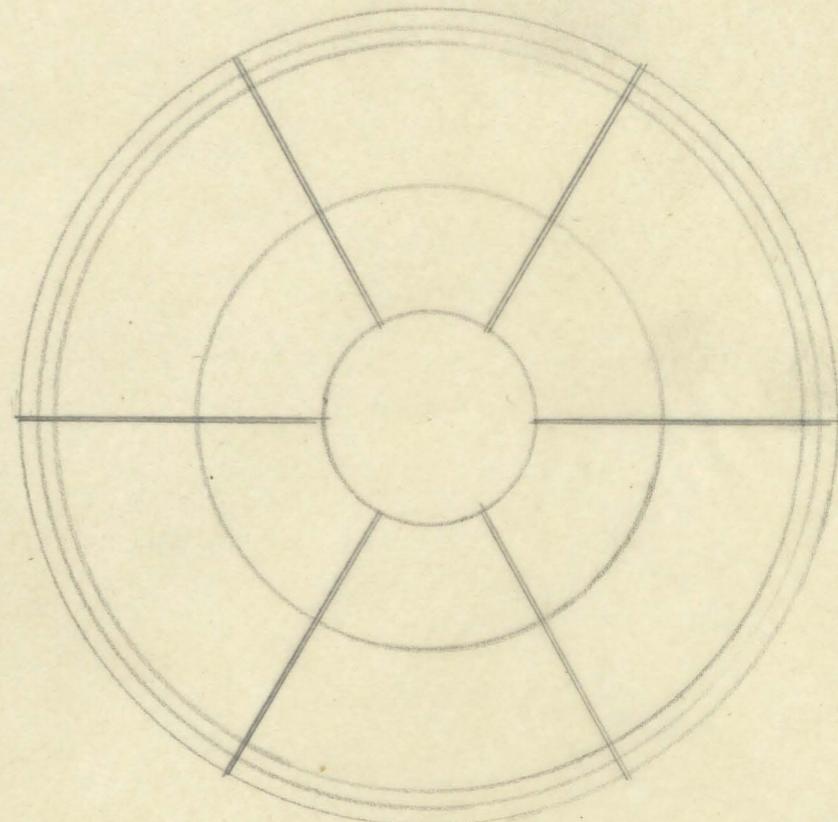
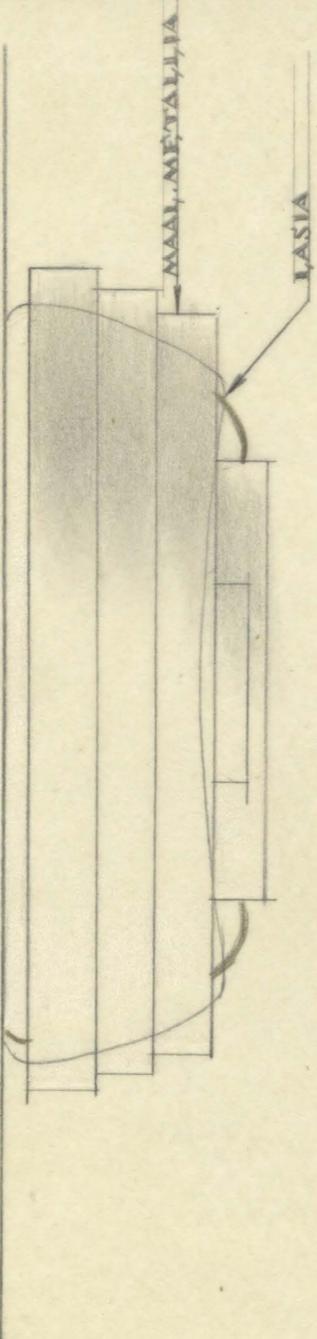
PNG3360

A:5

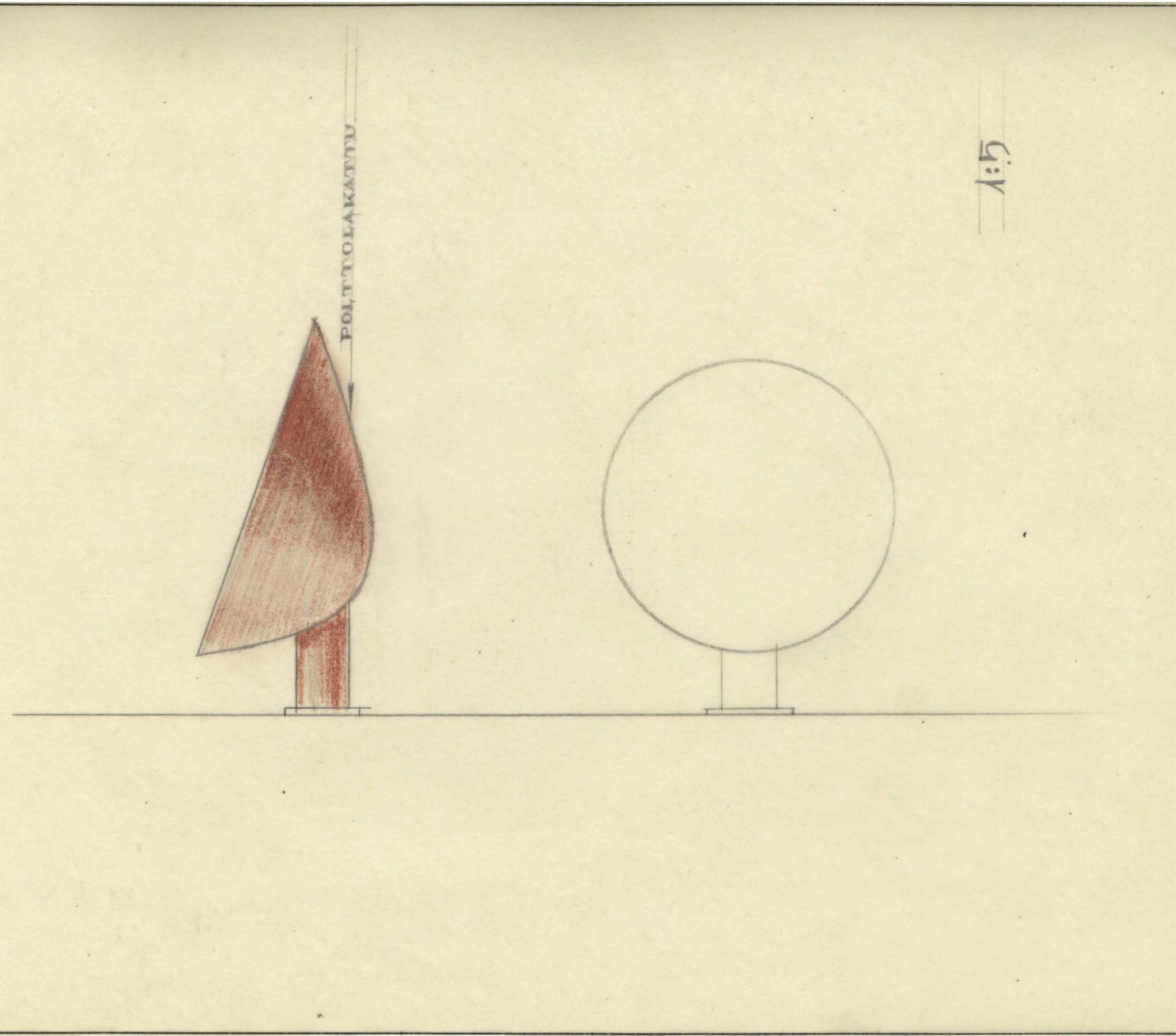
SEURUSTELUHALYI 4. KERROS
Olkopl

P.Nº 3098

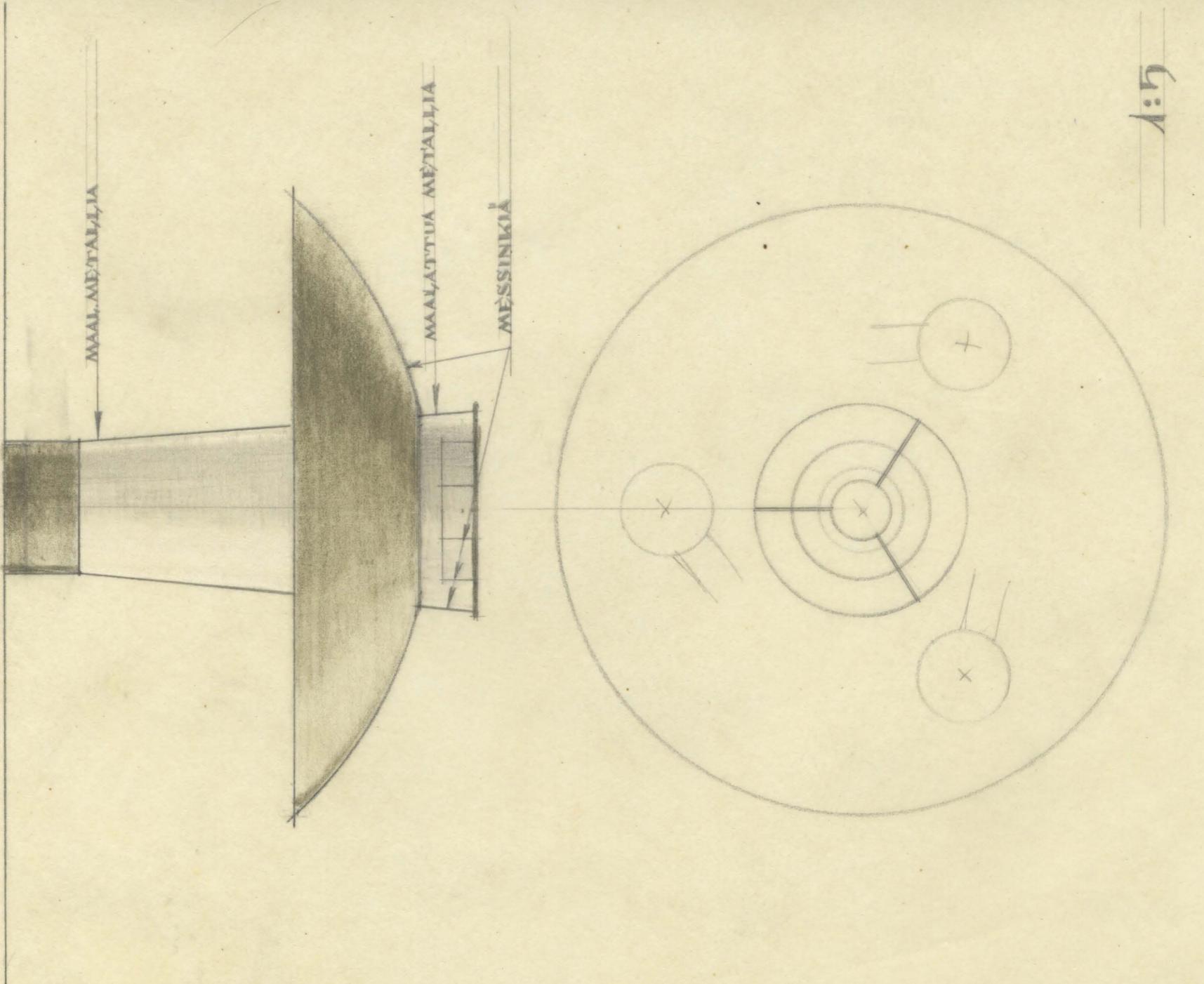
4 kpl
JUHLASALI

P.N. 3334

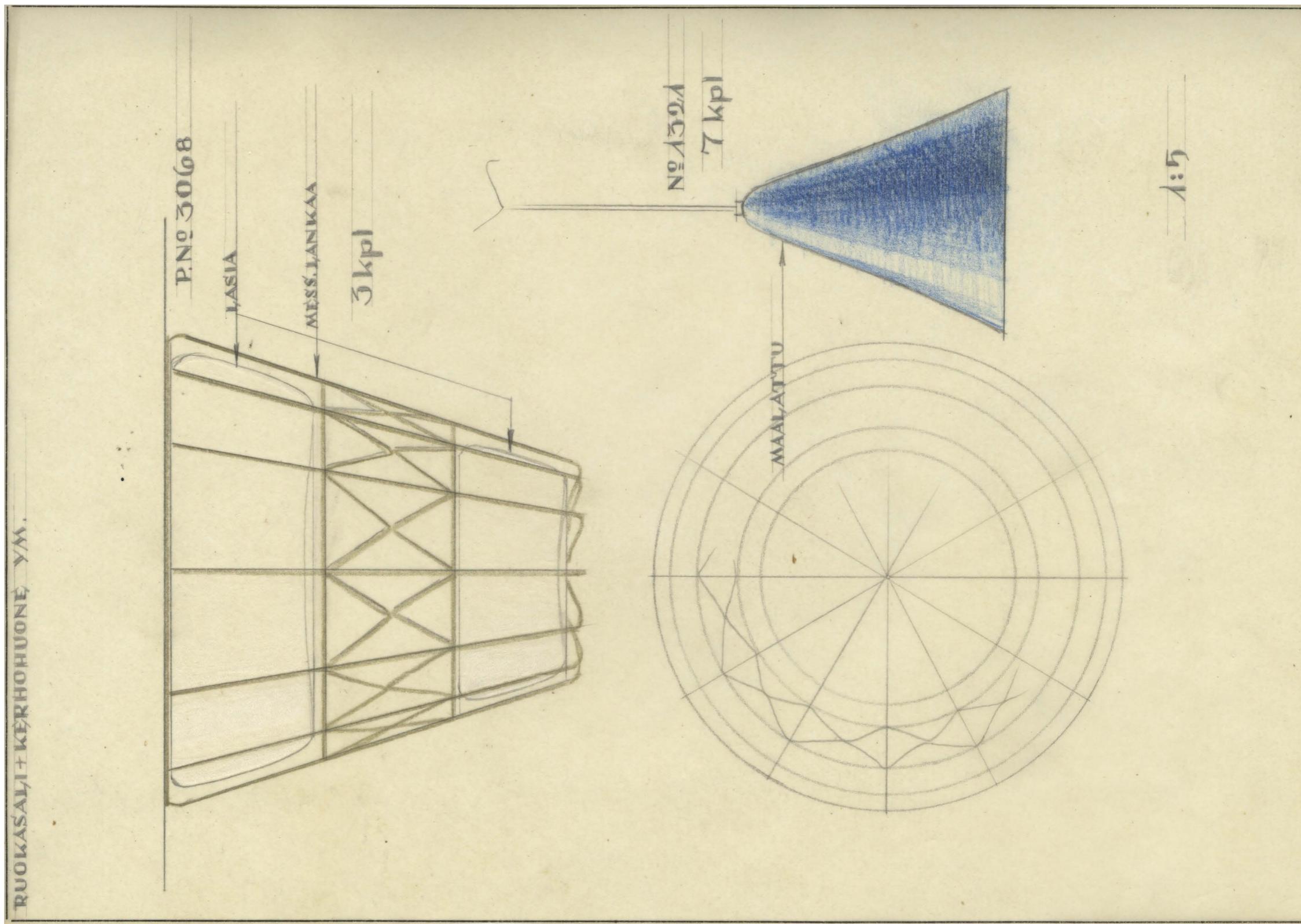

EITTEÄ
2 kpl

P.N. 3439

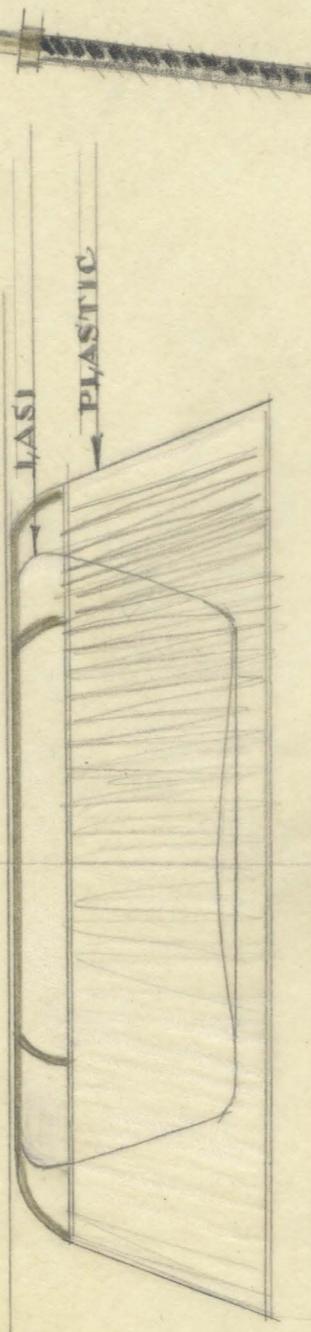
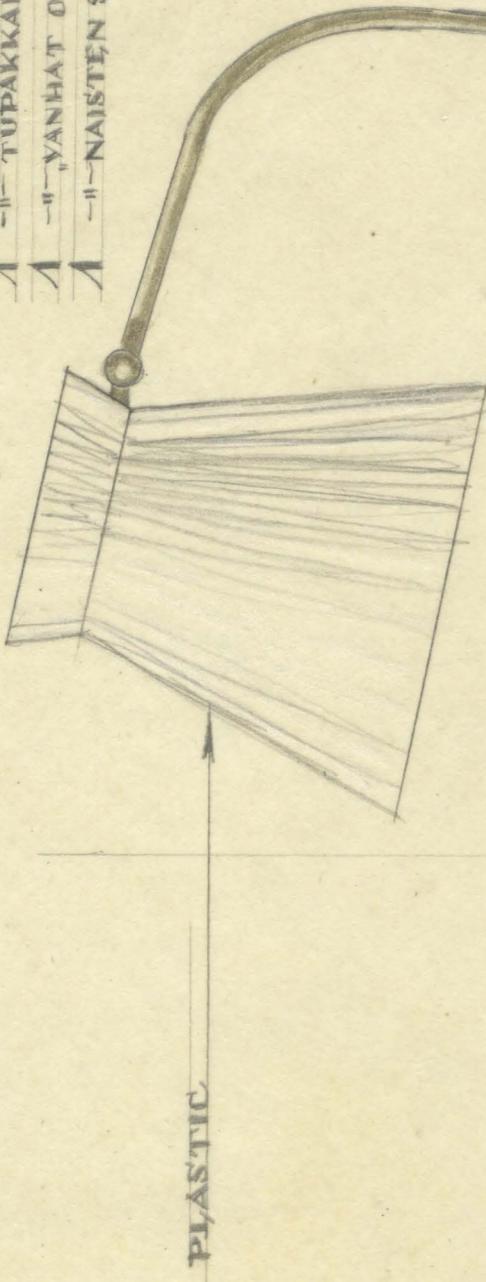

4:5

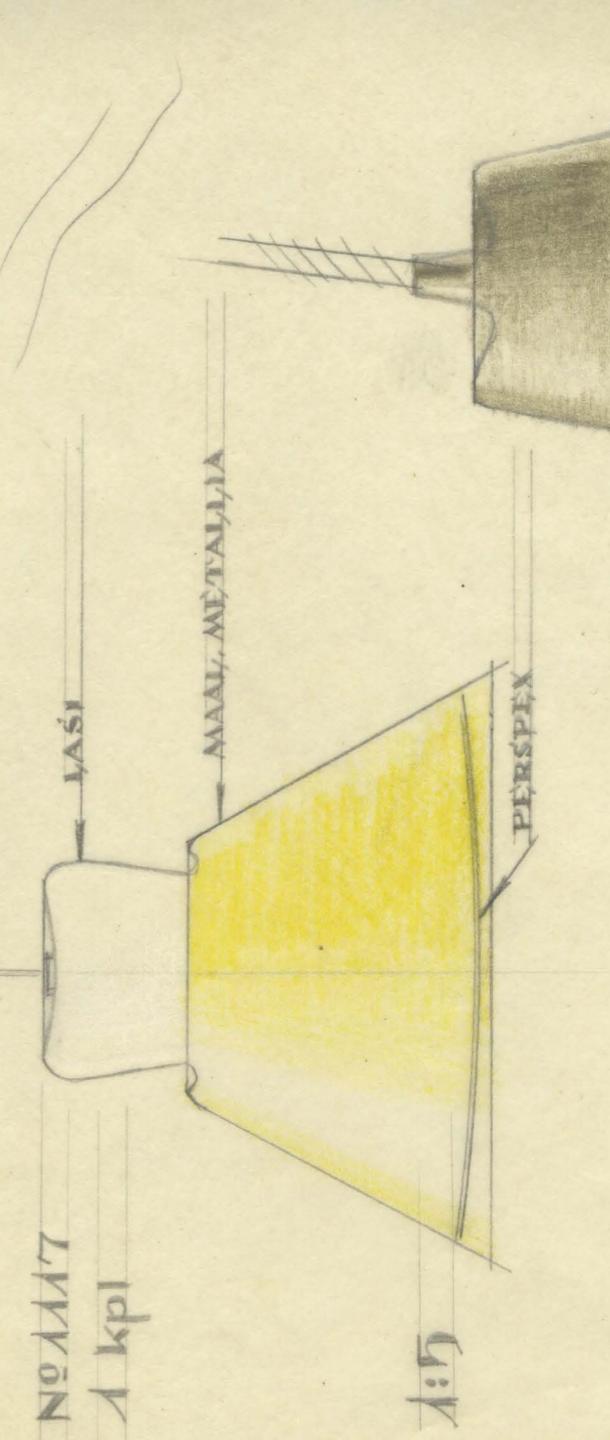

SURUSTELUHALIT YH.

N° 2063
5 kpl
1 - " - TUPAKKAHUONE
1 - " - YANHAT OSAK.
1 - " - NAISTEN SURUST.

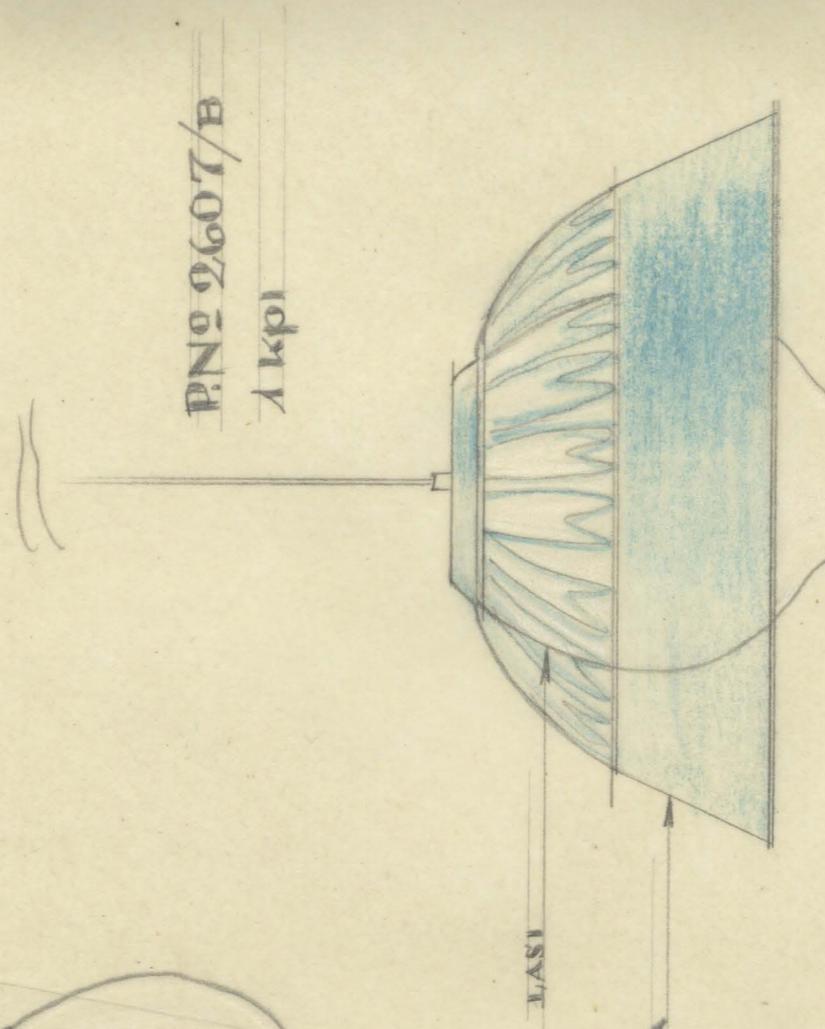
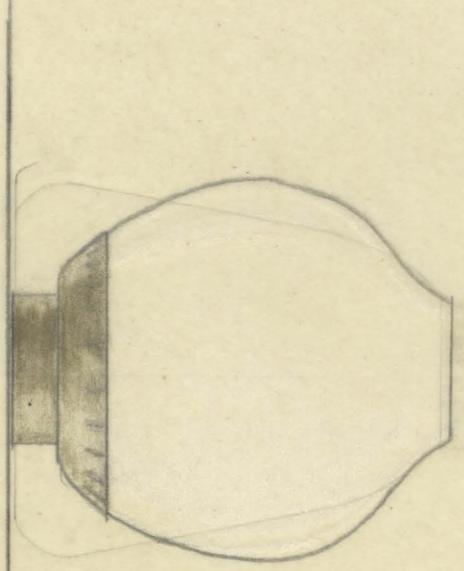

N° 3486/40
4 kpl
YANHAT OSAKONTALAISET

TUPAKKAHUONE, 4. KERROS

Nº 4306/4/25
Q.kpl

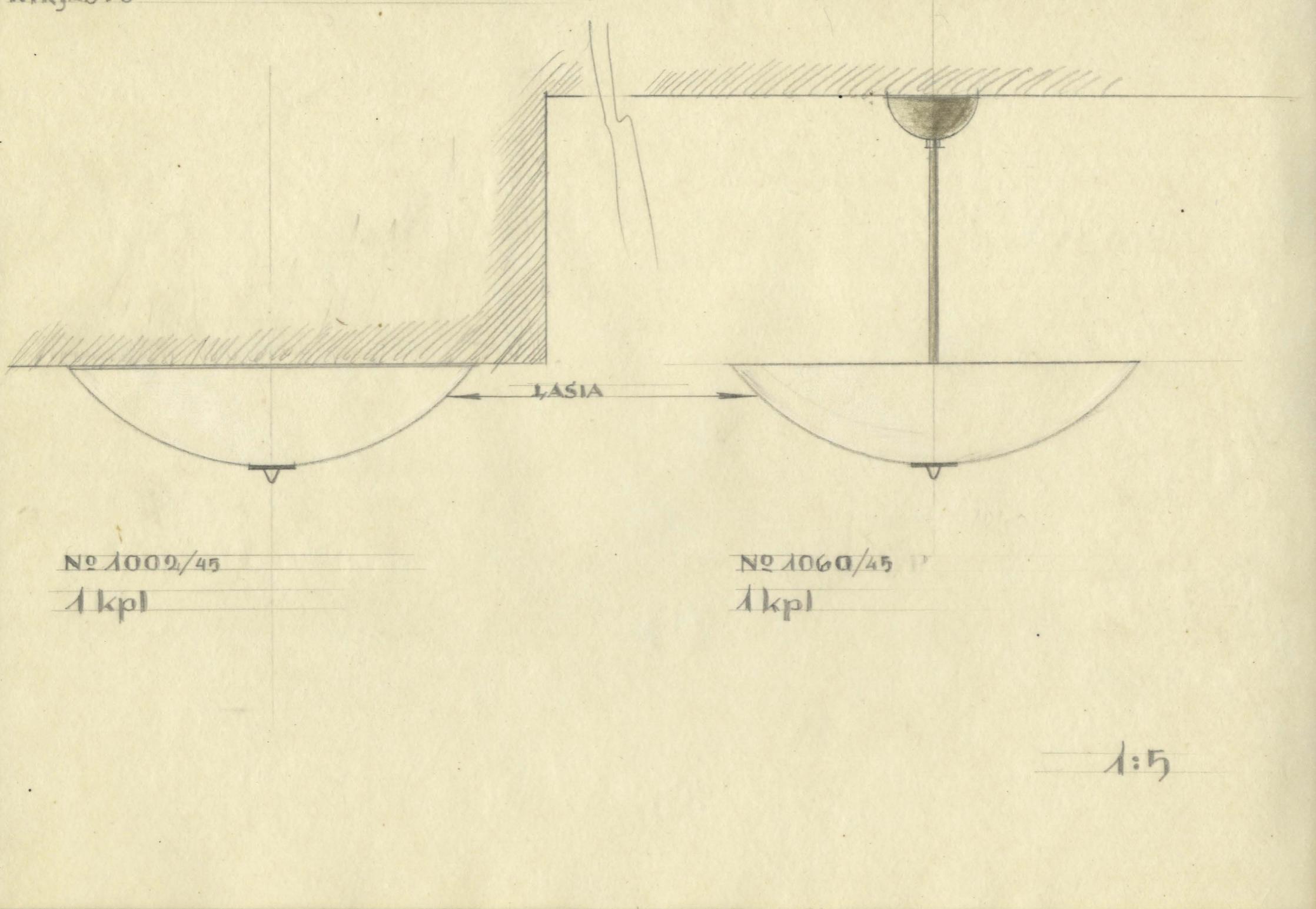
P.Nº 2607/B
A.kpl

MAALI, NEPTALIA

LASU

A:5

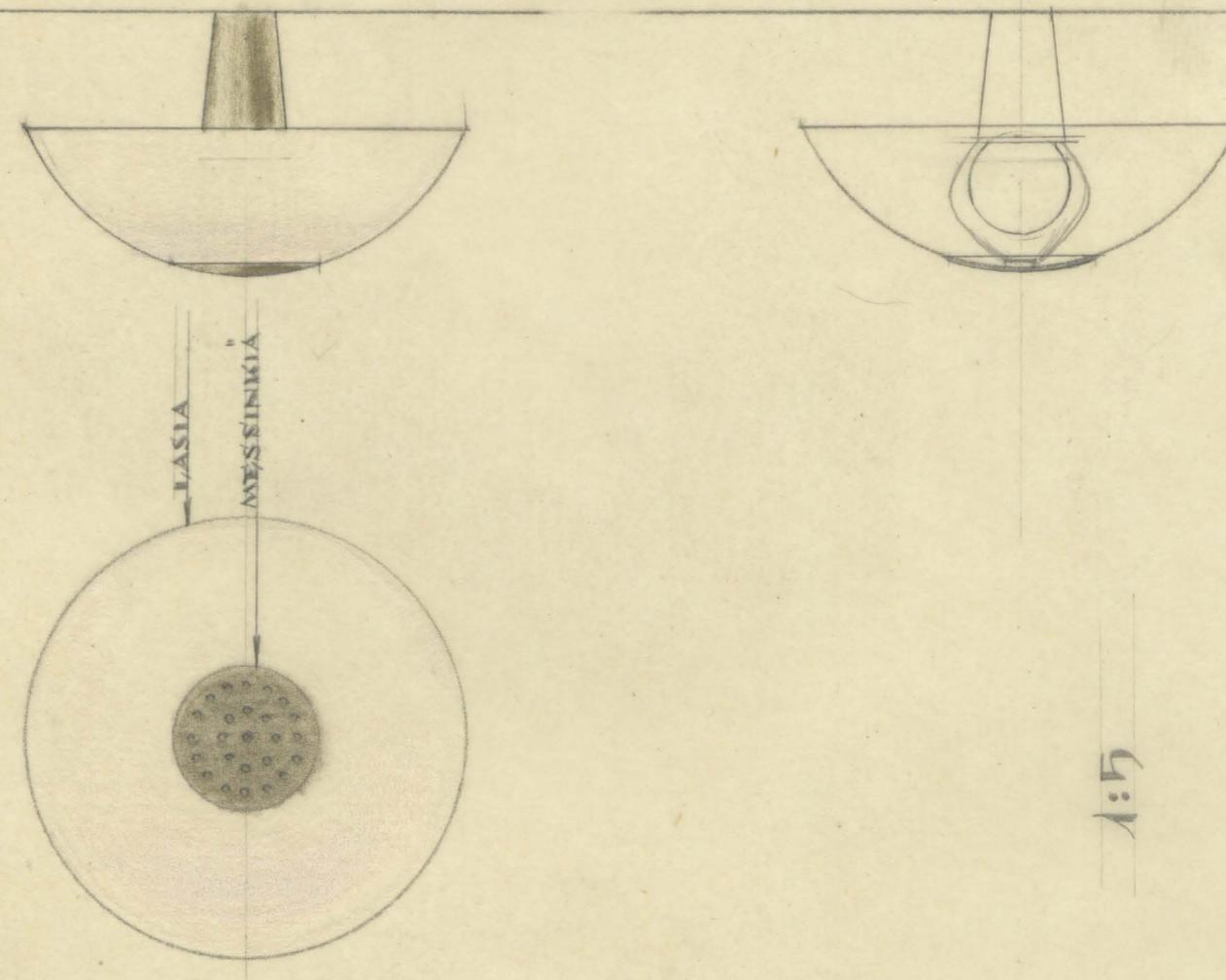
KIRJASTO

PORRASKÄYTTÄVÄ

6 kpl

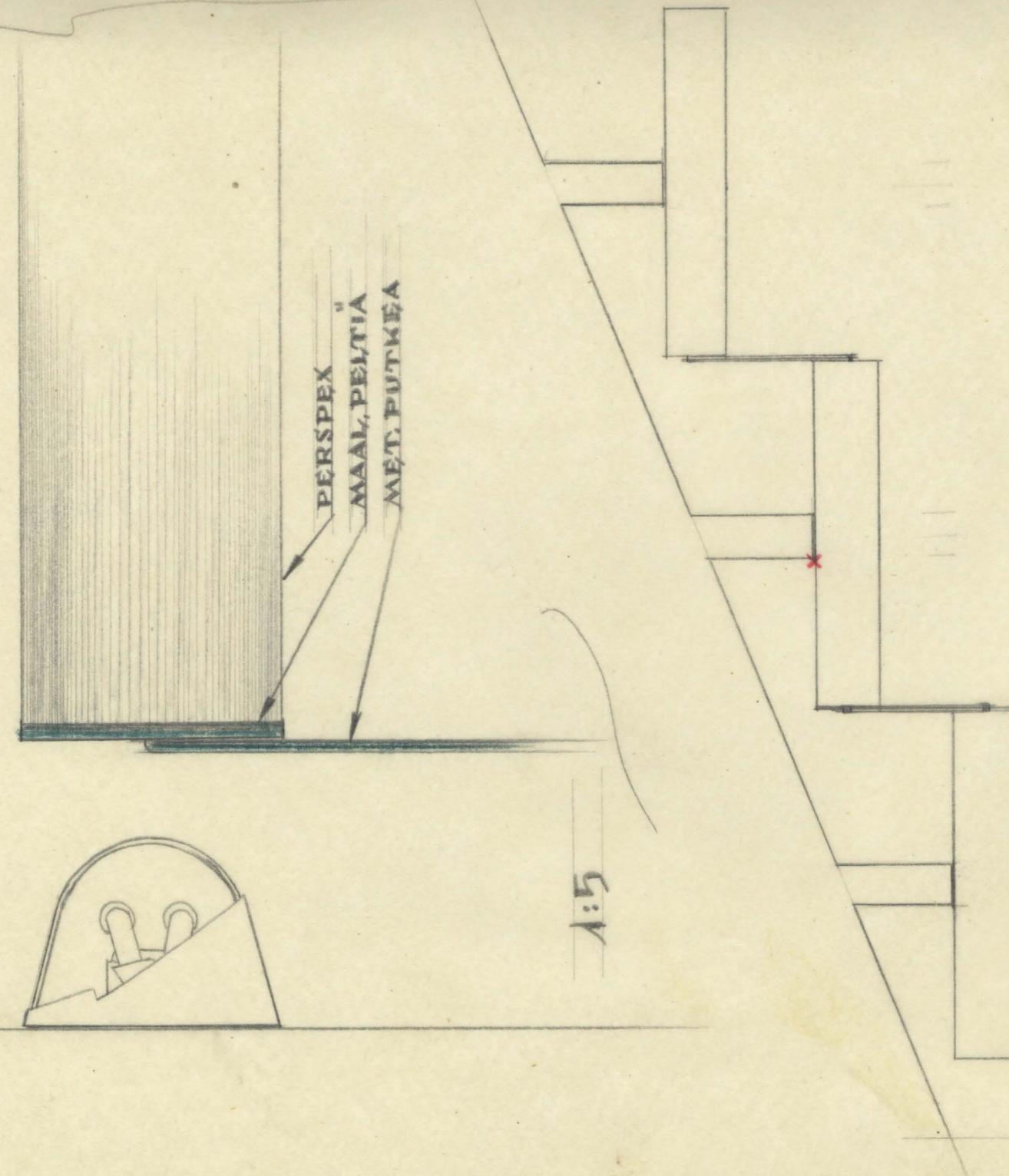
F.Ng 3437

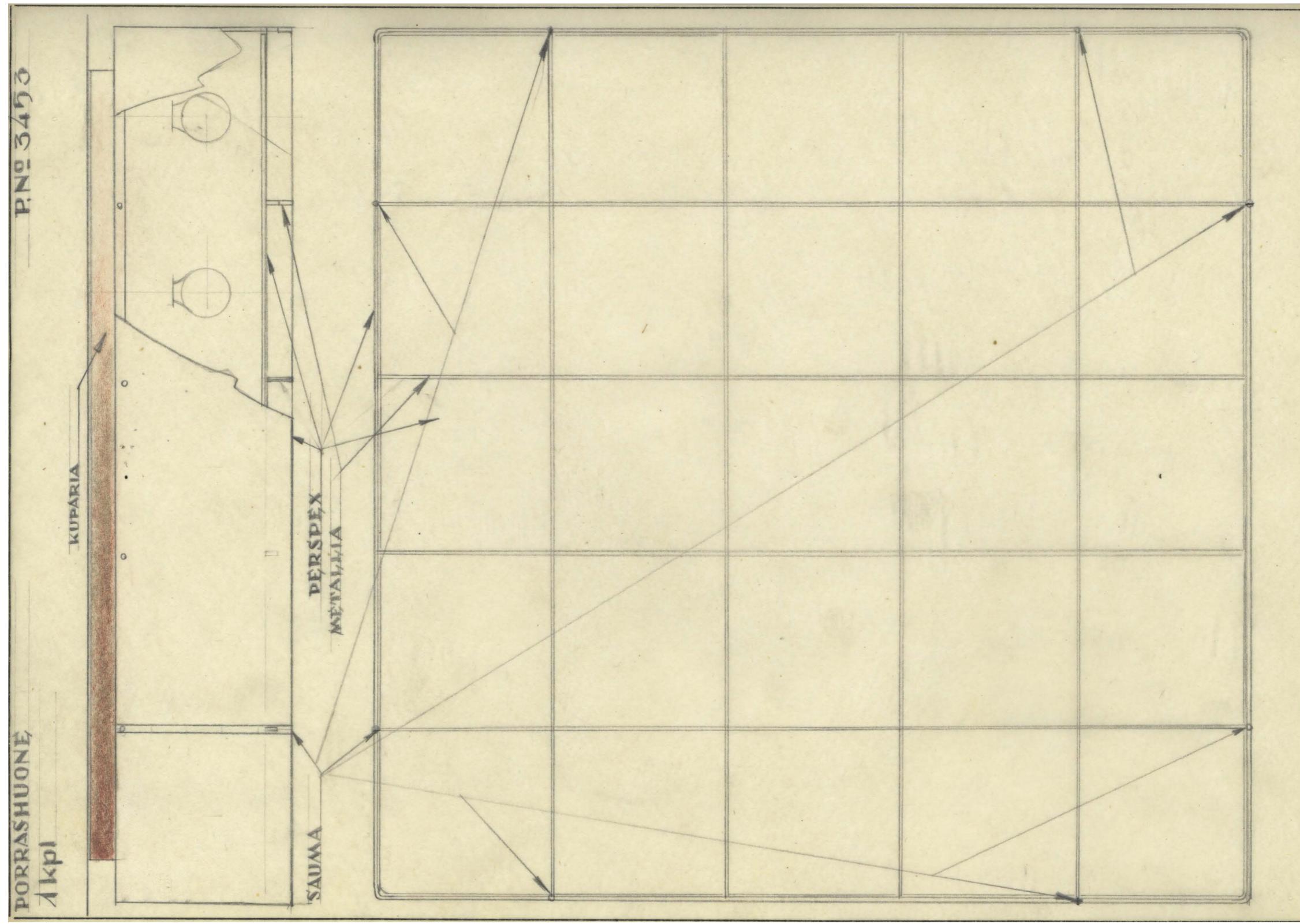

4:5

YOMIASTEJUSALI

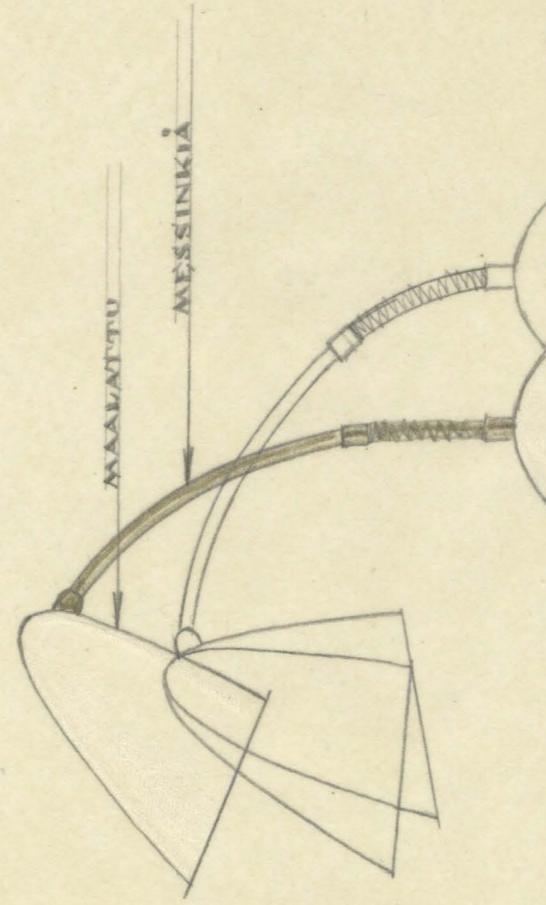
P.N.№ 3454
(3x P.N.№ 5984)

KIRJASTO
6 kpl

P.Nº 3254/B

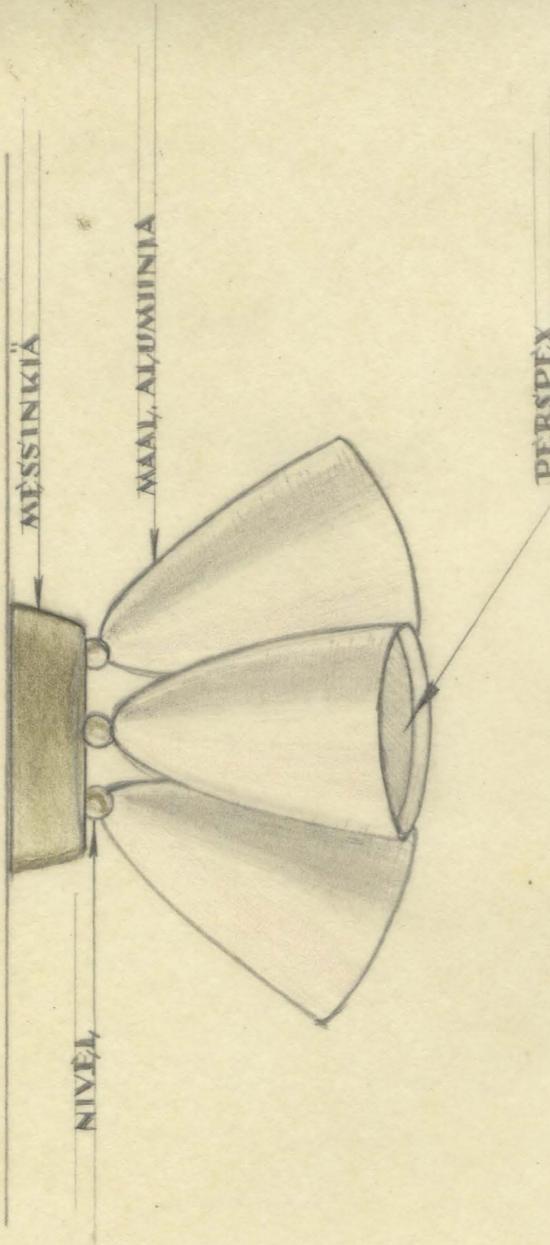

A:5

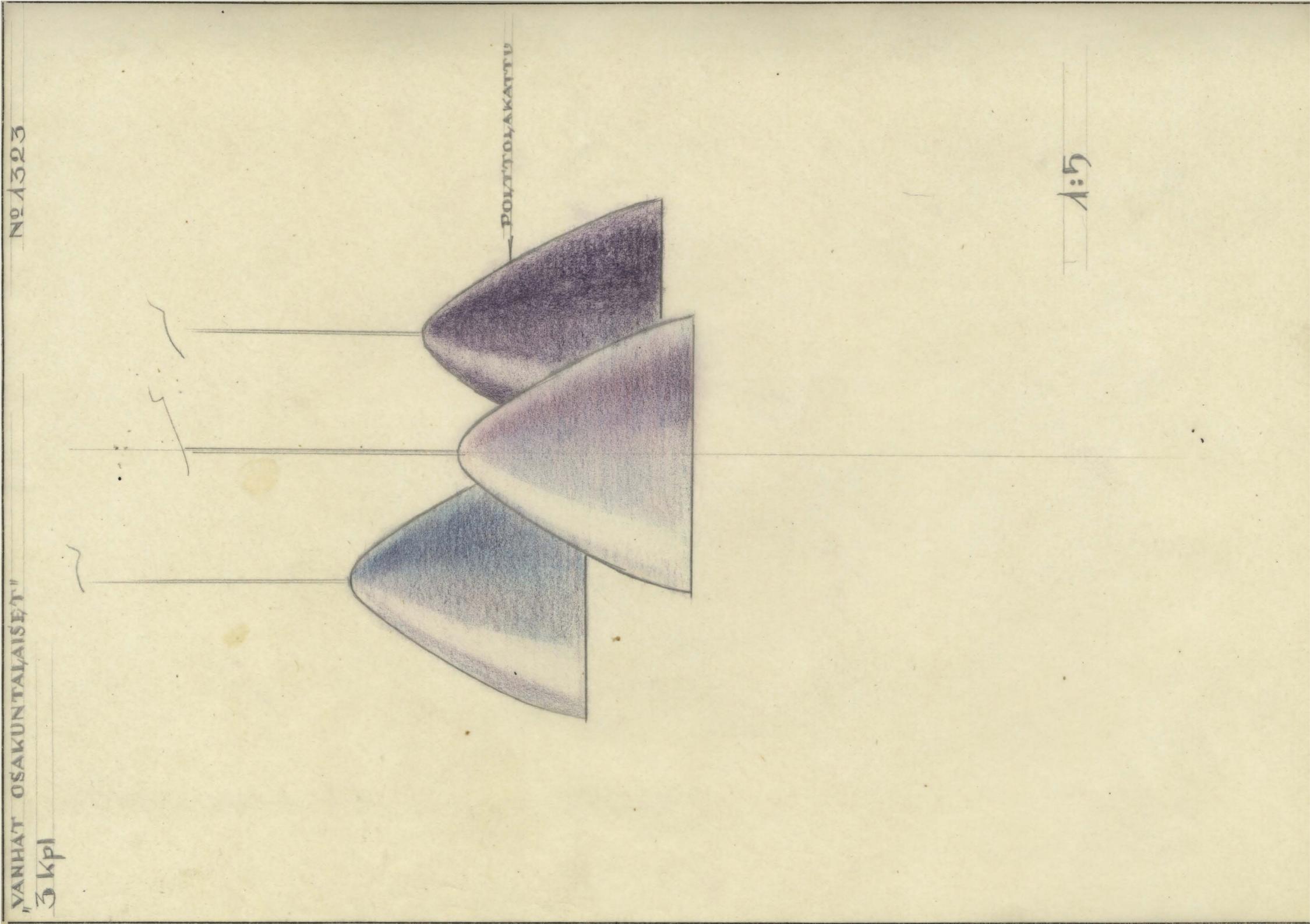
PÄÄLLYSVAATTEET SKERROS

4 kpl
KIRJASTO
3 kpl

PN 3376

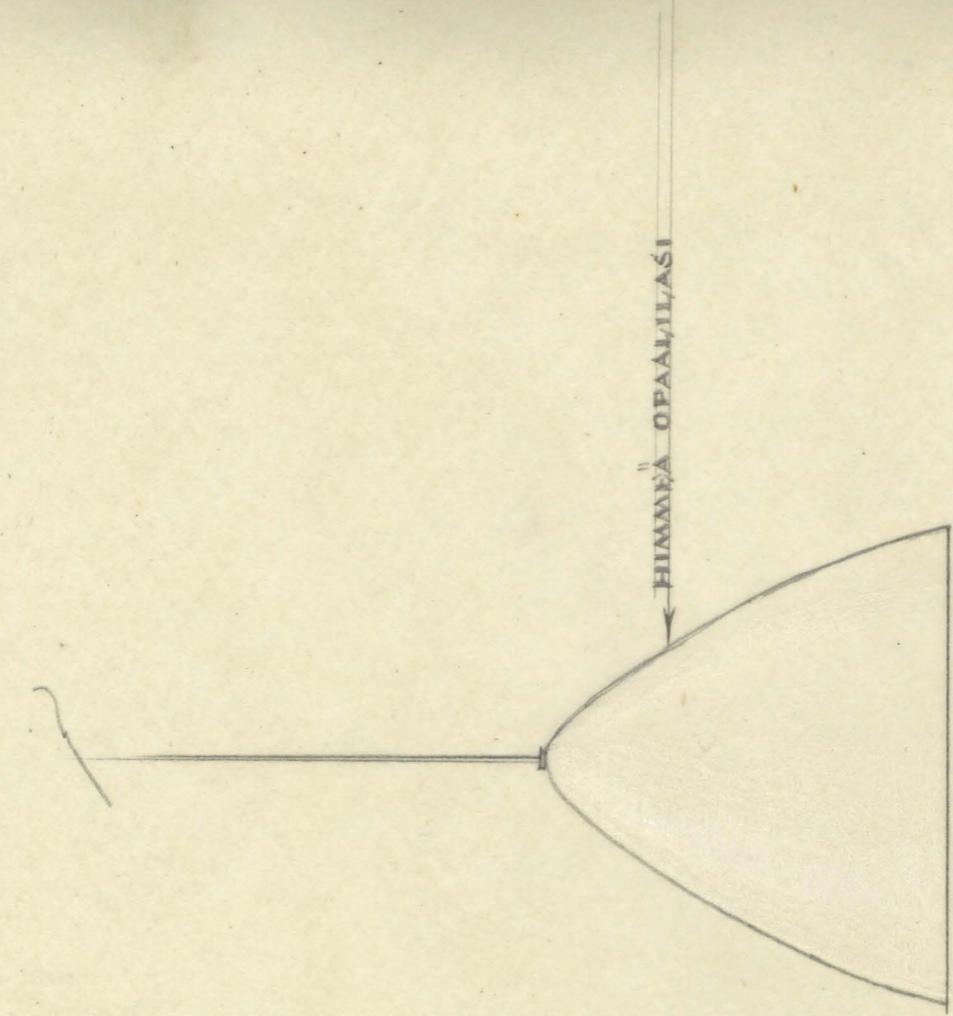
A:5

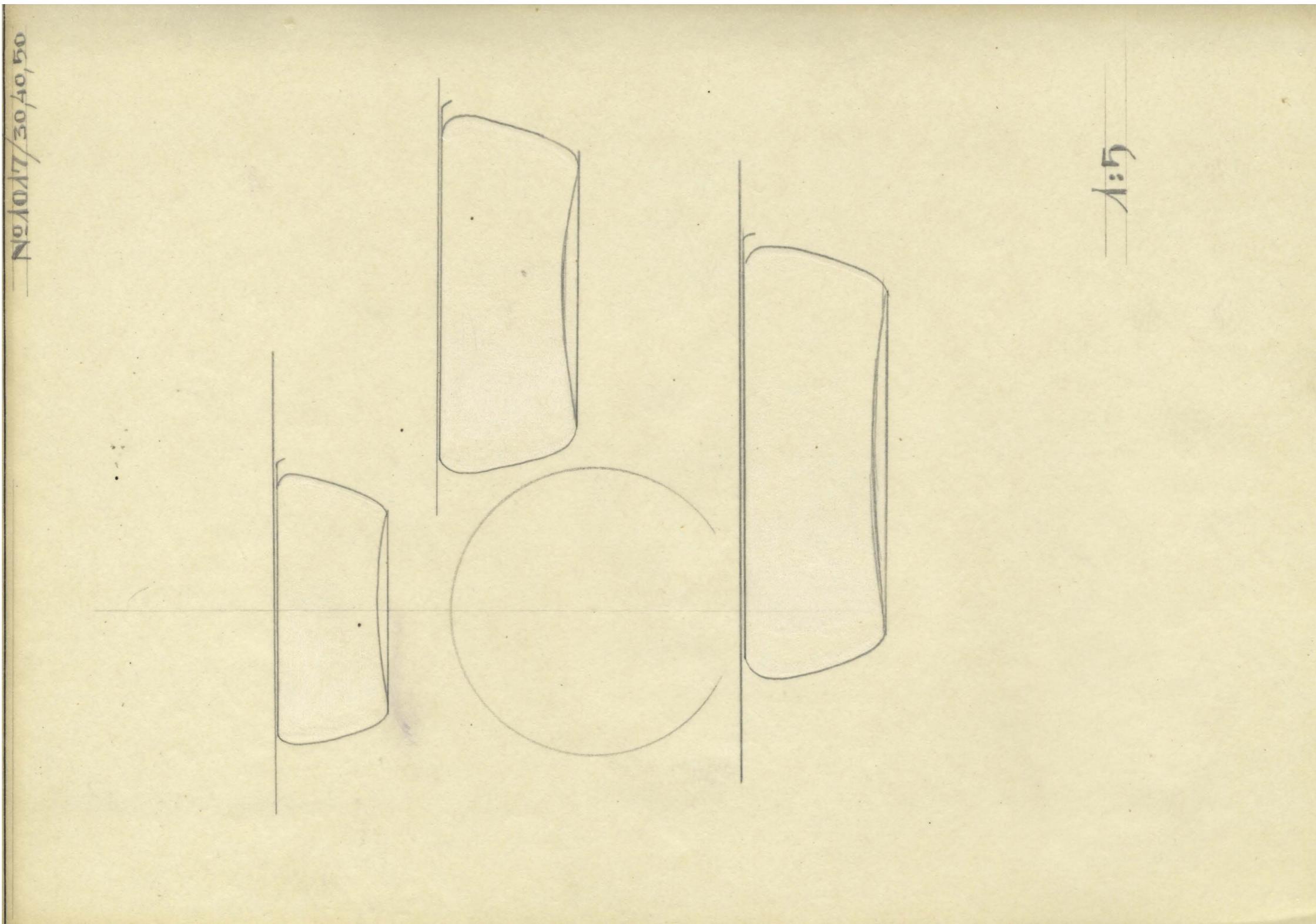
NAISTEN SEURUSTELUHUONE

A kpl

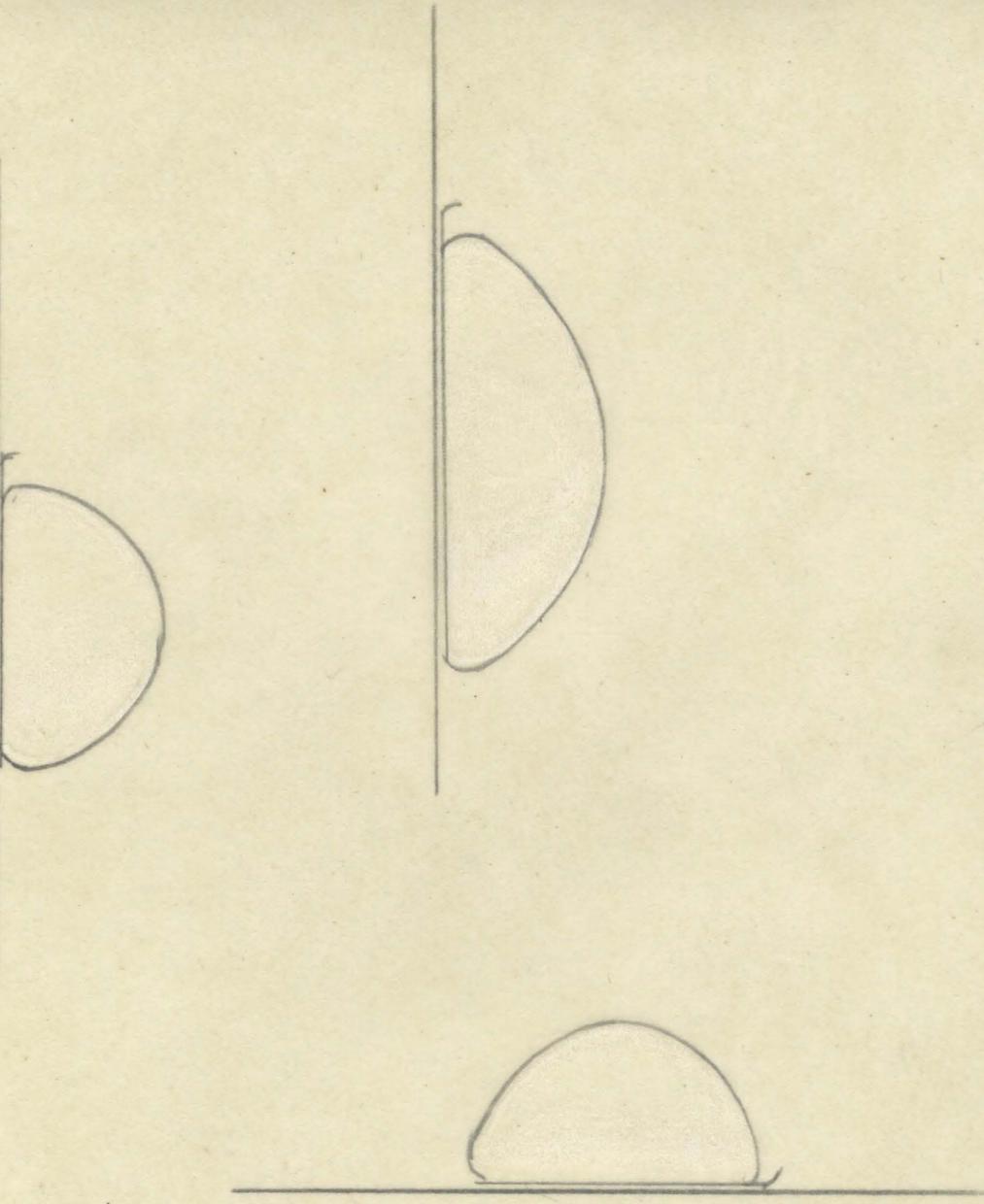
P.NG 3236

A:5

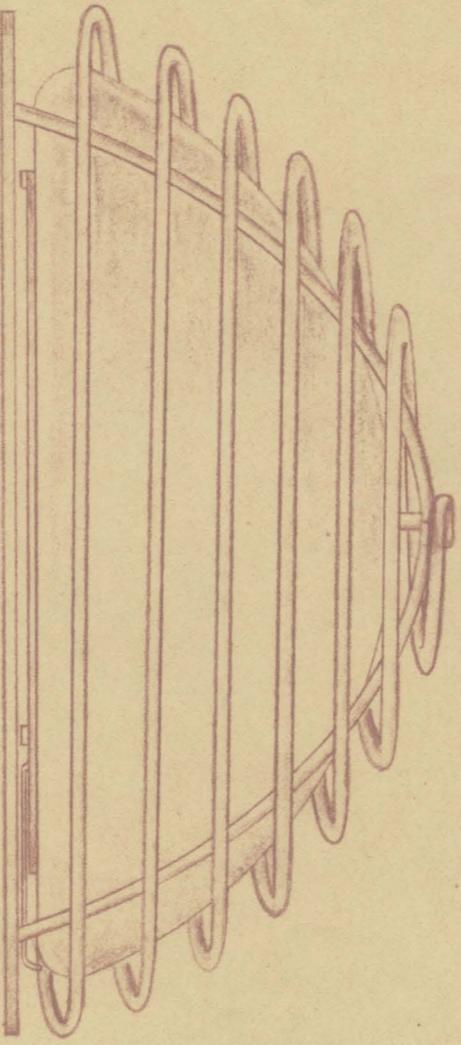

Nº 4043 / 20, 30

A:5

Tuoli varasto; 3 kpl /
4:s kerros

5/1.50 u. 2000c

1:2,5

5607

Kattovalaisin
1013
Lontakuusjukkeli

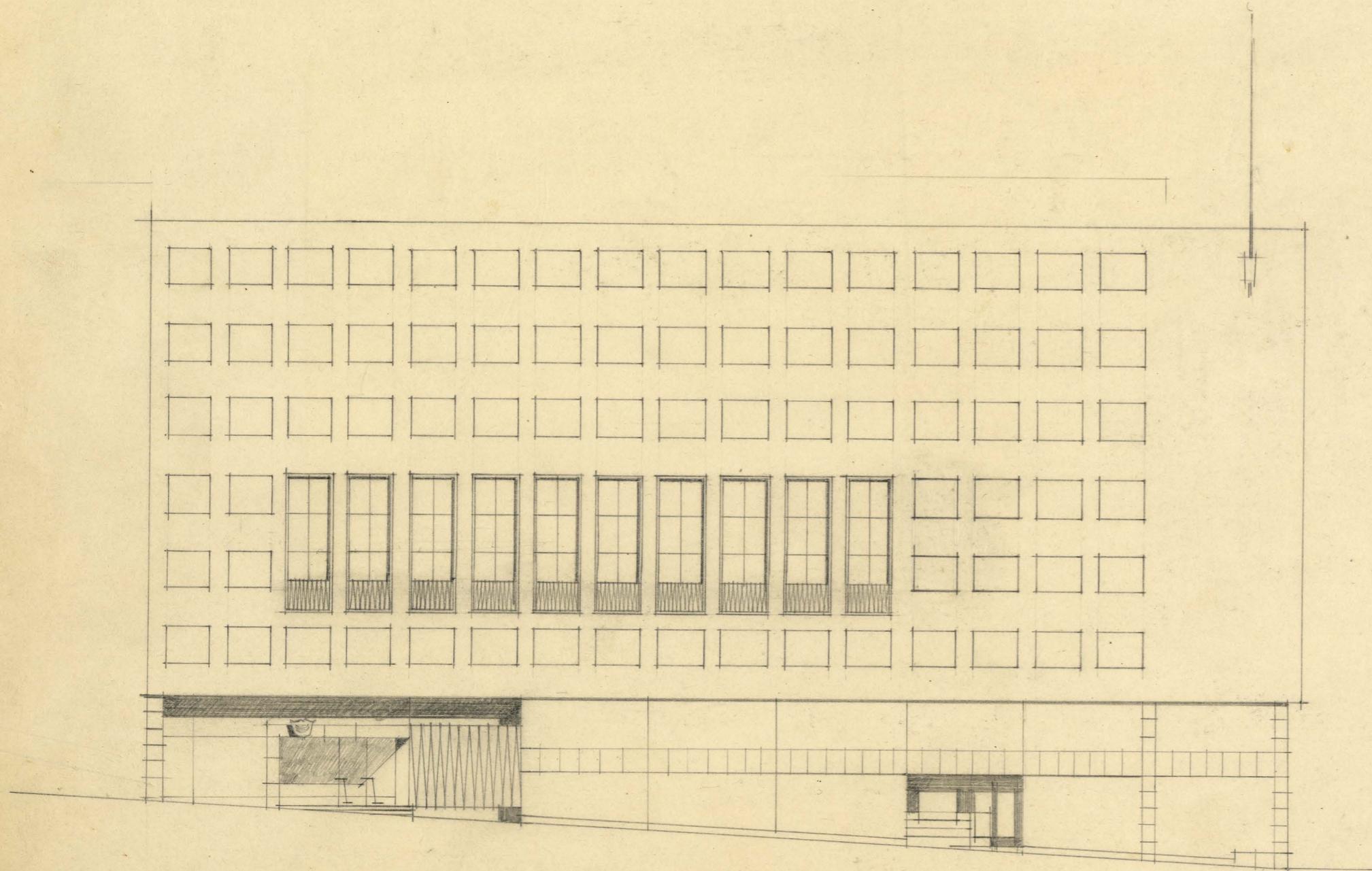
Kilpailuehdotus "Kolmas mies" | Einari Teräsvirta, 1950

Satalinnan Säätiön arkisto

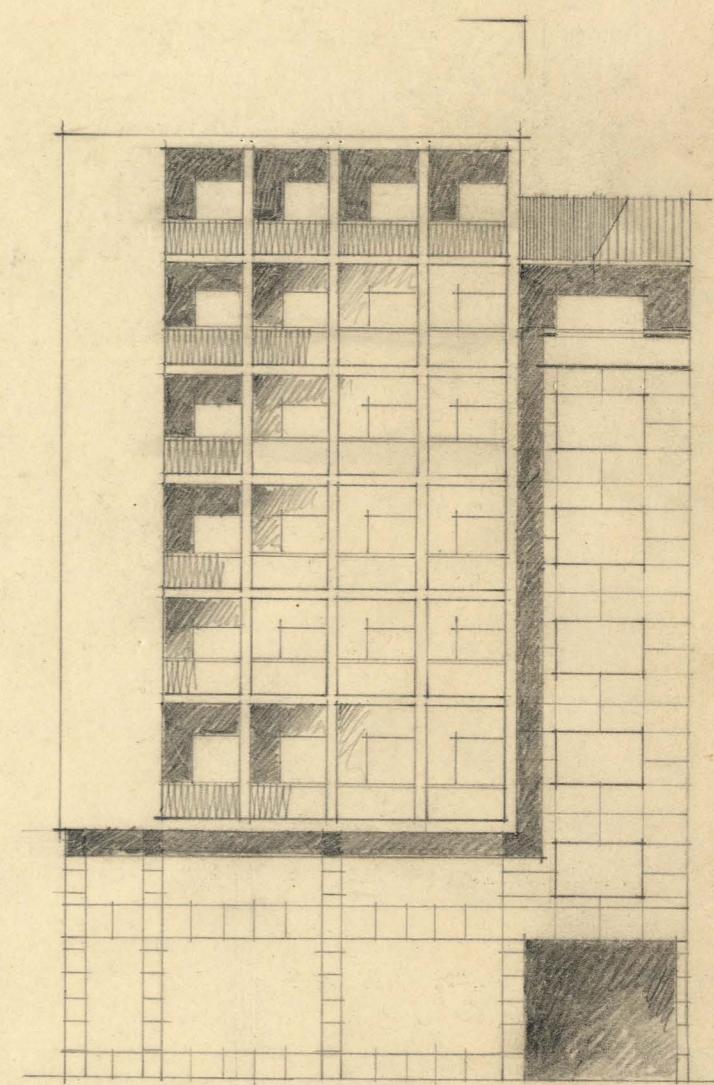
- Katujulkisivut Lapinrinteelle ja Lapinlahdenkadulle, 1:200
- Poikkileikkaus A-C 1:200
- Pitkittäisleikkaus D-D 1:200
- Kellarin ja I kerroksen pojapiirrokset 1:200
- I ja II kerroksen pohjapiirrokset 1:200
- III ja IV kerroksen pohjapiirrokset 1:200
- V ja VI kerroksen pohjapiirrokset 1:200
- VII kerroksen pohjapiirros 1:200
- Asemapiirros 1:200
- Perspektiiviluonnos planssin takapuolelta

KOLMAS MIES.

3.

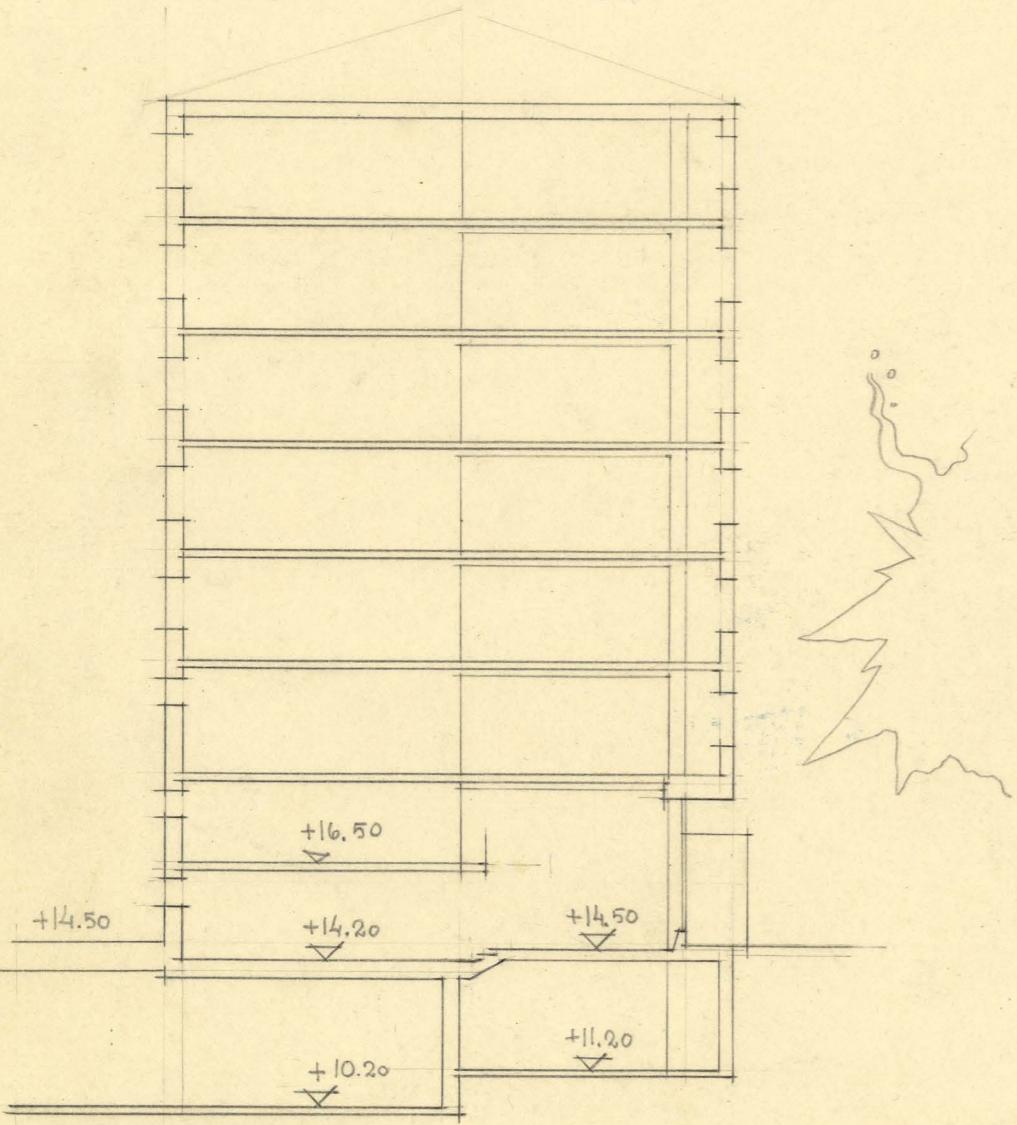

Fakirin dayimintie

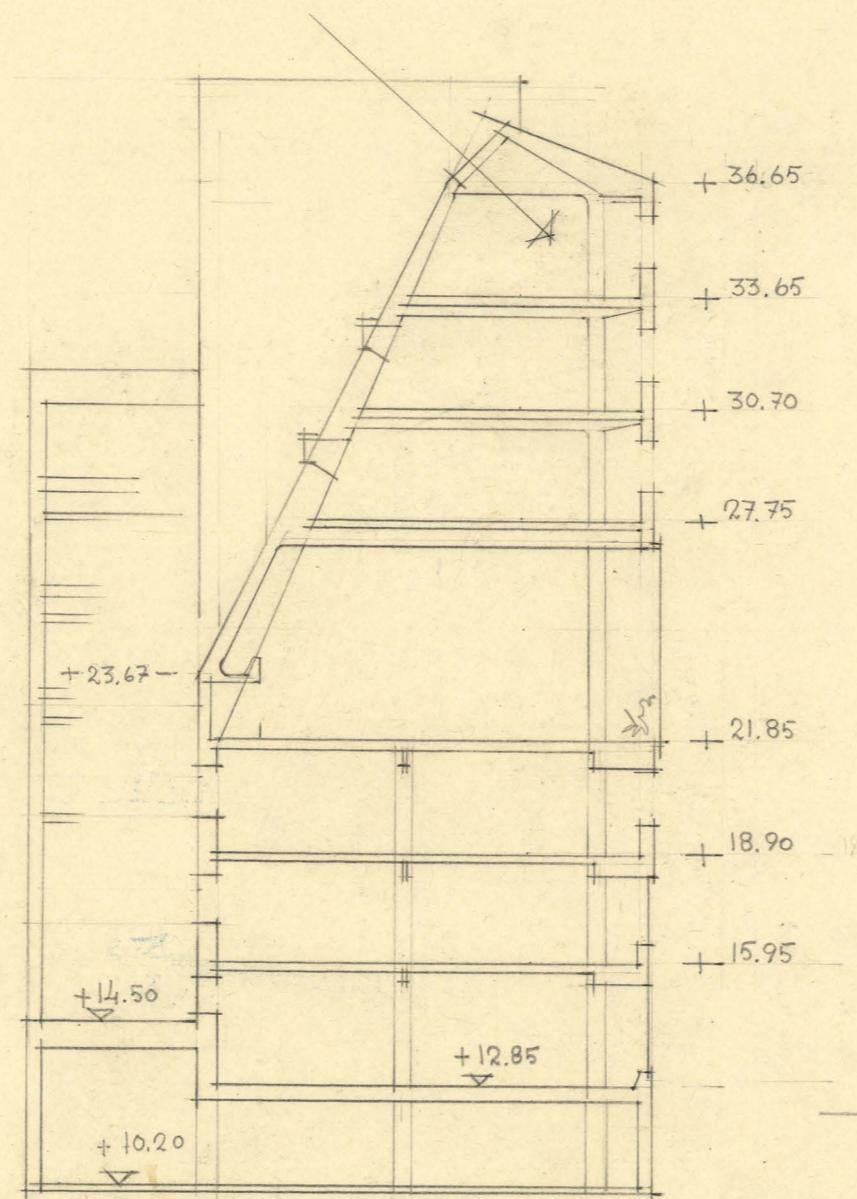

Fakirin dayimlandenkaudu

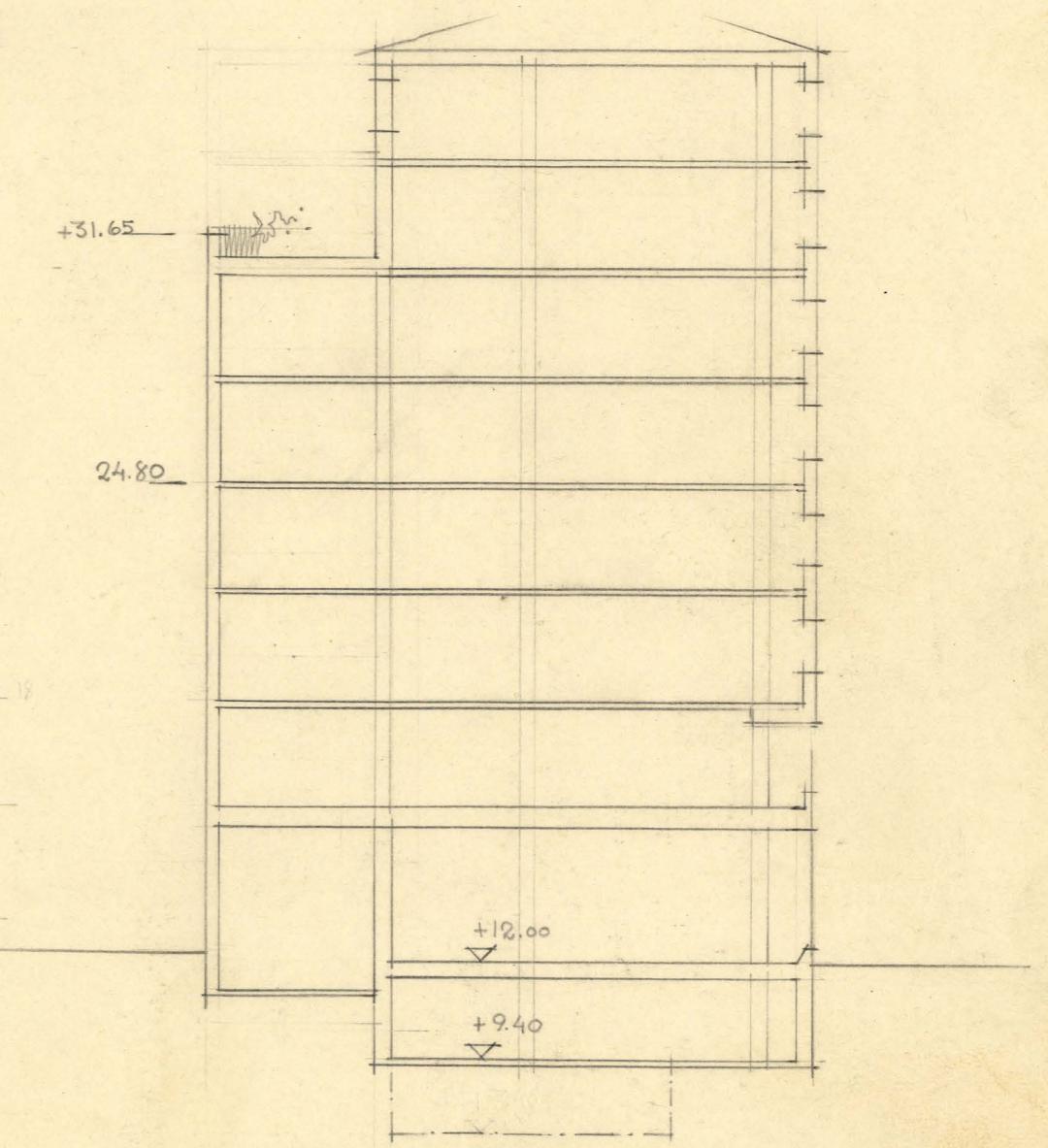
3

KUUTIO 16.900 m³

A - A

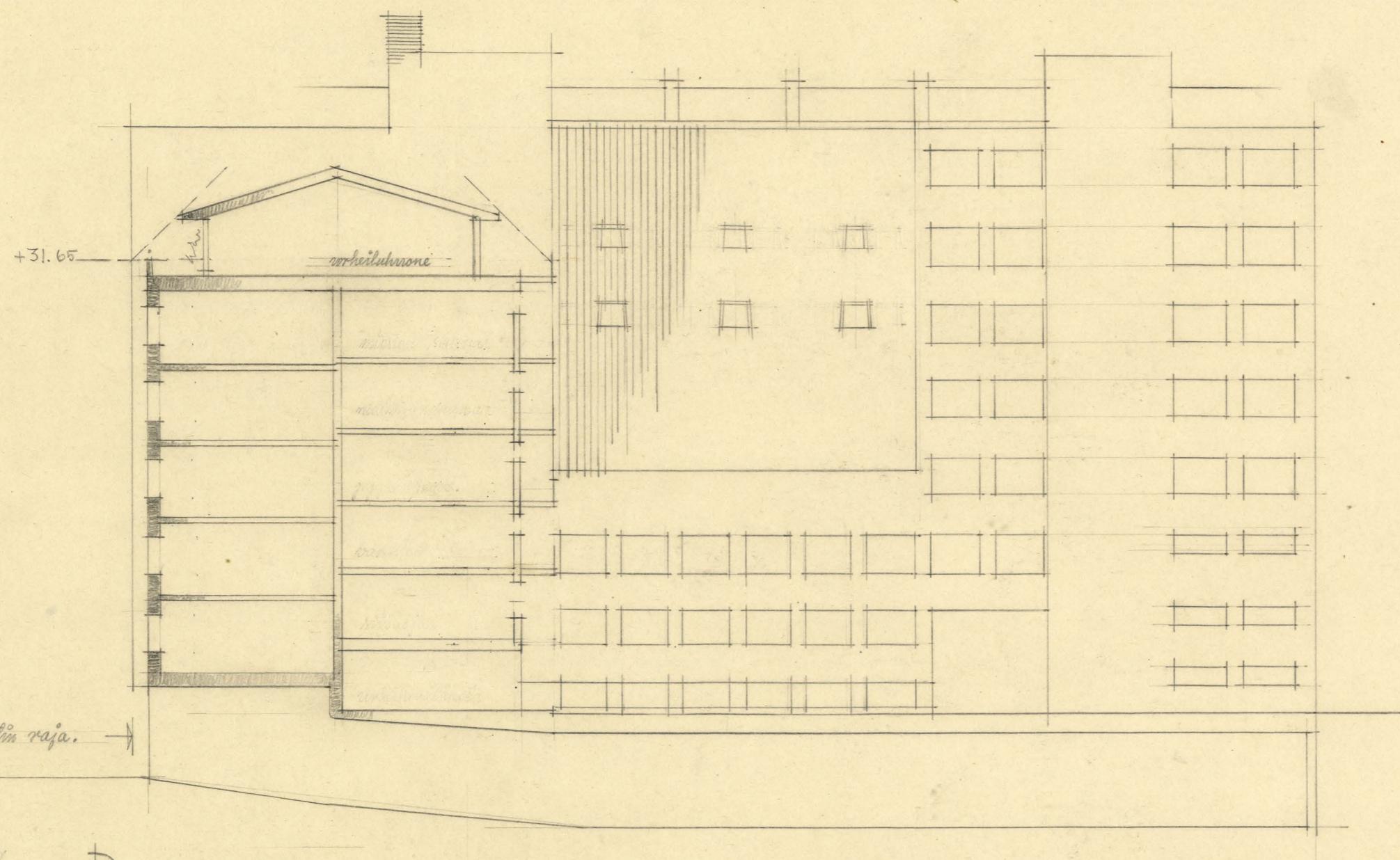
B - B

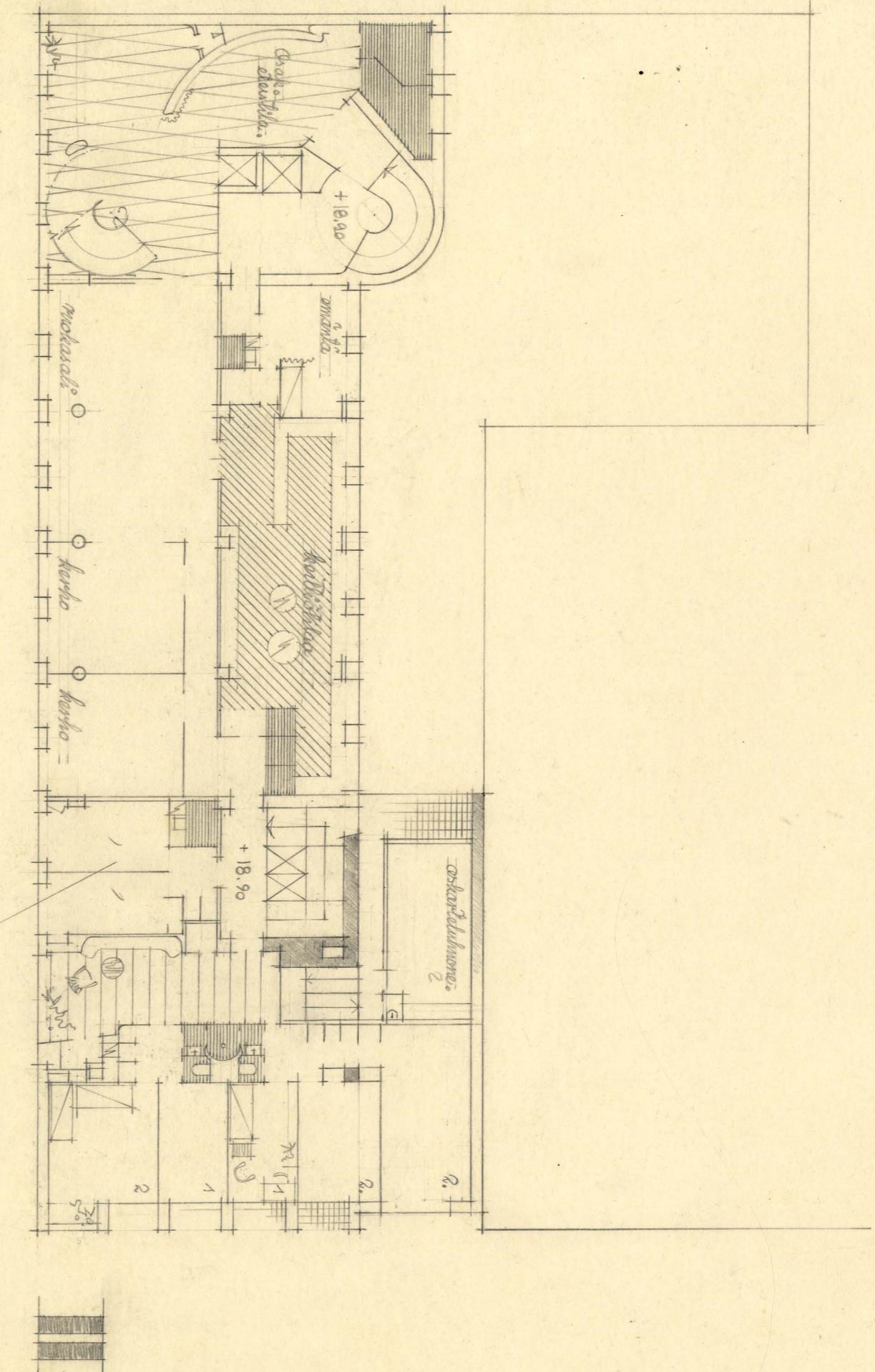
C - C

"KOLMAS MIES."

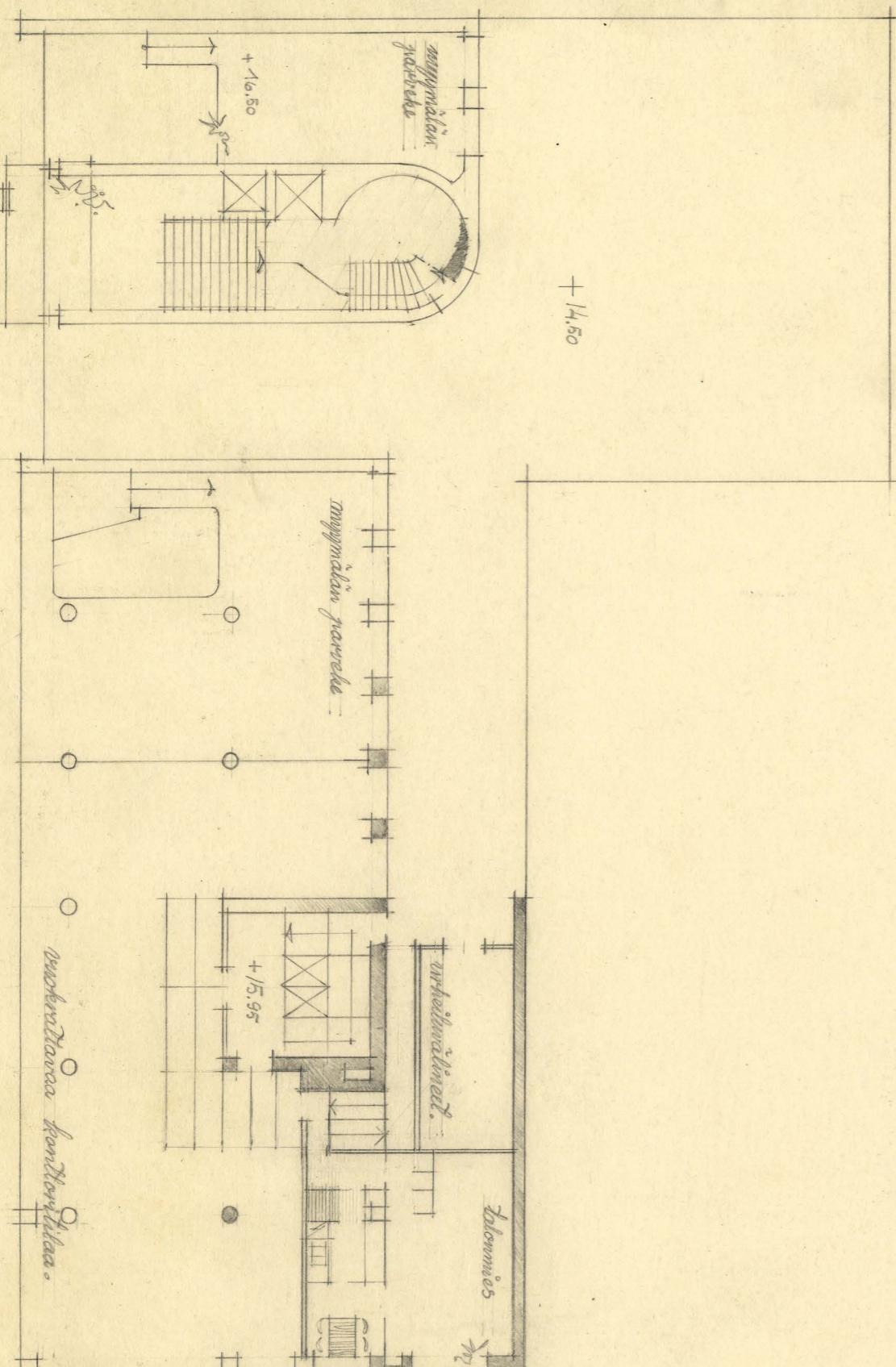
3.

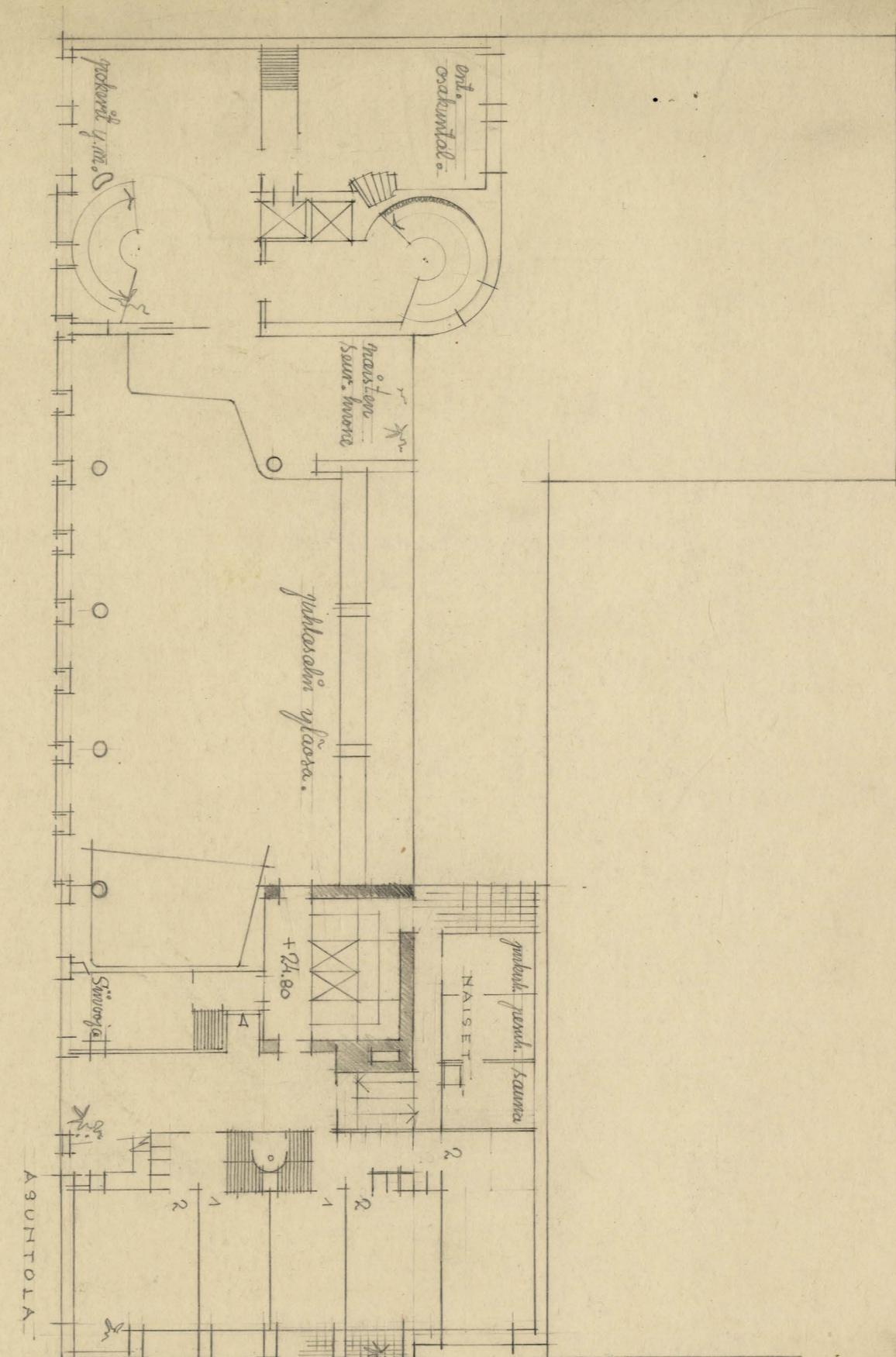
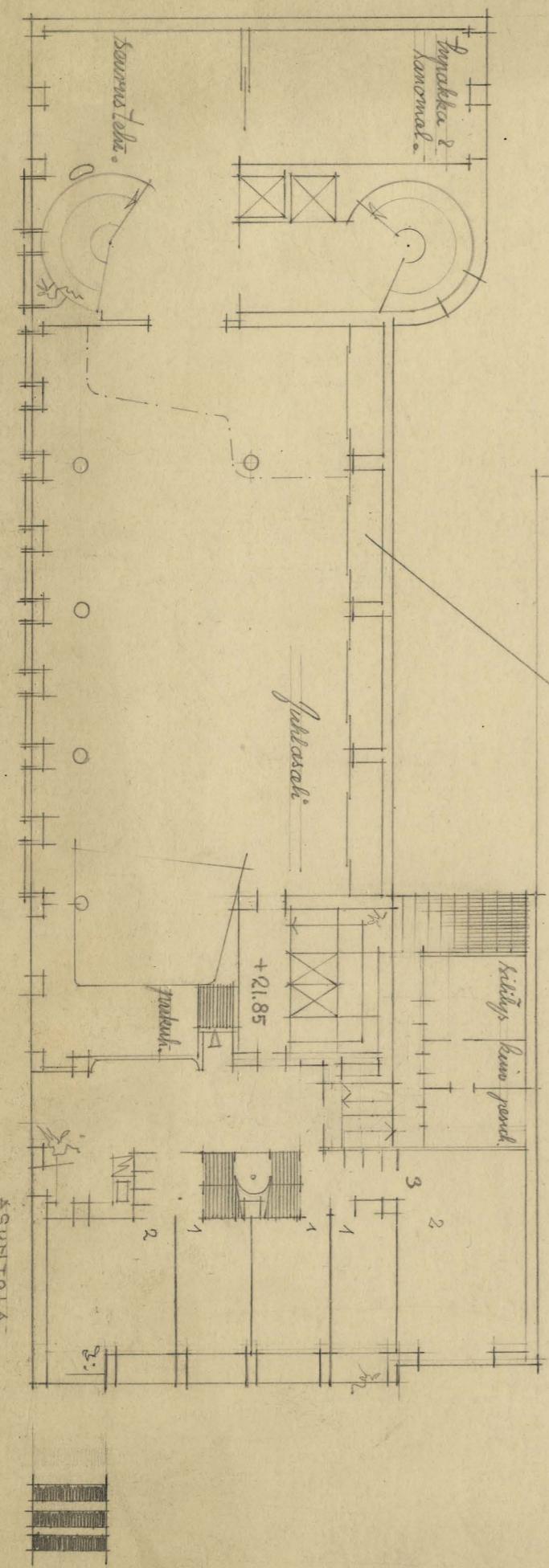
3

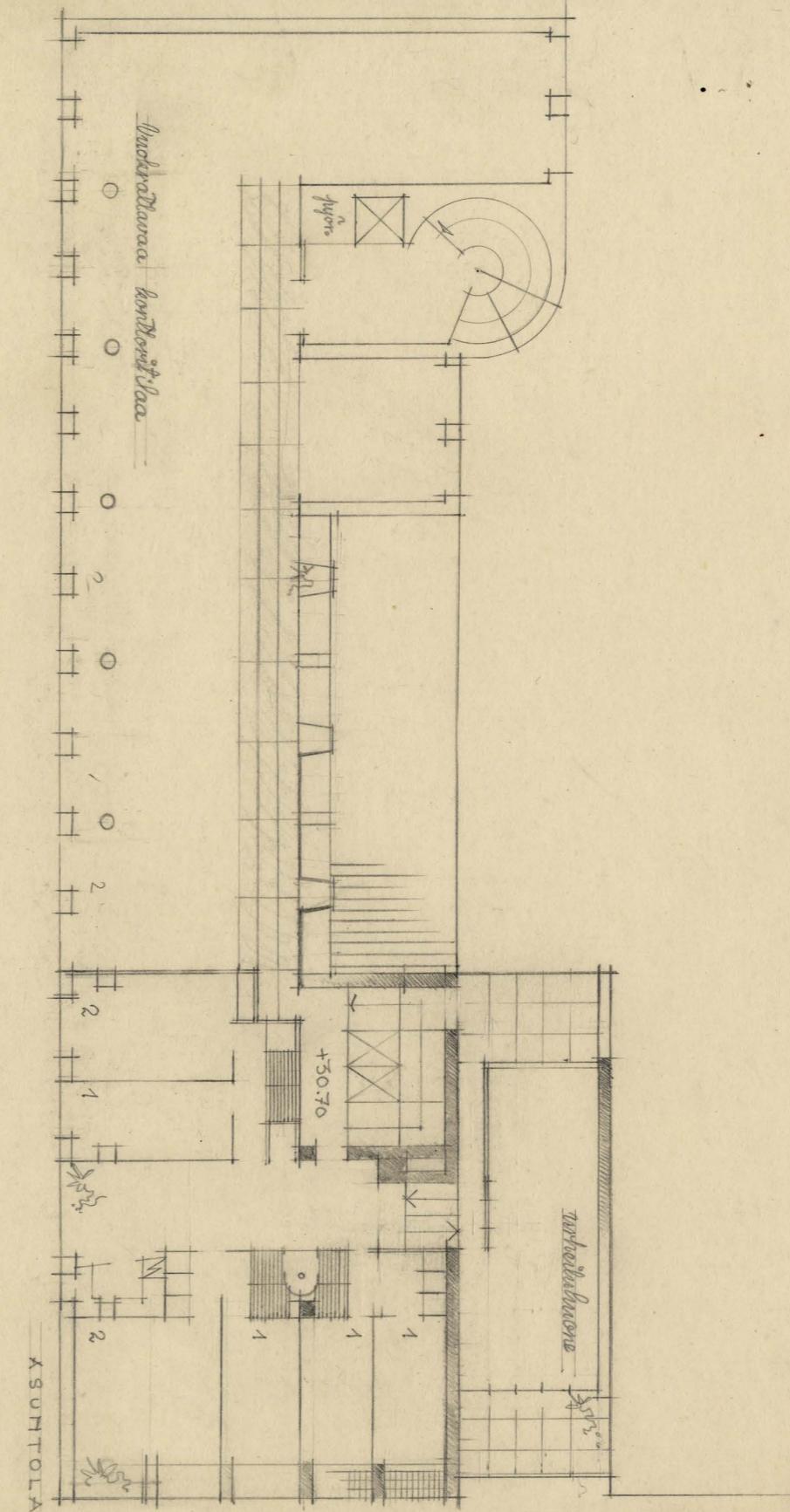
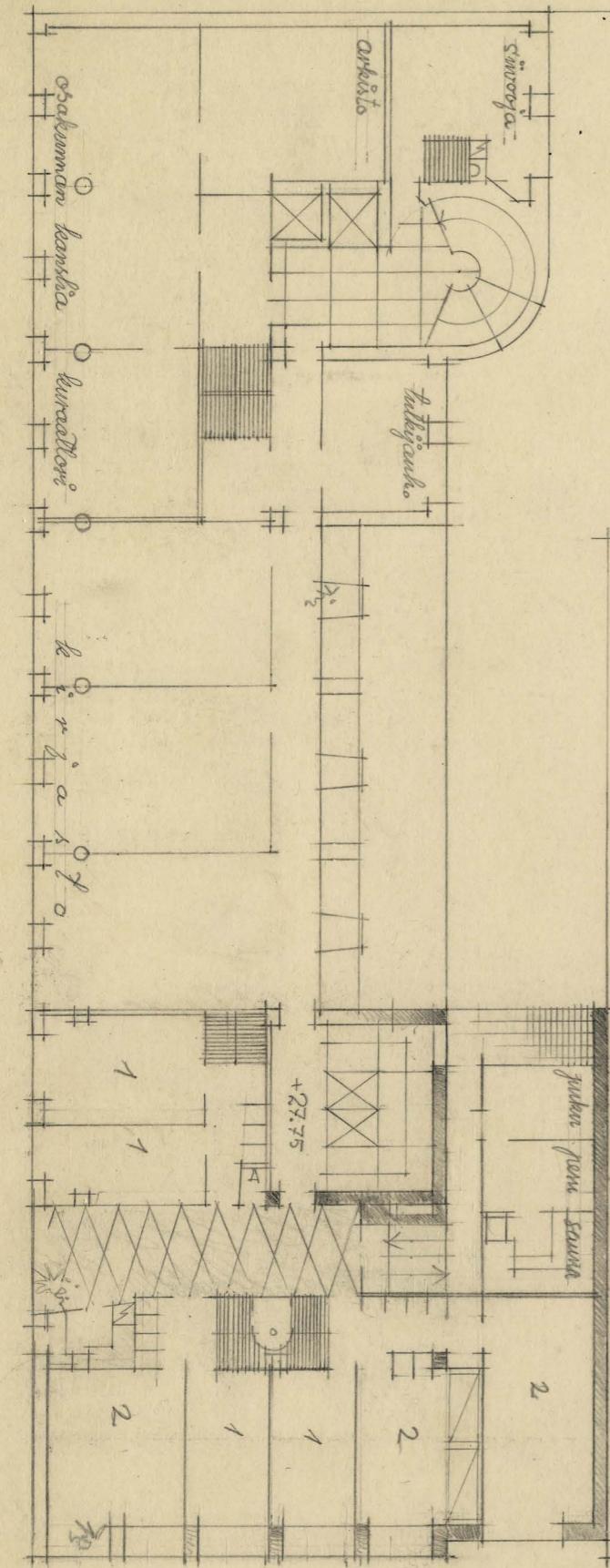

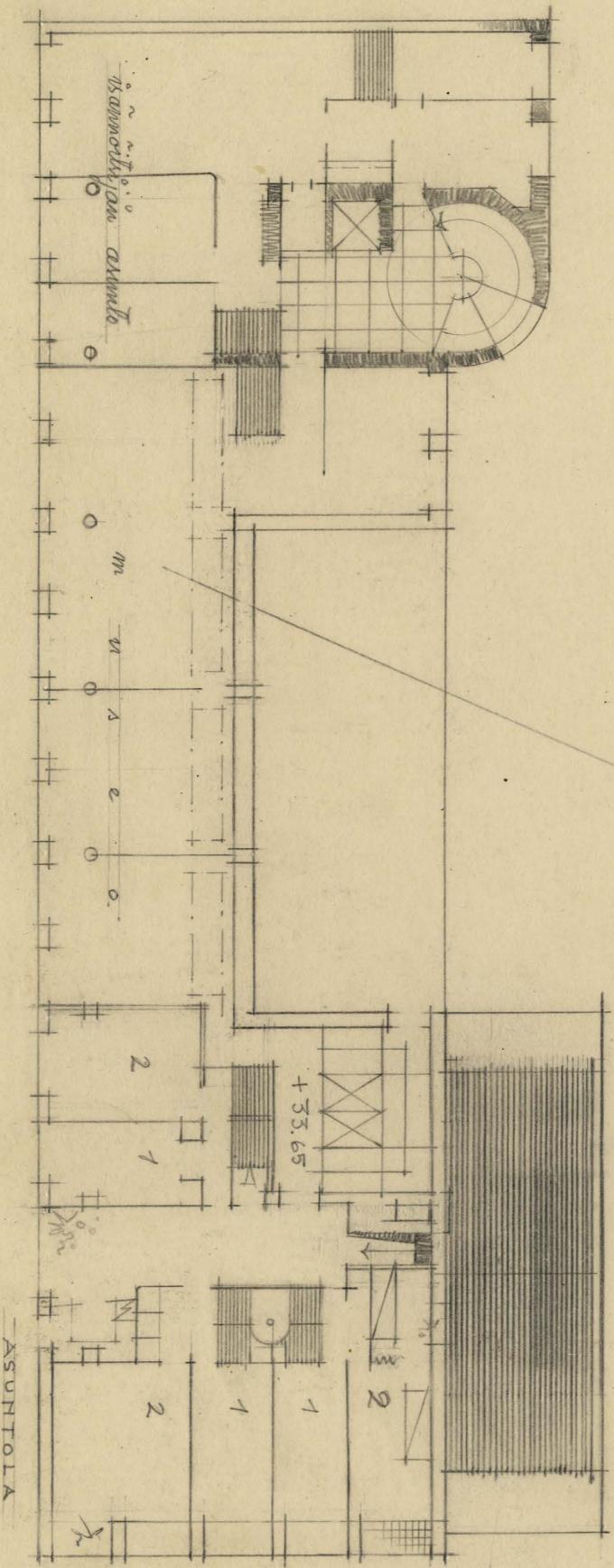
o niskeltävänä kanttorilokas.

YLEMPI

+ Muolella varattu tila joudaan
päivitettäväksi, käytävä ateh-
monkistona, jolloin kumpakam-
ran käynti öri portaiden.

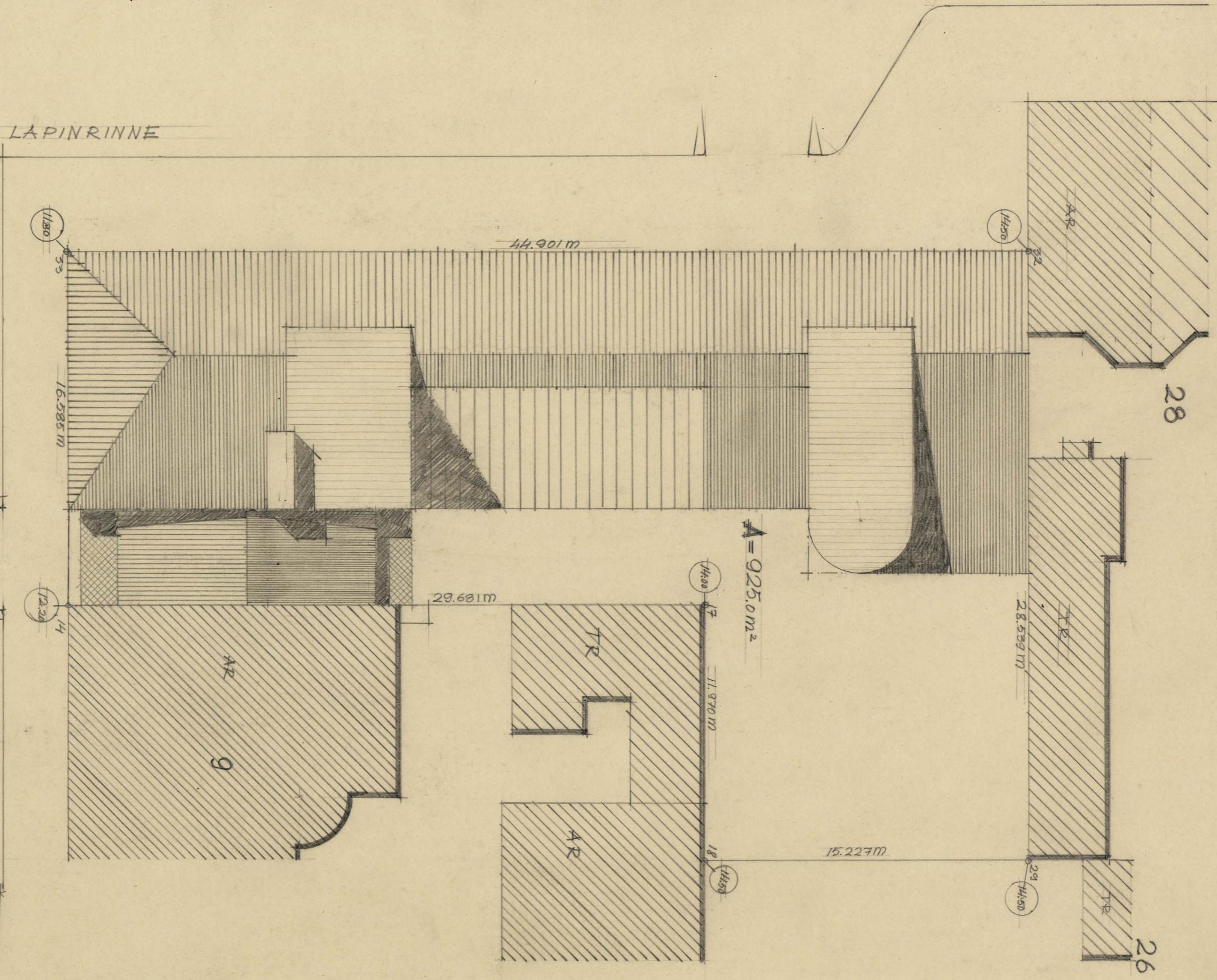
ASUNTOLA

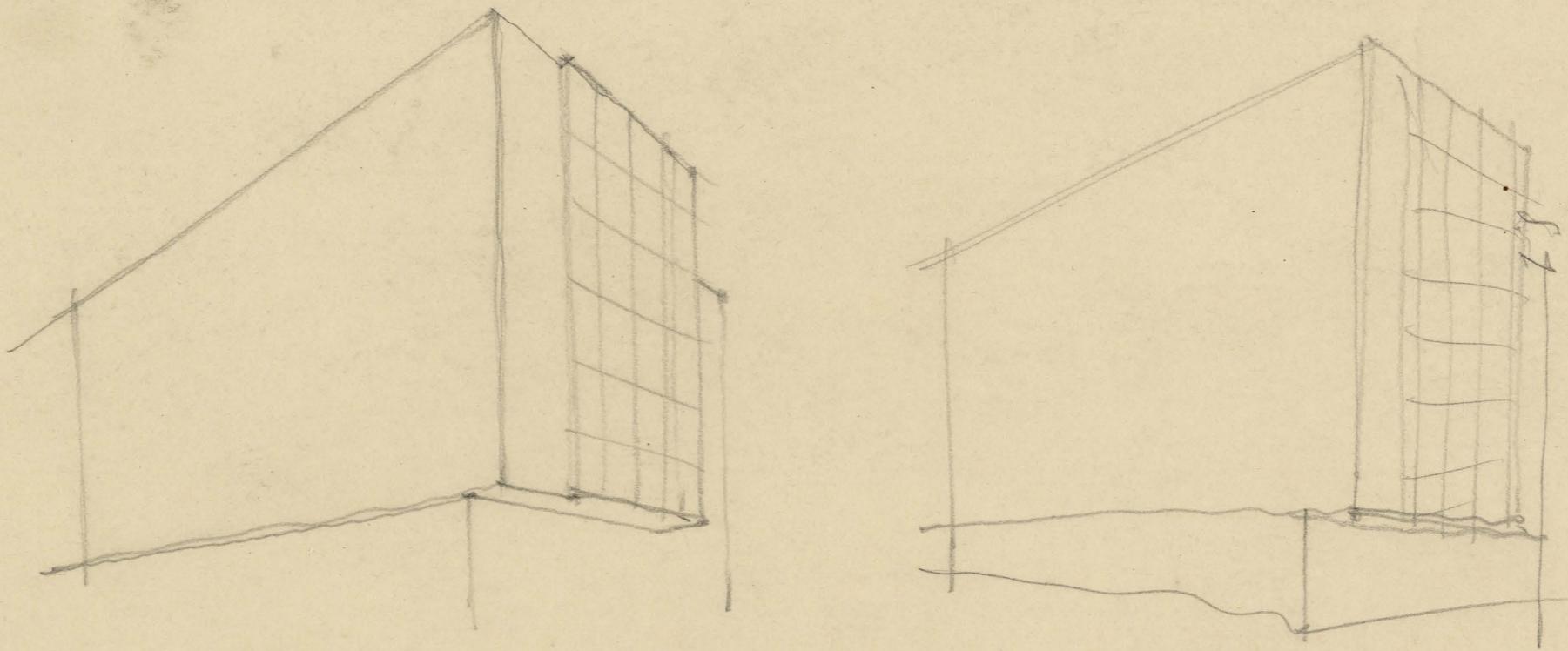
VII

W

3

LÄPINLAHDEHKATU

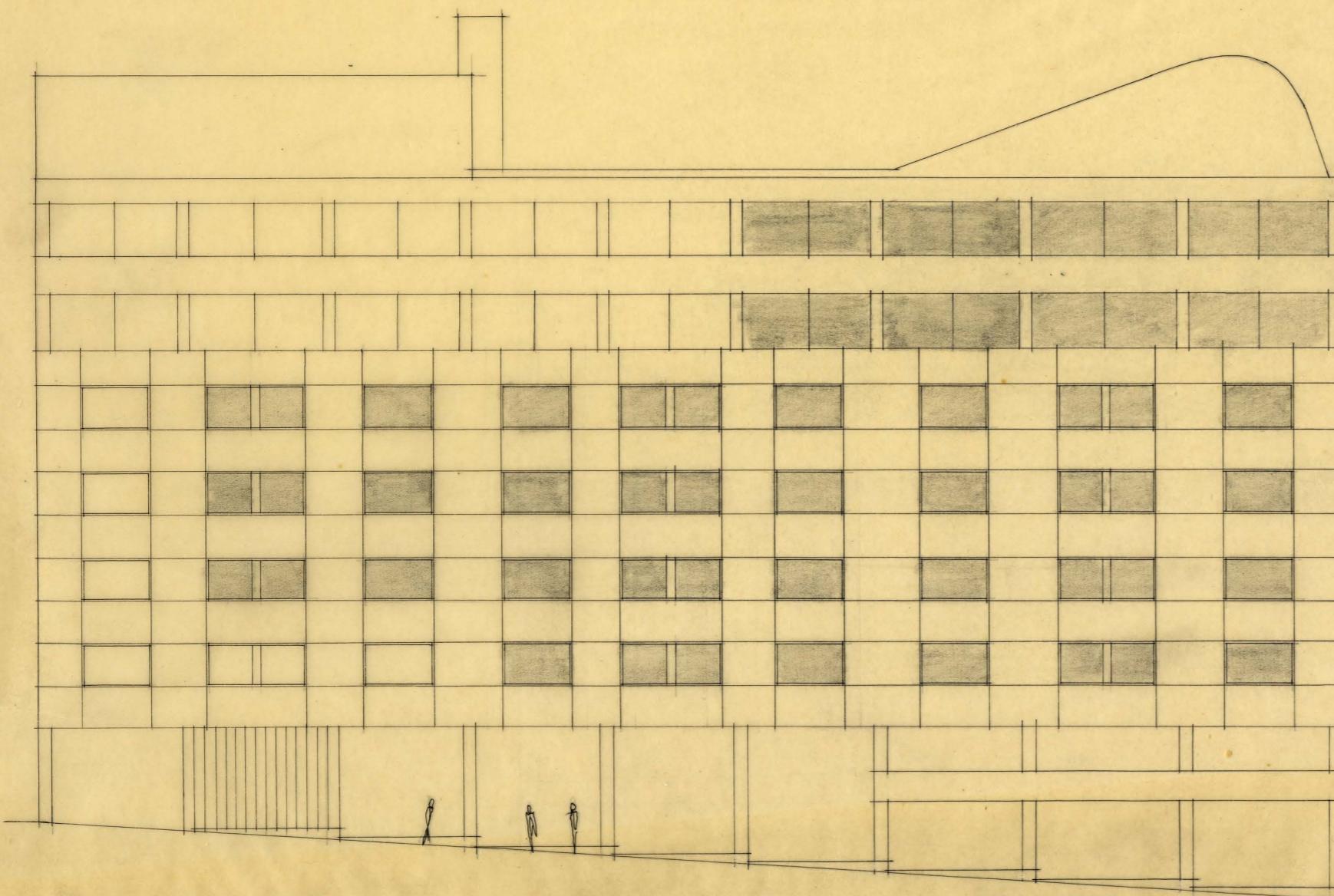
Kilpailuehdotus "Casamente" | Heikki Sirén, 1950

Satalinnan Säätiön arkisto

- Katujulkisivu Lapinrinteelle 1:200
- Katujulkisivu Lapinlahdenkadulle ja poikkileikkaus A-A 1:200
- Pitkittäisleikkaus 1:200
- Kellarin pojapiirros 1:200
- I kerroksen pohjapiirros 1:200
- II kerroksen pohjapiirros 1:200
- III ja IV kerroksien pohjapiirrokset 1:200
- V ja VI kerroksien pohjapiirrokset 1:200
- III ja VI kerroksien vaihtoehtoiset pohjapiirrokset 1:200
- VII ja VIII kerroksien pohjapiirrokset 1:200
- Asuntotyyppejä 1:50
- Perspektiiviluonnos, auditorio
- Perspektiiviluonnos, julhasali

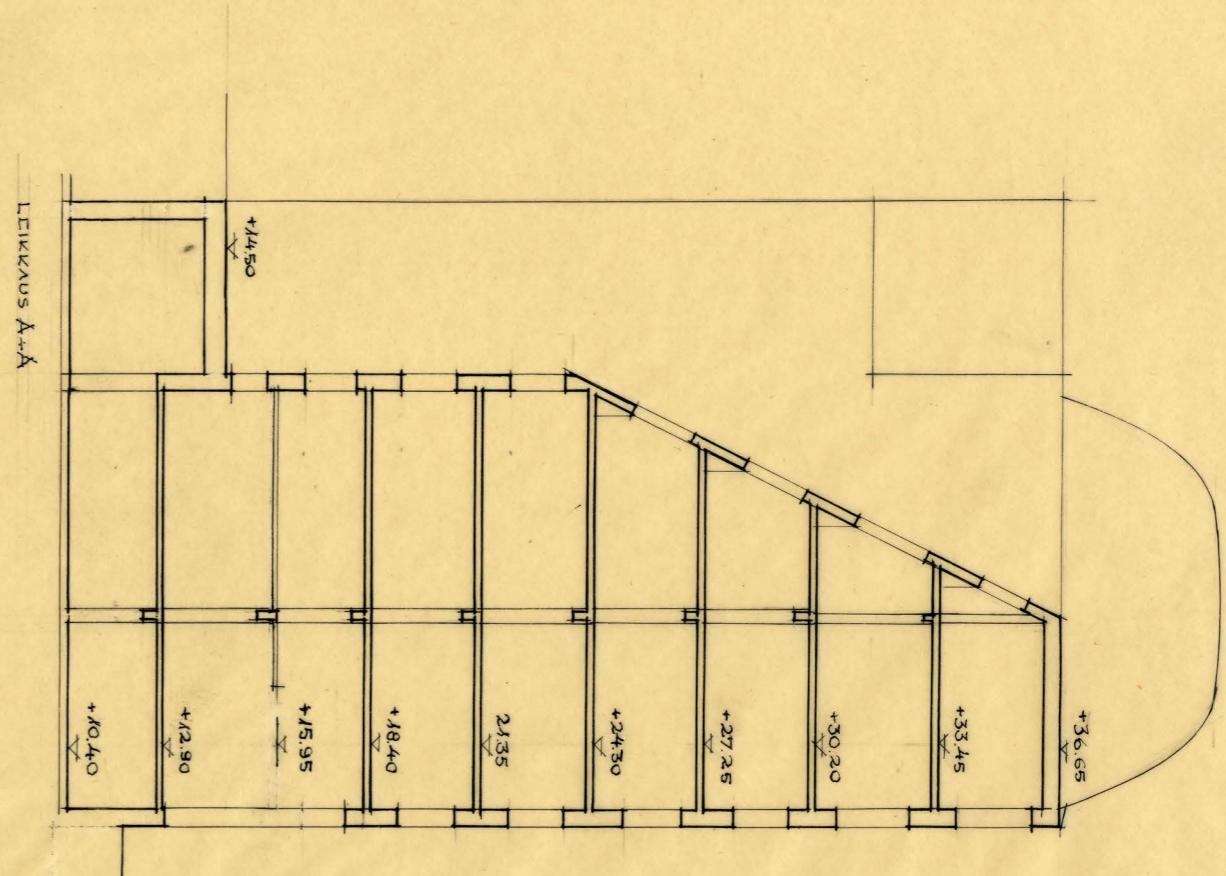
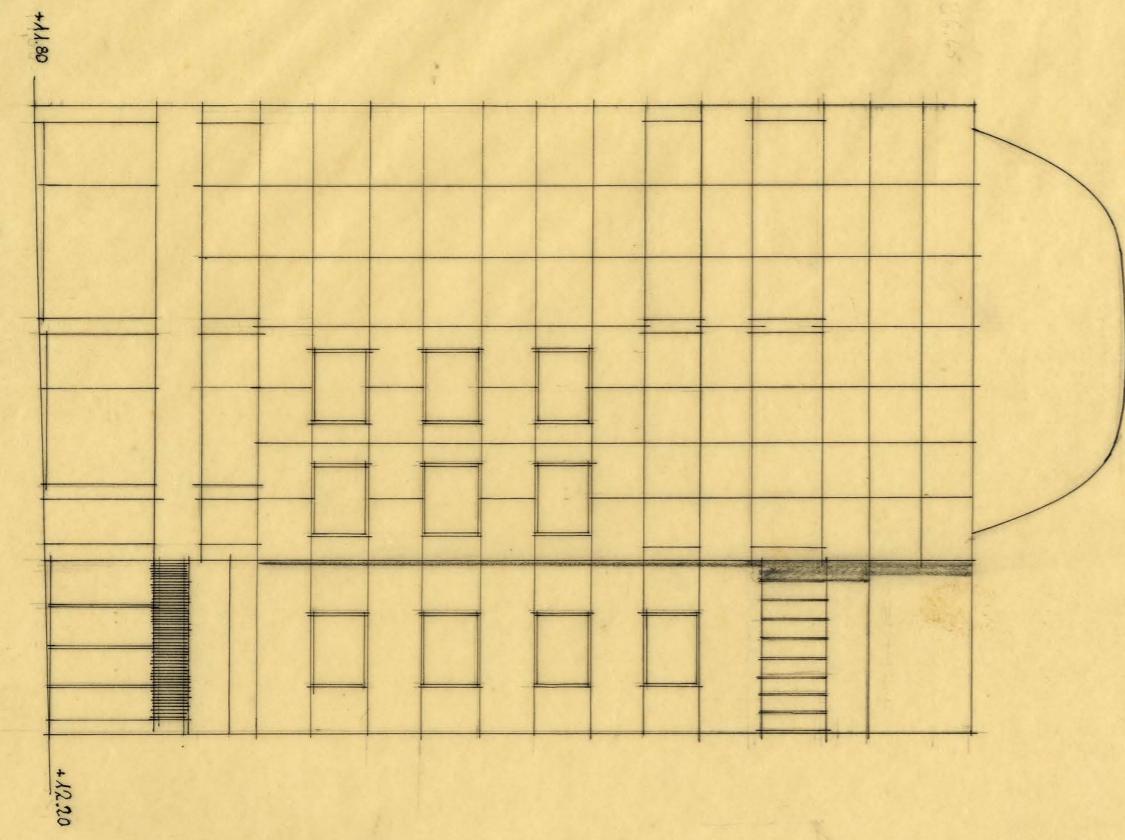
SATAKUNTALAISTEN TALO

2.

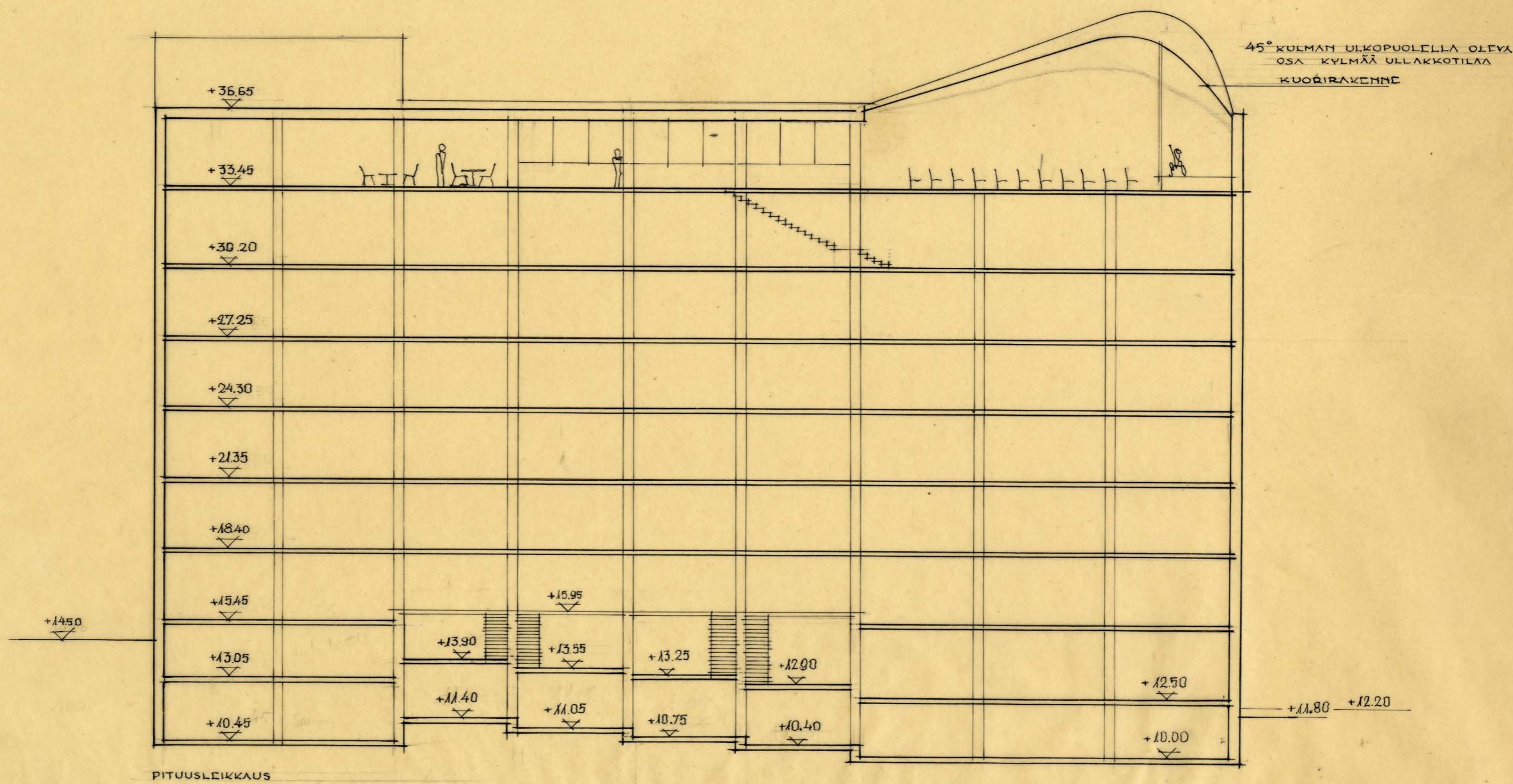
JULKISIVU LAPINRINTEELLE

"Casamonti"

SATAKUNTALAISTEN TALO

L.

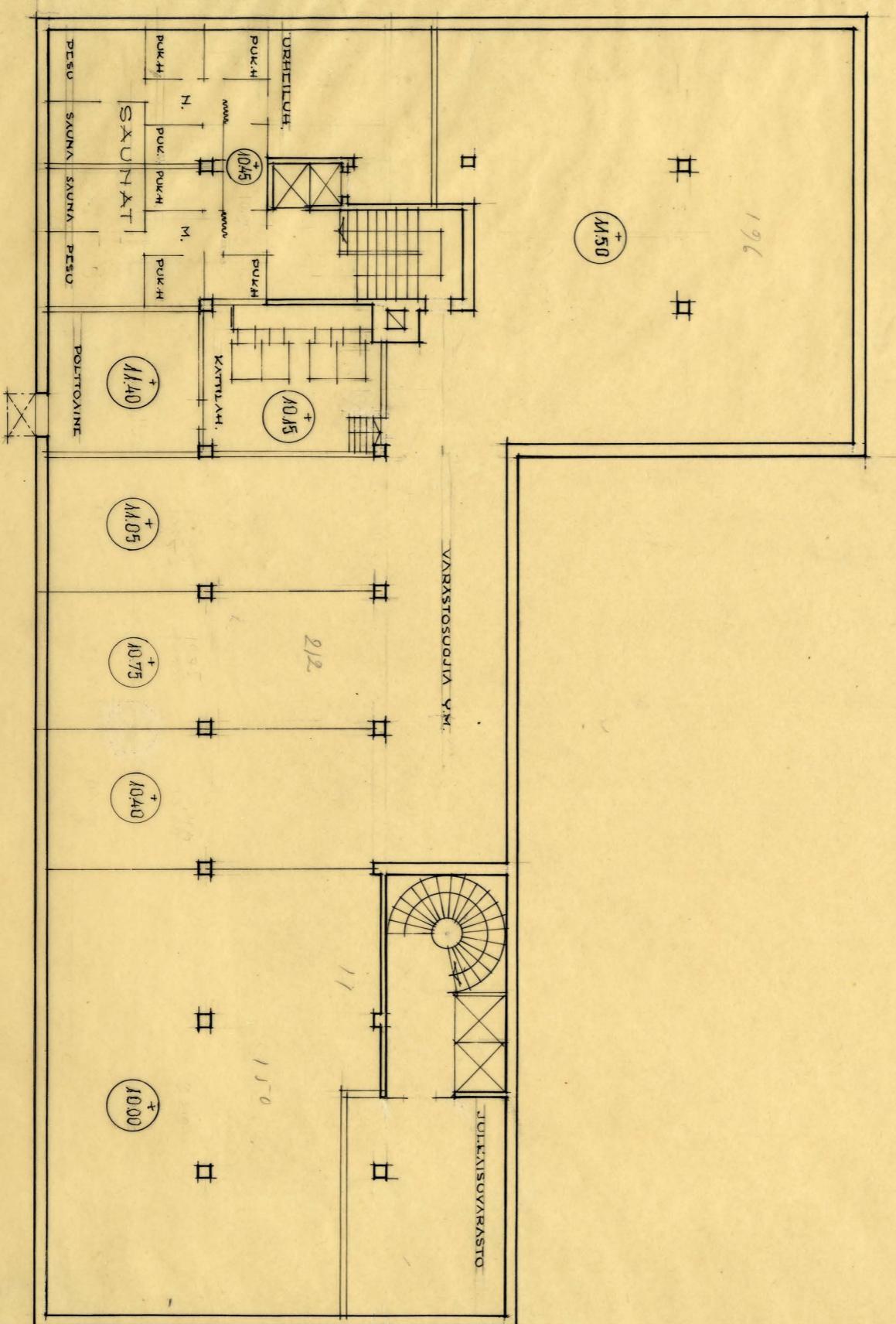

"Casamente"

三
二
一

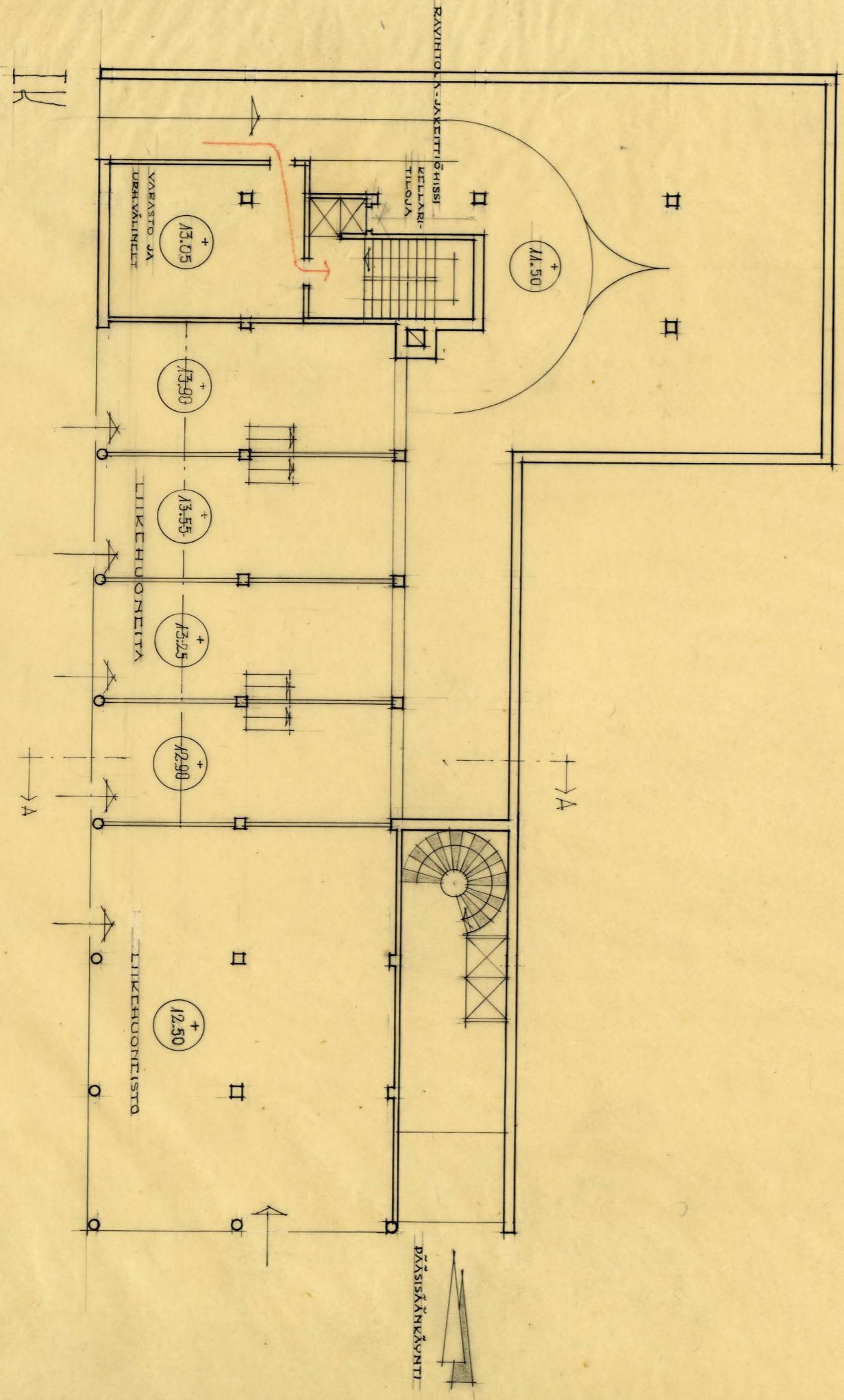
20

KELLAR KERROS

Cartes de
l'Amérique

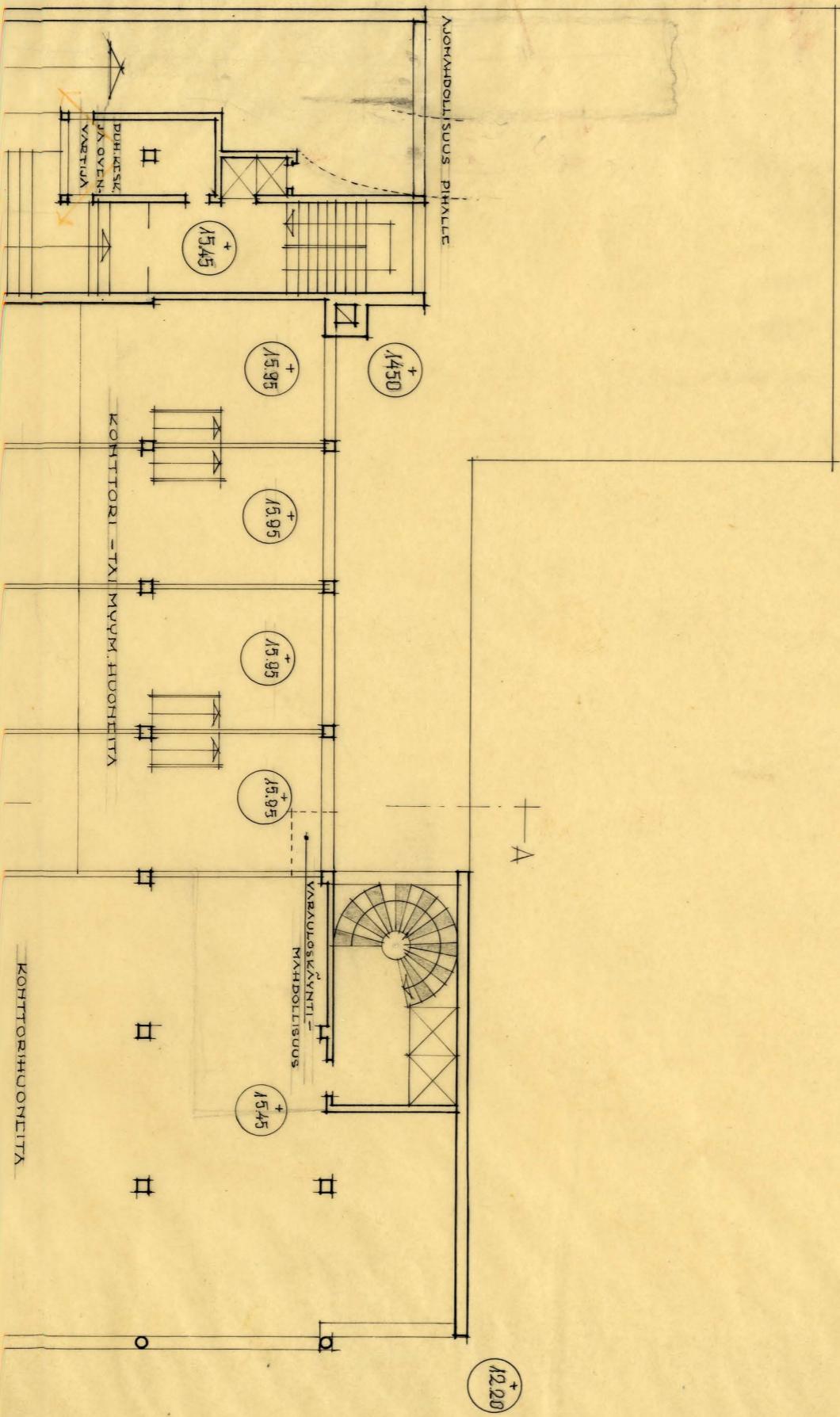
SÄTÄKUNTA LAUTALA

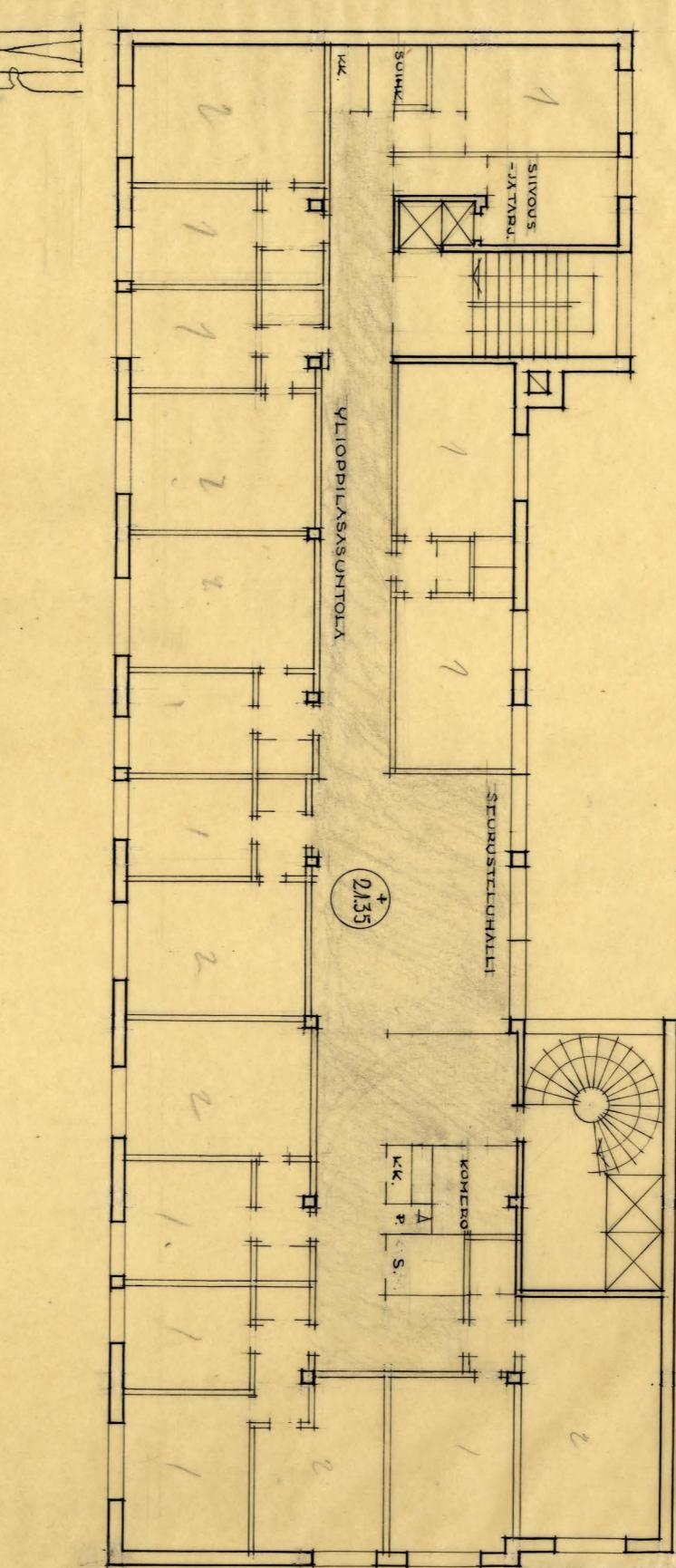
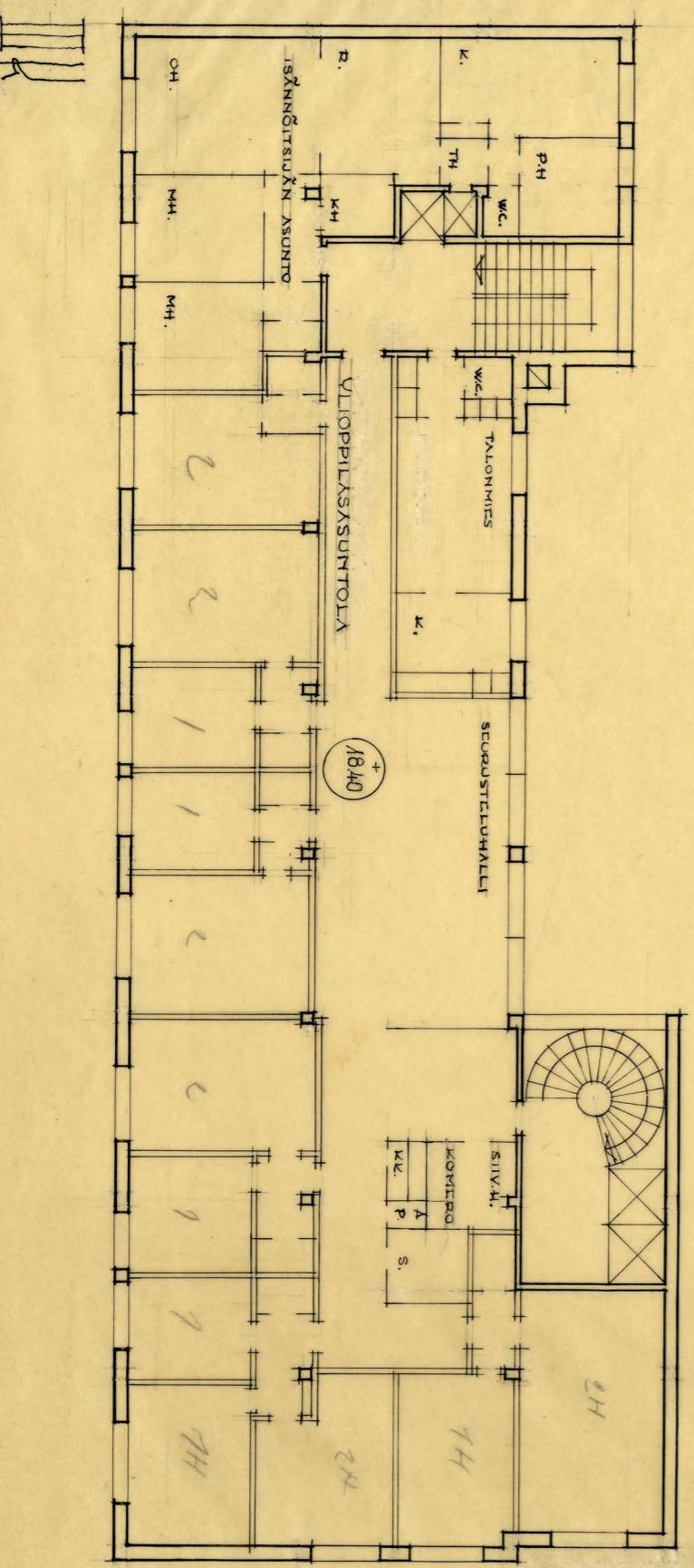
2.

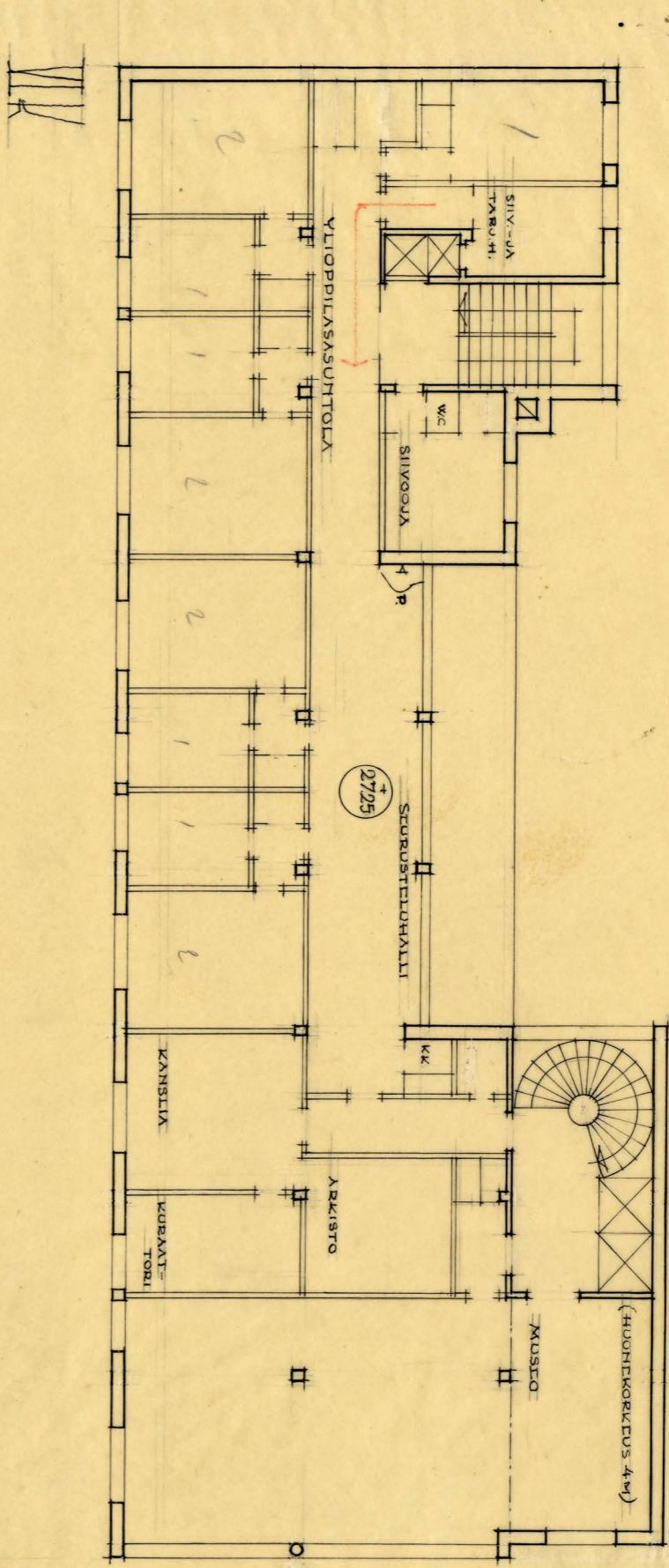
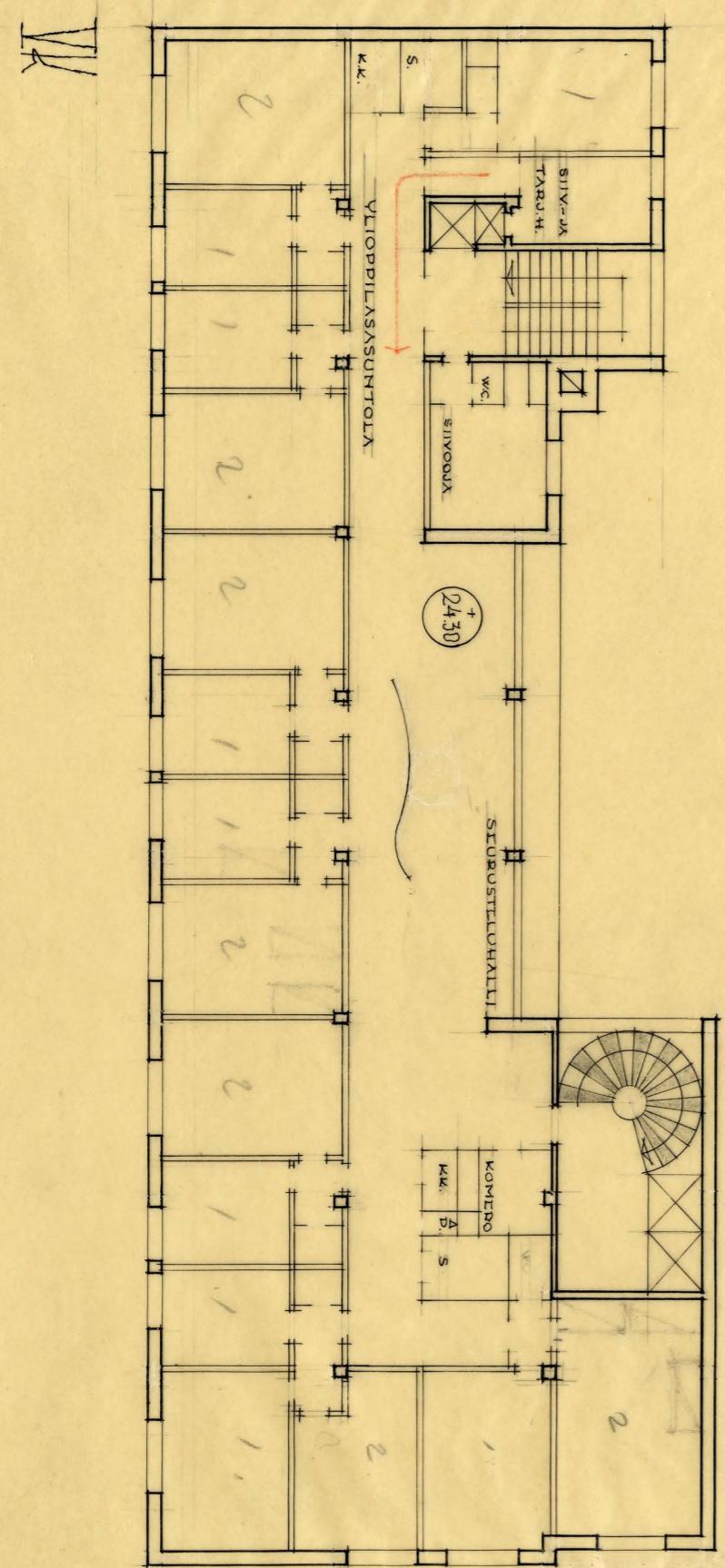
SATAKUNTALAISTEN TALO

8

Paranteet

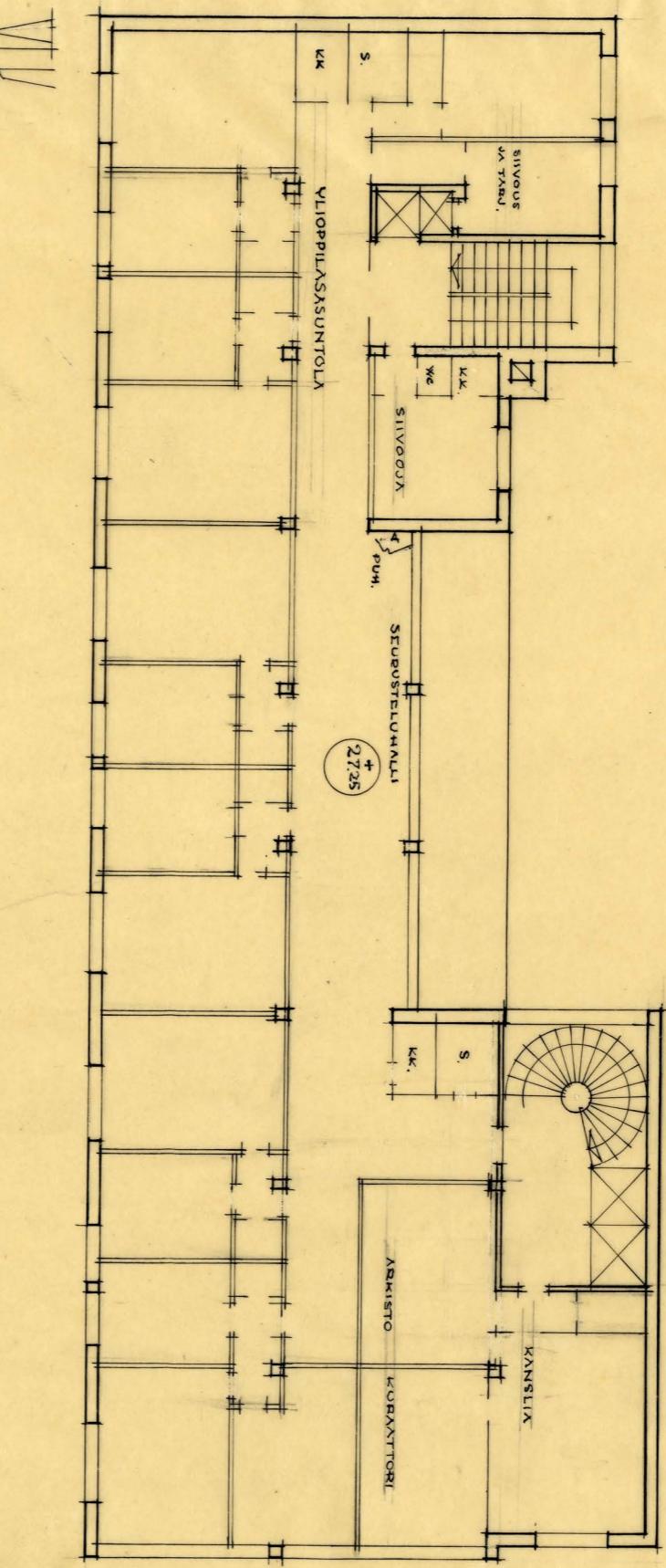

Casement

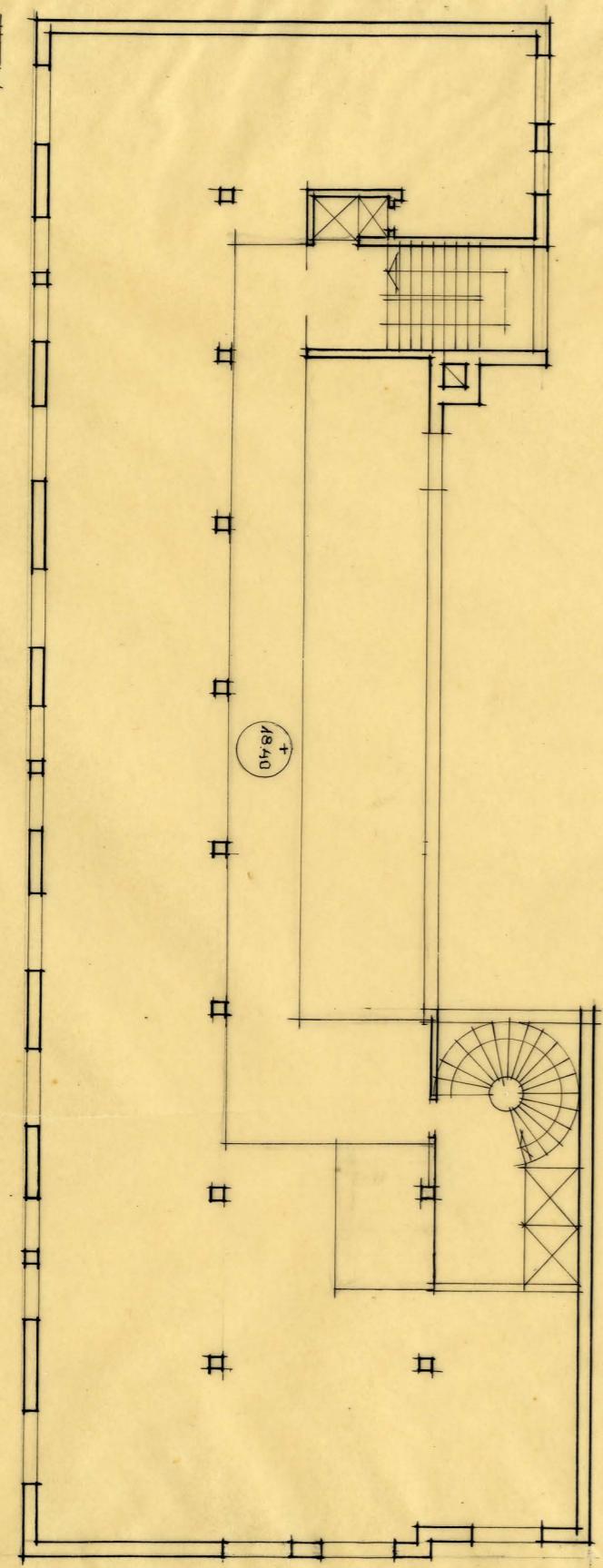
2.

SÄÄTÄKUNTALEN TALO

2

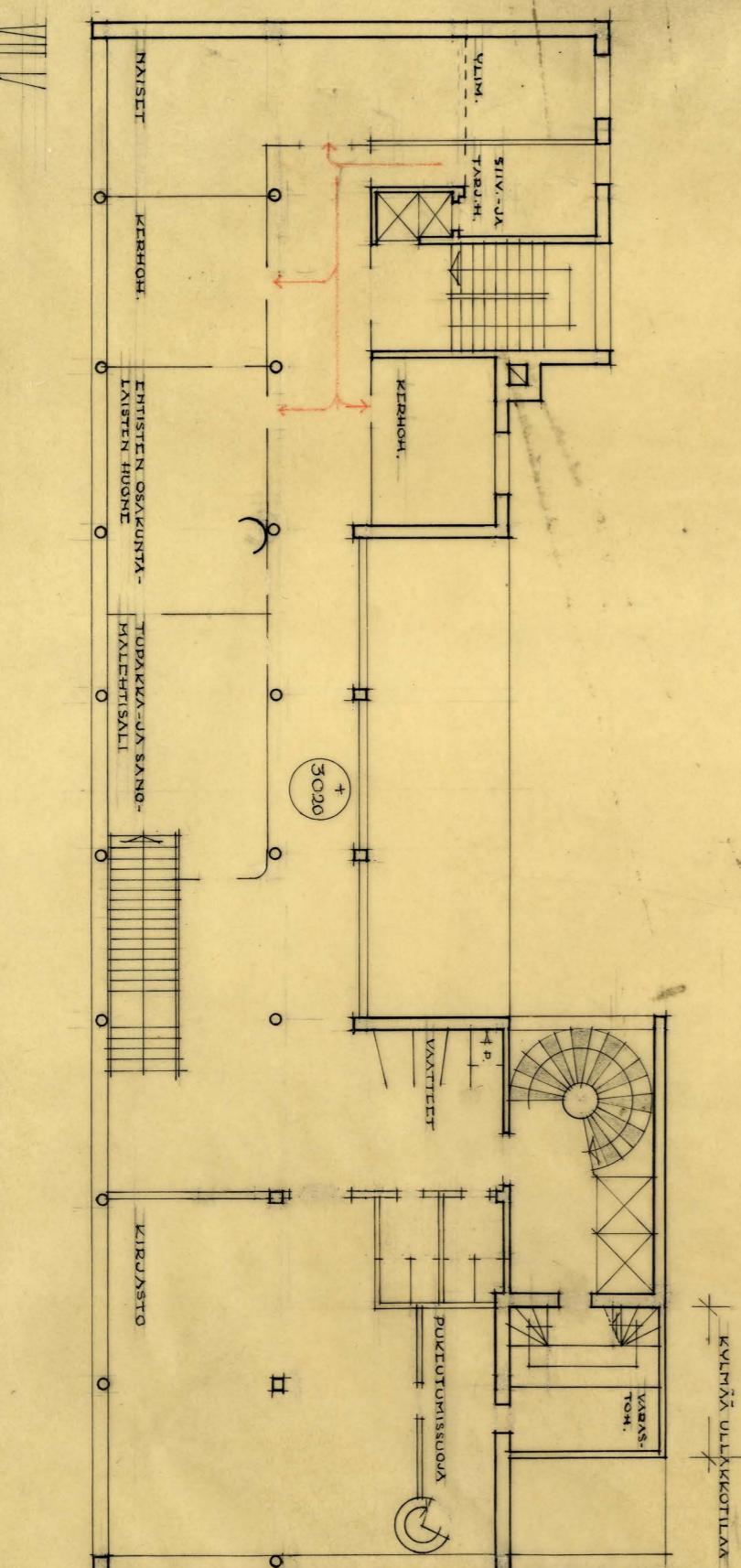
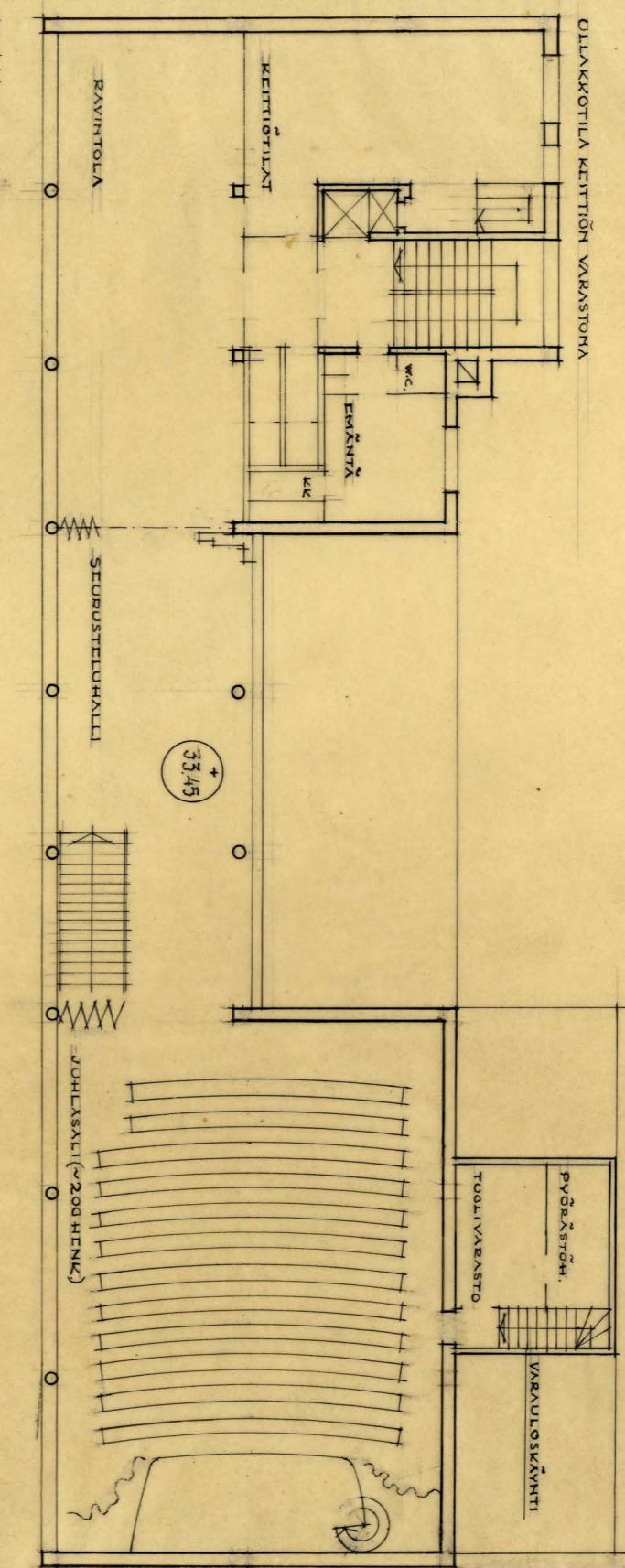
VAIHTOELÄITTO

YSUINKERROKSEN MUUTTAMINEN KOHTORIKIRROKSEksi

SÄTÄKUNTA-LÄSTEN TALO

2

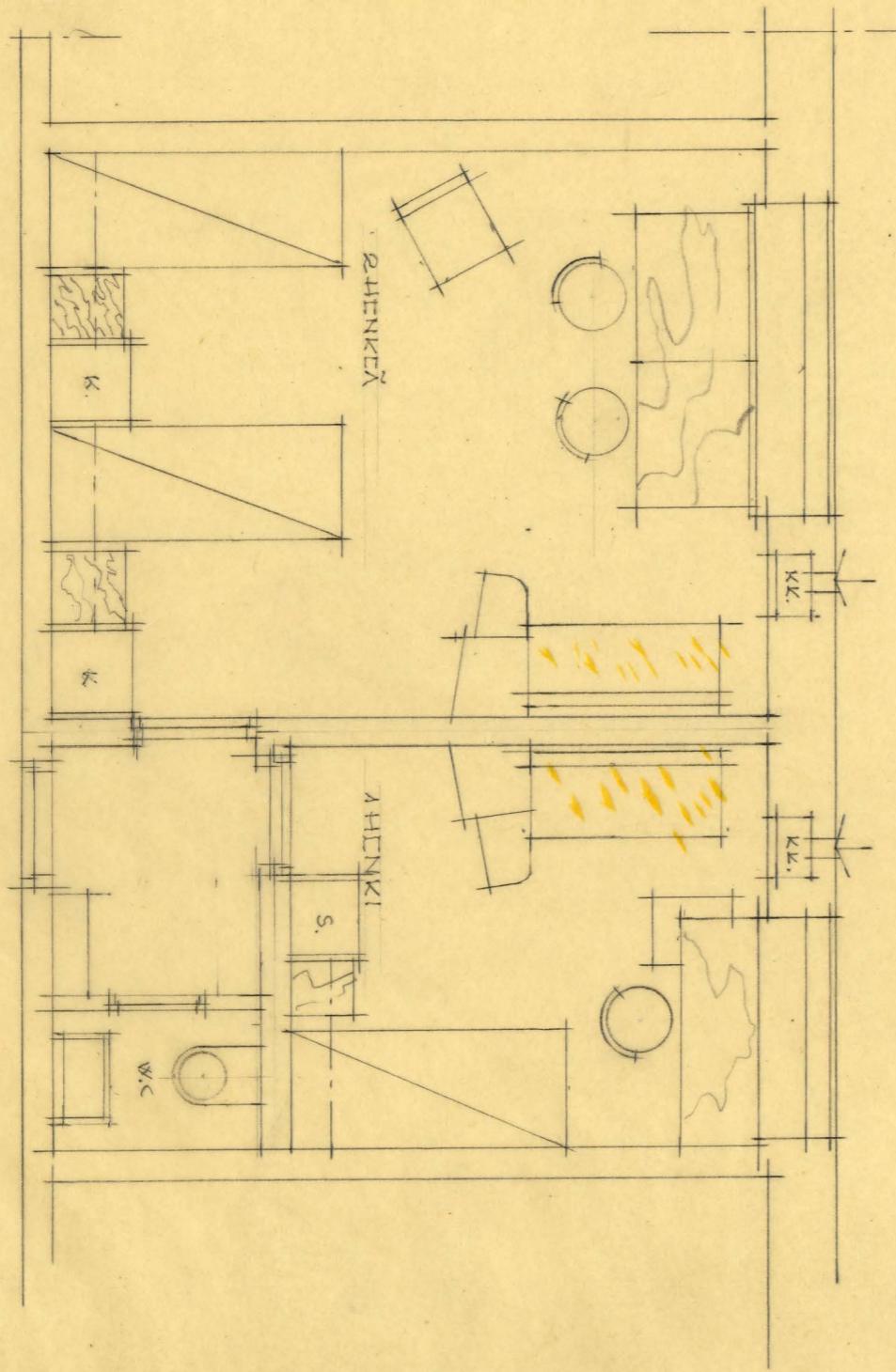

VII

VIII

DATAKUNTALASTELLAUD

2.

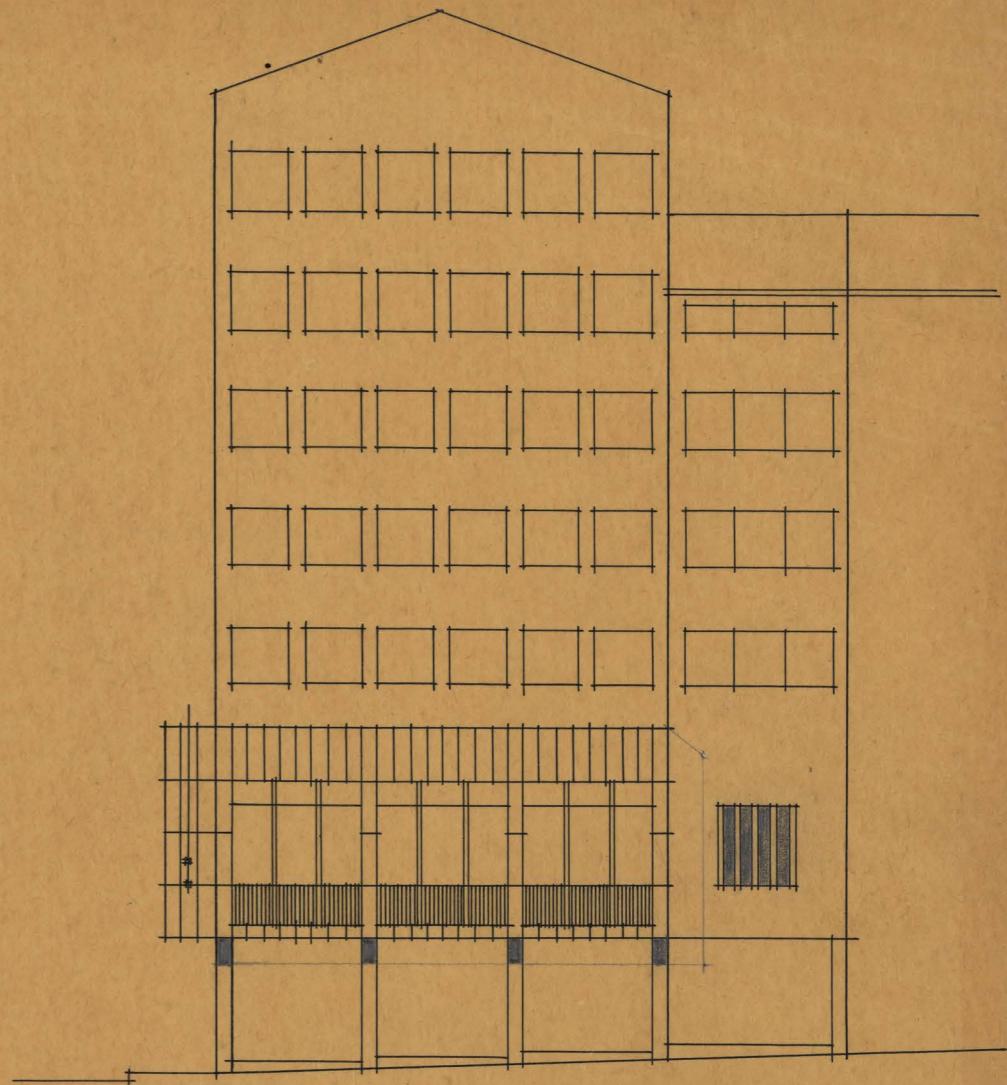
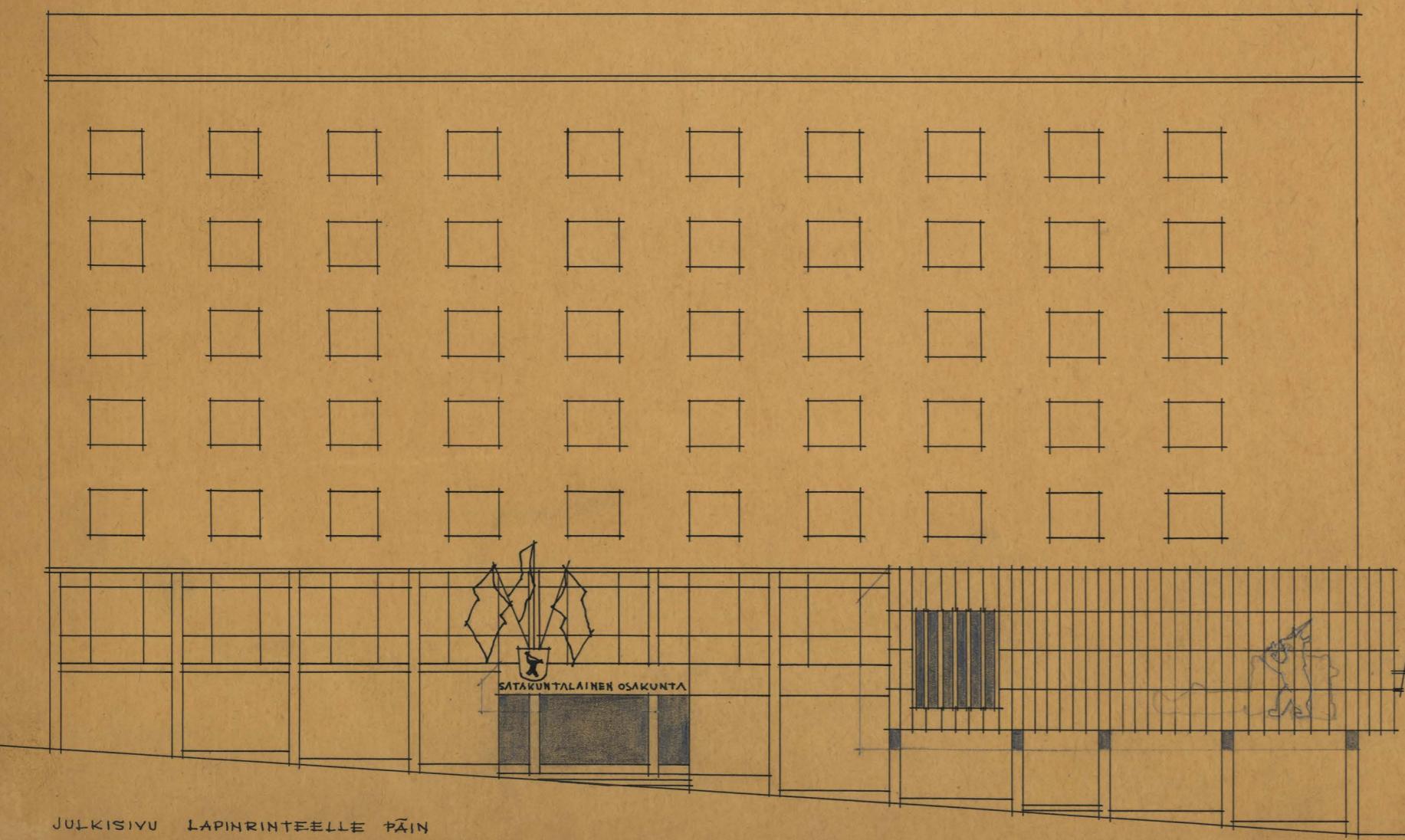
— АСИНТОВАРРЕД 1/50

Caravaneen

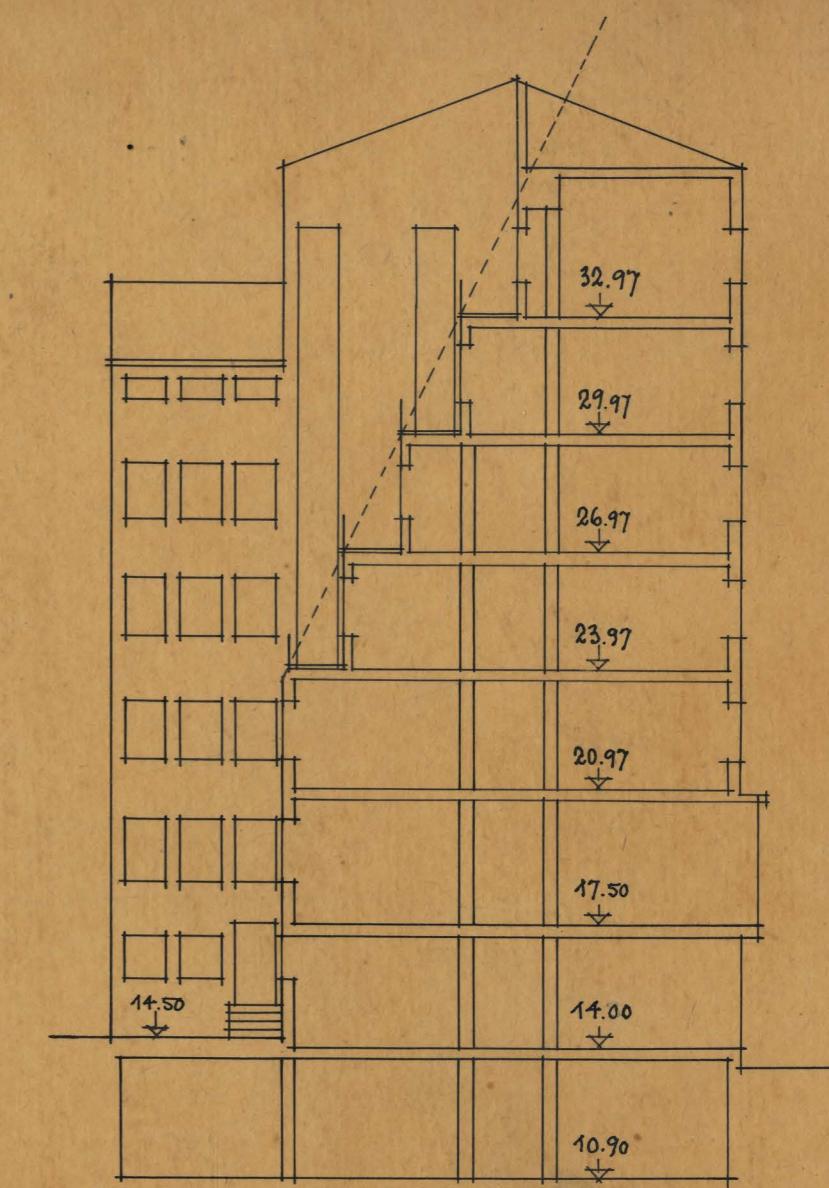
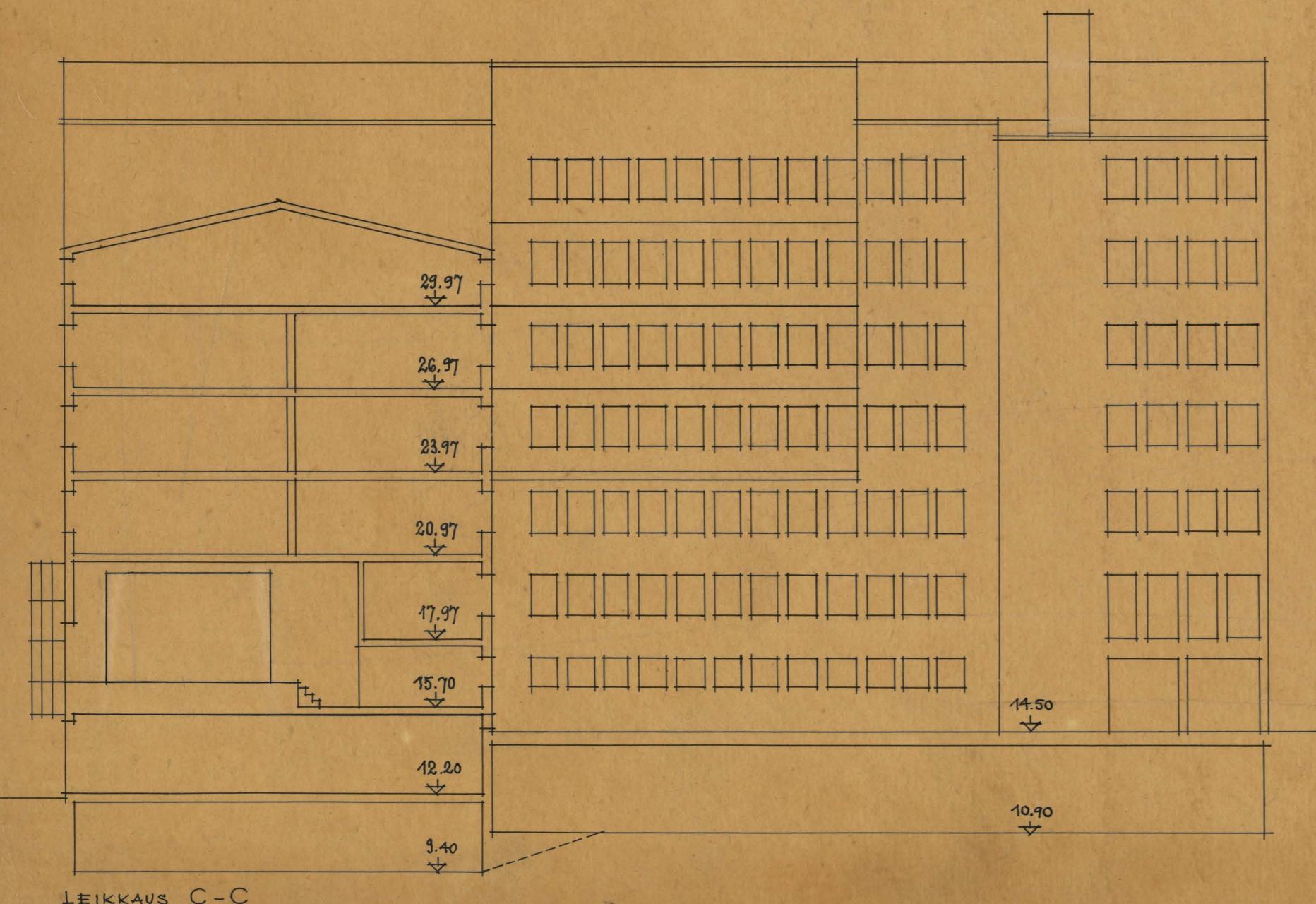
Kilpailuehdotus "Satakuntalaiset Lapinlahteen!" | Eino Tuompo, 1950

Satalinnan Säätiön arkisto

- Katujulkisivut Lapinrinteeseen ja Lapinlahdenkadulle 1:200
- Pitkittäisleikkaus C-C ja poikkileikkaus B-B 1:200
- Perspektiivikuvia
- Kellarin pohjapiirros 1:200
- I kerroksen pohjapiirros 1:200
- II ja III kerroksen pohjapiirros 1:200
- IV ja V kerroksen pohjapiirrokset 1:200
- VI ja VII kerroksen pohjapiirrokset 1:200
- Asuntotyyppejä 1:100
- Selostus

Satakuntalaisten Osakunta

RAKENNUKSEN KUUTIOTILAVUUS

PÄÄMASSA

PIHAN ALAINEN KELLARI

YHTEENSÄ

$16\cdot550 \text{ m}^3$

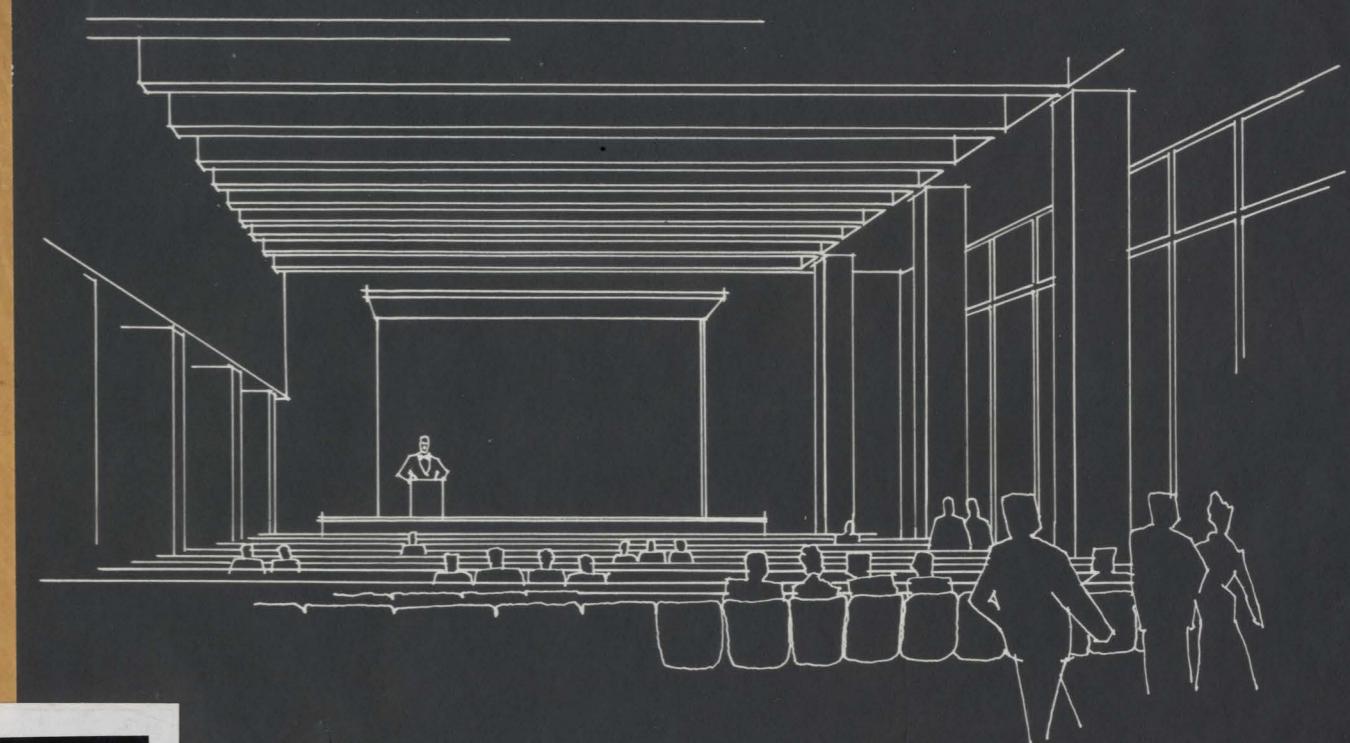
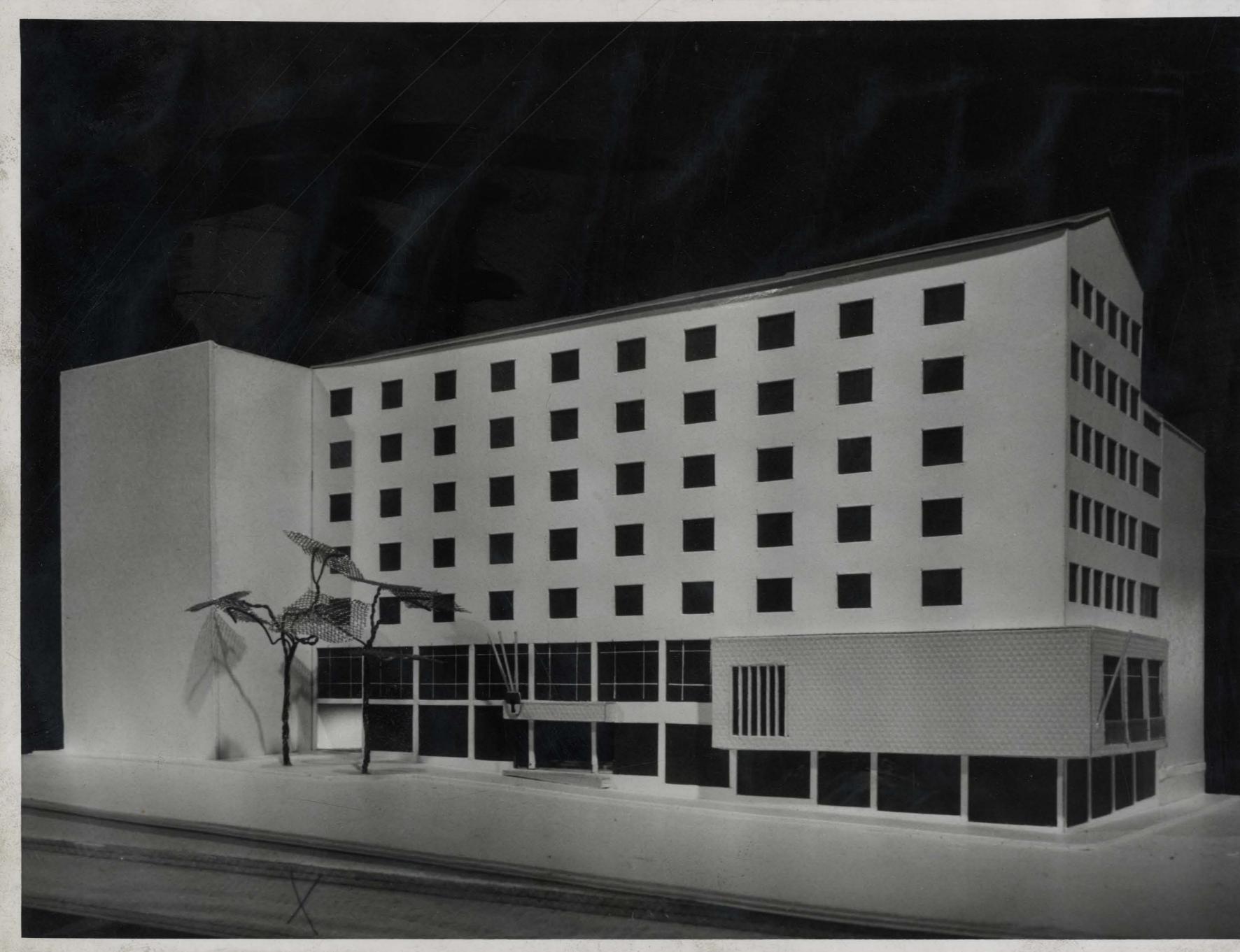
$1\cdot020 \text{ m}^3$

$17\cdot570 \text{ m}^3$

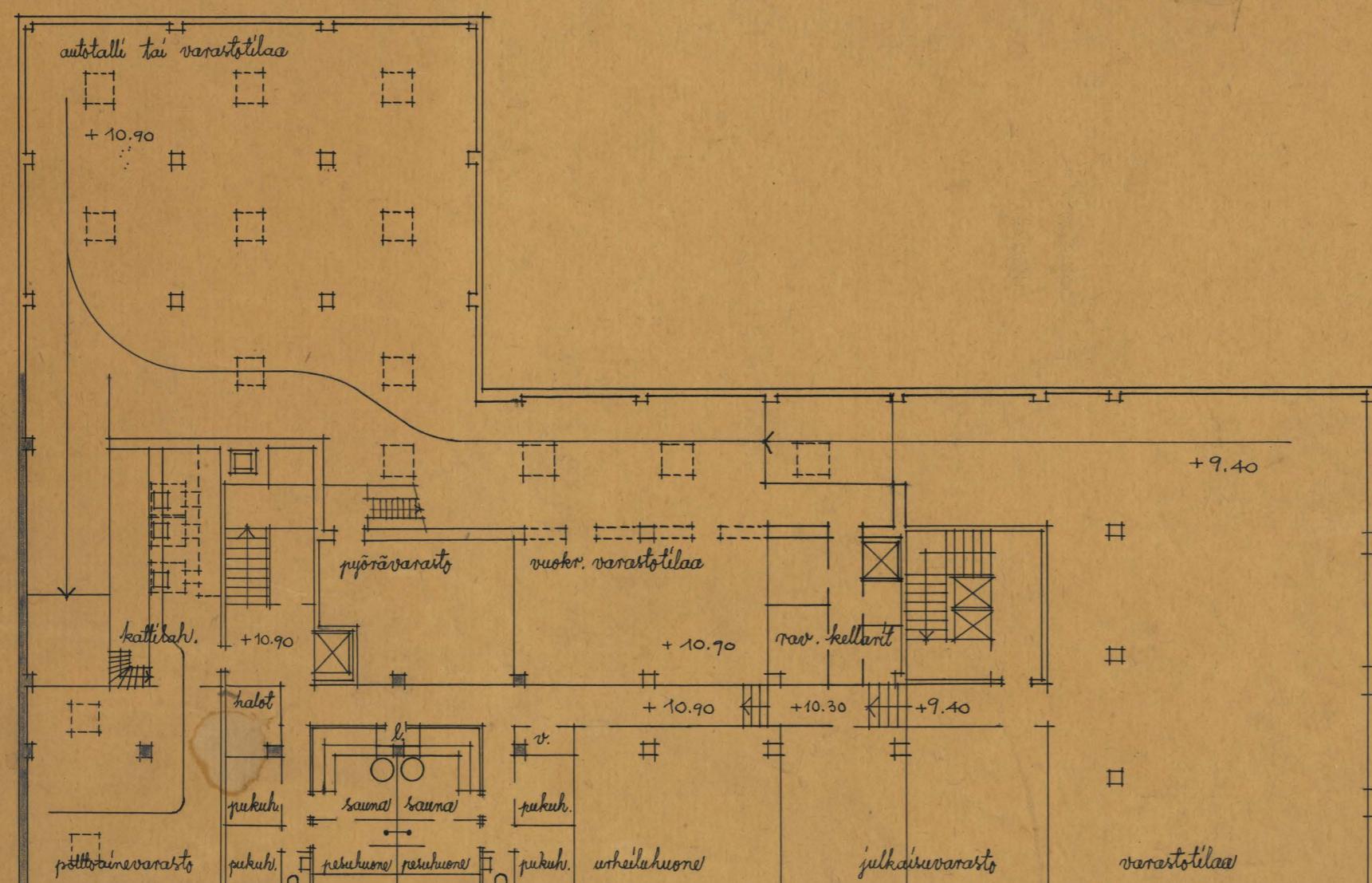
PIHAJULKITIIVU

Satakuntalainen Osakunta

SATAKUNTALAISET LAPINLAHTEEN | 9

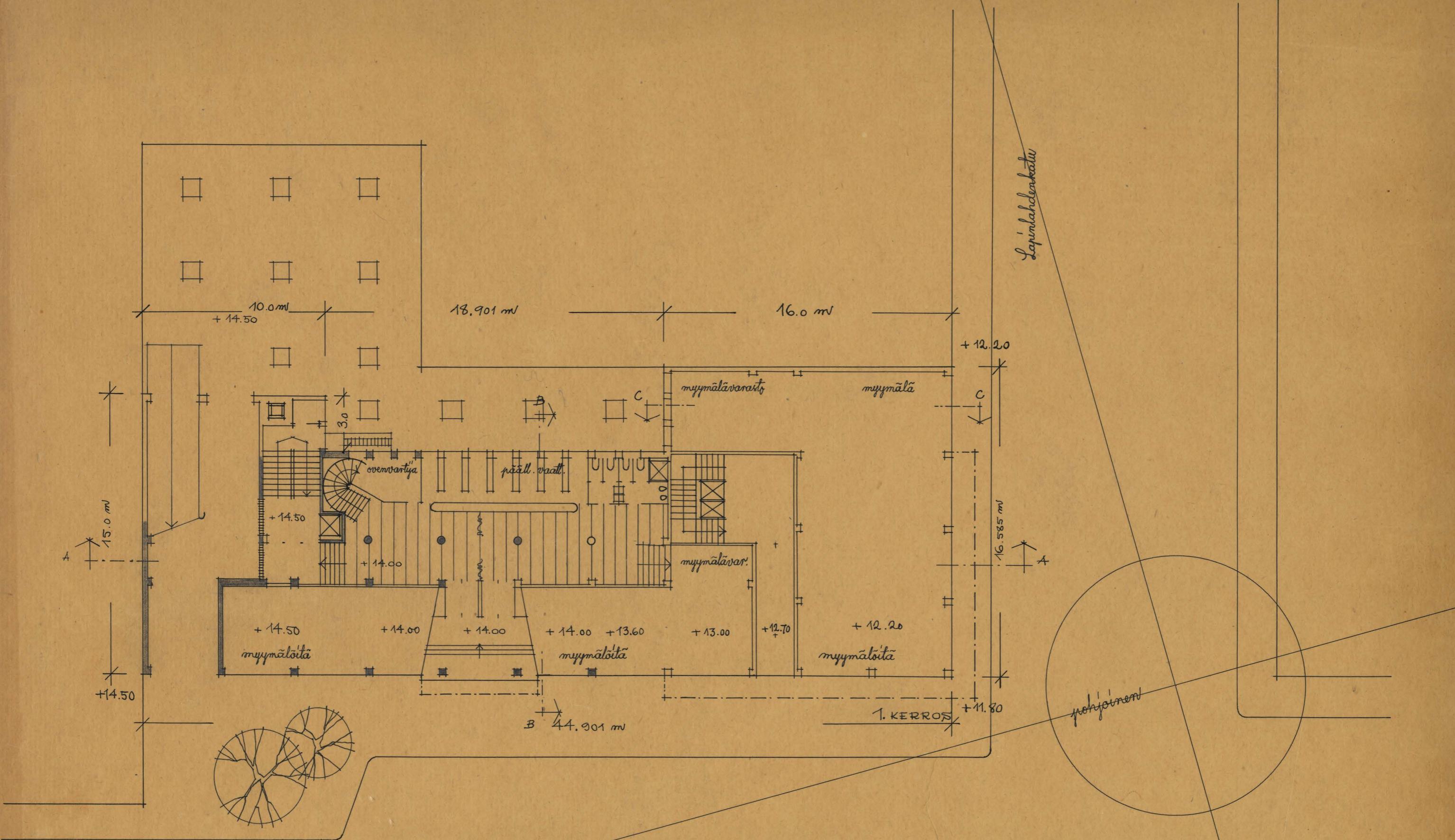

Satakuntalainen Osakunta

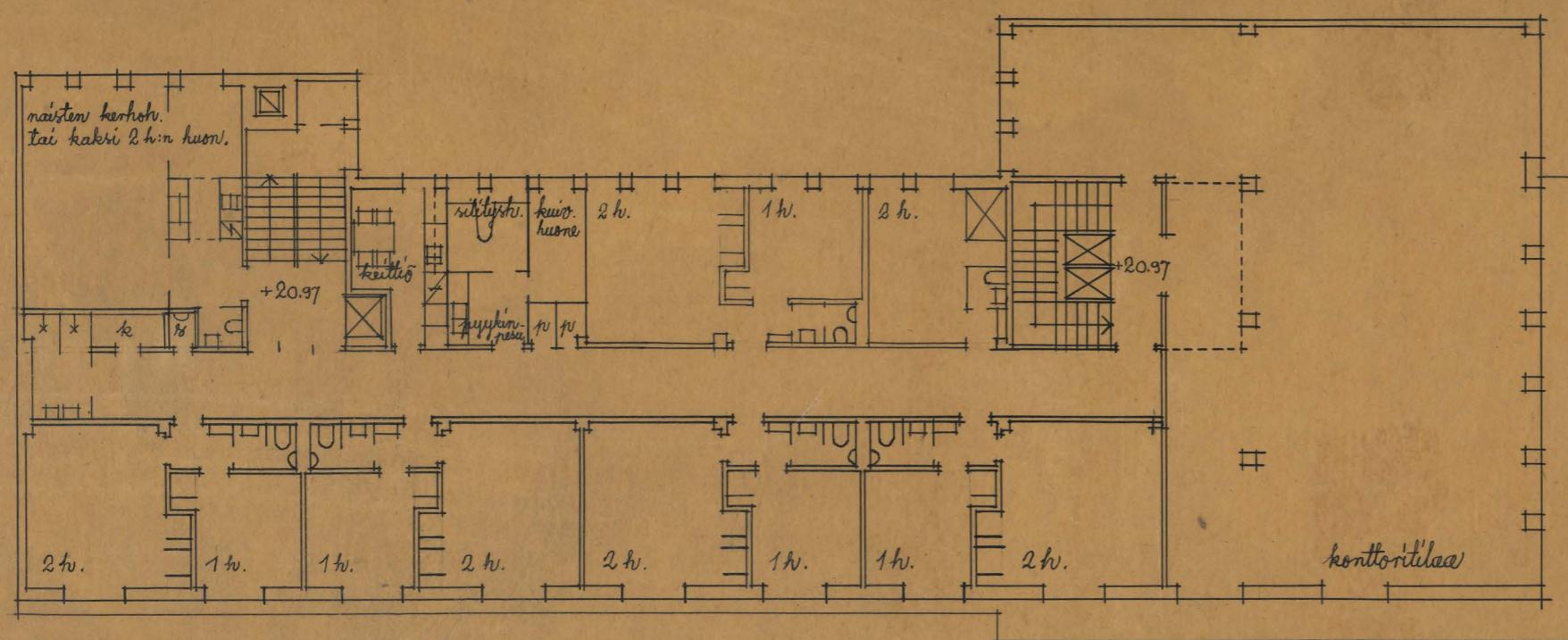
KELLARIKERROS

Satakuntalaisten Osakunta

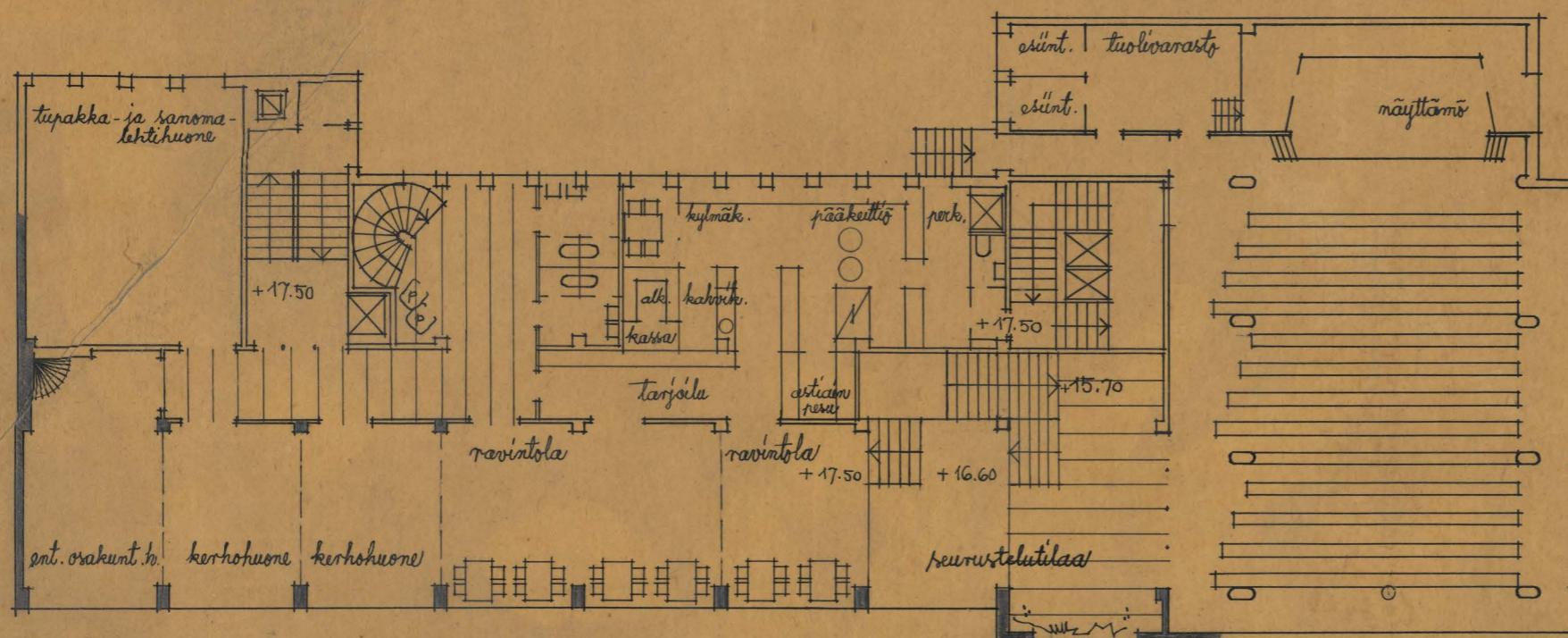

Lapinrinne

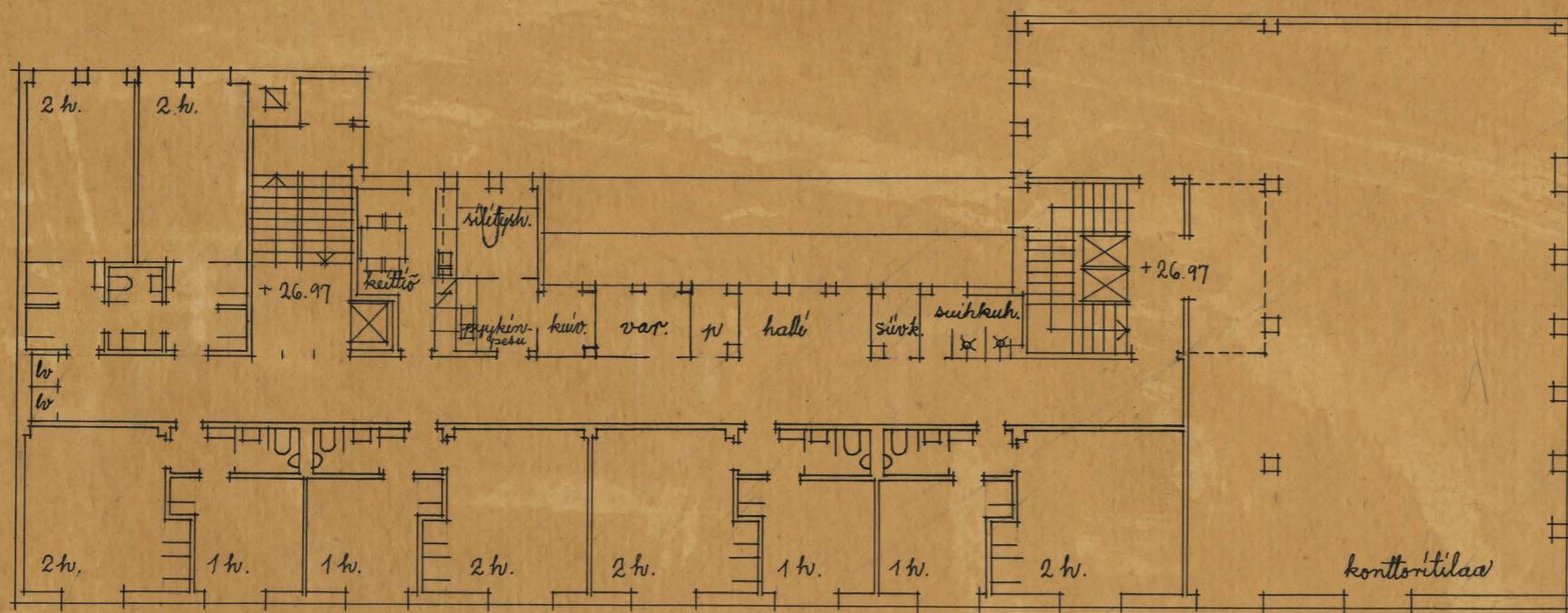
Satakuntalaisten Osakunta

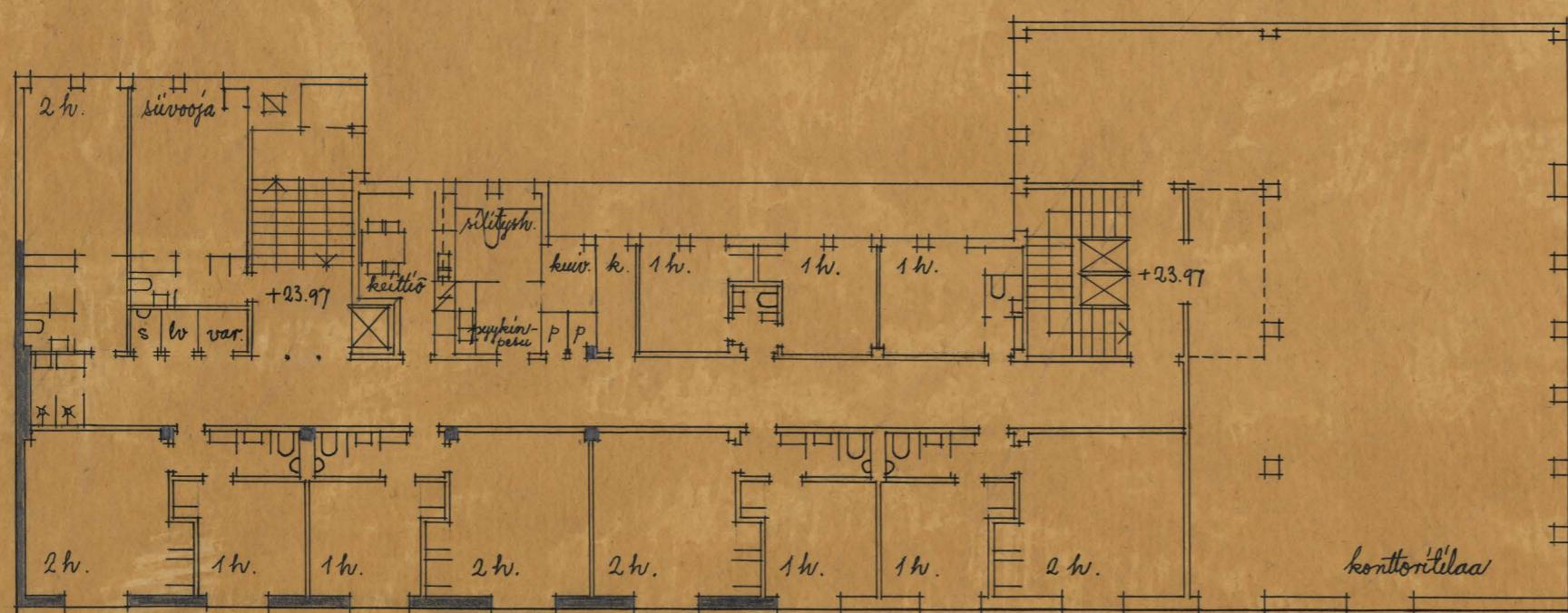
3. KERROS

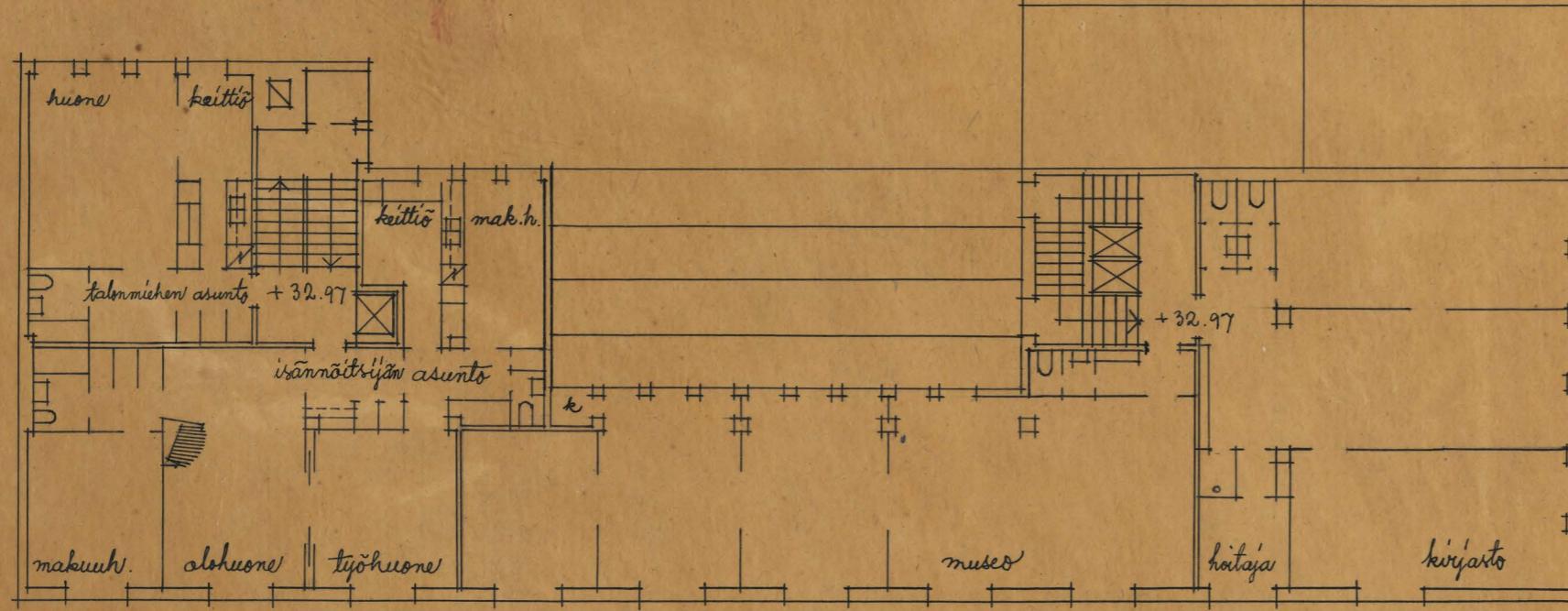
2. KERROS

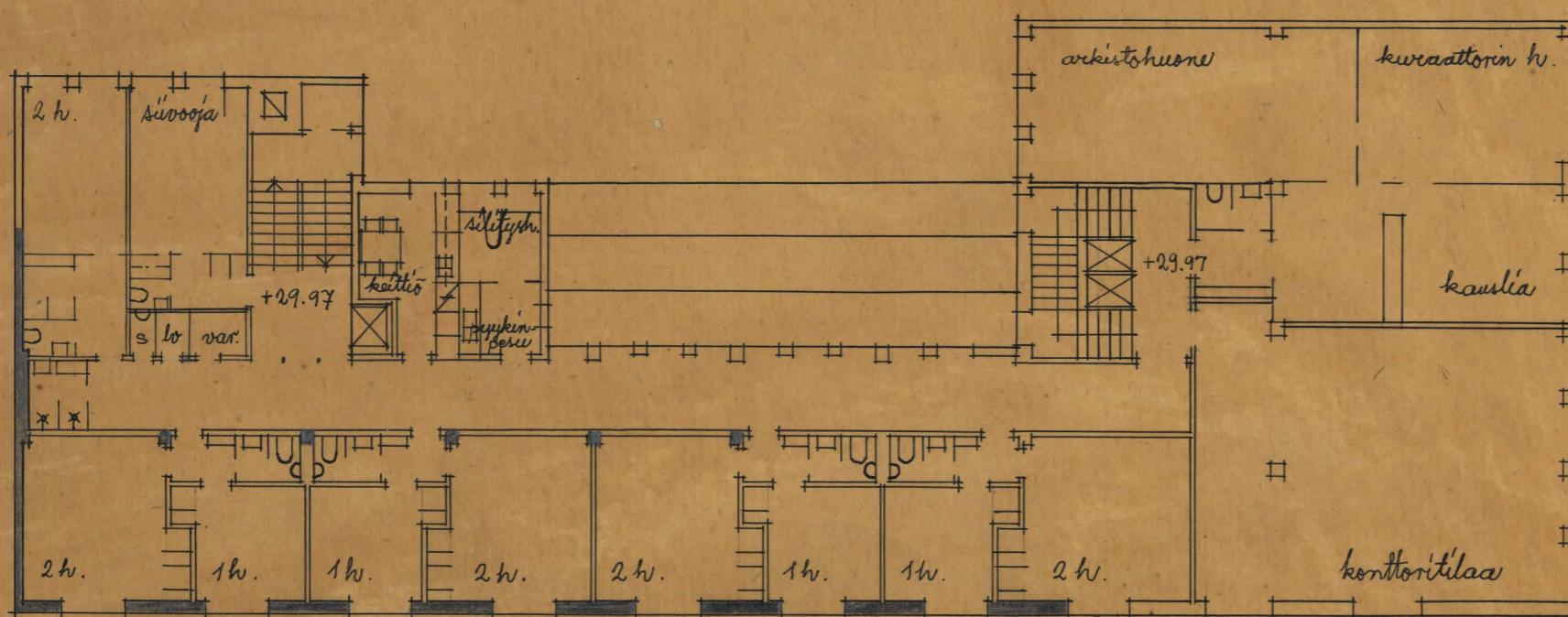
5. KERROS

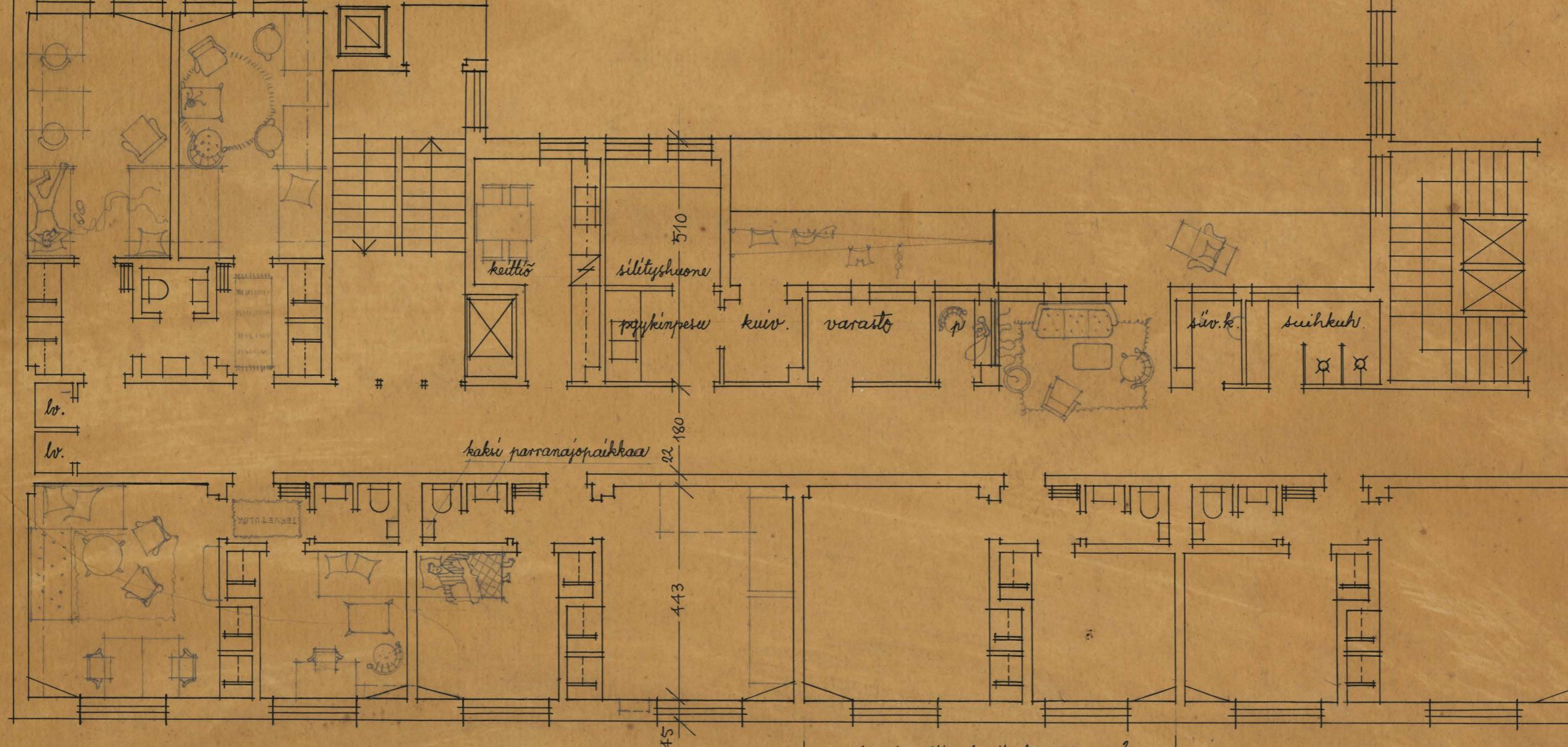
4. KERROS

7. KERROS

6. KERROS

HUONETYYPPEJÄ 1/100 (V KERROS)

Satakuntalainen Osakunta

1. telemaan sitten, että monipuolin tilojen käyttö ja -jako voi tulla kysymykseen. Ravintola voidaan suurentaa ja pienentää tarpeen mukaan, se voidaan yhdistää juhlasalin tiloihin jne. Tarjoilu voi tapahtua kaikkiin huonetiloihin. Ohjelmassa toivomuksena mainittu naisten seurusteluhuone on kerhotilan luontaisena sijoitettu 3.kerrokseen; vaihtoehtoisesti voidaan ti-lalle saada kaksi 2 h. huonetta (ratkaisu 5.kerros).

Ehdotuksessa on pyritty selvästi eroittamaan osakunnan ja vuokrattavat tilat toisistaan. Konttorihuoneistoja ei ole sijoitettu yhteen kerrokseen, vaan on niille varattu Lapinlahdenkadun puoleinen pää, jonka leveä rakennusrunko huonosti sopii asunnoiksi. Tällöin saadaan luonnollisesti putkilinjat, ilmanvaihto yms. yhtenäisemmiksi sekä konttoritilojen vuokrausarvo suuremmaksi. Lisäksi on juhlasali sijoitettu konttoriosan alle, joten se vaikeimmin äänieristettävä näillä tiloilla ei tule häiritsemään asuntoja. Ravintolaosan ja asuntojen äänieristys on huomattavasti helpompi ratkaista.

Jaosta johtuen on toinen porrashuone selvästi asuntoporras, toinen liikeporras. Osakunnan toimisto, kirjasto ja museo on sijoitettu liikeportaan yhteyteen, jottei niihin tapahtuva liikenne pääse häiritsemään asuntolapuolta. Lapinrinteen puolella oleva pääsisäänkäytävä johtaa halliin, joka juhlasalin ollessa vuokrattuna voidaan jakaa kahteen osaan. Ovenvartija ohjaa liikenteen joko sähkölukolliseen asuntolaportaaseen tai ravintolaan johtavaan portaaseen ja voinee samalla auttaa päällysvaatetilojen vartiointia.

Juhlasali- ja ravintolakerros on pyritty suunnit-

myymälättilaa 314 m²
vuokrattavaa kellaritila n. 530 m²
konttoritila n. 667 m²

telemaan sitten, että monipuolin tilojen käyttö ja -jako voi tulla kysymykseen. Ravintola voidaan suurentaa ja pienentää tarpeen mukaan, se voidaan yhdistää juhlasalin tiloihin jne. Tarjoilu voi tapahtua kaikkiin huonetiloihin. Ohjelmassa toivomuksena mainittu naisten seurusteluhuone on kerhotilan luontaisena sijoitettu 3.kerrokseen; vaihtoehtoisesti voidaan ti-lalle saada kaksi 2 h. huonetta (ratkaisu 5.kerros).

Koska asuntolaryhmä tulee suhteellisen pieneksi on ehdotuksen laatijalla kerrosta kohti vain yksi keittiö-, silitys- ja pesuhuonelamelli. Ehdotuksen laatija pitää parempana tilavampaa ruokapaikalla varustettua keittiötä, jossa mahdollisesti on useampia keittolevyjä, kuin keittokomeroa. Asuntojen kylmät komerot ovat matalia (tyyppiä Domus Academica). Lopullisesta seinärakenteesta riippuu mahdollisuus upottaa ne ulkoseinään.

Museo on ajateltu sijoitettavaksi mahdollisesti kirjaston yhteyteen 7.kerrokseen. Mikäli museota ei tulla laatimaan, voidaan vapautuva tila 7.kerroksessa käyttää kuraattorin kansliaksi, kirjastoksi tai konttoritiloiksi.

Ajo kellariin ja pihalle tapahtuu Lapinrinteen puolelta. Helpompi ajoyteys kellariin on luonnollisesti Lapinlahdenkadulta. Tämä ei periaatteessa muuta oheista kellariratkaisua ; ehdotuksen laatija pitää tärkeämpänä yhden myymälän tuottoa. Nimimerkki epäilee, onko saunan yhteyteen halutulla urheiluhuoneella käytöä.

Ehdotuksessa on vuokrattavia tiloja:

myymälättilaa 314 m²
vuokrattavaa kellaritila n. 530 m²
konttoritila n. 667 m²

Nimimerkki valittaa, että piirustuksia pahville
liimattaessa ne jonkun verran venyivät ja liittää sen vuoksi
pääpohjien luonnokset mukaan, mikäli niitä tarvittaisiin las-
kelmia tarkistettaessa.

